

KONSEKVENsutGREIING

KULTURARV

Ny 50 (132) kV kraftleidning Stølaheia - Harestad-
Nordbø samt ny Harestad transformatorstasjon

VERSJON: 10.03.2021

Lyse Elnett AS, 2021

RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR

ECOFACt AS – PROSJEKTIL AS

DOKUMENTINFORMASJON	
Tittel: Konsekvensutgreiing. Ny 50 (132) kV kraftledning Støleheia-Harestad- Nordbø samt ny Harestad transformatorstasjon. Tema kulturarv.	Dato: 10.03.2021
	Versjon: 10.03.2021
Forfattar: Oddhild Dokset Engedal	Rapportnr:
Referanse: Engedal, O. D. 2021: Konsekvensutgreiing. Ny 50 (132) kV kraftledning Støleheia- Harestad- Nordbø samt ny Harestad transformatorstasjon. Tema kulturarv. Ver. 10.03.2021. <i>Rådgjevande Arkeologar. Rapport 2021.</i>	
Oppdragsgjevar: Lyse Elnett AS, for Prosjektil AS/Ecofact AS	Kontaktperson oppdragsgjevar: Inge Lunde, Inge.Lunde@lyse.no
Samandrag: Utgreiinga definerer til saman 35 kulturmiljø som går innanfor influenssona til eit eller fleire av alternativa. Særskilt for øyane, Bru, Askje, Mosterøy og Rennesøy, er det mogleg også å lese dei definerte miljøa som delmiljø innanfor overordna kulturmiljø som tilsvarar kvar øy, eller vidare. Riksantikvaren har definert to vidare kulturlandskap av nasjonal interesse (KULA), av relevans for tiltaket: det eine omfattar kuststripa nord og vest for planområdet (Randabergkysten), det andre omfattar Mosterøy, Rennesøy og delar av Askje. Dei mange steingardane er også element som går ut over våre relativt snevre kulturmiljø. Både KULA-området og steingardane er tekne omsyn til i vurderingane av verdi, påverknad og konsekvens. 0-alternativet, framhald av dagens situasjon, er det alternativet som har minst negative konsekvensar for dei definerte kulturmiljøa i plan- og influensområdet. Mellom dei andre alternativa har ei lineføring til ein av dei tre sørlegaste stasjonsalternativa på Harestad (3,4,5); via Stølaheia-Harestad 2.0 eller 1.1/1.1.2+1.0, minst negativ konsekvens. Desse kombinasjonane medfører noko miljøskade (-) (ingen kombinasjonar har mindre konsekvens). Støleheia-Harestad 2.0, det austlegaste alternativet, er rangert høgast. Nordover frå Harestad er jordkabelalternativa klårt å føretrekkje. Alternativa for luftspenn gjennom KM 18 vil alle medføre alvorleg miljøskade (---). Dei tre sørlegste alternativa for jordkabel er alle sett til ubetydeleg miljøskade (0). Nord for Randaberg, gjennom delområde 2, rangerar det lengste sjøalternativet, Harestad – Nordbø 3.0, høgast med ubetydeleg miljøskade (0). Mellom alternativa for luftspenn i delområde 2, er det austlege alternativet over Mosterøy å føretrekkje (Harestad-Nordbø 1.2 med betydeleg miljøskade (-) (for kulturmiljø på Mosterøy). Dei andre luftspenna over Mosterøy, Bru og Askje er alle vurderte til å medføre alvorleg miljøskade (---) på dei respektive øyane. På Rennesøy vil alle alternativ medføre betydeleg (-) eller alvorleg miljøskade (---) med luftspenn gjennom KM 33 sør på Rennesøy. Ingen kombinasjonar av alternativ vil såleis medføre mindre enn betydeleg miljøskade (-) på den samla strekninga Stølaheia-Nordbø, på grunn av konflikta med KM 33. På Rennesøy er alternativet Harestad-Nordbø 1.0 å føretrekkje framfor alternativ 1.3. Vurderinga av potensial for funn av automatisk freda eller verna kulturminne styrker rangeringa og tilrådinga over.	
Framsidaillustrasjon: <i>KM 33 sør på Rennesøy.</i>	
Produsert av: RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR ANS 6953 Leirvik i Sogn Tlf. 91329417 / 95882320 E-post: post@arkeoraad.no Internett: www.arkeoraad.no	

INNHALD

Innhald	3
Figurliste	8
1. Innleiing	11
2. Samandrag.....	12
3. Bakgrunn og skildring av tiltaket	14
4 Teori og metode	15
4.1 Kulturarv - definisjonar	15
Kulturarv	15
Kulturminne.....	15
Automatisk freda kulturminne	15
Nyare tids kulturminne	16
4.2 Kulturminne - Forvaltning og ansvarsfordeling	16
Forvaltning	16
Ansvarsfordeling	16
Nasjonale, regionale og lokale målsetjingar for forvaltning.....	16
4.3 Metodikk Statens vegvesen handbok V-712	17
Verdi.....	18
Påverknad	19
Konsekvensar	19
4.4 Definisjon av plan- og influensområde	21
4.5 Metodikk for konsekvensvurdering av kraftleidningar	22
4.6 Datagrunnlag	22
5. Områdeskildring.....	24
6. Kulturhistorisk utvikling	26
6.1 Eldre tid.....	26
6.2 Nyare tid.....	28
6.3 Kulturminne i Rogaland – særdrag, prioriteringar og utfordringar	29
Eldre jernalders øydegardsanlegg.....	29
Stakktufter/Alvedans	29
Jærhuset og midtgangshuset	30
7. Kulturmiljø og verdivurdering	31
7.1 Kulturhistoriske landskap av nasjonal verdi (KULA)	31
7.2 Steingardar	31
Randaberg.....	31
Rennesøy	32
7.3 Delområde 1: Støleheia- Randaberg.....	32
KM 1	34
KM 2	36
KM 3	37

KM 4	38
KM 5	39
KM 6	39
KM 7	42
KM 8	45
KM 9	46
KM 10.....	47
KM 11.....	48
KM 12.....	51
KM 13.....	51
KM 14.....	52
KM 15.....	54
KM 16.....	55
KM 17.....	56
KM 18.....	58
KM 19.....	63
KM 20.....	65
KM 21.....	67
KM 22.....	74
KM 23.....	74
KM 24.....	77
Fjerna/ avkrefta kulturminne i influenssona i delområde 1	80
7.4 Delområde 2 Bru - Nordbø.....	82
KM 25.....	84
KM 26.....	89
KM 27.....	96
KM 28.....	101
KM 29.....	103
KM 30.....	113
KM 31.....	114
KM 32.....	115
KM 33.....	121
KM 34.....	129
KM 35.....	131
Fjerna/ avkrefta kulturminne i influenssona i delområde 2	132
8. Påverknad- og konsekvensvurdering	133
0-alternativet	133
KM 1	133
Alternativ Støleheia - Harestad 1.0.....	133
Alternativ 1.1.2 Støleheia - Harestad.....	133
Alternativ 1.1 Støleheia - Harestad.....	134

KM 2	134
Alternativ 1.0	134
Alternativ Støleheia - Harestad 1.1	134
KM 3	135
Alternativ Støleheia - Harestad 1.0	135
KM 4	135
Alternativ Støleheia - Harestad 1.0	135
Alternativ Støleheia - Harestad 1.1.3	135
KM 5	136
Alternativ Støleheia - Harestad 1.1	136
Alternativ Støleheia - Harestad 1.1/ 1.1.3	136
KM 6	136
Alternativ Støleheia - Harestad 1.0	136
Alternativ Støleheia - Harestad 1.1.3	137
KM 7	137
Alternativ Støleheia - Harestad 1.0	137
KM 8	138
Alternativ Støleheia - Harestad 1.0.1	138
Alternativ Støleheia - Harestad 2.0	138
KM 9	138
Alternativ Støleheia - Harestad 2.0 og 1.1.4	138
KM 10	139
Alternativ Støleheia - Harestad 1.0.1	139
Alternativ Støleheia - Harestad 2.0	139
KM 11	139
Alternativ Støleheia - Harestad 1.0	139
Alternativ Støleheia - Harestad 2.0	140
KM 12	140
Alternativ Støleheia - Harestad 2.0 (med innføringsalternativ til st. 5)	140
Transformatorstasjon, alternativ 5	141
KM 13	141
ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0/2.0 MED INNFØRINGSALTERNATIV TIL STASJON 1 OG 2	141
Alternativ Harestad - Nordbø 1.0	141
Alternativ Harestad - Nordbø 1.1.4	142
Transformatorstasjon, alternativ 1	142
KM 14	142
Alternativ Støleheia - Harestad 1.0/2.0 med Innføringsalternativ til stasjon 1 og 2	142
Alternativ Harestad - Nordbø 1.1.3 (jordkabel)	143
Alternativ Harestad - Nordbø 1.1.4	143
Transformatorstasjon, alternativ 1	143
Transformatorstasjon, alternativ 4	143

KM 15	144
Alternativ Støleheia- Harestad 1.1.3 (jordkabel)	144
KM 16	144
Alternativ Støleheia- Harestad 1.1.3 (jordkabel)	144
KM 17	144
Alternativ Støleheia- Harestad 1.1.3 (jordkabel)	144
KM 18	145
Alternativ Støleheia-Nordbø 1.0/2.0 med innføringsalternativ til stasjon 2 og Harestad-Nordbø 1.0.....	145
Alternativ Støleheia-Nordbø 1.0 med lang jordkabel	145
Alternativ Harestad-Nordbø 1.1.1 (jordkabel).....	146
Transformatorstasjon, alternativ 1	146
KM 19	146
Alternativ Harestad – Nordbø 1.1.2 (jordkabel).....	146
KM 20	147
Alternativ Harestad-Nordbø 1.1	147
Alternativ Harestad-Nordbø, innføringsalternativ til stasjon 2.....	147
Alternativ 1.0 Harestad - Nordbø	147
KM 21	148
Alternativ Støleheia-Harestad 1.0/2.0 med innføringsalternativ til stasjon 2	148
Alternativ Harestad - Nordbø 1.0	148
Alternativ Harestad Nordbø 1.0.1.....	148
KM 22	149
Alle alternativ, både i Randaberg og Rennesøy kommune	149
KM 23	149
Alternativ Harestad-Nordbø 1.0.1	149
Transformatorstasjon, alternativ 2	149
KM 24	150
Alternativ Harestad – Nordbø 1.0 (jordkabel).....	150
KM 25	150
Alternativ Harestad - Nordbø 1.0	150
KM 26	151
Alternativ Harestad - Nordbø 1.0	151
Alternativ Harestad- Nordbø 1.0.2	151
Alternativ Harestad- Nordbø 1.2	152
KM 27	152
Alternativ Harestad-Nordbø 1.0	152
KM 28	153
Alternativ Harestad-Nordbø 1.2	153
KM 29	153
Alternativ Harestad-Nordbø 2.1.1(med 3.0.1).....	153
Alternativ Harestad-Nordbø 2.0 (jordkabel).....	154

Alternativ Harestad-Nordbø 3.0.1	154
KM 30	155
Alternativ Harestad-Nordbø 3.0.1	155
KM 31	155
Alternativ Harestad-Nordbø 2.1.1	155
Alternativ Harestad-Nordbø 2.1	155
KM 32	156
Alternativ Harestad-Nordbø 2.1.1	156
Alternativ Harestad-Nordbø 2.1	156
Alternativ Harestad-Nordbø 3.0.1	157
KM 33	157
Alternativ Harestad - Nordbø 1.0	157
Alternativ Harestad - Nordbø 1.3	157
KM 34	158
Alternativ Harestad- Nordbø 1.0	158
Alternativ Harestad- Nordbø 1.3	158
KM 35	159
Alternativ Harestad- Nordbø 1.0	159
Alternativ Harestad- Nordbø 1.3	159
Stasjon Nordbø 1.0	159
Stasjon Nordbø 1.0	160
9. Samanstilling.....	161
10. Vurdering av potensial for funn av automatisk freda kulturminne	165
10.1 Potensial for funn frå fangststeinalderen	165
10.2 Potensial for funn frå jordbrukande tid	166
10.3 Potensial for funn i sjø.....	166
10.4 Konklusjon	166
11. Anleggsfasen.....	168
12. Avbøtande tiltak.....	169
13. Kjelder.....	170
13.1 Skriftlege kjelder	170
13.2 Kjelder på internett.....	171
13.3 Andre kjelder.....	171
14. Vedlegg: Temakart og potensialvurdering	172

FIGURLISTE

Figur 1. Tabellframstilling av beste kombinasjon	13
Figur 2. Kriterium for verdivurdering, frå Statens vegvesen handbok V-712.	18
Figur 3. Kriterium for vurdering av omfang, frå Statens vegvesen handbok V-712.....	19
Figur 4. «Konsekvensvifta».....	20
Figur 5. Oppsummering av konsekvensalternativ og tilhøyrande symbol.....	20
Figur 6. Kriterie for fastsetjing av konsekvens for kvart alternativ.....	21
Figur 7. Teoretiske avstandsmål for direkte og indirekte påverknad på kulturtuinne frå kraftledning/-mast.....	22
Figur 8. Kart, oversyn over plan- og influensområdet.....	25
Figur 9. Tidslinje: dei vanlegaste periodenamma, forkortingar og tidfesting i vanlege kalenderår og C-14 år.....	26
Figur 10. Oversynskart, delområde 1 Stølaheia – Randaberg.....	33
Figur 11. Kopi av steinkross og bronserelieff som syner dei 9 originale, attverande, krossane i Rogaland. Mot nordvest.....	35
Figur 12. SEFRAK 11032507001. Mot nordvest.....	35
Figur 13. Oversiktsbilete KM 2, Lyngneset (Norge i bilder).....	36
Figur 14. Ortofoto over same området frå 1937 (Norge i bilder).....	37
Figur 15. KM 2. S1, tuft, til høgre i biletet, restar etter steingard til venstre. Mot sør.....	37
Figur 16. Stakktuft, ASK 72022. Mot søraust.....	38
Figur 17. Tunet på Håland bruk nr. 4, kring 1912 (henta frå Lindanger 1984: 363).....	39
Figur 18. Utsyn mot gardstunet til bruk nr. 4 frå Hålandshaugen. SEFRAK 11270102003 er det kvite huset i midten. Steingard markerer skiljet mellom bruk nr. 4 og 6. Mot søraust.....	40
Figur 19. Hålandshaugen og bautastein. Mot sørvest.....	41
Figur 20. Restar etter gravminne på toppen av Hålandshaugen. Mot nord.....	41
Figur 21. Kvekargarden med eldhus (SEFRAK 1270102012) i midten og driftsbygning (SEFRAK 11270102010) til høgre. Mot nordvest.....	43
Figur 22. Våningshus (SEFRAK 11270102611). Mot søraust.....	43
Figur 23. Verkstad/reiskapshus (SEFRAK 11270102013). Mot nord.....	44
Figur 24. Kjerrehus/reiskapshus (SEFRAK 11270102009) til venstre. Mot søraust.....	44
Figur 25. ASK 213879, busetnadsspor ligg under markoverfata. Mot sør.....	45
Figur 26. ASK 54044. Mot nord.....	46
Figur 27. ASK 220728. Mot vest.....	47
Figur 28. ASK 220729 og 220730. Mot nordvest.....	48
Figur 29. Våningshus, SEFRAK 11270301008. Mot søraust.....	49
Figur 30. Tidlegare eldhus, SEFRAK 11270301010. Mot nord.....	50
Figur 31. ASK 34698, gravminne med uavklart vernestus, skal ha lege på bergknausen til venstre. Mot nordaust.....	50
Figur 32. ASK 220731 ligg under markoverflata.....	51
Figur 33. ASK 161038 under markoverflata. Mot nordvest (foto Ø.E. 2016).....	52
Figur 34. SEFRAK 11270302006, forsamlingshuset Foren. Mot nordvest.....	53
Figur 35. SEFRAK 11270302006, forsamlingshuset Foren, med synleg ruin til venstre. Mot nordaust.....	53
Figur 36. Plassering stasjon 1 i høve til forsamlingshuset Foren (til venstre). Mot vest.....	54
Figur 37. ASK 177662. Dyrkningsspora ligg under markoverflata til høgre for vegen.....	55
Figur 38. SEFRAK 11270201001, torvhus. Mot aust.....	56
Figur 39. ASK 213367- 5, kanonstilling. Mot aust.....	57
Figur 40. ASK 213367- 4, kanonstilling. Mot vest.....	58
Figur 41. Gardstunet til gbnr.49/32 med våningshus (SEFRAK 11270302008). Mot vest.....	60
Figur 42. Gardstunet til gbnr. 49/2, med våningshus (SEFRAK 11270302005) til høgre og vaskehus (SEFRAK 11270302006) til venstre. Mot nord.....	61
Figur 43. Tørkehus (SEFRAK 11270302016) frå 1700-talet. Mot vest.....	61
Figur 44. Gardstunet til gbnr. 49/16, (med SEFRAK 1127032004 og -001), bak til venstre i biletet. ASK 177645, busetnadsspor, ligg under markoverflata framfor tunet. Mot nord.....	62
Figur 45. ASK 347001, gravminne. Mot nordvest.....	62
Figur 46. Utsyn frå gravminnet ASK 347001 mot tørkehuset (SEFRAK 11270302016). Mot vest.....	63
Figur 47. Oversiktsbilete, KM 19. Mot vest.....	64
Figur 48. Strandsitjarhuset Fjordglimt (SEFRAK 11270201010) til venstre, med naust til høgre (SEFRAK 11270201011). Mot nord.....	65
Figur 49. Gardstunet til gbnr. 49/20. Mot nordaust.....	66
Figur 50. Gardstunet til gbnr. 49/185. Våningshus (SEFRAK 11270302002) og driftsbygning (SEFRAK 11270302003, bak til venstre.	66
Figur 51. ASK 54031, Tuptene i framgrunnen. Gardstunet til gbnr. 50/3 bak til høgre i biletet. Mot nordvest.....	70
Figur 52. SEFRAK 11270404018, jærhus. Mot aust.....	70
Figur 53. Utsyn frå ASK. 5227, gravminne, mot aust.....	71
Figur 54. Utsyn mot Signalhaugen, frå gbnr 50/3. Innmarka er delt inn av lange steingardar. Mot vest.....	71
Figur 55. S1, tuft. Truleg murar etter vakthytte reist som ein del av «Den nordenfjeldske kystsignallinja». Mot vest.....	72
Figur 56. Signalhaugen med gravminnet ASK 34705. Truleg har ein nytta stein frå gravrøysa til å byggje steingarden. Mot sørvest.....	72
Figur 57. Utsyn mot nordaust frå ASK 44626, Oddahaugen. Herfrå ser ein tunet til gbnr 50/3, samt tunet til folkevandringstidsgarden på Tuptene, ASK 54031. Mot nordaust.....	73
Figur 58. ASK 60954, helleristningsfelt. Ristingane er oppmalt med raud farge. Mot nordaust.....	73
Figur 59. Murane etter naustet (SEFRAK 11270404035) med funnstad for keramik (ASK 172855) i høgre biletkant. Mot aust.....	75
Figur 60. Sannsynleg hakkehole, under til høgre for målestokk.....	76
Figur 61. Sannsynleg hakkehole, S 1, mot vest.....	76
Figur 62. Steinklopp over bekk, S2, mot sørvest.....	77
Figur 63. SEFRAK 11270404043, det kvite naustet til venstre i bildet, SEFRAK 11270404034 og -33 ligg saman om lag midt i biletet. Mot vest.....	78
Figur 64. Megershaug (ASK 44264) ligg gøymd mellom dei store granene.....	79
Figur 67. Oversynskart, delområde 2 Bru - Nordbø.....	83

Figur 68. ASK 34654, gravminne	85
Figur 69. Utsyn mot nordvest frå ASK 34654.....	86
Figur 70. ASK 44686. Mot nordvest.....	86
Figur 71. Utsyn frå ASK 44686, mot nord.....	87
Figur 72. ASK 64549, mot nordvest.	87
Figur 73. Nokre av skipsfigurane på Bru I, ASK 54441.	88
Figur 74. Innhegning registrert på synfaring (S 1). Mot vest.	88
Figur 75. Utsyn sørretter Bruhalsen og influenssona på vestsida av Bru. Mot sør.....	89
Figur 76. Gravfeltet ASK 5160. Mot sør.....	91
Figur 77. Gravrøys i sørvestre del av lokaliteten ASK 34638. Mot nord.	92
Figur 78. ASK 34638. Bergkunst til venstre, gravrøys og og nausttufter til høgre for steingarden. Mot sør.....	92
Figur 79. Oversiktsbilete ASK 34662, 60900 og 15010. Dei blå linene markerer nokre av enkeltminna innanfor ASK 34662. Mot sørvest.	93
Figur 80. Rydningsrøys og innhegning innanfor ASK 34662. Mot vest.	93
Figur 81. ASK 5186, gravminne. Mot sørvest.	94
Figur 82. Innhegning (S 1). Mot aust.	94
Figur 83. Båttstø/ opptrekk frå nyare tid, S 2 (før1959, jf. eldste ortofoto). Mot sørvest.	95
Figur 84. Båttstø/ opptrekk frå nyare tid (etter 1959), steingarden er eldre. Mot sør.....	95
Figur 85. ASK 54450, skålgropstein. Mot vest.	96
Figur 86. Bautastein, ASK 15011 og SEFRAK 11420004017. Mot nord.	98
Figur 87. Skrivargarden, SEFRAK 11420004002. Mot nord.	98
Figur 88. Dorteahuset, SEFRAK 11420004003 framme i biletet, Skrivargarden i bakgrunnen. Mot nordvest	99
Figur 89. ASK 34663, innhegning, og ASK 224124, mogleg bautastein. Mot nordvest.	99
Figur 90. Oversiktsbilete, ASK 44694, med rydningsrøys i framgrunnen. Mot nordvest.....	100
Figur 91. ASK 15012, gravminne, i hage. Mot nord.....	100
Figur 92. SEFRAK 11420004009, våningshus på gbnr 47/4. Mot vest.....	102
Figur 93. Gardstunet på 49/2, SEFRAK 11420004005 og -004. Mot nordvest.....	102
Figur 94. SEFRAK 11420004007, naust ved sjøen, tuft etter uthus, SEFRAK 11420004006, i midten til venstre. Mot aust.	103
Figur 95. Oversyn, tuft ASK 44689. Mot nordaust.	105
Figur 96. Naustmiljø, Vaulavika. Naustet i midten er SEFRAK 11420004020. Dei to andre er frå før 1959 (jf. eldste ortofoto). Mot søraust.	105
Figur 97. Vestre kant av gravfeltet ASK 64556 oppå knausen. Mot aust.	106
Figur 98. Båttopptrekk og nausttuft, S 1. Mot nordvest.	106
Figur 99. ASK 60899, gravrøys. Mot vest.	107
Figur 100. Steinmurar (S 2) og steingardar langs stranda. Mot nordaust.	107
Figur 101. Oversiktsbilete: steingard i strandkanten nordaust i kulturmiljøet. Mot sør.....	108
Figur 102. ASK 44690, bautastein, sett frå området rundt ASK 5185. Mot sørvest.	108
Figur 103. Bautastein, ASK 44690, og gravminne, ASK 5185. Mot aust.	109
Figur 104. Overtorva gravrøys, ASK 5185. Mot søraust.....	109
Figur 105. Gardstun Vaula gbnr. 47/1. Mot aust.....	110
Figur 106. Gravminne i ASK 44691 på ryggen midt i biletet. Mot nord.	110
Figur 107. Utsyn over Dysjalandsvgen, frå ASK 44691. Mot vest.	111
Figur 108. S 4 ruin etter naust. Mot vest.	111
Figur 109. Oversyn, vestre del av KM 29. Mot nordaust.	112
Figur 110. Bu-/aktivitetsplass frå steinalder, ASK 5221, til venstre for vegen. Mot sørvest.	112
Figur 111. Blokkhellar, ASK 60898. Mot nordaust.	113
Figur 112. ASK 24353, rydningsrøysfelt. Delar av lokaliteten er oppdyrka. Mot nordvest.	114
Figur 113. Oversyn, steinalderlokalitet, ASK 5220. Mot vest.....	115
Figur 114. ASK 44687, gravminne med varde, og ASK 24350, rydningsrøyslokalitet. Mot nord.	117
Figur 115. ASK 54445, gravminne, og steingard. Mot nordaust.	117
Figur 116. Oversyn, ASK 54445 markert. Mot nord.....	118
Figur 117. Gravminne i vestre del av ASK 34659. Mot vest.....	118
Figur 118. Gravrøysa lengst nord i ASK 34659 (enkeltminne 1). Mot nordvest.	119
Figur 119. Rydningsrøys i ASK 44688. Mot sør.....	119
Figur 120. Tufta ASK 24351 er i dag overdyrka og ikkje lenger synleg på overflata. Mot vest.....	120
Figur 121. Oversyn, sørlegaste del av kulturmiljøet. Mot vest.	120
Figur 122. Oversyn, sørlegaste del av kulturmiljøet. Mot nordvest.....	121
Figur 123. Gardsanlegget ASK 5181 er i dag overdyrka. Mot nord.....	121
Figur 124. Den vestlegaste av dei to gravrøysene i ASK 64568. Mot søraust.	123
Figur 125. Eit av gravminna i ASK 34671. Mot aust.	124
Figur 126. Gravrøys i ASK 60926. Mot sørvest.....	124
Figur 127. Siktline frå eksisterande mastepunkt mot gravrøys i ASK 60926. Mot aust.	125
Figur 128. Steingard med piggstein. Mot nord.....	125
Figur 129. Eit kraftig steingard markerer overgangen til kulturbeite ved stranda. Den store steinen, bak, midt i biletet er ein mogleg blokkhellar, ASK 54001. Mot vest.....	126
Figur 130. Gardstunet til gbnr. 15/9, våningshus (SEFRAK 11420002035), med stabbur til venstre (SEFRAK 11420002036). Mot nordvest.	126
Figur 131. Oversyn, tunet til gbnr. 15/9 til venstre i bildet, til høgre, med kvite bygningar er gardstunet til 16/37. Mot nord.....	127
Figur 132. Oversyn KM 33. Mot sørvest.	127
Figur 133. Gravminne i ASK 15023. Mot sør.	128
Figur 134. Utsyn frå ASK 15023. Mot sør.	128
Figur 135. Utsyn frå hødepunktet nord for KM 33, langs dagens linetrase. Mot nordvest.	129
Figur 136. Biletet er henta frå bygdeboka til Rennesøy, band I. Jon Bakken utanfor huset sitt (SEFRAK 11420002038) saman med ei av døtrene sine (Lindanganger og Vaula 1993a):351).	130

Figur 137. SEFRAK 11420002038. Mot aust.	130
Figur 138. SEFRAK 11420002038. Mot vest.	131
Figur 139. ASK 24370. Mot nord.	132
Figur 140. Tabell med samanstilling av resultatata.	163
Figur 141. Tabellframstilling av beste kombinasjon.	163

1. INNLEIING

Denne konsekvensutgreiinga er utført av Rådgjevande Arkeologar som underkonsulent for Prosjektil AS og Ecofact AS, på oppdrag frå Lyse Elnett AS.

Oddhild Dokset Engedal har vore oppdragsleiar, og Ørjan Engedal har kvalitetsikra arbeidet. Synfaring vart gjort av Ørjan Engedal i veke 15 i 2019. Alle foto er tekne av Ørjan Engedal på synfaringa, om ikkje anna er nemnt. Første versjon av rapporten vart ferdigstilt 28.05.2019.

10.03.2021

Oddhild Dokset Engedal
Oppdragsleiar

Ørjan Engedal
Kvalitetssikring

2. SAMANDRAG

Utgreiinga definerer til saman 35 kulturmiljø som går innanfor influenssona til eit eller fleire av alternativa. Særskilt for øyane, Bru, Askje, Mosterøy og Rennesøy, er det mogleg også å lese dei definerte miljøa som delmiljø innanfor overordna kulturmiljø som tilsvarar kvar øy, eller vidare. Riksantikvaren har definert to vidare kulturlandskap av nasjonal interesse (KULA), av relevans for tiltaket: det eine omfattar kuststripa nord og vest for planområdet (Randbergkysten), det andre omfattar Mosterøy, Rennesøy og delar av Askje. Dei mange steingardane er også element som går ut over våre relativt snevre kulturmiljø. Både KULA-området og steingardane er tekne omsyn til i vurderingane av verdi, påverknad og konsekvens.

0-alternativet, framhald av dagens situasjon, er det alternativet som har minst negative konsekvensar for dei definerte kulturmiljøa i plan- og influensområdet.

Mellom dei andre alternativa har ei lineføring til ein av dei tre sørlegaste stasjonsalternativa på Harestad (3,4,5); via Stølaheia-Harestad 2.0 eller 1.1/1.1.2+1.0, minst negativ konsekvens. Desse kombinasjonane medfører *noko miljøskade (-)* (ingen kombinasjonar har mindre konsekvens). Støleheia-Harestad 2.0, det austlegaste alternativet, er rangert høgast.

Nordover frå Harestad er jordkabelalternativa klart å føretrekkje. Alternativa for luftspenn gjennom KM 18 vil alle medføre *alvorleg miljøskade (---)*. Dei tre sørlegste alternativa for jordkabel er alle sett til *ubetydeleg miljøskade (0)*.

Nord for Randberg, gjennom delområde 2, rangerar det lengste sjøalternativet, Harestad – Nordbø 3.0, høgast med *ubetydeleg miljøskade (0)*. Mellom alternativa for luftspenn i delområde 2, er det austlege alternativet over Mosterøy å føretrekkje (Harestad-Nordbø 1.2 med *betydeleg miljøskade (--)* (for kulturmiljø på Mosterøy). Dei andre luftspenna over Mosterøy, Bru og Askje er alle vurderte til å medføre *alvorleg miljøskade (---)* på dei respektive øyane.

På Rennesøy vil alle alternativ medføre *betydeleg (--)* eller *alvorleg miljøskade (---)* med luftspenn gjennom KM 33 sør på Rennesøy. Ingen kombinasjonar av alternativ vil såleis medføre mindre enn *betydeleg miljøskade (--)* på den samla strekninga Stølaheia-Nordbø, på grunn av konflikta med KM 33. På Rennesøy er alternativet Harestad-Nordbø 1.0 å føretrekkje framfor alternativ 1.3.

Vurderinga av potensial for funn av automatisk freda eller verna kulturminne styrker rangeringa og tilrådinga over.

Beste kombinasjon, HEILE STREKNINGA STØLAHEIA - NORDBØ				
1	STØLAHEIA - HARESTAD	2.0 (til stasjon 3/4/5)	NOKO	-
	STØLAHEIA - HARESTAD	1.1/1.1.2 + 1.0 (til stasjon 3/4/5)	NOKO	-
	STASJON HARESTAD	5	UBETYDELEG	0
	STASJON HARESTAD	3/4	NOKO	-
	HARESTAD - NORDBØ	1.1.1/1.1.2/1.1.3 (jordkabel til sjø)	UBETYDELEG	0
	HARESTAD - NORDBØ	3.0 (sjø)	UBETYDELEG	0
	HARESTAD - NORDBØ	1.0 (på Rennesøy)	BETYDELEG	--
	TOTALVURDERING		BETYDELEG	--

Figur 1. Tabellframstilling av beste kombinasjon.

3. BAKGRUNN OG SKILDRING AV TILTAKET

Teksten under greier ut om bakgrunnen for prosjektet og skildrar tiltaket. Teksten er mottatt frå oppdragsgjevar, Lyse Elnett AS (e-post, Inge Lunde, 05.11.19):

«Bakgrunn

Regionalnettet fra Stølaheia til Randaberg og Rennesøy ble bygget ut på 1970-og 80-tallet. Vinterstid er det små marginer i driften av nettet og det er liten kapasitet til økt last eller nye kunder.

Rogfast representerer en stor last nettet ikke vil kunne håndtere uten forsterkning. Det ventes også en generell vekst i området som vil kreve tiltak i nettet.

Ved feil i eksisterende nett vil kunder kunne oppleve langvarige strømbrydd. Komponenter i nettet nærmer seg også utlevd levetid om må derfor reinvesteres.

Lyse Elnett har utarbeidet en nettplan for området som vil gi et fremtidsrettet og sterkt strømmnett tilrettelagt for det grønne skiftet. Nettet vil ha kapasitet til ny last og betydelig bedre forsyningsikkerhet.

Tiltaksbeskrivelse

Det skal bygges to forbindelser fra Stølaheia transformatorstasjon i Stavanger kommune frem til en ny transformatorstasjon i Randaberg kommune. Den nye stasjonen plasseres sentralt i lastområdet for Randaberg, ved Harestad.

De to forbindelsene vurderes bygget som luftledning på samme masterekke, kalt dobbelkurs, for å samle inngrepene.

Fra Harestad skal det bygges ny forbindelse til Rennesøy. Dette vil bli en kombinasjon av luftledning, sjøkabel og eventuelt jordkabel.

Eksisterende ledninger i området samt Randaberg transformatorstasjon skal stå inntil videre».

4 TEORI OG METODE

4.1 KULTURARV - DEFINISJONAR

KULTURARV

Omgrepet **kulturarv** vert her nytta om det kulturhistoriske aspektet ved landskapet, eller om materielle og immaterielle spor etter menneskeleg verksemd. Dette er berre ei side av det totale naturlege- og menneskepåverka landskapet. (SV Handbok V712: 112).

KULTURMINNE

Kulturminnelova (LOV 1978 nr. 50 Lov om kulturminne) definerer **kulturminne** som: «alle spor etter menneskelig aktivitet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til».

Når eit eller fleire kulturminne inngår i ein vidare heilskap eller samanheng, kan ein tale om eit **kulturmiljø**. Vurderingar av kulturhistorie, tidsdjupne, einskilde kulturminne, siktliner og landskap ligg til grunn når eit kulturmiljø vert definert og avgrensa.

Ein skil også mellom **faste-** og **lause kulturminne**. Faste kulturminne er gjerne nettopp faste og integrerte i landskapet – som ein steingard, ei gravrøys eller ei kokegrop. Sjølv om dei let seg flytte, reknar ein óg ståande bautasteinar og steinkrossar til denne kategorien. Lause kulturminne er dei som kan skiljast frå landskapet og setjast i ein monter i eit museum – som ein pilspiss, eit vevlodd eller eit klesplagg.

Ein skil óg mellom kulturminne som er synlege på overflata, og slike som ikkje er det. **Synlege kulturminne** kan vere t.d. steingardar, ruinar eller helleristingar. **Ikkje-synlege kulturminne** er slike som er skjulte under sand, grus, stein, jord, torv eller anna vegetasjon. I prinsippet kan alle typar kulturminne finnast slik, men det er ofte tale om eldstader, steinsetjingar, pløyespor, graver eller bygningsspor. Ei §9 undersøking, dvs. ei overflaterregistrering eller registrering med prøvestikk og sjakter, i regi av fylkeskommunen, har som hovudmål å kartlegge slike ikkje-synlege, eller ikkje kjende-, kulturminne i eit utbyggingsområde. Ein reknar med at berre kring 10% av dei automatisk freda kulturminna er kjende i dag – resten finst, men er vanskeleg- eller ikkje synlege, eller av andre grunnar ikkje kjende.

Grunnlaget for å verne kulturminne er at dei har verdi som:

- kjelder til kunnskap
- grunnlag for oppleving
- ressurs for bruk

Automatisk freda kulturminne og kulturminne freda gjennom vedtak har i utgangspunktet alltid høg verdi.

AUTOMATISK FREDA KULTURMINNE

Kulturminnelova (LOV 1978 nr. 50 Lov om kulturminne) gjev visse kulturminne eit automatisk vern, dvs. at dei er automatisk freda. Dette gjeld alle kjende og ukjende kulturminne eldre enn

1537 (reformasjonen), ståande bygg og myntar eldre enn 1650, kulturminne i sjø, vatn og vassdrag eldre enn 100 år, og samiske kulturminne eldre enn 100 år. Om ikkje anna er bestemt av vernestyresmaktene, gjeld fredinga sjølve kulturminnet og ei sone på 5m rundt kulturminnet. Andre kulturminnekategoriar kan fredast ved særskilde vedtak, og ein talar då om vedtaksfreda kulturminne. *Automatisk freda kulturminne*, *førreformatoriske kulturminne* og *fornminne* vert brukte synonymt i mange samanhengar.

NYARE TIDS KULTURMINNE

Med nyare tids kulturminne meiner ein kulturminne yngre enn 1537 (reformasjonen). I røynda finst det ikkje ei nedre tidsavgrensing for kulturminne. Med unntak av ståande bygg og myntar eldre enn 1650, kulturminne i sjø, vatn og vassdrag eldre enn 100 år, og samiske kulturminne eldre enn 100 år, har nyare tids kulturminne ikkje automatisk vern. Gjennom vedtak kan Riksantikvaren også frede nyare tids kulturminne.

4.2 KULTURMINNE - FORVALTING OG ANSVARFORDDELING

FORVALTING

Kulturminnelova §9 slær fast at før utbygging kan starte skal det undersøkast om tiltaket kan komme i konflikt med til no ukjende automatisk freda kulturminne. Dette undersøkingane vert omtala som **§9 undersøkingar** eller **registreringar**, og inneber ofte **prøvestikking** (50cm x 50 cm manuelt gravne testruter) og/eller **sjakting** (3m breie sjakter gravne med gravemaskin). Om tiltak, t.d. eit byggeprosjekt, kjem i konflikt med automatisk freda kulturminne, må planane endrast eller det må søkjast om **dispensasjon** frå kulturminnelova. Ein slik dispensasjon vert ofte gjeven med krav om at dei aktuelle kulturminna skal granskast og dokumenterast før tiltaket kan setjast i gang. Ei slik fullskala gransking er det som vert omtala som ei **arkeologisk gransking** eller **arkeologisk utgraving**.

ANSVARFORDDELING

Forskrift om fagleg ansvarsfordeling mv. etter kulturminnelova §6, slær fast kva instansar som har plikt og mynde til å utføre dei sentrale oppgåvene i kulturminneforvaltinga.

Riksantikvaren er direktorat for kulturminneforvalting og er fagleg rådgjevar for miljøverndepartementet i utforming av den statlege kulturminnepolitikken. Riksantikvaren har dispensasjonsmyndigheit for utvalde kulturminner: dei fire store mellomalderbyane samt einiskilde bygningar og anlegg.

Registrering, dvs. §9 undersøkingar, skal utførast av-, eller på oppdrag for-, Fylkeskommunen eller Sametinget, i dette tilfellet **Rogaland fylkeskommune (og Stavanger maritime museum)**. Frå og med 2020 har fylkeskommunane vedtaksmyndigheit for dei fleste kulturminnekategoriane etter Kulturminnelova, mellom anna til å gje dispensasjon frå lova. Om dispensasjon vert gjeven, med krav om at kulturminnet skal granskast før utbygging kan starte, skal denne granskinga utførast av eitt av forvaltingsmusea, i dette tilfellet **Arkeologisk museum, Universitetet i Stavanger**.

NASJONALE, REGIONALE OG LOKALE MÅLSETJINGAR FOR FORVALTING

§1 i Kulturminnelova av 9. juni 1978, slær fast fylgjande formål med lova:

”Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart og variasjon skal vernes både som del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning. Det er et nasjonalt ansvar å ivareta disse ressursar som vitenskapelig kildemateriale og som varig grunnlag for nålevende og fremtidige generasjoners opplevelse, selvforståelse, trivsel og virksomhet”.

Stortingmelding NR 16 (2019-2020) erstattar tidlegare målsetjingar for kulturminnepolitikk med følgjande kulturmiljømål:

- alle skal ha mulighet til å engasjere seg og ta ansvar for kulturmiljø
- kulturmiljø skal bidra til bærekraftig utvikling gjennom helhetlig samfunnsplanlegging
- et mangfold av kulturmiljø skal tas vare på som grunnlag for kunnskap, opplevelse og bruk

Dei tre måla skal byggje opp under og supplere kvarandre og sjåast i samanheng.

Punkt tre vidarefører essensen i det tidlegare strategiske målet for kulturminnepolitikken som vart lagt fram i St.meld. nr 16 (2004-2005) *Leve med kulturminne*. Vidare vert det gjennom punkt 2 framheva samfunns- og arealplanlegginga si betydning for å ivareta eit mangfald av kulturmiljø og korleis desse kan bidra til miljømessig, sosial og økonomisk berekraft. Punkt 1 legg vekt på menneska sin rett til å ha ein kulturarv og at kulturmiljø er eit felles gode som det er eit felles ansvar å forvalte.

På regionalt plan gjeld eventuelle fylkesplanar som omhandlar kulturminne. Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern (FINK) frå 2005 er ikkje oppdatert eller vidareført for kulturvernfeltet (vidareført som Regionalplan for friuftsliv og naturforvaltning).

På lokalt nivå er det mogleg for kommunane å skissere mål for forvaltning av kulturminne i kommuneplanen eller i særskilde tema/ sektor/delplanar for kulturminne. Prosjektet omfattar kommunane Stavanger, Randaberg og Rennesøy. Alle tre har utarbeidd eigne kulturminneplanar (Stavanger kommune 2011; Rennesøy kommune 2015; Randaberg kommune 2019). I utgreiinga er det teke omsyn til målsetjingar, prioriteringar, registreringar og verdivurderingar i desse planane.

4.3 METODIKK STATENS VEGVESEN HANDBOK V-712

Konsekvensutgreiinga er gjort i samsvar med metodikk for vurdering av ikkje-prisette konsekvensar, skildra i Statens vegvesen handbok V-712 (2018). Metoden har tre steg. Første steget er å kartlegge, dele inn i delområde og *verdivurdere* kulturarvaspekt (kulturminne og kulturmiljø) innanfor plan- og influensområdet. Andre steget vurderer graden av *påverknad*, og tredje steget er *konsekvensvurderinga*. Vidare er retningslinjer i Riksantikvaren sine rettleiarar *Kulturminne og kulturmiljø i konsekvensutgreiingar* (2003) og *Kulturminner, kulturmiljøer og landskap. Plan- og bygningsloven* (2010), rettleiande i vurderingane som vert gjort.

VERDI

Kulturminnelova gjev ein vid definisjon på kva som er eit kulturminne og eit kulturmiljø. Dette tyder ikkje at alle kulturminne eller kulturmiljø kan eller skal vernast. Retningslinene for forvaltninga av kulturminne går ut på at mangfaldet av kulturminne og kulturmiljø skal takast vare på, og at eit representativt utval skal prioriterast for vern. Grunngevinga for å ta vare på kulturminne og kulturmiljø er at dei har verdi som *kjelde til kunnskap*, som *grunnlag for oppleving*, og som *bruksressurs*.

På denne bakgrunnen vert det i konsekvensutgreiinga gjort ei *verdivurdering* av dei ulike delområda/kulturminna/kulturmiljøa. Denne verdivurderinga er gjort i samsvar med kriteria lista i tabellen henta frå Statens vegvesen handbok V-712 og Riksantikvaren sin rettleiar (2003). Verdien sett på eit delområde eller kulturmiljø er ein *gjennomsnittsverdi*, dette tyder *ikkje* at alle einskildminna i miljøet har denne verdien. Ein del med høg verdi kan såleis bli gøymd i verdivurderinga og på temakartet, men vil komme for ein dag i påverknadsvurderinga (jf. under).

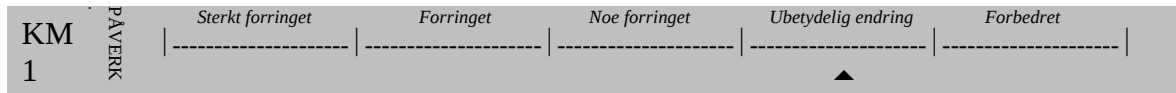
KM 1	VERDI	Oppleving >>>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>			▲		

		Ubetydelig verdi	Noe verdi	Middels verdi	Stor verdi	Svært stor verdi
Kulturmiljønivå						
Kulturhistorisk betydning	Uten betydning	er alminnelig/lokalt vanlig	har lokal/regional betydning	har stor regional/nasjonal betydning	har stor regional/nasjonal betydning	har stor nasjonal/internasjonal betydning
Arkitekturhistorisk betydning		bygningsmiljø som inneholder bygninger av begrenset arkitekturhistorisk betydning	bygningsmiljø som inneholder bygninger med arkitekturhistorisk betydning	helhetlig bygningsmiljø som inneholder bygninger med stor arkitekturhistorisk betydning	helhetlig bygningsmiljø som inneholder bygninger med særlig stor arkitekturhistorisk betydning	helhetlig bygningsmiljø som inneholder bygninger med særlig stor arkitekturhistorisk betydning
Betydning for kulturell eller etnisk gruppe		inneholder få elementer som kan knyttes til en kulturell/etnisk gruppe	inneholder flere elementer som er karakteristisk for en kulturell /etnisk gruppe	miljø som er karakteristisk for en kulturell/etnisk gruppe	helhetlig miljø som er karakteristisk for kulturell /etnisk gruppe og som er sjeldent/unikt	helhetlig miljø som er karakteristisk for kulturell /etnisk gruppe og som er sjeldent/unikt
Historisk hendelse eller personer		er svakt knyttet til en lokal historisk hendelse/ person	er knyttet til en lokal historisk hendelse/ person	er knyttet til en regional historisk hendelse/ person	er knyttet til en regional historisk hendelse/ person	er knyttet til en nasjonal historisk hendelse/ person
Landskapsnivå						
Kulturhistoriske sammenhenger		ligger i en kontekst/sammenheng som er noe fragmentert	inngår i en kontekst/sammenheng	inngår i en helhetlig kontekst /sammenheng	inngår i en helhetlig kontekst /sammenheng	inngår i en særlig helhetlig kontekst
Kulturhistorisk landskap		delvis ødelagt	som har lokal/regional betydning	som har stor regional/nasjonal betydning	som har stor regional/nasjonal betydning	sammenheng som har meget stor nasjonal/internasjonal betydning (er unikt)

Figur 2. Kriterium for verdivurdering, frå Statens vegvesen handbok V-712.

PÅVERKNAD

Påverknadsvurderingane er vurderingar av kor store negative eller positive endringar tiltaket vil medføre for dei einskilde delområda/kulturminna/kulturmiljøa. Påverknaden vert vurdert i høve til 0-alternativet, og rangert på ein trinnlaus skala frå øydelagt til stor forbetring, i samsvar med figuren under.

I vurderingane av påverknad har me lagt til grunn kriteria i figuren under, henta frå Statens vegvesen handbok V-712.

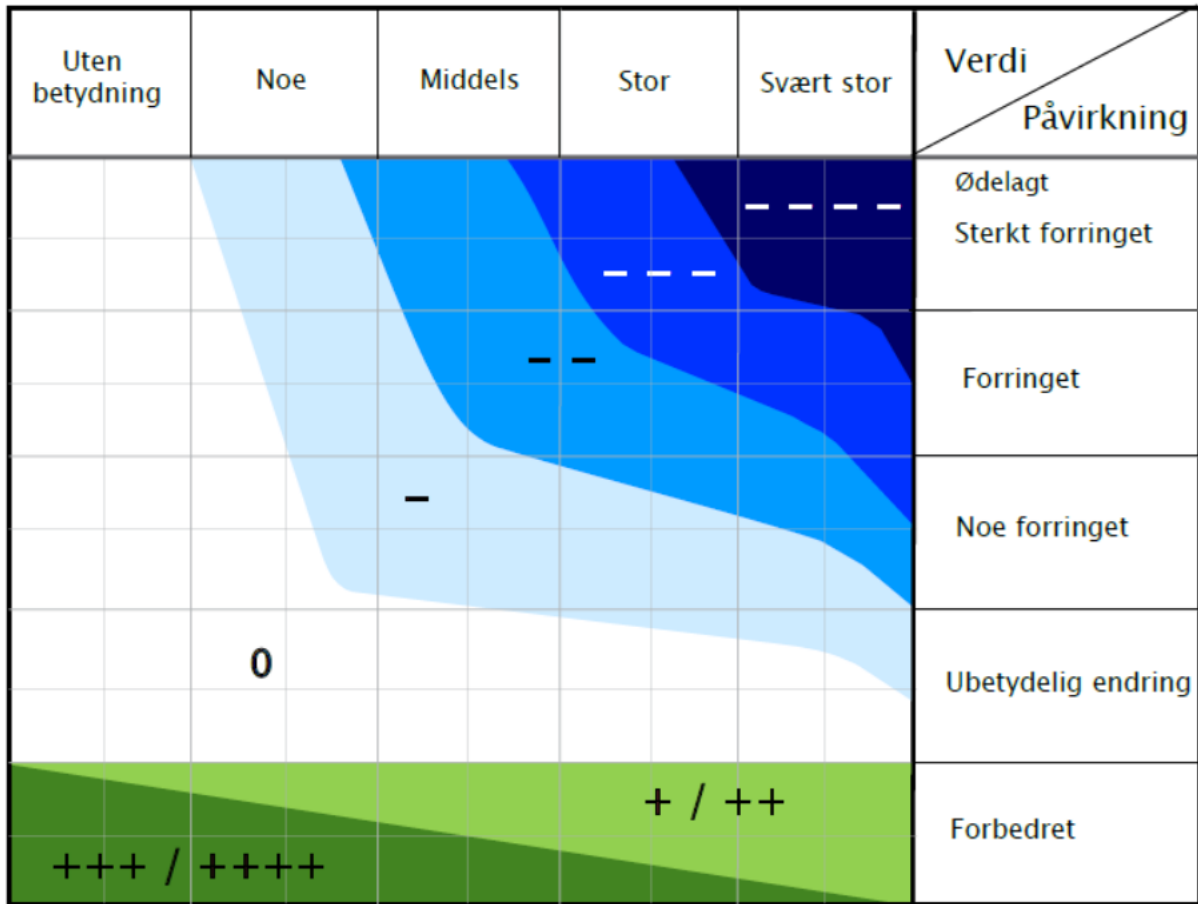
Påvirkning	Landskapsnivå	Kulturmiljønivå
Sterkt forringet	Splitter opp det kulturhistoriske landskapet på en slik måte at det sterkt reduserer lesbarheten og forståelsen av sammenhenger. Bidrar til å ødelegge eller sterkt redusere verdien til viktige kulturmiljø. Skaper barrierer.	Ødelegger hele eller størstedelen av kulturmiljøet. Ødelegger den viktigste (mest verdifulle) delen av miljøet. Bidrar til at miljøets funksjon blir ødelagt. Tap av svært viktige enkeltelement.
Forringet	Splitter opp det kulturhistoriske landskapet og reduserer lesbarheten. Reduserer verdien av de enkelte kulturmiljøene. Bidrar til reduserte sammenhenger.	Berører store deler av kulturmiljøet. Reduserer miljøets funksjon. Tap av viktige enkeltelement.
Noe forringet	Splitter opp det kulturhistoriske landskapet, men dette kan fortsatt fungere som ett landskap uten vesentlig tap av lesbarhet. Svekker sammenhenger og forbindelseslinjer.	Berører en mindre viktig del av kulturmiljøet. Tap av mindre viktige enkeltelement. Svekker sammenhengen.
Ingen/ubetydelig endring	Ingen påvirkning/ubetydelig endring.	Ingen påvirkning/ubetydelig endring.
Forbedret	Gjenoppretter sammenhenger der det har vært brudd og bedrer kontakten mellom kulturmiljøer. Bidrar til restaurering av viktige kulturmiljø og kulturhistoriske landskapselement. Reduserer eksisterende negativpåvirkning eller tar bort støy.	Bedrer tilstanden vesentlig ved at eksisterende negative inngrep tilbakeføres. Bidrar til restaurering av kulturmiljøer eller kulturminner. Reduserer påvirkning eller tar bort støy.

Figur 3. Kriterium for vurdering av omfang, frå Statens vegvesen handbok V-712.

Vurderinga av påverknad må ta omsyn til at ulike delar av eit kulturmiljø kan ha ulik verdi, og at delen som vert råka har ein *anna* verdi enn gjennomsnittsverdien. Dette vert gjort ved at påverknaden vert rekna som større dersom ein del med høg verdi vert råka på same måten som ein del med låg verdi. På denne måten kan ikkje einskildminne med høg verdi gøymast ved inkludering i vidare miljø med lågare verdi.

KONSEKVENSAAR

Siste steget i konsekvensutgreiinga er å stille verdien av eit kulturminne/-miljø opp mot påverknaden av endringar tiltaket vil føre med seg for dei einskilde kulturminna/-miljøa. Dette gjer me ved hjelp av "konsekvensvifta" i diagrammet under.

Figur 4. «Konsekvensvifta».

Konsekvensvifta viser korleis verdi og påverknad vert samanstilte for å vurdere konsekvens. Denne samstillinga gjev resultat på ein skala frå sterkt forringa til forbetra konsekvens. Dei ulike kategoriane er illustrerte ved å bruke symbola "-" og "+".

Skala	Konsekvensgrad	Forklaring
----	4 minus (----)	Den mest alvorlige miljøskaden som kan oppnås for delområdet. Gjelder kun for delområder med stor eller svært stor verdi.
---	3 minus (---)	Alvorlig miljøskade for delområdet.
--	2 minus (--)	Betydelig miljøskade for delområdet.
-	1 minus (-)	Noe miljøskade for delområdet.
0	Ingen/ubetydelig (0)	Ubetydelig miljøskade for delområdet.
+ / ++	1 pluss (+) 2 pluss (++)	Miljøgevinst for delområdet: Noe forbedring (+), betydelig miljøforbedring (++)
+++ / +++++	3 pluss (+++) 4 pluss (++++)	Benyttes i hovedsak der delområder med ubetydelig eller noe verdi får en svært stor verdiøkning som følge av tiltaket.

Figur 5. Oppsummering av konsekvensalternativ og tilhørende symbol.

Til sist skal konsekvensane for dei einiskilde delområda/kulturmiljøa samanfattast for kvart alternativ. Samanstilling av konsekvens vert framstilt i tabellform, med avveging, rangering og forklaring til rangering.

Skala	Trinn 2: Kriterier for fastsettelse av konsekvens for hvert alternativ
Kritisk negativ konsekvens	Svært stor miljøskade for temaet, gjerne i form av store samlede virkninger. Stor andel av strekning har særlig høy konfliktgrad. Vanligvis flere delområder med konsekvensgrad 4 minus (- - -). Brukes unntaksvis
Svært stor negativ konsekvens	Stor miljøskade for temaet, gjerne i form av store samlede virkninger. Vanligvis har stor andel av strekningen høy konfliktgrad. Det finnes delområder med konsekvensgrad 4 minus (- - -), og typisk vil det være flere/mange områder med tre minus (- -).
Stor negativ konsekvens	Flere alvorlige konfliktpunkter for temaet. Typisk vil flere delområder ha konsekvensgrad 3 minus (- -).
Middels negativ konsekvens	Delområder med konsekvensgrad 2 minus (-) dominerer. Høyere konsekvensgrader forekommer ikke eller er underordnede.
Noe negativ konsekvens	Liten andel av strekning med konflikter. Delområder har lave konsekvensgrader, typisk vil konsekvensgrad 1 minus (-), dominere. Høyere konsekvensgrader forekommer ikke eller er underordnede.
Ubetydelig konsekvens	Alternativet vil ikke medføre vesentlig endring fra referansesituasjonen (referansealternativet). Det er få konflikter og ingen konflikter med høye konsekvensgrader.
Positiv konsekvens	I sum er alternativet en forbedring for temaet. Delområder med positiv konsekvensgrad finnes. Kun ett eller få delområder med lave negative konsekvensgrader, og disse oppveies klart av delområder med positiv konsekvensgrad.
Stor positiv konsekvens	Stor forbedring for temaet. Mange eller særlig store/viktige delområder med positiv konsekvensgrad. Kun ett eller få delområder med lave negative konsekvensgrader, og disse oppveies klart av delområder med positiv konsekvensgrad.

Figur 6. Kriterie for fastsetjing av konsekvens for kvart alternativ.

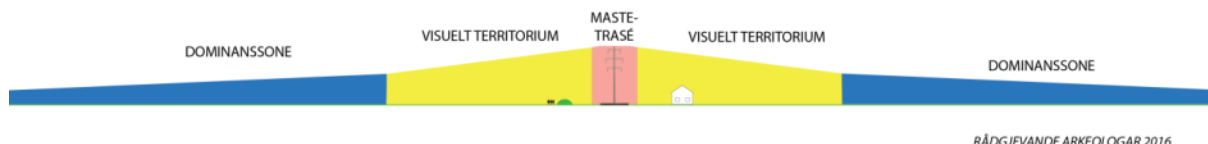
4.4 DEFINISJON AV PLAN- OG INFLUENSOMRÅDE

Definisjon av omgrepa **planområde** og **influensområde**:

- Planområdet er alle dei område som vert direkte råka av arealbeslag av den planlagde utbygginga.
- Influensområdet er areal utanfor det definerte planområdet, men som likevel vert påverka av tiltaket, til dømes gjennom visuell innverknad (sjå kap 4.5 for særskilde vurderingar knytt til kraftliner).

4.5 METODIKK FOR KONSEKVENSVURDERING AV KRAFTLEIDNINGAR

Særskilt viktig i analyse av verknader av kraftleidningar er å skilje mellom direkte og indirekte (visuelle) verknader, og verknader i anleggsfasen versus driftsfasen. Kraftleidningar tek opp relativt lite jordareal i driftsfasen. Den store høgda på mastene i sentralnettet og regionalnetta, gjer til at det er trong for tilretteleggingar i form av anleggsveggar i anleggsfasen (transport og montering). Høgda gjer og til at dei er synlege på lang avstand, og er visuelt dominerande på kortare avstandar.

Figur 7. Teoretiske avstandsmål for direkte og indirekte påverknad på kulturminne frå kraftledning/-mast.

Mastene har eit fotavtrykk eller sokkel på kring 8-15m vidde, avhengig av høgde og mastetype. Alternativa inneheld ikkje forslag til plassering av mastene, og me lyt ta høgde for plassering av mastene langs heile traséen. Dette beltet på 15m breidde kallar me **mastetraséen**.

Me reknar eit **visuelt territorium**, der mastene okkuperar omgjevnadane, til 3 gongar høgda av mastene. Høgde og type master er ikkje avklart, og me brukar difor eit overslag på 75m på kvar side av traséen. Videre reknar me ei nærverknadsone eller **visuell dominanssone** på 8-10 gonger mastehøgda, her sett til 200m på kvar side av trasélina. I dette beltet må ein også pårekne fare for direkte, fysiske øydeleggingar i anleggsfasen (Lindblom & Jerpåsen 2009).

Influenssona definerar me generelt som identisk med dominanssona. Innanfor dette beltet på 400m vil me ta med og vurdere alle kjende kulturminne og kulturmiljø. I særlege tilfelle med kulturmiljø av høg verdi, og/eller særlege topografiske forhold, kan det gjerast vurdering også utanfor dominanssona, altså at influenssona vert utvida. Om særskilt viktige kulturmiljø blir råka vil det bli vurdert å lage visualiseringer av tiltaket.

4.6 DATAGRUNNLAG

Utgreiinga samanfattar offentleg tilgjengeleg informasjon om kjende kulturminne i plan- og influensområdet.

Askeladden	Riksantikvaren sin landsomfattande fornminnedatabase. I omtale av kjende automatisk freda kulturminne refererer me til denne databasen med "ASK ID".
SEFRAK	Landsomfattande register over bygningar eldre enn 1900 og andre faste kulturminne yngre enn 1537 (Rogaland fylkeskommune sin reviderte versjon via Temakart Rogaland).
UNIMUS	Landsdelsmusea sine databasar over lause kulturminne (gjenstandar) integrerte i felles søkemotor (www.unimus.no).
Landsverneplanar	Landsverneplanar for kulturminne i dei statlege sektorane.
Kulturminneplanar	Randaberg kommune Kommunedelplan for kulturminner 2018-2030. Kommunedelplan for kulturminner 2010-2025, Stavanger kommune. Kulturminneplan Rennesøy kommune.
Lokalhistorisk litteratur	Bygdebøker mm.

Arkeologisk faglitteratur	Oversiktsverk, spesiallitteratur, registreringsrapporter mm.
---------------------------	--

Vidare har internetbaserte ortofoto, eldre og nye kart vore nytta, særskilt kartverktøyet til Rogaland fylkeskommune «Temakart Rogaland». Når det gjeld SEFRAK er det vesentleg å understreke at *det er registeret revidert av kulturavdelinga ved fylkeskommunen som er brukt*, ikkje det opphavlege tilgjengeleg via Askeladden, Miljøstatus m.fl. Det er ikkje tale om nye objekt, men revisjon med vurdering i nye verneklassar. I våre temakart har me brukt dei same fargekodane som Temaart Rogaland, men trekantsymbol som i det landsdekkande registeret, istadenfor sirkelsymbol som i Temakart Rogaland.

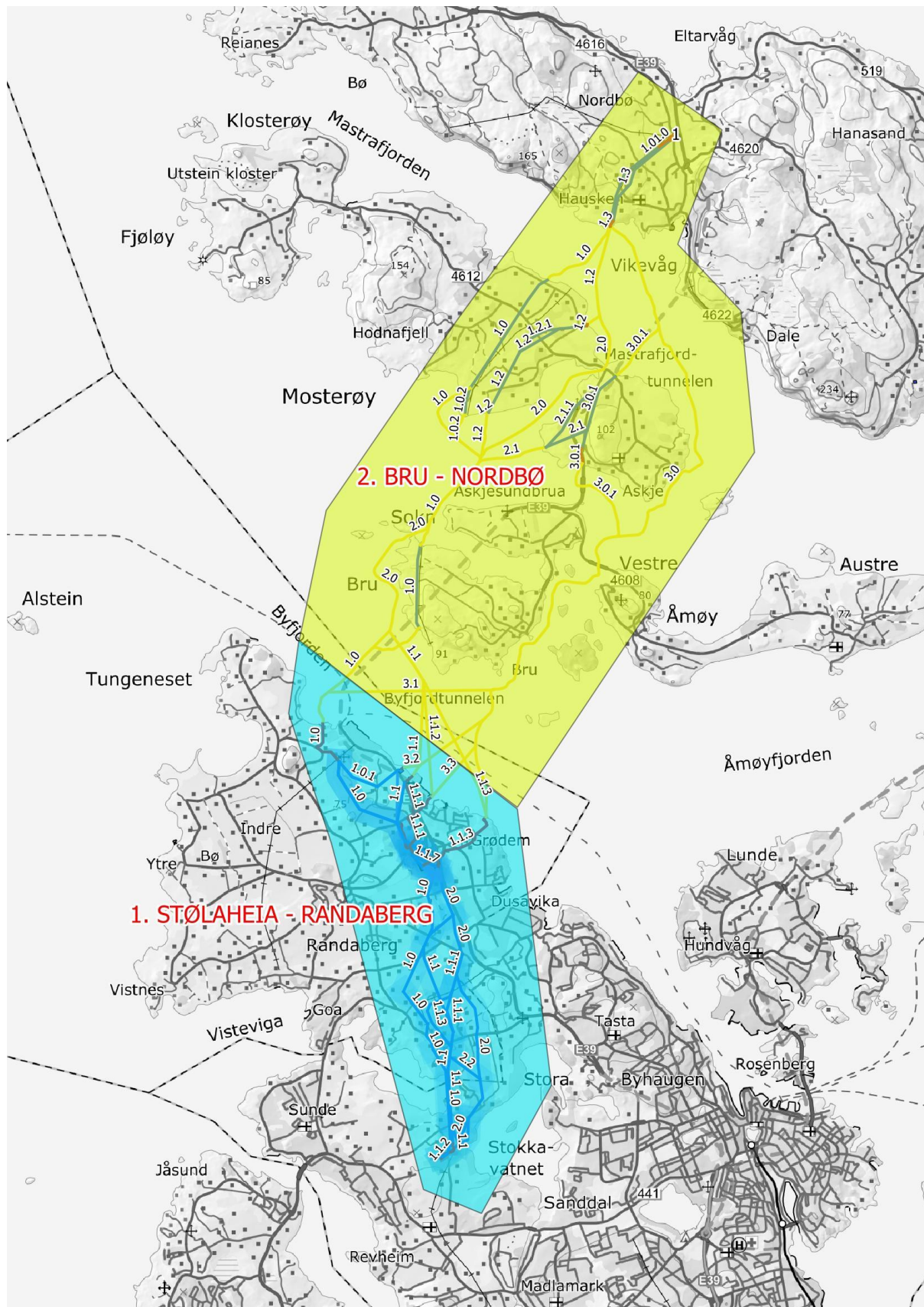
Eit vesentleg moment i dette arbeidet har vore å skilje vekk objekt og miljø som har endra status etter siste oppdatering i Askeladden og SEFRAK. For objekt i Askeladden gjeld dette i stor grad objekt som står registrert som synlege på overflata i Askeladden, men som i dag faktisk er planert og overdyrka og ikkje lenger synlege. For SEFRAK gjeld dette at objekt er fjerna. Slike, saman med objekt som i Askeladden er registrert som fjerna, er ikkje tekne ut av kartgrunnlaget, men er samla i egne tabellar til sist i gjennomgangen av kvart av dei fire delområda.

Synfaring av plan- og influensområdet vart gjort i veke 15 i 2019. Under synfaringperioden var det sol og opphaldsvér. Tilhøva vart vurdert som forsvarlege i høve til føremålet med utgreiinga.

I 2020 kom Riksantikvaren med sitt framlegg til kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Rogaland (KULA-område) (Riksantikvaren 2020). Ved siste revisjon av denne utgreiinga var høyringsinnspela framleis til bearbeiding hjå Riksantikvaren. To av dei 17 føreslegne KULA-områda i Rogaland, vert råka av dei planlagde tiltaka: nr. 7 Rennesøy og Mastrafjorden og nr. 10 Randabergkysten. Relasjonen mellom tiltaket og KULA-områda vert vist på oversynskarta figur 11 og figur 68.

5. OMRÅDESKILDRING

Det er meldt ulike alternativ for plassering av ny line frå Stølaheia, Stavanger kommune, via Harestad, Randaberg kommune og vidare over Bru, Mosterøy og Norbø i Rennesøy kommune. I Stavanger og Randaberg ligg traseane og ny transformatorstasjon innanfor slettelandskapet på Låg-Jæren. Det er eit ope og vidt slettelandskap som strekkjer seg heilt ut til havet og utgjer den største låglandssletta i landet. Området er prega av moderne jordbrukslandskap og dei tradisjonelle kulturmarkstypene som lynghei, myr og utmark finst i dag berre som små isolerte smålapper. Landskapet rommar lite variasjon, men både steingardar, bebyggelse og trevegetasjon gjev stor visuell effekt. Mellom Randaberg og Rennesøy går traseane inn i kyst- og øylandskapet i Ryfylke. Landskapet er prega av mangfoldige øyrike, gjennomskore av sund og fjordar. Dei tradisjonelle lyngheiene utgjer framleis eit omfattande innslag, men området gjennomgår endringar mellom anna på grunn av attgroing av bjørk- og furuskog. Regionen er særskild rik på kulturminne, både fornminne, men også på kulturminne knytt til tradisjonell vestlandsbebyggelse med gardstun, sjøhus, naust, handels- og gjestgjevarstader. Regionen varierar mellom lune og tronge fjordar og sund og der fjordane løyser seg opp ut mot Ryfylkebassenget og opnar for vidt utsyn.

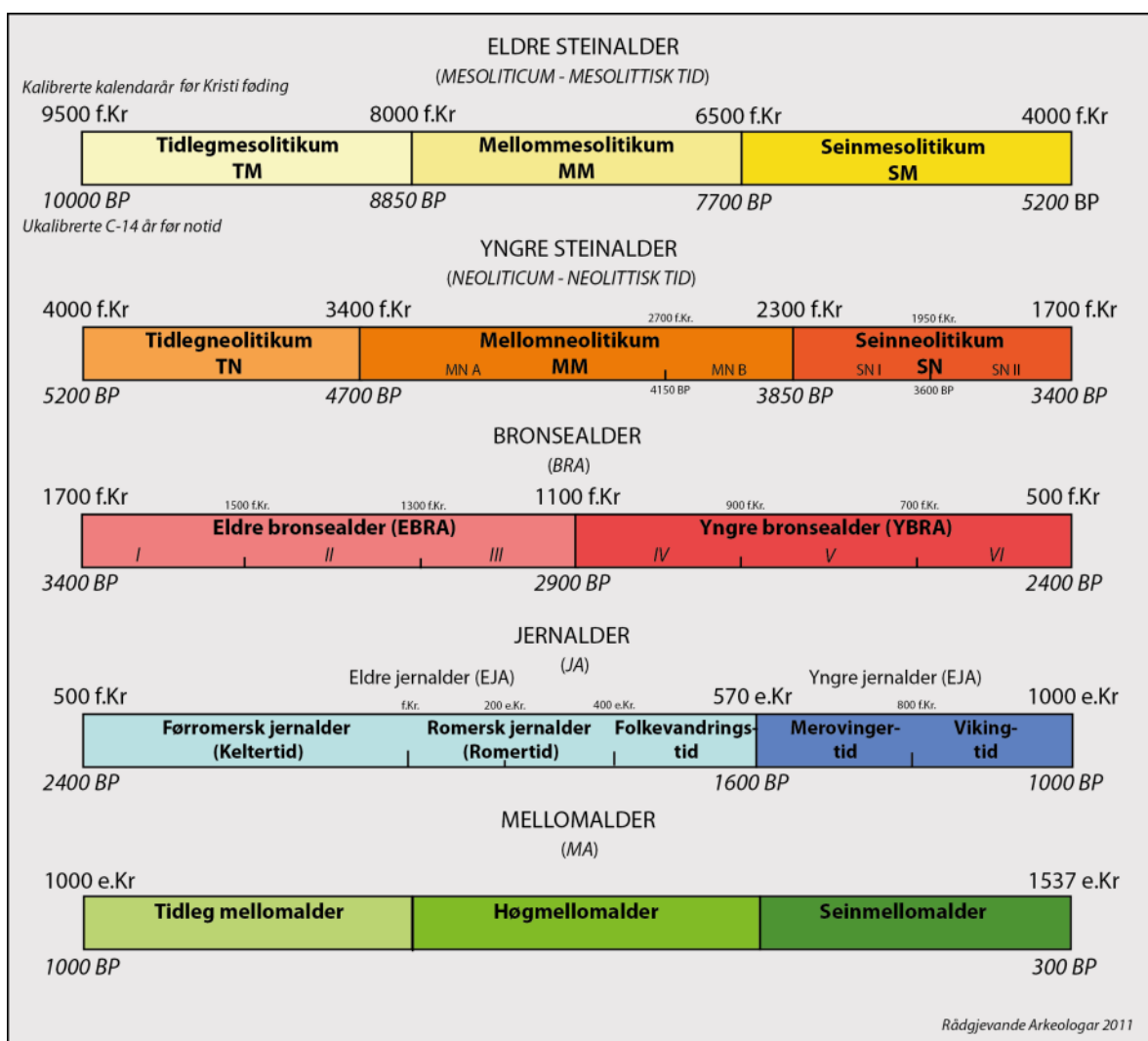

Figur 8. Kart, oversyn over plan- og influensområdet.

6. KULTURHISTORISK UTVIKLING

6.1 ELDRE TID

Då isen smelta etter siste istid vart det sett i gang eit innfløkt samspel mellom hav og land. Til den isfrie kysten kom så planter, dyr og dei første menneska. Den tunge breen hadde pressa ned landet, og utan denne børa byrja landet å heve seg. Samstundes gjorde alt smeltevatnet til at havnivået steig. Ei kartlegging av denne prosessen, dvs. kor høgt stranda låg til ei kvar tid, i ulike område, er avgjerande for at ein har klart å finne buplassane til menneska i steinalderen. Desse livnærte seg som jegrar og fiskarar og var nær knytte til strandsonen. Fangstbuplassar er også å finne i høgfjellet.

Figur 9. Tidslinje: dei vanlegaste periodenamna, forkortingar og tidfesting i vanlege kalenderår og C-14 år.

Sjølv om menneska heldt fram med jakt og fiske fram i moderne tid, skjedde det eit sentralt skifte i økonomisk tilpassing i slutten av steinalderen. Då jordbruket fekk sitt gjennombrøt kring 2000 f.Kr., med større og meir solide hus, husdyr, åkrar, og gjerde, vart folk meir stadbundne enn før, og no bundne til dei gode jordbruksområda heller enn til stranda. Overgangen til jordbruk førte med seg ei lang rekkje nye kulturminnekategoriar, mange av

dei lokaliserte til historisk innmark. I bronsealderen vart jordbruket sterkare fundamentert og samfunna synest å verte meir komplekse med varehandel over lange avstandar, metallteknologi og ulik maktfordeling – noko som viser seg i dei store og prangande gravhaugane og gravrøysane frå denne perioden. Sjølv om ein kjenner få rike graver frå fyrste halvdel av eldre jernalder, veit me i dag at dette var ein ekspansjonsfase i jordbruk og busetjing som heldt fram utan opphald frå yngre bronsealder. Frå siste halvdel av den eldre jernalderen kjenner ein til ei mengd gravfunn, og ei rekkje gardsanlegg som sidan har lege øyde. Her står Jæren i ei særstilling med ei stor mengd gardsanlegg der hustuffer, geiljar og gjerde framleis er synlege på overflata i dag.

Rike gravfunn og skattefunn, i tillegg til skriftlege kjelder, kastar lys over den yngre jernalderen med vikingtid. Gardsanlegg er tvert om sær sjeldsynte, truleg fordi ein har hatt kontinuitet i tun frå yngre jernalder gjennom mellomalder og inn i nyare tid. Dette vil seie at husa og tuna frå vikingtid og mellomalder ligg i tunet til den historiske garden, og er slik ofte øydelagde. Med mellomalderen forsvinn dei heidenske gravrituala, og med dei ein viktig arkeologisk kjeldekategori. Mellomalderen utanfor mellomalderbyane og kyrkjestadane er dårleg kjend gjennom arkeologiske kjelder. Folkeauka som prega yngre jernalder heldt fram i mellomalderen, men frå omlag 1300 er det fleire teikn til stagnasjon og tilbakegang. Dette altså før den store krisa med Svartedauden frå 1349 og stadige pestutbrot framover. Pestane førte til eit hundreår med dramatisk nedgang i folketalet. Sjølv om pestane ikkje forsvant heilt før kring 1650, byrja folketalet å stige att noko før 1500. På denne tida låg mange gardar øyde, og nokre vart aldri tekne opp att. I røynda rudde også krisa grunnen for den rivande utviklinga på 1500-talet: jord var billeg og rikeleg og adelen var sterkt svekka.

I tidleg mellomalder, nokre stader kanskje i løpet av vikingtid, endra hus og tun seg: heller enn eitt stort og langt hus, bygde ein mange mindre hus med ulike funksjonar. Ei mogleg årsak var at lafteteknikken kom til, iallefall i våningshusa, og bruk av tømmer gjorde det like greit å byggje fleire små hus som eitt stort. Våningshuset, eller stova, var typisk timra, utan glas og med åre eller røykonn, og utan himling i taket, med ei ljore for røyk og lys i taket.

Allereie i vikingtid vart det knapt med jord på Vestlandet. Frå omlag 1150 vart bønder flest leiglendingar hjå dei store jordeigarane kyrkja, kloster og adel. Parallelt med dette vart trælehaldet avvikla. Utover i mellomalderen vart stadig fleire gardar delte opp i stadig fleire bruk. Desse brukarane hadde oftast husa samla i eit felles tun. På gardar med mange bruk fekk ein då det ein kallar *klyngetun*. Deling av einbølte gardar i fleire bruk, førte også til oppdeling av åkrar, bøar og beite, det ein kallar *teigblanding*. Teigblandinga hadde også negative sider som vart betre synleg etterkvart som fenomenet auka. Reiskapane på garden var i stor grad dei same som i yngre jernalder. Ei viktig nyvinning var vasskverna, men det er vanskeleg å vite i kva grad denne fanst utanfor byane, klostera og storgardane. Frå kvernsteinsbrota veit me at produksjonen av handkverner heldt fram for fullt gjennom mellomalderen. Dei eldste skriftlege kjeldene er for mange bygder av lite verdi, og arkeologiske granskingar av gardstun og hus frå mellomalder er sær sjeldsynte - resultatet vert difor at bygdene fell mellom to stolar i denne perioden.

6.2 NYARE TID

1537 fungerer som ei praktisk grense i kulturminneforvaltninga. Objekt eldre enn 1537 er automatisk freda. For ståande bygg er denne grensa 1649. Nyare tid er tvillaust den bolken med dei raskaste og mest gjennomgripande endringane - materielt og samfunnsmessigt. Eit vesentleg bakteppe er den store folkeauka: 1500-talet var ein vekstperiode og henta inn og passerte folketalet frå før Svartedauden. Slutten av 1600-talet bar med seg stagnasjon og nedgang, medan 1700-talet vart ei betring att. Trass i kriseår tidleg på 1800-talet ser ein i dette hundreåret ein eksplosjon i folketalet, ei dobling frå ein million til to, i tillegg til at nesten ein million utvandra til Amerika.

Den industrielle revolusjonen og det store hamskiftet i jordbruket kan setjast som skiljevegg mellom det gamle og det nye. Mange stader gjorde ikkje maskinene inntog i sjølve jordbruket før etter siste krigen. I tillegg handla ikkje desse prosessane berre om maskiner og teknologi, dei var også vovne inn i vidare kulturelle, sosiale, politiske og åndelege skifte. I denne samanhengen er fokuset på dei materielle spora som vart sette.

Eitt er at gamle kategoriar vart gjorde i nytt formspråk - våningshusa, uthusa, sjøhusa, kyrkjene, båtane, vart bygde annleis. Folkeauken førte med seg framveksten av husmannsvesenet som nådde eit maksimum kring 1850, og var avvikla kring 1900. Husmannsvesenet førte mellom anna med seg spor av gardsdrift i randsonane kring dei gamle gardane. Den store eigedomsutskiftinga var ein sentral del av hamskiftet, og denne førte mellom anna til ei endring i plassering av hus og tun - gardane med mange bruk hadde hatt felles tun som kunne få nærast landsbypreg. Desse vart no splitta opp med eigne hus på eigne tun med eigne teigar samla kring. Mellom dei første store tekniske nyvinningane på bygdene var oppgangssaga. Men saga plank og bord var framleis dyrt, og det meste av sagbruksproduksjonen vart eksportert. På skogfattige Jæren var material kostbart og flytting av hus og oppattbruk av material var vanleg. Ein reknar at det særmerkte *jærhuset* oppsto på 1600-talet, og tok opp i seg nye drag kring 1800, samtidig som *midtgangshuset* breidde om seg.

Eit anna moment er at det kjem nye kategoriar med nye funksjonar. Når det gjeld bygningar er slike som er meinte for nye typar felleskap viktige. Den nye tida er nettopp prega av framvekst av nye felleskap: misjonsrørsla, fråhaldsrørsla, målrørsla, lese- og samtalelag og ungdomslag. Og ein ukjend filosof skal ha sagt at: "hus byggjer lag" – ei fellesnemning for desse bygningane er gjerne *foreiningshus*. Eit anna kollektiv som kom til var skulen og skuleklassane. Etter Fastskulelova frå 1860 skulle alle norske born i skule, og skulen skulle i regelen vere ein fastskule og ikkje ein omgangsskule. Og med det sprang ein ny markant bygningstype opp i bygdene: *skulehuset*.

Andre verdskrigen med tysk okkupasjon av Noreg 1940-45 sette merke på Jæren - i einskildminne og folkeminne, og i landskapet. Båtar, hus og radioar vart kverrsatte av okkupasjonsmakta, sjøfolk vart liggande ute heile krigen, matvarer vart rasjonerte, og nokre miste livet. Det som i særleg grad bringa okkupasjonen tett på folket på Jæren var etableringa av tyske festningsverk. Krigsminne i form av festningsverk er monumentale og godt synlege kulturminne. Dei er særleg pedagogiske i at føremålet oftast kan lesast og skjønast på staden: kanonstillingar plasserte i terrenget slik at ein kan rette eld mot trafikk langs kommunikasjonsårer. Dei var, og er framleis, kontroversielle med emne som: lokal bistand til

arbeid på festningane og norske jenter som heldt seg med tyske soldatar på festningane. Festningsverka er eit viktig kompliment til andre kjelder og anna kunnskap om andre verdskrigen. Det må også understrekast at krigsminne er av særleg nasjonal og internasjonal interesse. Forsvarsverket på Jæren var del av Festung Norwegen, og slik ein del av Atlantikwall (Atlantehavsvollen) som strakte seg frå Nordkapp til Biscaya. Det er ei sterkt aukande interesse for festningsverka i Noreg og i Europa, som viser seg i ei rekkje nye forskning- og dokumentasjonsprosjekt.

6.3 KULTURMINNE I ROGALAND – SÆRDRAG, PRIORITERINGAR OG UTFORDRINGAR

ELDRE JERNALDERS ØYDEGARDSANLEGG

I periodar av fortida med stor folkevekst spreidde busetjinga seg ut forbi dei beste jordbruksområda. Når det så skjedde ein nedgang i folketalet, eventuelt endringar i driftsformer eller organisasjon av drifta, kunne tidlegare gardsbruk bli liggjande øyde – såkalla *øydegardar*. Slike kjenner me frå folkevandringstida kring 500 e.Kr., frå høgmellomalderen før Svartedauden, og også frå seinare periodar. Særmerkt for Rogaland er den store mengda øydegardsanlegg synlege på overflata frå folkevandringstid. Dei ligg typisk i mark seinare nytta berre som beitemark.

Øydegardsanlegga frå eldre jernalder omfattar typisk eit tun med ei eller fleire *hustufter*. Dette har vore langhus med steinmurar langs veggane, og takberande stolpar innanfor. Frå hustuftene leiar ei fegate eller *geil* gjennom innmarka med åkrar til grensa mot utmarka. Dette er to låge, parallelle steingard. På innmarka kring husa ligg typisk *gravhaugar* eller *gravrøyser* og åkrar. Opparbeiding av åkrane førte med seg *rydningsrøyser* i kasteavstand. Pløying av åkrane i hellande terreng førte til *åkerreiner*, knekkar i terrenget av oppsamla jord frå pløyinga. Rundt innmarka, gjerne i tilknytning til geilen, går system av steingard, såkalla *gardfar*. Ullandhaug utanfor Stavanger er eit døme på eit slikt anlegg som vart arkeologisk granska og seinare rekonstruert.

Desse anlegga, særskilt dei som ligg i beitelandskap med autentisk preg, med alle dei sentrale kategoriane representert (hustuft, gravminne, geil, rydningsrøys og åkerrein), har høg opplevingsverdi og høg kunnskapsverdi. Særskilt lokalitetar som truleg har lege i utkanten eller eit stykke frå tunområdet, med berre rydningsrøyser og eller gardfar, står i stor fare for å forsvinne på grunn av nydyrking.

STAKKTUFTER/ALVEDANS

Ei *stakktuft*, også kalla *alvedans*, er spor etter ein særmerkt praksis for lagring av fôr, i form av gras eller lyng, utandørs. Tufta er skapt ved at det er grave ei grøft til drenering rundt ein firkanta eller rund tomt der gras eller lyng vart sett i ein stabel eller stakk.

Slike grøfta lagringsplassar for gras eller lyng var i vanlig bruk i Rogaland (mest Jæren) frå yngre jernalder til rundt 1830. Stakktufter var også i sporadisk bruk fram til 1970-talet (Lillehammer 2005: 218; Bang Andersen 2005). For mange kulturminnekategorier kan det finnast inntakte restar av kulturminnet under overflata, dersom nydyrking/pløying ikkje har

gått for djupt. Med dagens standardmetodar for arkeologisk gransking er kunnskapsverdien i stakktufter å rekne som låg. Mellom anna er dei vanskelege å tidfeste. Sidan ein reknar brukstida frå om lag 800 til 1830, 1000 år, må truleg også ein viss del av dei vere yngre enn 1537, og difor ikkje automatisk freda.

Stakktuftene er eit særmerkt drag ved det jærske beitelandskapet. Dei er, saman med rydningsrøysene, i dag særleg truga av nydyrking.

JÆRHUSET OG MIDTGANGSHUSET

Jærhuset representerer ein særmerkt byggjeskikk på Jæren med røter tilbake til det førhistoriske langhuset. Jærhuset slik me kjenner det i dag, og i fylgje dei fleste definisjonar, tok form på 1600-talet. Dei eldste hadde truleg bakvegg og gavlveggar bygde i stein. Mellom murane og reisverket i tre vart det danna kaldare rom, såkalla *skutar* eller *svoler*. Desse romma vart nytta som lager for torv, ved og anna. Den trebygde kjernen av huset hadde ein eller to lafta kassar eller rom. Jærhus etter ein slik streng definsjon finst det berre att eitt døme på, husmannsplassen Træet i Time. Betre økonomi, påverknad frå byarkitektur, og betre tilgang til materialar, førte til endringar mot det Jærhuset me kjenner best i dag. Ein vidare definisjon som vart nytta i Jærhusprosjektet, definerer Jærhuset som (Måseidvåg 2002):

- Eit ganske lågt hus
- Det har skutar og/eller svoler – halvkalde eller kalde rom utanfor den tømra kjernen
- Det er i hovudsak bygd før 1900

Skutane og svolene skil Jærhuset frå *midtgangshuset*, men mange jærhus er *også* midtgangshus. Midtgangsplanen, med ein gang og kjøkken i midtaksen med ei stove på kvar side, eventuelt også med kammers bak kvar av stovene, er eit sær vanleg bygningsplan over store delar av landet. Dette var ein byggjeskikk som breidde om seg på 1800-talet, og bak midtgangsplanet låg ei samanbygging av stova og eit av dei tidlegare uthusa, *bua*. Bua kom til å danne ei av dei to stovene på kvar side av midtgangen.

I kulturminnevernet i Rogaland har tradisjonelt jærhuset hatt høgare verneverdi enn midtgangshuset – det siste rekna som yngre, med mindre regionalt særpreg, og mindre autentisk. I dag er også midtgangshuset frå 1800-talet i ferd med å forsvinne på Jæren, og det er naudsynt å oppjustere verneverdien til desse.

7. KULTURMILJØ OG VERDIVURDERING

Me reknar influenssona som tilsvarande *nærvirkningssona* eller den *visuelle dominanssona*. Denne er sett til 200m på kvar side av traséen (sjå kap. 4.5). Mange av kulturmiljøa har delar som ligg både innanfor og utanfor influenssona. Kulturmiljøa er definerte i temakarta, her framgår også alle enkeltminne, også utanfor influenssona. I tabellane og verdivurderinga nedanfor vert det fokusert på enkeltminna *innanfor* influenssona.

Alle lokalitetar i Askeladden og alle objekt i SEFRAK er inkluderte i kartmaterialet. Steingardar som ikkje inngår i eit definert kulturmiljø er avmerka på kart og handsama generelt i kap 7.1).

Det er ikkje kjent kulturminne i sjø i eller nær influenssona (men sjå lokalitet med kvernsteinslast ved Kolsboane, kap. 10.3). Kulturminne i sjø er på dette stadiet altså eit spørsmål om *potensial for funn i sjø* (sjå kap. 10).

7.1 KULTURHISTORISKE LANDSKAP AV NASJONAL VERDI (KULA)

I 2020 kom Riksantikvaren med sitt framlegg til kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Rogaland (KULA-område) (Riksantikvaren 2020). Ved siste revisjon av denne utgreiinga var høyringsinnspela framleis til bearbeiding hjå Riksantikvaren. To av dei 17 føreslegne KULA-områda i Rogaland hamnar innanfor influenssona til tiltaket: nr. 7 *Rennesøy og Mastrafjorden* og nr. 10 *Randabergkysten*. Relasjonen mellom tiltaket og KULA-områda vert vist på oversynskarta figur 11 og figur 68. Innanfor desse landskapa er våre kulturmiljø å rekne som *delmiljø* innanfor dei overordna KULA-områda. Desse, KM 24, KM 26-34, har fått tilleggsverdiar av di dei er integrerte delar i slike overordna landskap av nasjonal interesse. Dei faktiske grensene for KULA-områda er ikkje endeleg vedtekte.

7.2 STEINGARDAR

Steingardane er eit særmerkt og dominerande drag i det norske kulturlandskapet, og i jorbrukslandskapet i Rogaland spesielt. Me har ikkje gjort ei fullstendig registrering av alle steingardar i plan- og influenssona. Me har inkludert dei mest markerte steingardssystema i temakart, på grunnlag av dei gamle ØK-karta, eldre og nye ortofoto og synfaring. I Randaberg kommune er det utarbeidd eit eige kart over steingardar i kommunen, og desse overførte til våre temakart.

RANDABERG

Steingardar er eit av dei mest verdifulle og karakteristiske trekkja ved kulturlandskapet i Randaberg kommune, så vel som på resten av Jæren. Då ny jord vart rydda og dyrka vart steinane lødd i steingardar som grenselinjer mellom eigedomar og som gjerde mellom innmark og dyrka mark. I Randaberg er steingardne stort sett enkle og lødde, med nokon få eksempel på doble steingardar (Randaberg kommune 2018:12). Plan- og influensområdet er prega av fulldyrka landbruksareal der maskinell og effektiv drift er dominerande. Landskapet er vidt, ope og bølgjande og har stor tettleik av kulturminne, også steingardar, som er eit karakteristisk og godt synleg element i landskapet.

RENNESØY

Også i Rennesøy kommune utgjer steingardar eit karakteristisk landskapstrekk og er eit av satsingsområda i kulturminneplanen for Rennesøy kommune. Steingardane inngår i ein landbruksmessig tradisjon som kan sporast langt tilbake i tid. Dei eldste steingardane er forhistoriske og kan sporast tilbake til jernalderen. Desse finn ein hovudsakleg som langstrakte vollar som buktar seg i terrenget, dekkja av mose og gras. Desse er automatisk freda og dei som ein kjenner til er i kulturminnebasen Askeladden.

Steingardar frå nyare tid kan delast inn i to hovudkategoriar: frå før og etter utskiftinga på slutten av 1800-talet. Den første gruppa er gjerne lødd opp av stein og er tilpassa forma på terrenget og går gjerdet langs kanten på bratte fjellskrentar for å hindre at beitedyr skulle dette utfor. Dei markerte gjerne eit skilje mellom inn- og utmark. Steingardar frå *etter utskiftinga* vart hovudsakleg anlagt for å markere eigedomsgrensar og går ofte i snorrette liner, utan omsyn til terrenget. Dei er ofte lødd i flate skiferstein og er høge og breie. Piggsteingard er ein annan type steingard som vart teken i bruk frå kring 1920. Stein var framleis eit viktig element, men berre som gjerdepålar kalla «piggsteidn» eller «pigghedler» (Rennesøy kommune 2015: 8-9).

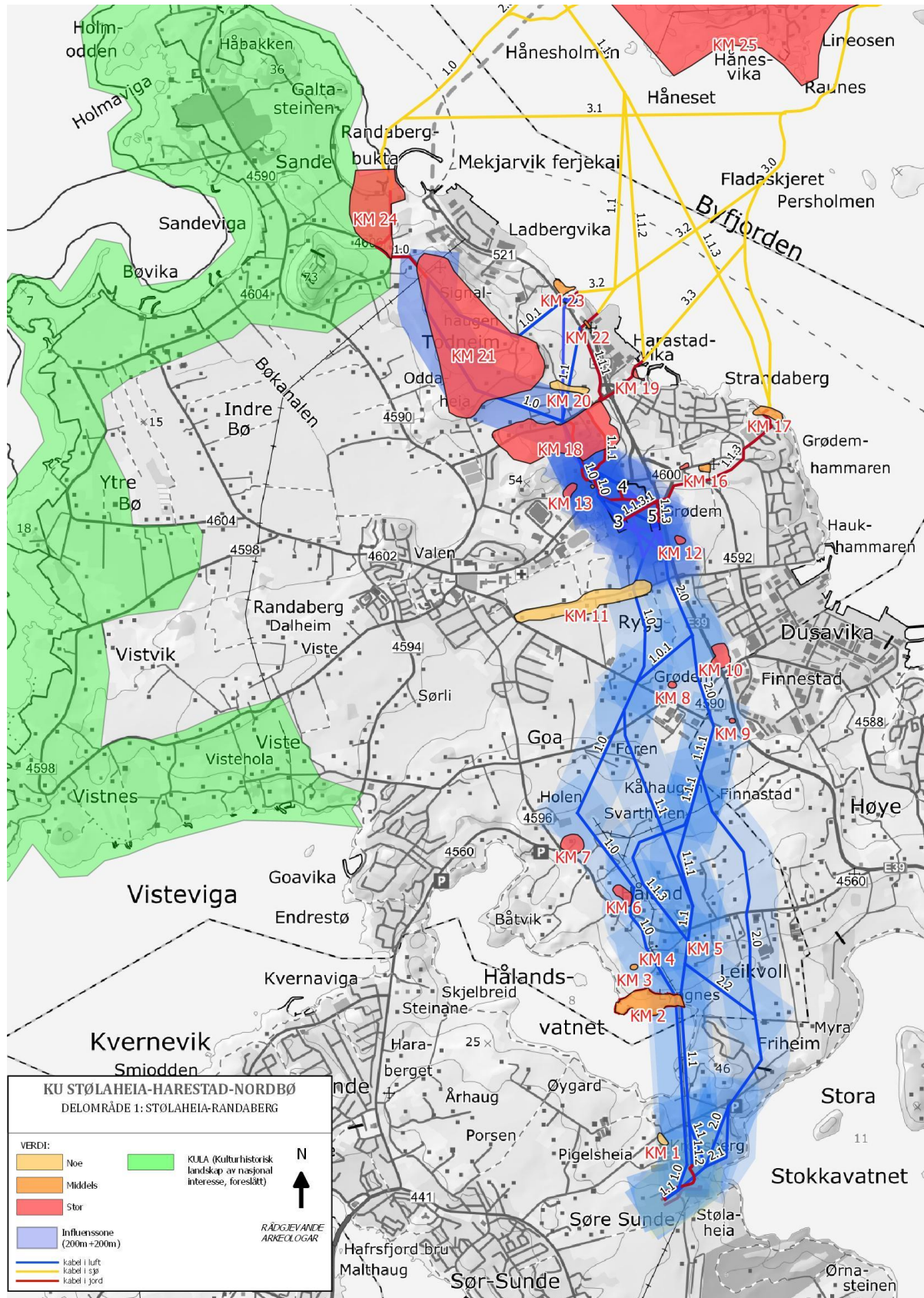
7.3 DELOMRÅDE 1: STØLEHEIA- RANDABERG

Store delar av plan- og influensområdet ligg innanfor område registrert som slettelandskap på Låg-Jæren med regional verdi. Slettelandskapet er prega av moderne jordbruk, der både steingardar, busetnad og trevegetasjon får stor visuell effekt. Det er eit område rikt på fornminne og mange, samt varierte kulturminne frå nyare tid, der steinnaust, gamle ferdslveggar, jærhus og steingardar er eksempel på viktige kulturminne i landskapet (Stavanger turistforening 2009:45).

I sør går trasealternativa gjennom delar av området Stokkalandsvatnet-Hålandsvatnet. Området er dominert av store landbruks- og utbyggingsområde og dei to store vatna utgjer viktige element. Landskapsområdet har ein særprega og variert terrengform med vekslingar mellom tett vegetasjon og opne jordbruksareal (*ibid*: 63).

Lenger nord er Harestad -Varden også registrert som eit regionalt viktig landskap. Det er eit høgdedrag med ein særprega åsrygg med ei jamn og svakt bølgjande terrengform som dominerer i det elles flate jordbrukslandskapet. Området har betydelege kvalitetar i form av siktliner og variasjonsrikdom i mellom anna kulturminne (*ibid*:62).

Lengst i nord tangerer tiltaket *Randabergkysten*, føreslege av Riksantikvaren som kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA).

Figur 10. Oversynskart, delområde 1 Stølaheia – Randaberg.

KM 1

Kulturmiljøet omfattar våningshus på gbnr. 40/1022, samt kopi av steinkross i krysset mellom Alvasteinen og Krossbergveien. Kulturmiljøet ligg innanfor grensene til øydegarden Austrheim. Austrheim er nemnd i skriftlege kjelder tilbake til 1347, men vart truleg lagt aude under Svartedauden. Utpå 1600-talet vert Austrheim nemnd i skriftlege kjelder som øydegard under Søre Sunde, gnr. 40 (Refheim 1981:32).

Våningshuset på gbnr. 40/1022, SEFRAK 11032507001, er bygd på slutten av 1800-talet, men modernisert fleire gonger i seinare tid. Tunet ligg i moderne jordbrukslandskap med fleire større veksthus.

I 1920 vart det funne restar etter ein steinkross ved Hålandsvatnet, den vart funne om lag 100 m frå dei to fjellknausane kalla «Krossbergjå». Kor krossen opphavleg var plassert veit ein ikkje, men stadnamnet kan indikere at det er ved eit av dei to Krossberga (Birkeli 1973:156). I 2000 stod Madla historielag for oppsetting av eit nytt steinkors på Krossberg. Like ved vart eit bronserelieff plassert, det syner dei ni attverande, originale steinkorsa i Rogaland (<https://norge.sandalsand.net/middelalderske-steinkors-i-rogaland>). Restane etter den originale krossen er oppbevart på Stavanger Museum. På Krossberg var også eit felt med røyser, ASK 54257. Dei største røysene var 4-5 m i diameter og 0,3 m høge. Desse vart fjerna på 1960-talet.

KM 1	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >		▲			

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 1			Verne-status	
SEFRAK ID	11032507001	Våningshus, Krossbergveien 79			Ikke kontrollert 	Datering: 184, 1800-tallet, 4. kvartal. Modernisert ca 1970 og i 1990, då både innvendig og utvendig. Påbygg 1991. Samanbygd med garasje mot sv (BraArkiv).
S 1		Kopi Steinkross			Ikkje verna	

Figur 11. Kopi av steinkross og bronserelieff som syner dei 9 originale, attverande, krossane i Rogaland. Mot nordvest.

Figur 12. SEFRAK 11032507001. Mot nordvest.

KM 2

Lyngnes var husmannsplass under garden Leikvoll, gnr. 63. Plassen vart teken opp i 1812 og hadde rett til å halde både hest og kyr, den hadde fiskerett og rett til å skjære torv og myr. I 1835 vart plassen eige bruk og fekk bruk nr. 7 (Lindanger 1984:412-413).

Grensene til kulturmiljøet samsvarer med området som er merka under «Nasjonal registrering av kulturlandskap», middels prioritert. Det vert skildra på følgjande vis: «sørvendt storfebeite ned mot Hålandsvatnet, grasdominert med hasselskog, eikeskog, furuskog og relativt rike prestekrage enger. Området grenser mot fulldyrka mark i nord, steinggjerder ned mot sjøen, og spor etter steinsette veiter.» (temakart Rogaland).

Det er ingen ting att av den opphavleg bygningsmassen i kulturmiljøet, SEFRAK 11270102007 er erstatta av ein nyare bygning. Området er delvis oppdyrka i nyare tid, men det er bevart delar av kulturbeite med steinstrukturar i form av tuft (S1) og steingardar.

KM 2	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	----- ----- ----- -----				
		Bruk >			▲		

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 2			Verne- status	
Synfaring	S1	Tuft				Tuft av steinmur og betong, på flyfoto over området i 1937

Figur 13. Oversiktsbilete KM 2, Lyngneset (Norge i bilder).

Figur 14. Ortofoto over same området frå 1937 (Norge i bilder).

Figur 15. KM 2. S1, tuft, til høgre i bildet, restar etter steingard til venstre. Mot sør.

KM 3

ASK 72022, stakktuft, på gbnr. 63/8, oppført med uavklart vernestatus i Askeladden. Stakktufta er klart market i terrenget og ligg i eit område med kulturbeite.

KM 3	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >			▲		

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 3			Verne-status	
ASK ID	72022	Leikvoll	Arkeologisk minne	Utmarkskult urminner	Uavklart	Stakktuft, rektangulær, orientert NNØ-SSV. Klart markert, men lite tydelig i terrenget. Tuften ligger i plan med terrenget rundt. Grøften er br: 1/4 m og 0,2 m dyp. Stor stein i SV- og NØ- hjørne. 6,5 x 8 m.

Figur 16. Stakktuft, ASK 72022. Mot søraust.

KM 4

ASK 24414, gravminne med uavklart vernestatus. Kartmarkeringa syner at gravminnet ligg delvis under ein bygning, det er truleg ingenting att av gravminnet.

KM 4	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	----- ----- ----- ----- -----	▲			
		Bruk >					

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 4			Verne-status	
ASK ID	24414	Leikvoll	Arkeologisk minne	Gravminne	Uavklart	

mindre markert gravhaug. Det skal tidlegare ha vore to bautasteiner til, i tillegg til ein liten gravhaug i sørvestre kant av røysa.

KM 6	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 6			Verne-status	
ASK ID	64602	Hålandshaugen	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet ●	På toppen av berget: 1) Gravrøys, rund. Klart markert og tydelig i terrenget. Overtorvet, men enkelte stein syner. Svært avflatet og omrotet i hele midtpartiet. D: 23 m og h: 1 m. 15 m V for 1); 2) Bautastein, bredsidan orientert NNV-SSØ. Avtar noe i lengde retningen. L: 2,5 m, br: 60 cm og tykkelse: 25 cm. Bautasteinen er plassert i en lav gravrøys; 3) Gravrøys, rund. Uklart markert og lite tydelig i terrenget. Overtorvet, men enkelte stein syner. D: 5,5 m og h: 1/4 m.
<p>I flg. Helliesen sto der 2 bautasteiner med ca. 30 m avstand. Den ene av disse er fjernet; 4) Bautastein, fjernet. I flg. Helliesen: L: 3 m og br. 0,8 m. Denne ble i flg. B. Myhre fjernet i ca. 1908, og skulle da bliit anvendt i en brønn. I flg. Helliesen lå der tidligere en liten gravhaug i SV kant av gravrøys 1); 5) Gravhaug, fjernet. I flg. Helliesen ble den fjernet i ca. 1855. Det ble funnet et gravkammer, som inneholdt urner, et spyd og et økseblad av jern samt noget mask, alt ble ødelagt og er tapt.</p> <p>Referanser: SMÅ 1898: Helliesen nr. 1 og 2. B. Myhre ØK-reg. 1958. Sekkepost med referanser og dokumenter</p> <p>Orientering: 50 m Ø for driftsbygningen på bruket til området V- kant. 10 m NØ for bolighus til området SV-kant. ART OG</p> <p>Terrengbeskrivelse: Delvis ryddet kulturbeite på høydetrug og bergknaus. Vid utsikt.</p>						
SEFRAC ID	11270102003	Våningshus, Håland			C ▲	Datering: bygd i 1857, modernisert. Opphavleg hadde bygget skud mot nord og var samanbygd med fjøs i syd, som no er vekke (Braaarkiv).

Figur 18. Utsyn mot gardstunet til bruk nr. 4 frå Hålandshaugen. SEFRAC 11270102003 er det kvite huset i midten. Steingard markerer skiljet mellom bruk nr. 4 og 6. Mot søraust.

Figur 19. Hålandshaugen og bautastein. Mot sørvest.

Figur 20. Restar etter gravminne på toppen av Hålandshaugen. Mot nord.

KM 7

«Kvekergarden», gbnr. 62/16, vart skild ut frå bruk nr. 10 i 1880. I 1884 kjøpte kvekaren Ingebret Erland d.e. garden. Ingebret Erland hadde i slutten av 1860-åra nekta militærtjeneste og sat 40 dagar på festninga i Bergen. Etter dette jobba han i 10 år hos Endre Dahl på garden Hetland. Rundt 1875 kjøpte Ingebret garden på Håland og dreiv garden godt. Sonen tok over garden etterkvart og Ingebret Erland d.y fortsette kvekartradisjonen på Håland fram til han døydde i 1947. Han var då den siste kvekaren i Randaberg (Nag 2018:78). Garden har regional verdi og er føreslått verna med omsynssone (H9) i kulturminneplan for Randaberg kommune (2018). Fem bygningar på tunet er registrert i SEFRAK, tre med verneklasse B og to med verneklasse C.

På garden, søraust for tunet, er det også registrert busetnadsspor i form av stolpehol, kokegroper og nedgravingar, med dateringar frå jernalder (ASK 213879).

KM 7	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 7			Verne-status	
ASK ID	213879	Håland	Arkeologisk minne	Bødetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet ●	Aktivitets- og bosetningsspor registrert med hjelp av maskinell sjaktning i forbindelse med Transportkorridor Vest fv. 409 2015. Lokaliteten er utgjort av funn i 6 sjakter; stolpehull, kokegroper, store nedgravingar mm. Det ble gjort lite gjenstandsfunn, foruten noen keramikfragmenter og brent bein. 14C- dateringar viser til aktivitet i mellomneolitikum, eldre og yngre bronsealder, romertid, folkevandringstid, merovingertid og vikingtid.
SEFRAK ID	11270102010	Driftsbygning, Håland, Kvekergården			C ▲	Datering: 1897. Steimmurer/grunnmurer er godt utført og iveretatt, det øvrige treverket er i dårlig stand (Braarkiv). På flyfoto er grunnflata på bygningen endra- deler av bygget bevart?
SEFRAK ID	11270102012	Eldhus, Håland, Kvekergården			B ▲	Datering: 1895. Eldhuset er i vest kortet inn for å oppnå tilstrekkelig passasje til våningshus.
SEFRAK ID	11270102011	Våningshus, Håland, Kvekergården			C ▲	Datering: 1885. Modernisert, tilbygg 1984. Ingebret Erland kjøpte og drev bruket fra 1884 til sønnen, Ingebret d.y., overtok i 1910. Kom fra Skjold i Ryfylket og var kveker (Braarkiv).
SEFRAK ID	11270102013	Verkstad/Redskaps hus, Håland Kvekergården			B ▲	Datering: 1885.
SEFRAK ID	11270102009	Kjerrrehus /Redskapshus, Håland Kvekergården			B ▲	Datering: 1885.

Figur 21. Kvekargarden med eldhus (SEFRAK 1270102012) i midten og driftsbygning (SEFRAK 11270102010) til høgre. Mot nordvest.

Figur 22. Våningshus (SEFRAK 11270102611). Mot sørøst.

Figur 23. Verkstad/reiskapshus (SEFRAC 11270102013). Mot nord.

Figur 24. Kjerrehus/reiskapshus (SEFRAC 11270102009) til venstre. Mot sørøst.

Figur 25. ASK 213879, busetnadsspor ligg under markoverfata. Mot sør.

KM 8

På Austre Goa, gbnr 61/10 er det registrert eit gravminne, ASK 54044. Gravminnet ligg inntil steingard som skil gardane 61/10 og 47/20.

KM 8	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	----- ----- ----- ----- -----				
		Bruk >				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 8			Verne-status	
ASK ID	54044	Austre Goa	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet ●	Gravrøys, rest. Klart markert, tydelig i terrenget. Bevokst med gress og unge løvtrær. Avskåret av et ØNØ-VSV-gående steingard som ligger i skillet mellom 61/10 og 47/20. Den S-del er delt i to av et SSØ-NNV-gående steingard. I det T-formedemøtepunktet for steingardne er det plassert en strømmast. Den N-del av røysa er delvis fjernet
Rester av røysa syner inntil steingardt som deler eiendommene. I den S-del av røysa er det dyrket helt inntil og stein syner i dagen. Gjenværende del: ØNØ-VSV: 8 m., NNV-SSØ: 3 m., H: 0,4 m. Referanser: SMÅ 1898 Helliesen nr. 1., ØK-reg. B. Myhre 1958 3075 B6 R4. Sekkepost med referanser og dokumenter. Orientering: 90 m. VNV for driftsbygningen på 61/10. 110 m. ØSØ for driftsbygningen på 47/20. Terrengbeskrivelse : Dyrket mark. Møtepunkt for tre steingardar. Spredte løvtrær. Vid utsikt.						

Figur 26. ASK 54044. Mot nord.

KM 9

På Finnestad (Stavanger kommune) er det registrert ein lokalitet (ASK 220728) med spor etter førhistorisk busetnad. Det vart registrert 4 stolpehol, der eit av dei er datert til overgangen mellom yngre bronsealder og førromersk jernalder (2459 BP).

KM 9	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 9			Verne-status	
ASK ID	220728	Bosetning spor	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet ●	Bosetningspor i form av 4 stolpehull. Hvorav ett datert til 2459 BP

Figur 27. ASK 220728. Mot vest.

KM 10

På Rygg, gbnr 47/22 er det registrert to lokalitetar med busetnadsspor, ASK 220729 og 220730. Lokalitetane er i dyrka mark.

KM 10	VERDI	Oppleving >	Uten betydning				
		Kunnskap >>>	Noe				
		Bruk >	Middels				
			Stor				
			Svært stor				

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 10			Verne-status	
ASK ID	220729	Finnestad 1	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	Bosetningspor. Lokalitet under bearbeidelse
					●	
ASK ID	220730	Finnestad 2	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	Bosetningspor. Lokalitet under bearbeidelse
					●	

Figur 28. ASK 220729 og 220730. Mot nordvest.

KM 11

Kulturmiljøet famnar om dei fleste av gardstuna under garden Rygg, gnr. 47. Namnet Rygg, opphavleg Ryggen, kjem av bestemt form av *ryggr* (Hryggr) og tyder ein langstrakt forhøgning. Dagens gardsbusetnad ligg hovudsakleg på ei forhøgning langs Ryggveien, truleg spelar namnet «Rygg» nettopp på denne forhøginga (Lindanger 1983:25). Utskiftningskart frå 1834 syner at busetnaden også då lag langs ryggen der dagens busetnad er. Lindeberg hevdar også at klyngetunet frå mellomalderen, «Gamletunet» var plassert her (ibid:49).

Bygningsmassen på gardstuna langs Ryggvegen er i stor grad fornya og det er få bygningar frå rundt århundreskiftet att. Gardstuna til bruk nr 476, 492, 469, 10, 68 og 7, samt 18,6,25 (tidlegare husmannsplass Holten, nord for Ryggvegen) ligg innanfor influenssona til dei alternative linjetraseane. På garden Hagen (gbnr. 47/469) er ein bygning registrert i SEFRAK, eit eldhus frå byrjinga av 1800-talet. Vidare har bruk nr 492/493 ein bygning registrert i SEFRAK, et våningshus frå 1800-talet, 3. kvartal.

Innanfor influenssona er det også eit mogleg gravminne, ASK 34698. Det skal ha vore restar etter ein gravhaug på toppen av ein fjellknaus, men denne var ikkje synleg ved kontroll i 1958 og 1992. Gravminnet er oppført med *uavklart* vernestatus. Det vart heller ikkje funne synlege restar etter denne på synfaring. Det er sett opp ein mur på staden der gravminnet skal ha vore.

KM	VERDI	Oppleving > Kunnskap > Bruk >	Uten betydning				
			Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
11			-----	-----	-----	-----	-----
				▲			

Enkeltminne ID		KULTURMIJØ 11			Verne-status	
SEFRAK ID	11270301010	Eldhus, Rygg, Hagen			C ▲	Dateringca. 100 år gammelt (Braarkiv).
SEFRAK ID	11270301008	Våningshus, Rygg			C ▲	Datering: Søndre del bygd i ca 1850, rundt 1910 tilbygg og hevet. Vindfang bygd i 1960.
ASK ID	34698	Rygg	Arkeologisk minne	Gravminne	Uvklart ●	Paa toppen af en liden fjeldknaus ligger rester af en haug. Ved kontroll. reg 1958 og 1992 var det ingen spor etter forminnet. Referanser: SMA 1898, Helliesen nr.1. B. Nyhre kontr. reg 1958, 3075 B4 X9. Sekkepost med referanser og dokumenter

Figur 29. Våningshus, SEFRAK 11270301008. Mot sørøst.

Figur 30. Tidlegare eldhus, SEFRAK 11270301010. Mot nord.

Figur 31. ASK 34698, gravminne med uavklart vernestatus, skal ha lege på bergknausen til venstre. Mot nordaust.

KM 12

Kulturmiljøet omfattar ein automatisk freda lokalitet, ikkje-synleg under dyrka mark, ASK 220731. Lokaliteten omfattar tre kokegroper, den eine er datert til førromersk jernalder.

KM 12	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMIJØ 12			Verne-status	
ASK ID	220731	Rygg kokegroper	Arkeologisk minne	Annen arkeologisk minne	Automatisk fredet ●	Kokegropslokaliet, totalt 3 kokegroper funnet under maskinell sjaktning i forbindelse med utvidelse av E39 Smiene-Harestad, Rogfast. Den ene ble C14 datert til 2324 BP.

Figur 32. ASK 220731 ligg under markoverflata.

KM 13

Kulturmiljøet omfattar ein automatisk freda lokalitet med busetnadsspor, ASK 161038. Lokaliteten er ikkje-synleg under dyrka mark, og omfattar funn av 15 strukturar i form av kokegroper, stolpehol og mogleg veggroft.

KM 13	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMIJØ 13			Verne-status	
ASK ID	161038	Harastad lokalitet 2	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet ●	Lokaliteten består av ca. 15 strukturer som ble avdekket innenfor et område på 2800m ² ved arkeologiske registreringer utført av Rogaland fylkeskommune. Lokaliteten ligger i dyrket mark, i en nord- til nordvestvendt skråning på vestsiden av en bergkulle som ligger øst for Odnaberget. Det ble funnet kokegroper og stolpehull, samt en mulig vegggrøft. Beskrivelse fra Enkeltminne: Strukturene konsentrerer seg i søndre del av lokaliteten.

Figur 33. ASK 161038 under markoverflata.Mot nordvest (foto Ø.E. 2016).

KM 14

Kulturmiljøet omfattar forsamlingshuset Foren, SEFRAK 11270302014, oppført i 1896. Huset tilhørte lekmannsmisjonen og vart også nytta som folkeskule. Bygningen er registrert med verneklasse A (markert med verneklasse C på kart, men i «Kommundeldelplan for kulturminner», er bygningen plassert i verneklasse A). Bygget vart noko modernisert og forlenga rundt 1985. Foren skule var det femte og siste skulebygget som vart sett opp etter fastskulelova i Randaberg (Randaberg kommune 2018: 53). Utedoen som sto tett nordvest for forsamlingshuset (SEFRAK 11270302015) er rive.

KM 14	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	----- ----- ----- ----- -----				
		Bruk >>			▲		

Enkeltminne ID		KULTURMIJØ 14			Verne-status	
SEFRAK ID	11270302014	Forsamlingshuset, Foren			C ▲	Datering: 1896. Rundt 1985 forlenget og modernisert. Folkeskule.

Figur 34. SEFRAK 11270302006, forsamlingshuset Foren. Mot nordvest.

Figur 35. SEFRAK 11270302006, forsamlingshuset Foren, med synleg ruin til venstre. Mot nordaust.

Figur 36. Plassering stasjon 1 i høve til forsamlingshuset Foren (til venstre). Mot vest.

KM 15

Kulturmiljøet omfattar ein automatisk freda lokalitet, ikkje-synleg under dyrka mark, med førhistoriske dyrkingsspor (ASK 177662).

KM 15	VERDI	Oppleving >>>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 15			Verne-status	
ASK ID	177662	Harestad 2	Arkeologisk minne	Dyrkingsspor	Automatisk fredet ●	Funn av dyrkningslag i minst 2 faser

Figur 37. ASK 177662. Dyrkningsspora ligg under markoverflata til høgre for vegen.

KM 16

Kulturmiljøet omfattar gardstunet gbnr 48/2 med ein bygning registrert i SEFRAK. Bruk nr. 2 vart skilt ut frå bruk nr. 1 på midten av 1800-tallet.

SEFRAK 11270201001 er eit torvhus, datert til 1800-talet, 2.kvartal (1835), i dag registrert i verneklasse B. Austre langvegg i torvhuset er ein del av steingarden som går langs dagens Torvmyrveien. Bygningen fekk nytt panel og nytt tak i 1980.

KM 16	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >			▲		

Enkeltminne ID		KULTURMIJØ 16			Verne-status	
SEFRAK ID	11270201001	TORVHUS , GRØDEIM			B ▲	Datering: 1800-tallet, 2. kvartal. En del av veggene til torvhuset er en del av et steingard. trolig ble bygningen bygget samtidig med steigjerdet (BraArkiv).

Figur 38. SEFRAK 11270201001, torvhus. Mot aust.

KM 17

Kulturmiljøet omfattar deler av krigsminnelokaliteten ASK 213367 (enkeltminna 3, 4 og 5), ein eldleingsbunker inne i skuleområdet i vest (utanfor influenssona), og to kanonstillingar på hammaren i aust. Krigsminne er eit eige tema i kommundedelplan for kulturminne for Randaberg kommune. Bakgrunnen for det er ynsket om å legge eit grunnlag for forvaltning av krigsminne i samband med arealplanlegging, samt å legge til rette for formidling av kunnskap til nye generasjonar (Randaberg kommune 2018:78).

For å sikre innseglinga til Stavanger var det viktig for den tyske okkupasjonsmakta å tidleg finne ein eigna stad for eit batteri. Alt i mai 1940 vart det utplassert tre kanonar på Grødemhammeren, fyrste byggjesteg i MKB (Marineküstenbatterie) 1./503 Stavanger (Grødheim). Det vart også etter kvart plassert ei brakke for oppbevaring av ammunisjon ved kvar kanonstilling. Seinare same sommaren kom 100 soldatar som skulle bygge ut området til eit større festningsanlegg. Det vart stor byggjeaktivitet og fleire anlegg vart bygd (Olsen 2010:118-135).

Enkeltminna 2, 6 og 7 i influenssona er fjerna.

KM 17	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>			▲		

Enkeltminne ID		KULTURMIJØ 17			Verne-status	
ASK ID	213367-4	Grødem	Bebyggelse-Infrastruktur	Kaldkrigsminnelokalitet	Kommunalt listeført	Beskrivelse Kanonstilling 10 cm
ASK ID	213367-5	Grødem	Bebyggelse-Infrastruktur	Kaldkrigsminnelokalitet	Kommunalt listeført	Beskrivelse Kanonstilling 10 cm Dokumentasjon: Speideren(?) har bygget gruve oppi stillingen

Figur 39. ASK 213367- 5, kanonstilling. Mot aust.

Figur 40. ASK 213367- 4, kanonstilling. Mot vest.

KM 18

Kulturmiljøet omfattar delar av åtte bruk under Harestad (gnr. 49), bruk nr 2,12, 16, 17, 1, 32, 31 og 28. I tillegg til bygningar på gardstuna, er det også registrert tre automatisk freda kulturminne og to funnstader. Delar av kulturmiljøet ligg utanfor influensområdet til traséalternativa og berre enkeltminna som er innanfor, er omtala her.

Nyare tids kulturminne

På gardstunet til bruk nr. 16 er det registrert to bygningar i SEFRAK: våningshus frå 1870 (SEFRAK 1127302001), og driftsbygningen, alder ukjent (SEFRAK 1127302004). Begge er registrert med verneklasse C.

Gardstunet til bruk nr. 2 har også to bygningar registrert i SEFRAK: vaskehus datert til 1800-talet, 4. kvartal (SEFRAK 1127302006) og våningshus datert til 1800-talet, 3. kvartal (SEFRAK 1127302005). Begge er registrert med verneklasse C.

Gardstunet til bruk nr. 12 er også inkludert i kulturmiljøet. Ingen av bygningane her er registrert i SEFRAK, men både driftsbygningen og våningshuset er frå før 1937 (jf. ortofoto 1937). Truleg er bygningane frå byrjinga av 1900-talet.

På gardstunet til bruk nr. 32 er tre bygningar registrert i SEFRAK: våningshus, datert til 1800-talet, 3. kvartal (SEFRAK 11270302008), driftsbygning, datert til 1800-talet, 4. kvartal (SEFRAK 11270302013) og eit torvhus datert til 1800-talet, 3. kvartal (SEFRAK 11270302009). Alle er registrert med verneklasse C.

På bruk nr. 1 er det ein bygning som er registrert i SEFRAK registeret. Dette er eit tørkehus frå 1700-talet, 4.kvartal, registrert med verneklasse A med regional verdi (SEFRAK 112770302016). Bygningen vart truleg bygd kring 1790 og vart restaurert i 1960-åra av Randaberg bygdemuseum.

Automatisk freda kulturminne

På bruk nr. 1 er det registrert ein automatisk freda lokalitet, ikkje-synleg under dyrka mark (ASK 169810). Dette er ein stor lokalitet med busetnadsspor frå bronsealder og jernalder. Frå tidlegare var det registrert to gravminne på garden, ASK 54028 og 34701. ASK 34701 (rest av rundhaug) er fjerna og ASK 54028 (rund gravrøys) vart ikkje funnen att ved registrering i 2012 og har uavklart vernestatus.

På bruk nr. 17 ligg ASK 34700, ei gravrøys. Gravrøysa er i dag uklart markert, dekkja av torv og noko skada av ein potetkjellar og ei grøft som er greven inn mot midten.

Lokaliteten ASK 177645, ikkje-synleg under dyrka mark, på bruk nr. 12 omfattar førhistoriske busetnadsspor i form av kokegroper, stolpehol, moglege graver og vegggrøfter.

Vidare er det gjort funn av to arkeologiske gjenstandar, i dag lagra ved Arkeologisk museum i Stavanger. Funnstadane er registrerte i Askeladden (ASK 243104 og 243105), med status ikkje-freda).

KM 18	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMIJØ 18			Verne-status	
ASK ID	34700	Harastad	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet ●	Gravrøys, sannsynligvis rund. Overvokst med torv. Flere steiner på størrelsen opp til 0,5m syner. Sterkt forstyrret, særlig av utgravd sjakt inn fra V til midtpartiet og av potetkjeller i N. Mulig at ytterkanten i SØ kanvære uforstyrret. Ukjent. H:ukjent. Ifølge Helliesen var denne 13,5m i diameter og 3/4m høy
ASK ID	177645	Harestad 1	Arkeologisk minne	Bosetning/aktivitetsområde	Automatisk fredet ●	Bosetningspor i form av stolpehull, kokgroper, mulige graver, vegg-grøfter samt dyrkningspor i form av dyrkningslag og ardspor
ASK ID	169810	Harastad lokalitet 3	Arkeologisk minne	Bosetning/aktivitetsområde	Automatisk fredet ●	Ca. 50 strukturer ble påvist innenfor et område på ca. 19 870m ² i forbindelse med kulturhistoriske registreringer utført av Rogaland fylkeskommune i 2012. Blant strukturene er kokegroper, stolpehull og nedgravinger med ukjent bruk, i tillegg til flere faser med eldre dyrkningslag med avsvingslag i bunn.
ASK ID	243105		Arkeologisk minne	Funnsted	Ikke fredet ●	Funnsted for innleveringspliktig gjenstand. Innlevert til Arkeologisk museum, UIS.
ASK ID	243104		Arkeologisk minne	Funnsted	Ikke fredet ●	Funnsted for innleveringspliktig gjenstand. Innlevert til Arkeologisk museum, UIS.
SEFRAK ID	11270302001	GARDSHU S, HARESTAD			C ▲	Datering: ca. 1870, tilbygg i 1923 (BraArkiv).
SEFRAK ID	11270302004	Driftsbygning HARESTAD			C ▲	Datering: ukjent. Tilbygg under oppføring på 1990-tallet (BraArkiv)

SEFRAK ID	11270302005	VÅNINGSHUS, HARESTAD			C ▲	Datering: 1871. Trapp flyttet i 1959/1960 og kjøkken flyttet fra gangen til nåværende sted. Bygd bislag (BraArkiv).
SEFRAK ID	11270302006	VASKEHUS, HARESTAD			C ▲	Datering: slutten av 1800-tallet. Lite tilbyggi 1975 (BraArkiv)
SEFRAK ID	11270302016	TØRKEHUS, HARESTAD			A ▲	Datering: ca. 1790. Istandsatt ca 1960 av Randaberg Bygdemuse. Stor steingrue, delvis fuget med leire. Sutak med over/underliggere. Her var også oppbygd en lavere tørkegrue med baktehelle i støpegods. Jordgulv (BraArkiv).
SEFRAK ID	11270302008	VÅNINGSHUS, HARESTAD			C ▲	Bygd 1855-1860. Modernisert og påbygd bislag i 1950 (braArkiv).
SEFRAK ID	11270302009	TORVHUS, HARESTAD			C ▲	Datering: trolig rundt 1860.(braArkiv)
SEFRAK ID	11270302013	DRIFTSBYGNING, HARESTAD			C ▲	Datering ca 1880. Tillbygg 1940-1950 (braArkiv).

Figur 41. Gardstunet til gbnr.49/32 med våningshus (SEFRAK 11270302008). Mot vest.

Figur 42. Gardstunet til gbnr. 49/2, med våningshus (SEFRAK 11270302005) til høgre og vaskehus (SEFRAK 11270302006) til venstre. Mot nord.

Figur 43. Tørkehus (SEFRAK 11270302016) frå 1700-talet. Mot vest.

Figur 44. Gardstunet til gbnr. 49/16, (med SEFRAK 1127032004 og -001), bak til ventre i biletet. ASK 177645, busetnadsspor, ligg under markoverflata framfor tunet. Mot nord.

Figur 45. ASK 347001, gravminne. Mot nordvest.

Figur 46. Utsyn frå gravminnet ASK 347001 mot tørkehuset (SEFRAK 11270302016). Mot vest.

KM 19

Kulturmiljøet omfattar eit strandsitjarmiljø med tre eldre naust og eit eldre våningshus i Harestadvika. Sjøen var viktig for bøndene på Harestad, både i høve til kommunikasjon og i høve til fiske, og dei ulike bruka hadde sine naustrettar og teigar i Harestadvika. Her slo også strandsitjarar seg til. Strandsitjarar var husmenn som leigde hus, men ikkje jord, og betalte ei årleg festeavgift, eller han hadde ei munnleg avtale om løyve til å nytte tomta.

Lengst nord ligg strandsitjarhuset Fjordglimt, datert til 1800-talet, 2.kvartal (1840). Bygningen fekk tilbygg rundt 1960 (SEFRAK 11270201010). Dette bruket vart skilt ut som bruk 22 frå bruk 20 i 1866. Ingeborg Serina Isaksdotter dreiv her eit småbruk med 1 hest, 1 kyr og grønsaker (braArkiv). Registrert med verneklasse C.

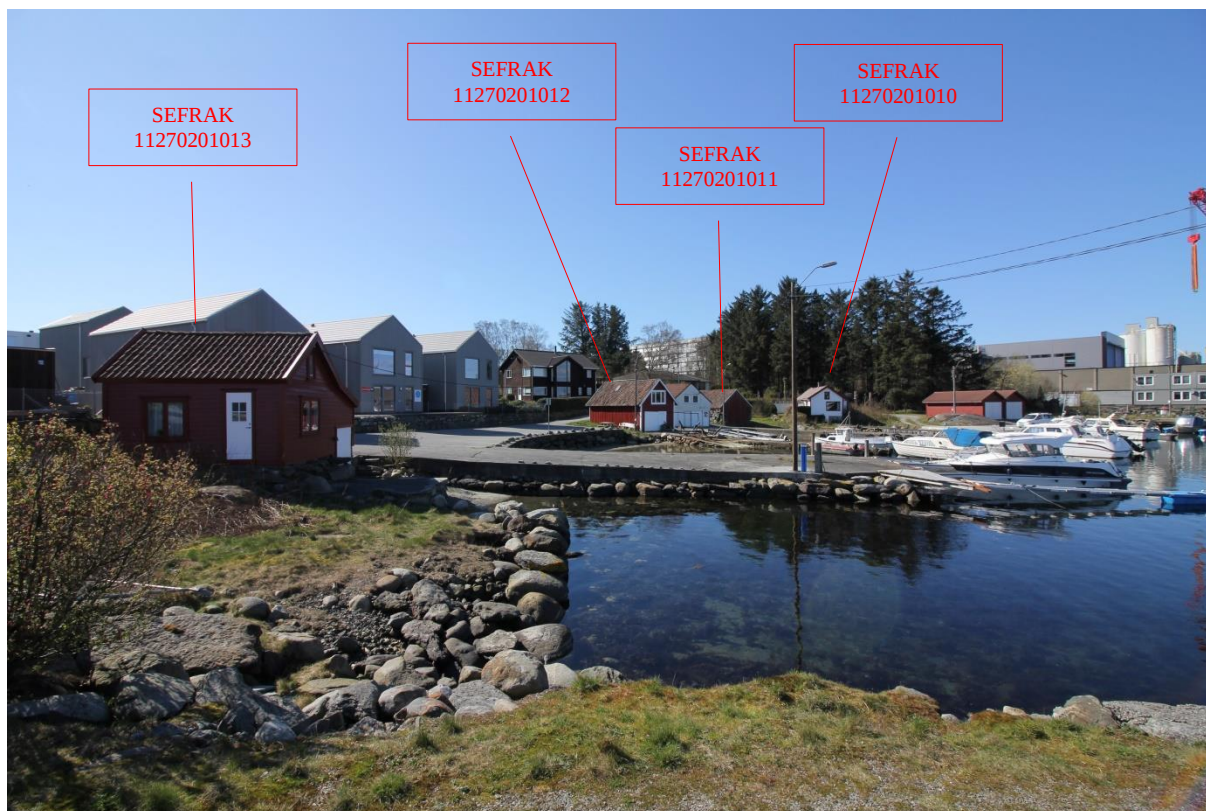
Sør for våningshuset ligg eit naust datert til 1700-talet 4.kvartal (SEFRAK 11270201011). Steinveggar vart sett opp på slutten av 1700-talet, taket vart bygd seinare. Dette rasa delvis saman og eit nytt tak vart bygd i 1950 (braArkiv). Registrert med verneklasse A.

Lenger sør, utanfor influenssona, ligg to andre naust registrert i SEFRAK.

I dag er Harestadvika dominert av nyare bustadfelt og småbåthamn, men dei tre nausta og strandsitjarhuset dannar eit fint miljø. Berre eit av nausta er registrert med verneklasse A, men miljøet som heilheit er føreslått med verneklasse A i Kommundelplan for Kulturminner 2018-2030 (Randaberg kommune 2018), og er føreslått med omsynssone H10.

KM 19	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMIJLØ 19			Verne-status	
SEFRAK ID	11270201011	NAUST, HARESTA DSTRAND EN.			A ▲	
SEFRAK ID	11270201010	STRANDSI TJARHUS, FJORDGLI MT, HARESTA DSTRAND -			C ▲	

Figur 47. Oversiktsbilde, KM 19. Mot vest.

Figur 48. Strandsitjarhuset Fjordglimt (SEFRAK 11270201010) til venstre, med naust til høgre (SEFRAK 11270201011). Mot nord.

KM 20

Kulturmiljøet omfattar delar av bruk 185 og 20 under Harestad, gnr. 49.

På gardstunet til bruk nr. 185 er to bygningar registrert i SEFRAK. Våningshuset er datert til 1900-talet, 1.kvartal (SEFRAK 11270302002) og driftsbygningen er datert til 1900-talet 1. kvartal (SEFRAK 11270302003. Begge er registrert med verneklasse C.

Bruk nr. 20 er også inkludert i kulturmiljøet. Bruket vart skilt ut frå bruk nr. 28 under utskiftinga i 1831. Ingen av bygningane på gardstunet er registrert i SEFRAK, men dei er truleg frå rundt århundreskiftet, i alle fall frå før 1937 (jf. eldste ortofoto). Både våningshus og driftsbygningen er noko modernisert, driftsbygningen har også fått tilbygg.

KM 20	VERDI	Oppleving >	Uten betydning				
		Kunnskap >	Noe				
		Bruk >	Middels				
			Stor				
			Svært stor				

Enkeltninne ID		KULTURMILJØ 20			Verne-status	
SEFRAK ID	11270302002	VÅNINGSHUS, HARESTAD			C	Datering: rundt 1900-1910. Noen endringer/moderniseringer rundt 1945 (BraArkiv).
SEFRAK ID	11270302003	DRIFTSBYGNING, HARESTAD.			C	Datering: trolig rundt 1900. To hus flyttet inn til låven rundt 1930. Forlenget mot sør og nord før 1932 (BraArkiv).

Figur 49. Gardstunet til gbnr. 49/20. Mot nordaust.

Figur 50. Gardstunet til gbnr. 49/185. Våningshus (SEFRAK 11270302002) og driftsbygning (SEFRAK 11270302003, bak til venstre).

KM 21

Kulturmiljøet omfattar store delar av garden Todnem, gnr. 50, samt to automatisk freda lokalitetar som ligg på gbnr. 49/45 og 49 (Harestad), eit automatisk freda gravminne, og eit gravfelt og eit gravminne med uavklart vernestatus, på gbnr. 51/17 og 5.

Kulturmiljøet femnar om gardstunet til bruk nr. 3. Tunet ligg på ei høgde, med fri utsikt mot sjøen. Bruket var eit av to bruk fram til byrjinga av 1800-talet. Truleg låg gamletunet til garden nær der gardstunet ligg i dag (Lindanger 1983:224). Dei fleste av bygningane som står i tunet i dag, er bygde før 1960. Det store våningshuset og driftsbygningen på biletet er bygd før 1937 (jmf. flyfoto Stavanger 1937), samt ei Sandneskasse (bygd 1937, Måseidvåg 2000:20-21). Det er likevel berre ein bygning som er registrert i SEFRAK. Dette er eit jærhus bygd i 1832 (SEFRAK 112704004018). Huset er noko modernisert (Matrikkelen). Jærhus er eit eige tema i Kommunedelplan for Randaberg (Randaberg kommune 2018), og alle jærhus i kommunen er føreslått regulert til spesialområde bevaring (Randaberg kommune 2018:42). Gjeldande hus er føreslått verna med omsynssone H20. Det er også eit omfattande system av steingardar rundt tunet og på garden, moglegvis med høg alder.

Frå folkevandringstida (eldre jernalder) kjenner ein til at det har vore fire ulike tun under det som i dag er garden Todnem (Lindanger 1983:208). ASK 54031, Tuptene, er eit av desse tuna. Her er det registrert 3 hustuffer. Tuftene er ikkje granska av arkeologar, men ut frå liknande funn andre stader i Rogaland, kan ein rekne med at tuftene skriv seg frå folkevandringstida. Truleg var her fem tun på dette høgdedraget mellom Håfjellet i nord og Odda/Todneberget i sør. Dette er dei einast som er att i dag. Lokaliteten er skilta med informasjonsskilt.

Vidare er det på garden Todnem registrert fire automatisk freda gravminne (ASK 43703, 24390, 5227 og 15040). Av ikkje-synlege fornminne er det registrert tre lokalitetar med dyrkingslag, kokegroper, ardspor og rydningsrøyser (ASK 157997, 15007 og 15995). Vidare er her tre lokalitetar som er oppført med uavklart vernestatus, det vil seia at fornminna i dag ikkje er synlege, men det kan ligge restar att etter dei under markoverflata. Dette er gravminner, hustuffer og gardfar (ASK 60957, 64586 og 60958).

På garden Harestad ligg Oddahaugen med ei gravrøys (ASK 44262). Det skal ha vore to tufter og to gravrøyser til på haugen (Lindanger 1983:209).

I bratta sør og nedanfor Oddahaugen ligg eit helleristningsfelt frå bronsealderen (ASK 60954). Feltet omfattar minst 25 figurar, med båten som det mest sentrale motivet slik som på dei fleste andre bergkunstlokalitetane frå yngre bronsealder i Rogaland.

ASK 64587 og 34705 (ligg på gbnr. 51/17 og 5) er også inkludert i kulturmiljøet. Førstnemnde er ei gravrøys og mogleg rest etter gardfar. ASK 34705 ligg på Signalhaugen, det høgaste punktet i Randaberg kommune. På Signalhaugen vart det reist ei optisk telegrafmast, som ein del av «Den nordenfjeldske kystsignallinja». Denne vart oppretta under Napoleonskrigane (1807-1814) for å betre kunne organisere eit dårleg utrusta kystforsvar (Beutlich 1935:342; <https://digitaltmuseum.no/011085441746/den-optiske-telegraf-den-nordenfjeldske-kystsignallinja>). Masta er i dag fjerna (dei tre jernboltane i berget ved gravrøysar skal vere eit nyare NGO-punkt). Ved kvar mast vart det reist vakthytter for signalpersonalet (Beutlich 1935: 293) Det vart under synfaringa registrert ei tuft, S 1, som truleg er tuft etter vakthytt.

Vidare er ASK 34704 og 15042 inkludert i kulturmiljøet, dette er eit gravminne og eit gravfelt med uavklart vernestatus.

KM 21	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	

Enkeltminne ID	KULTURMIJØ 21				Verne-status	
ASK ID	44262	Harastad	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet	Gravrøys, rund. Uklart markert og lite tydelig i terrenget. Sterkt overtorvet, noen få rundstein viser. Sterkt forstyrret, bare bunnlaget synes å ligge igjen. En stor helle ligger i røysas Ø-kant. D: vanskelig å avgjøre, Sannsynlig ca. 10m. H: 1/2m. Ca. 50m V for 1:2. Gravrøys, F. Ifølge Helliessen var den 10,5m i diameter.
ASK ID	60954	Harastad (Odda)	Arkeologisk minne	Bergkunst	Automatisk fredet	Etter kalkering i 1988 synes feltet å inneholde minst 25 figurer. Av disse er trolig 17 båter, 1 solkors, 3 sirkler, 3 skålgroper og 2 annet. Figurene er malt opp. 2005: Ca 32 ristningene som ligger på et bratt svaberg. Fjellet virker stabilt uten synlige skader
ASK ID	15040	TODNEIB ERGET	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Gravrøys, rund, rest. Klart markert og tydelig i terrenget. Overtorvet, men enkelte steiner syner. Bevoxt med noe einerkratt. Svært avflatet og omrotet i midtpartiet. 3 store heller er delvis synlige i midtpartiet. D: 14 m og h: 3/4 m.
ASK ID	54031	TUPTENE	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	39 m Ø for trafokiosk:1) Hustuft, rektangulær, orientert NNW-SSØ. Klart markert og tydelig i terrenget. Veggvollene er delvis overtorvet, men enkelte steiner syner. Enkelte store steiner er trolig sekundært deponert. Veggvollene er fra 2 - 3,5 m brede og 1/4 - 1/2 m høye. Tuften er delt i to rom. S-rommet er 9 m langt, og N-rommet er 11 m langt
.Ytre l: 26 m, og ytre br: 9 m. 13 m ØNØ for det NØ-hjørnet av 1): 2) Hustuft, rektangulær, orientert N-S. Uklart markert og lite tydelig i terrenget. Veggvollene er sterk overtorvet. Den indredelen av tuften ligger høyere enn marken utenfor. Veggvollene er 2 - 3 m brede og 1/4 m høye. Tuften er delt i to rom. S-rommet er 13 m langt, og N-rommet er 10 m langt. Ytre l: 29 m, og ytre br: 9 m. 7 m Ø for det SØ-hjørnet av 2): 3) Hustuft, rektangulær, orientert N-S. Klart markert og tydelig i terrenget. Veggvollene er kraftig overtorvet. De er 1 1/2 - 2 1/2 m brede og 1/4 - 1/2 m høye. Ytre l: 39 m, og ytre br: 8 m.						
ASK ID	157995	Todnem	Arkeologisk minne	Dyrkingsspor	Automatisk fredet	Lokalitet 3 består av dyrkningslag funn i sjakt 1, og 3-7. Dyrkningslaget varierer i dybde, fra 23 til 100 cm tykt. Utstrekningen fra nord til sør (med sjakt 7) er opptil 16 meter, og fra øst til vest 118 meter. Fra nordre plangrense heller terrenget mot sørvest, og sjakt 1-5 er lagt langs helningen.
Sjakt 6 ble dreid av mot vest på grunn av forstyrrelser i undergrunnen nedover mot SV. Sjakt 7 ble lagt fra NV til SØ, i overgangen fra krapp helning til slakere helningsgrad. Lokalitet 3 består av dyrkningslag i sjakt 1, og 3-7. Dyrkningslaget varierer i dybde, fra 23 til 100 cm tykt. Lengden av dyrkningslaget varierer, se de enkelte sjaktene nedenfor. Rett nord for lokaliteten ligger plangrensen, i øst Todnemveien, og i vest plangrensen og kollen. Sørøver går terrenget over i et søkk mellom lokalitet 2 og 3. Dette søkket er spor etter en tidligere bekk (som sannsynligvis har gått svært nær sjakt 1), som glir over i et tidligere tjern vest (i område 2, BNR 9). Dyrkningslagenes utstrekning har blitt vektet med tanke på lokalitetens sørlige grense.						
ASK ID	157997	Todnem	Arkeologisk minne	Dyrkingsspor	Automatisk fredet	Lokalitet 2 består av funn av dyrkningslag, avsvingslag i forbindelse med dyrkningslag, kokegroper, ardspor og det som kan tolkes som en mindre dyrningsrøys med avsvingslag. De spesielt dype dyrkningslagene (ca 130 cm) følger en knekk i terrenget
Denne knekken kommer til syne spesielt i sjakt 9 på ca 5 meter fra SØ, sjakt 10 på ca 10 meter og sjakt 11 på ca 13 meter. I sjakt 28 og sjakt 29 heller terrenget mer gradvis, og dyrkningslagene blir gradvis tykkere. Lokalitet 2 avgrenses i forhold til plangrense i øst og vest, funntomme sjakter i sør og funntomt/begynnelsen på fuktig område i nord. Lokaliteten måler 75x20 meter – det er dette som er utgangspunktet for innlagt lokalitetsgrense i kulturminnedatabasen Askeladden. Med utgangspunkt i dyrkningslagene samt funnene internt i dette, i tillegg til kokegrop 28.1 funnet rett sør for dyrkningslaget i sjakt 28, måler lokaliteten 75x20 meter Dyrkningslaget strekker seg fra 10-130 cm tykt, og over dette ligger et moderne pløyelag på ca 20-30 cm.						
ASK ID	158007	Todnem - Lokalitet 1	Arkeologisk minne	Dyrkingsspor	Automatisk fredet	I forbindelse med lokalitet 1 ble det påvist enkeltfasa dyrkningslag i sjakt 16, 18-19, to kokegroper samt et område med ardspor i sjakt 21 (i øst). Dyrkningslagresten i sjakt 16, målt frem til funntom sjakt 17, måler 6x20 meter, mens dyrkningslaget, i sjakt 18 og 19 avgrenset av funntom sjakt 17 og funntom sjakt 20 målte 5x8 meter.
Sjakt 21 samt utvidelsen mot øst og vest er målt til 13x17 meter, i dette området ble kokegroper samt ardspor funnet. Sjakt 20 dannet grensen for utvidelsen mot øst, (utvidelsen ble tatt inn til jordhaugene tilhørende sjakt 20), og sjakt 27 dannet grensen for utvidelsen mot vest. Området i/rundt sjakt 21 i øst ble tatt på prøveordningen for dispensasjon fra Kulturminneloven 1978. Dette er en forsøksordning der fylkeskommunen overtar ansvar for å dokumentere og sikre spor etter våre vanligste kulturminner. Ett av vilkårene er en viss standard av dokumentering samt at undersøkelsen kan foretas innenfor prosjektets budsjett. Sjakt 21 ble utvidet i østlig og vestlig retning, begrenset av de åpne sjaktene på hver side og deres lagringsplass for jordmasser fra sjaktene. Avdekkingen gav et avgrenset område med ardspor og en kokegrop til. Kokegrope ble dokumentert og snittet siste dag i felt 09.08.12. Rapport Kulturhistoriske registreringer Tipplass Todnembakken Randberg rapport nummer 34						
ASK ID	34702	Todneim	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Gravrøys, rund, rest. Uklart markert og lite tydelig i terrenget. Delvis overtorvet og beplantet med gran og furu. Enkelte steiner syner, diameter 0,3 - 0,5 m, En stor helle, 1,2 x 1 m, ligger i Ø-kant av røysen. Røysen er svært avflatet og omrotet. Nedgravning i midtpartiet på 1,5 - 2 m. Muligens liggerbare bunnlaget av røysen igjen. D: 11,5 m og h: 1/4 - 1/2 m.
ASK ID	24390	Todneim	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Gravhaug, rund, rest. Uklart markert, men tydelig i terrenget. Overtorvet. Haugen er svært omrotet, da to potetkjellere er bygd inn i den. Disse har inngang fra V. Haugen er trolig beskåret av vei i S. I den NV-kvaderant er det fjernet del masse. Utbredelse i dag; D: 13 m, h: 2 m. I flg. Helliessen: D:14 m.
ASK ID	5227	LØEBERG ET	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Gravrøys, rund, rest. Klart markert og tydelig i terrenget. Delvis overtorvet, men enkelte steiner syner. Bevoxt med furukratt. Svært omrotet og utgravd flere steder. NV- og SØ-kvaderant er helt utgravd, slik at det bare står igjen en voll som markerer utbredelsen. D: 12 m og h: 3/4 m. I flg. B.Myhr: D: 13,5 m og h: 1 m.

ASK ID	34705	Signalhaugen	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet 	Gravrøys, rund, rest. Klart markert og tydelig i terrenget. Delvis overtorvet og lyngkledd. Svært avflatet, trolig er stein anvendt til et NØ-SV-gående steingard, som går over haugens S-del. Et NGO-punkt er bygd opp i NV-kant av haugen. D: 8 m og h: 1/2 m. Referanser: SMÅ 1898: Helliessen nr.9. Sekkepost med referanser og dokumenter Orientering: 370 m NNV for bolighuset på 50/30. NGO-punkt B37-47 ligger i røysens NV-kvadrant. Terrengbeskrivelse :På toppen av fjellknaus. Vid utsikt.
ASK ID	64587	Randaberg	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet 	På Kollebergets høyeste punkt lengst V: Gravrøys,rund. Uklart markert og lite tydelig i terrenget.Overvokst med lyng. Noen få stener syners. Synes noe avflatet på toppen vanskelig å si om ellers urørt. D: 9m. H:1/2m. 40m V for 1 og i kanten av dyrka mark:2. Mulig gravrøys. Klart markert og tydelig i terrenget. Overtorvet og påført rydningsstein i nyere tid
. I S-halvdel ligger en større helle, 1x1m. Synes forstyrret i midtpartiet. D:7m. H:1/2m.14m SØ for siste: 3. Mulig rest av gardfar. Uklart markert og lite tydelig i terrenget. Sterkt overtorvet, lite stein syners. Orienter NV-SØ. L:14m. I følge Helliessen var dette en rest av et større gardfar som gikkfra Todneim, gn. 50/5. Resten av gardfaret er dyrket bort.						
ASK ID	44265	Randaberg	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet 	Gravrøys, rund. Klart markert og tydelig i terrenget. Overtorvet og bevoskt av en tornebusk. Enkelte stein syners. Deriblant 3 store blokker i midtpartiet av haugen. Forstyrret i midtpartiet rundt stor blokk. Sjakt lagt igjennom haugen orientert N-S. L:2m. B:3/4m. Spor etter forstyrrelser i NV-kvadrant. D:11m.H:1 1/2m.
ASK ID	24391	Randaberg	Arkeologisk minne	Gravminne	Uavklart 	Ifølge Helliessen var dette en rundhaug, lynghaug. Noeforstyrret i midtpartiet. D:9m. H:0,75m. Ved reg. i 1958 lå mulige rester igjen i form av liten, uregelmessig steinrøys.
ASK ID	15042	Randaberg	Arkeologisk minne	Gravminne	Uavklart 	I skråningen opp mot fjellknausen:1. Mulig gravrøys,F. Ifølge Helliessen var dette en rundhaug dekket av lyng. Den var litt uformelig og spiss i toppen. Muligens en naturdannelse. Noen få meter N for haugen:2.Gardfar,F. Orienter Ø-V og svingte deretter mot SØ. L:30m.
ASK ID	24391	Randaberg	Arkeologisk minne	Gravminne	Uavklart 	Ifølge Helliessen var dette en rundhaug, lynghaug. Noeforstyrret i midtpartiet. D:9m. H:0,75m. Ved reg. i 1958 lå mulige rester igjen i form av liten, uregelmessig steinrøys.
ASK ID	60957	Todneim	Arkeologisk minne	Gravminne	Uavklart 	Gravhaug, fjernet. Intet syners idag. I fig. B.Myhre: Gravhaug F. Fjernet i 1928. Det ble funnet et gravkammer med svart jord i bunnen. D: 7 m og h: 3/4 m.
ASK ID	60958	TUPTENE.	Arkeologisk minne	Gravfelt	Uavklart 	Gravhaug, fjernet, og gardfar, fjernet. Intet syners idag.I fig. B.Myhre: I kanten av Todneimberget og 10 m Ø for den østre av hustuftene (91010 C9 R11): 1) Gravhaug, rund. D: 7 m og h: 1/2 m.I N-kant av hustuftene: 2) Gardfar.
ASK ID	64586	Todneim	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Uavklart 	3 hustufter, fjernet. Undersøkt i 1952 av O.Møllerop. Intet syners idag. I fig. innberetning ved O.Møllerop: Lengst mot V med NV-hjørnet beskåret av steingardt mellom br.nr. 3 og 5:1) Hustuft, rektangulær, orientert N-S. Den delen av tuften som lå på br.nr. 3 var fjernet. L: 23 m, br: 8 - 10 m. 3 - 4 m Ø for 1): 2) Hustuft, rektangulær, orientert N-S.L: 18 m, br: 8 - 10 m. 15 m Ø for 2): 3) Hustuft, rektangulær, orientert N-S. L: 19 m, br: 8 - 10 m
SEFRAK ID	11270404018	Våningshus, Todnem			A 	Datering: 1832. Skorstein er fjernet over tak. Vindfang er senere oppført, innredning/vegger er modernisert, samt originale vindu (BraArkiv).
	S1	Tuft		Ikke fredet		Tuft ved Signalhaugen, mogleg vakthytte.

Figur 51. ASK 54031, Tuptene i framgrunnen. Gardstunet til gbnr. 50/3 bak til høgre i biletet. Mot nordvest.

Figur 52. SEFRAK 11270404018, jærhus. Mot aust.

Figur 53. Utsyn frå ASK. 5227, gravminne, mot aust.

Figur 54. Utsyn mot Signalhaugen, frå gbnr 50/3. Innmarka er delt inn av lange steingardar. Mot vest.

Figur 55. S1, tuft. Truleg murar etter vakthytte reist som ein del av «Den nordenfjeldske kystsignallinja». Mot vest.

Figur 56. Signalhaugen med gravminnet ASK 34705. Truleg har ein nytta stein frå gravrøysa til å byggje steingarden. Mot sørvest.

Figur 57. Utsyn mot nordaust frå ASK 44626, Oddahaugen. Herfrå ser ein tunet til gbnr 50/3, samt tunet til folkevandringstidsgarden på Tuptene, ASK 54031. Mot nordaust.

Figur 58. ASK 60954, helleristningsfelt. Ristingane er oppmalt med raud farge. Mot nordaust

KM 22

E39, Rennfast, er objekt nr. 183 i Statens vegvesens landsverneplan. Verneplanen består av 270 objekt som er geografisk fordelt over heile landet. Hovudmålet med verneplanen er å sikre og bevare eit utval veger, bruer og veirelaterte bygningar og anlegg med teknisk utstyr og installasjonar. Utvalet skal vere representativt for den historiske utviklinga av vegnettet i Norge frå kring 1537 og fram til i dag.

E 39, Rennfast gjev fastlandsamband for øyane i Rennesøy kommune til Randaberg i Rogaland. Miljøet omfattar to undersjøiske tunellar, 19 km veg og bruer. Vegen går gjennom store delar av planområdet. Her er det lagt vekt på dagstrekka av vegsambandet.

KM 22	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	----- ----- ----- ----- -----		▲		
		Bruk >>					

Enkeltminn e ID		KULTURMILJØ 22			Verne- status	
ASK ID	12895 0	Rennfast - 183 SVV NVP	Bebyggelse- Infrastruktur	Veganleg g	Statlig listeført	<p>Dette er objekt nr 183 i Statens vegvesens landsverneplan. Rennfastprosjektet er del av Kyststamvegen, hovedforbindelsen gjennom Vest-Norge fra Kristiansand til Trondheim. Rennfast omfatter en rekke krevende delelementer med to bruer, Askjesundet bru og Åmøy bru, stor moderne ferjeterminal i Mortavika og to undersjøiske tunneler, Byfjordtunnelen på 5860 meter og 223 meters dybde og Mastrafjordtunnelen som er 4405 meter lang og 133 meter dyp. På Sokn ligger bomstasjonen hvor mer enn en million biler passerte i 1997. Tunnelene har tre kjørefelt og tverrsnitt på 72 meter og har belysning, ventilasjon, brannslukningsutstyr, nødtelefoner, pumpestasjoner, variable skilt og sperrebommer. Alle tekniske anlegg kan fjernovervåkes. Mortavika ferjekai ligger innenfor en diger molo som er bygd etter et prinsipp der hulrommene mellom steinene er like viktige som steinene selv. Hulrommene virker som støtdempere på bølgene og minsker slagkraften betraktelig. Anlegget omfatter venteplass for 300 biler, uteområde med bord og stoler og lekeplass, samt servicebygg. Ferjekaien er bygd for å kunne ekspedere stor trafikk med bred ferjелеm der to biler kan kjøre om bord samtidig. Den er også tilrettelagt for eventuell fremtidig katamaranferje.</p> <p>SVV NVP= Statens vegvesens landsverneplan: «Vegvalg – Nasjonal verneplan for veger, bruer og vegrelaterte kulturminner». For spørsmål vedrørende objektene eller endringer av informasjonen om disse i Askeladden, vennligst kontakt Vegdirektoratet ved Miljøseksjonen eller Norsk Vegmuseum.</p>

KM 23

Kulturmiljøet omfattar strandmiljø med ei nausttuft (SEFRAK 11270404036). Naustet vart registrert i SEFRAK i 1991. Ein gong mellom 1991 og 1999 er bygningen riven, og berre grunnmurane står att. Objektet har verneklasse B, men truleg er dette ikkje oppdatert etter rivinga.

Vidare kjem funnstad for 14 keramikkskår, ASK 172855 innanfor kulturmiljøet. Denne er automatisk freda. Det har også vore registrert ei førhistorisk nausttuft i området, ASK 34703, men denne er no fjerna.

Det vart påvist ei grop i berget lengst aust i kulturmiljøet på synfaringa. Det er vanskeleg å avgjere om det her er snakk om ei skålgrop innanfor bergkunsttradisjonen, eller om det er ei såkalla *hakkehole* eller *sædegrop* knytt til agnfiske frå land. Slike hakkeholer er også påviste mellom anna på Langøy i Stavanger kommune (Dokset Engedal 2012: 28, K 3). Den mjuke overgangen mellom grop og bergflata rundt peikar helst mot hakkegrop. Det vart også registrert ei steinklopp over ein bekk, S 2, og ein steingard som avgrensar miljøet i søraust.

KM 23	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >			▲		

Enkeltminne ID		KULTURMIJLØ 23			Verne-status	
ASK ID	172855	Funnsted Todnesm	Arkeologi sk minne	Funnsted	Automatisk fredet 	Funnsted for 14 keramikkskår i prøvestikk N1 i forbindelse med registreringer - Områderegulering for Mekjarvik sør havne- og industriområde, planid 2010006.
SEFRAK ID	11270404 035	Naust, Todnemstra en			B 	Datering: ukjent. Naust ligger ca. 1 m fra sjøkant og har en høydeforskjell på nærmere 4 m. Kan indikere at naustet må være av eldre årgang. Svill av rundtømmer. Takåser og en midtsperr som takverk. Sutak m/over-underliggende glattkant (BraArkiv). NB! Riven 1991-1999, berre grunnmuren att.
S1		Sannsynleg hakkehøle				Registrert på synfaring
S2		Klopp				Registrert på synfaring.

Figur 59. Murane etter naustet (SEFRAK 11270404035) med funnstad for keramik (ASK 172855) i høgre biletkant. Mot aust.

Figur 60. Sannsynleg hakkehole, under til høgre for målestokk.

Figur 61. Sannsynleg hakkehole, S 1, mot vest.

Figur 62. Steinklopp over bekk , S2, mot sørvest.

KM 24

Kulturmiljøet omfattar Mekjarvika med tre eldre naust og gravminnet Megershaugen med eit skålgropfelt (ASK 44264), ein lokalitet med ikkje-synlege kulturminne (ASK 246901) og ein større lokalitet/funnstad med uavklart vernestatus (ASK 35717). Det er også gjort lausfunn av freda gjenstandar innanfor miljøet (ASK 267985 og ASK 24392), begge nær vegen lengst aust i miljøet. Mekjarvika er ein del av Randbergbukta som er føreslått verna med omsynssone H11 i KMP. Kulturmiljø 24 utgjer også den nordaustlege delen av eit område lagt fram som kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA Nr. 10 Randbergkysten, høyringsutkast, Riksantikvaren 2020). Grensa for KM 24 mot aust og nord fell saman med grensa for dette framtidige KULA-området.

Det er berre austre del av ASK 246901 som hamnar innanfor influenssona. I den austlege delen av det påvist kokegropfelt, steinpakning, stolpehol, ei mogleg urnegrav og dyrkingslag. Miljøet omfattar også ei rekkje steingardar, nokre av dei innanfor influenssona. Sjøhusmiljøet og steingardane er to element i KM 24 som er karakteristiske verditrekk ved det overordna KULA-området «Randbergkysten» (Riksantikvaren 2020: 53).

KM	VERDI	Uten betydning				
		Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
24	Oppleving	>>>>				
	Kunnskap	>>>				
	Bruk	>>			▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 24			Verne-status	
ASK ID	246901		Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet ●	På undersøkelsen ble gravd 17 sjakter og det ble gjort funn i alle. Felles for alle sjaktene var at det ble det funnet dyrkingslag og/eller ardspor. I enkelte av sjaktene var det flere faser med eldre dyrking og i noen var det bare en. I tre hovedområder innenfor planområdet ble det funnet strukturer i sjaktene. Hovedområde 1 omfatter sjakt 1.1-1.3, hovedområde 2 sjakt 1.7-1.8 og hovedområde 3 sjakt 3.1-3.3. Ettersom det var funn i alle sjaktene ble hele planområdet lagt inn som en lokalitet, ID
<p>Hovedområde 1 ligger lengst vest i planområdet, på gnr. 53, bnr. 2. Det ligger opp mot et høydrekk, og er også det høyest liggende området innenfor planområdet. I sjakt 1.1 – 1.3 ble det gjort funn av en rekke bosetnings- og aktivitetsspor, samt dyrkingslag med flere faser og ardspor. Totalt ble det gjort funn av opptil 36 strukturer, hvorav 25 er i sjakt 1.1, 3 i sjakt 1.2 og 8 i sjakt 1.3. Rett sør og sørvest for disse sjaktene ligger det en gravrøys (ID 44271). Hovedområde 2 er omfatter sjaktene 1.7 og 1.8. Det ligger omtrent midt i planområdet, også dette på gnr. 53, bnr. 2. Totalt ble det gjort funn av 13 strukturer tilhørende et aktivitets-/bosetningsområde, hvorav åtte er i sjakt 1.7 og fem er i sjakt 1.8. For det meste er det stolpehull, men det er også et par kokegroper og noen groper/nedgravninger. I tillegg er det gjort funn av dyrkingslag og ardspor over store deler av området. Hovedområde 3 ligger lengst øst i planområdet, på gnr. 51, bnr. 3, 4 og 10. På området er det hovedsakelig funnet et kokegropsfelt, men det er også en steinpakning/røys, noen stolpehull samt en mulig urnegrav. Kokegropsfeltet består av 34 kokegroper og fordeler seg på sjakt 3.1 (22 stk.) og 3.2 (12 stk.), mens de øvrige funnene er gjort i sjakt 3.3. I tillegg ble det påvist dyrkingslag sjaktene. På det dypeste partiet i sjakt 3.1 var det mulig å se to faser. I 3.2 og 3.3 er det muligens en liten rest av en eldre fase med dyrking.</p>						

Figur 63. SEFRAK 11270404043, det kvite naustet til venstre i bildet, SEFRAK 11270404034 og -33 ligg saman om lag midt i bildet. Mot vest.

Figur 64. Megershaug (ASK 44264) ligg gøymd mellom dei store granene.

Figur 65. Blokk med skålgroper (ASK 44264).

Figur 66. ASK 246901 ligg under markoverflata i det oppdyrka området. Mot nord.

FJERNA/ AVKREFTA KULTURMINNE I INFLUENSSONA I DELOMRÅDE 1

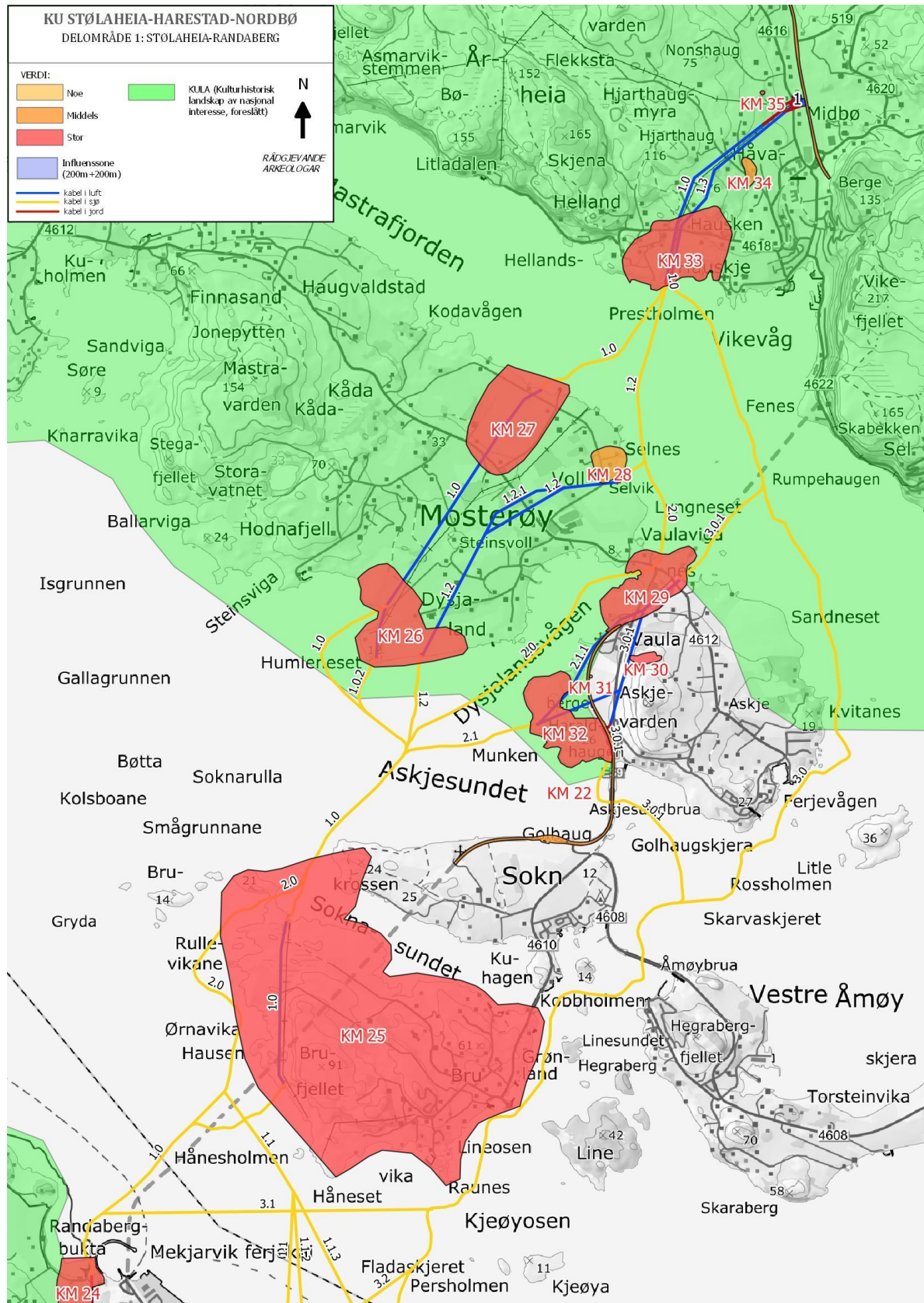
Enkeltminne ID		Fjerna/avkrefta kulturminne			Verne-status	
ASK ID	54257	Sør sunde	Arkeologisk minne	Røysfelt	Fjernet (automatisk fredet)	Felt med røyser fjerna. De største røysene 4-5 m i d, og 0,3 m h. Fjerna 1966-68.
ASK ID	72293	Sør sunde	Arkeologisk minne	Røysfelt	Fjernet (automatisk fredet)	2 røyser 20 m S for husa på 40/73, 86. Stølaheio. Ble ikke gjenfunnet ved kontrollregistrering 2016. Viser heller ikke på LIDAR-data.
ASK ID	44724	Rygg	Arkeologisk minne	Gravfelt	Fjernet	2. Levning af en lyngklædt rundhaug, der er 6,5 m i tvermaal. Fra denne haug strækker sig i nordostlig retning en gammel lynglædt jordvold.3. rest af en rundhaug, ca 12 m i tvermaal. Ingen spor av haugene ved kontrollreg. 1958 og 1992. Ikke gjenfunnet i 2016 heller, samt sjaktet i større deler av lokaliteten, ingen spor etter røysene funnet.
ASK ID	213367-2	Grødem	Bebyggelse-Infrastruktur	Kaldkrigsminnel okalitet	Kommunalt listeført	Beskrivelse Bunker - revet
ASK ID	213367-6	Grødem	Bebyggelse-Infrastruktur	Kaldkrigsminnel okalitet	Kommunalt listeført	Beskrivelse Brakke eller bunker - fjernet
ASK ID	213367-7	Grødem	Bebyggelse-Infrastruktur	Kaldkrigsminnel okalitet	Kommunalt listeført	Beskrivelse Brakke - fjernet
ASK ID	34703	Todneim	Arkeologisk minne	Båtstø-anlegg	Fjernet (aut. fredet)	Naustuft, orientert N-S. Uklart markert og lite synlig i terrenget på grunn av tett buskvegetasjon og løvkratt. V-langvegg og S-kortvegg er tydeligst. Ø-langvegg fremtrer bare stedvis. Naustuftan fremtrer som en inngravning i bakken fra N mot S. L: 10 m, indre br: 4 m. Foran tuften går en 1/4 m h. og 1/2 m br. voll i en l. av 6 m. Den er orientert Ø-V, og består av overtorvet stein. I forbindelse med registrering av området i perioden 23-26.07.13 - Områderegeringsplan for Mekjarvik sør, planid 2010006 - ble naustufta ikke gjenfunnet. Det vises til rapport fra registrering, datert

ASK ID	15051	Leikvoll	Arkeologisk minne	Avkrefte kulturminne	Ikke fredet	Naturdannelse.
SEFRAK ID	11270102007				● B ▲	Datering: bygd 1890, eigedomen vart oppretta i 1812 som husmannsplass NB! Fjerna mellom 1979 og 1990, nytt bygg.
SEFRAK ID	11270102006	Våningshus			C ▲	Trolig bygd 1868, revet en gang mellom 1979 og 1999. NB! Fjerna mellom 1979 og 1990.
SEFRAK ID	11270102004	Uthus, Håland			C ▲	NB! Revet en gang mellom 1979 og 1999, satt opp nytt bygg.
SEFRAK ID	11270102008	Våningshus, Nygård Goa			C ▲	NB! Revet
SEFRAK ID	11270301009	Våningshus, Rygg, Hagen			C ▲	NB! Revet.
SEFRAK ID	11270301004	Hønsehus Haugtun, Rygg			C ▲	NB Revet!
SEFRAK ID	11270302015	Vedskjul/Utedo, Foren skole			C ▲	Datering: 1896. NB Revet!

7.4 DELOMRÅDE 2 BRU - NORDBØ

Delområdet omfattar øyane Bru, Askje, Mosterøy og Rennesøy i innseglinga til Boknafjordbassenget. Området har særst høg tettleik av automatisk freda kulturminne. Store delar av Rennesøy, Mosterøy og vestsida av Askje er av Riksantikvaren definert som kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse (KULA-område). Våre kulturmiljø i denne sona er å rekne som delmiljø innanfor dette overordna landskapsrommet. KM 26-35 er tillagt noko ekstra verdi på dette grunnlaget.

Området rommar sentrale maritime ferdsleleier, og potensialet for funn av maritime kulturminne i tilknytning til sjøkabel er høgt i delar av området.

KM 25

Garden Bru, gnr. 44, dekkjer heile øya og er ein av dei største matrikelgardane i Rennesøy kommune. Øya ligg strategisk til ved Byfjorden, i overgangen mellom hav og dei meir skjerma fjordstroka. Det er ei rekkje verneverdige kulturminne på øya, både gardstun og naustmiljø, samt førhistoriske minne. Landskapet har stor tidsdjupne med høg tettleik av automatisk freda kulturminne.

Innanfor influenssona til tiltaket er det registrert 5 automatisk freda kulturminne, 3 gravminne (ASK 34654, 44686, og 64549) og 2 helleristningsfelt (ASK 54441 og 191322). Fornminna ligg i eit vakkert kulturlandskap med kulturbeite, dyrka mark, skogområder og lynghieiområder. Landskapet er delt med lange steingardar.

ASK 54441 er eit helleristningsfelt, Bru I, og er eit prioritert kulturminne i Kulturminneplan for Rennesøy kommune (2015) (heretter omtala som KMP for Rennesøy kommune). Feltet består av 9 skipsfigurar og 1 fotfigur. Helleristningsfelt Bru II og III ligg sør for Bru I, og er utanfor influensområdet til tiltaket. Frå lokalitetane kan ein sjå over fjorden mot KM 23 og Megershaug, ASK 44264. Nord vest på øya finn ein ASK 191322, også eit helleristningsfelt, her er det registrert 13 båtfigurar og 1 ringfigur. Lokaliteten ligg i eit karakteristisk område og figurane er rissa inn på loddrette berg.

Rundt ASK 54441 ligg det 5 gravrøyser, ASK 34654, 44686, 64549, 24347 og 54440 (dei to siste er utanfor influenssona). Gravminna her på øya er synlege frå skipsleia, men dei markerar også inngangen til meir skjerma fjordstrok (Myhre 2004:140-141). På synfaringa vart det også registrert eit enkeltminne, S-1, innhegning. Innhegninga er danna ved steinmur i framkant av bergvegg, med opning i muren.

Brufjellet er eit viktig landemerke ved innseglinga til Stavanger og er registrert i «Nasjonal registrering av kulturlandskap» med stor verdi (temakart Rogaland). Området er skildra på følgjande vis: «Kystlynghei- parti; delvis grasdominert, delvis gjengroende med einer, med markert landskapsform og stort innsyn til større område med røsslyng. Utmarksbeite med markerte, kraftige steingardar.» (temakart Rogaland). Delar av dette området kjem inn i influenssona.

Delar av traséen går gjennom eit område registrert som «Vakre Landskap i Rogaland, Kyst og øylandskap i Ryfylke», klassifisert som eit regionalt viktig landskap (Stavanger turistforening 2009).

KM 25	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 25			Verne-status	
ASK ID	54441	Skjebavig å- Bru I	Arkeologisk minne	Bergkunst	Automatisk fredet 	Feltet består av 8 skipsfigurar, 3 korte og 5 lange, og en oval ristning. De er tydelig hugget og lite forvitret. Alle skip har kjøll og reling og 6 har mannskapsstreker. 3 har også spanter. L. korte skip 0,29-0,35 m, h. 0,13-0,15 m. L. lange skip 0,8-1,35 m, h. 0,25-0,45 m. Den ovale ristningen. l. 0,2 m, br. 0,1 m. Største dybde 1 cm, br. 2 cm. Ristningen ligger ca 4 m.o.h. 2005: Svaberg ved sjøen med 9 skipsfigurar og 1 fotfigur. Begflaten virker som før nevnt stabil

ASK ID	34654	Brufjellet	Arkeologisk minne	Gravminne	Automtatisk fredet ●	Rundrøys. Klart markert og nokså godt synlig. Bevokst med gress, lyng og einer. Den er mye omrota i top- pen og mot V. Her ligger en helle orientert NV-SØ, 1. 2,25 m, br. 0,8-1 m, tykkelse 0,2 m. D. ca 10 m, h. ca 1,7 m. Referanser: Sekkepost med referanser og dokumenter Orientering: Ca 380 m NNV for Trig.p. B37-281. Terrengbeskrivelse: Toppen av rund høytliggende fjellknaus. Mye einer. Myrsøkk i Ø. God utsikt i alle retninger, unntatt mot S.
ASK ID	44686	Nordvarden	Arkeologisk minne	Gravminne	Automtatisk fredet ●	Rundrøys. Nokså klart markert, men lite synlig. Bevokst med gress og einer. I S- og N- del er den mye utgravd. På toppen er det bygget en varde. D. ca 11 m, h. ca 1 m. Referanser: Sekkepost med referanser og dokumenter Orientering: Ca 520 m NNV for Trog.p. B37-281. Terrengbeskrivelse: Kulturbeite på NNV-pynten av Brufjellet. Mye einer. God utsikt i alle retninger unntatt mot S.
ASK ID	191322	Bergkunst felt Bru	Arkeologisk minne	Bergkunst	Automtatisk fredet ●	Bergkunstfelt bestående av 13 båter samt en ringfigur. Karakteristisk område, bergkunsten forekommer på loddrette bergflater.
ASK ID	64549	Bruhalsen	Arkeologisk minne	Gravminne	Automtatisk fredet ●	Rundrøys. Ligger direkte på fjell. Klart markert og godt synlig. Gress- og mosekledd langs kanten og med en del ormegress i toppen. Her er den en del utgravd. Utglidd i kanten. D. ca 13 m, h. ca 2 m. Referanser: AmS Top.ark. u/Bru: Innb. v/A.W. Brøgger, 1910. AmS Top.ark. u/Bru: Innb. v/O. Møllerop, 6/8-51. Sekkepost med referanser og dokumenter Orientering: 1,75 km NV for husene på 44/1, høyeste punkt på Bruhalsen. Terrengbeskrivelse: Liten bergknatt på N-gående tangen mot liten Ø-V gående halvøy. Bare knauser og mye strandstein i terrenget omkring. God utsikt mot Ø og V.
S 1		Innhegning			Ikke fredet	Innhegning danna ved steingard i framkant av bergvegg, opning i muren.

Figur 68. ASK 34654, gravminne.

Figur 69. Utsyn mot nordvest frå ASK 34654.

Figur 70. ASK 44686. Mot nordvest.

Figur 71. Utsyn frå ASK 44686, mot nord.

Figur 72. ASK 64549, mot nordvest.

Figur 73. Nokre av skipsfigurane på Bru I, ASK 54441.

Figur 74. Innhegning registrert på synfaring (S 1). Mot vest.

Figur 75. Utsyn sør etter Bruhalsen og influenssona på vestsida av Bru. Mot sør.

KM 26

Kulturmiljøet omfattar delar av Hodnefjell, gbnr. 50/11 og 9, samt delar av Dysjaland gbnr. 48/9,3 m. fl. Miljøet femner om åtte automatisk freda lokalitetar, mellom anna gravrøyser, nausttufter, helleristningar, rydningsrøyser og innhegning.

Aust for Naustodden ligg ASK 34638 og 5160. ASK 34638 er ei samling fornminne med helleristningar, fem nausttufter, ei mindre tuft, minst åtte steinleggingar og ei gravrøys. På helleristningsfeltet er det 14 båtfigurar, 4 linjer og minst 5 skålgroper. Området er beskytta av Hodnavika, men vender seg mot den ytre delen av skipsleia. Likskapar til helleristningane på Bru i forhold til plassering og bergtype, men skipstypen er ulik (Myhre 2004: 141f.).

ASK 5160 er eit gravfelt med 6 steinblanda eller overtorva røyser. To av desse er langhaugar/røyser.

Aust for Bekkarvika, ligg ASK 60900, eit gravminne, rund steinlegning direkte på fjell, uklart markert og lite synleg. ASK 15010 er også eit gravminne, rundrøys, nokså klart markert. Like aust for dei to fornminna, ligg ASK 34662, ein lokalitet med minst 15 rydningsrøyser.

På Humleneset og langs Dysjalandsstranda ligg det ytterligare tre fornminne, ASK 5186, gravminne, ASK 54450, ein skålgropstein og ASK 44693, ei innhegning. Under synfaringa vart det også registrert ei nyare innhegning, eit oppbygd steingard i framkant av ein bergnabb, S 1. Langs stranda i sør er det også fleire båtstøer/ opptrekk.

I bronsealderen var det passasje i Dysjelandsvågen, og Mastrafjorden og Askjesund var på denne måten knytte saman. Området rundt Dysjelandsvågen er eit senter for monument frå bronsealderen (Myhre 2004:141). Gravmonument og bergkunstlokalitetar som har utsyn over både passasjen og fjorden i sørvest, er lokalisert på begge sider av sundet.

Kulturminna ligg i eit vakkert kulturlandskap med kulturbeite og dyrka mark med nærleik til stranda og sjøen. Landskapet er delt inn av lange steingardar. Miljøet ligg innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 26	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 26			Verne-status	
ASK ID	34638	Rodvigbakken	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet	Feltet består av 1 helleristningsfelt, minst 5 naustuftar, 1 mindre tuft, minst 8 steinlegningar og 1 gravrøys. 1) Helleristningsfeltet ligger lengst NØ på en NV-SØ gående bergknaus. Det dekkjer et område på ca 7 m NV-SØ og ca 1,5 m NØ-SV. Det består av minst 14 skip, 4 linjer og minst 5 skål- groper. Ristningene fordeler seg i 3 grupper: a) På SV-enden av knausens smale, temmelig plane toppflate er skålgropene. Tydelig hugget og lite forvitret. D. 4-6 cm, dybde 1-1,5 cm. b) På knausens NØ-helling minst 12 skip og 4 linjer som kan vere rester av skip eller påbegynte skip. Iflg. Fetts publikasjon er her ialt minst 19 skip.
<p>Alle er orientert som knausen. 5 av skipene skiller seg ut fra de øvrige idet de er særdeles tydelig og dypt hugget med inntil 2,5 cm br. og 1 cm dype huggespor. Samtlige har både kjø- og relingslinje, innbuede dobbeltstavner eller kjølspord, mannskapstreker (i et antall av 5-22) og 1-2 spant. På et av skipene lengst i NV i gruppen er den innerste stav i SØ kløvet i enden. Skipenes l. 75-120 m, stavnh. 25-35 cm, skrogh. 7-10 cm, mannskapstrekk h. 8-10 cm. Mellom de foran beskrevne skip finnes de øvrige, som er mer eller mindre fullstendige, samt linjene. Noen av båtene har både kjø- og relingslinje samt spant og mannskapstreker, andre er kun markert med kjølinje. De fleste har stavner og er som linjene, stort sett grunt hugget. Skipenes l 32-67 cm, stavnh. 3-18 cm, skrogh. ca 5 cm. Linjene er 10-30 cm l. Under årets registreringskurs på Utstein ble det flekket av torv fra knausens fortsettelse i NV: Ca 1,25 m NV for gruppe 2 fantes lengst nede i NØ og med et par cms avstand: c) 2 skip. Orientert som de tidligere kjente. Tydelig hugget med kjø-, relingslinje, svungne stavner, 1 spant samt 5 og 4 mannskap- streker. L. 52 og 60 cm, stavnh. ca 10 cm, skrogh. ca 5 cm. Knausen er lite forvitret, men noe småknudret. Det er mulighet for at flere figurer finnes her. 2) Naustuftene og den usikre tuften ligger mellom knausen med helleristingene og en høyere knaus N. med den usikre tuften inntil denne. Murene er bygget av rundkamp og synes å være noe utrast, br. ca 1,5 m og h. 0,5 m. Tuftens indre l. NV-SØ ca 3 m, br. ca 2 m. Naustuftene ligger parallelt med hverandre fra den usikre tuften og videre S-øver. Alle er orientert ØNØ-VSV og markert med tildels kraftige murer av rundkamp og enkelte blokker. Murenes br. 1,5-3,5 m, h. ca 0,3 m. To av tuftene ligger vegg i vegg høyst oppe og lengst i Ø. De tre øvrige ligger også vegg i vegg og lengst i V. Alle har åpning mot V. Disse, bortsett fra den S-ligste kan henge nøye sammen med de 2 Ø-forliggende, men her går en kraftig skillemur i retning N-S med en br. på 4-10 m. Tuftene er tildels godt bevart. Murene er lett synlige og lite tilgrodd, bortsett fra lengst i Ø, hvor de er del- vis dekket av lyng. Det indre av tuftene er gras- eller lynggrodd. Tuftenes innvendige mål: l. 9-15 m, br. 2-3 m. 3) Steinlegningene, som alle ligger i et rullesteinsbelte ned mot stranden, er bortsett fra 2, nokså utydelig markert og lite synlige i terrenget. De er alle runde eller tilnærmet runde, bygget av rundkamp i varierende størrelse, 2 av dem er godt markert med en 0,5 m h. oppmurt kant av større rundkamp. Det indre er plant med terrenget utenfor og grasgrodd. Alle synes urørt. D. 2,5-3,5 m. I samme område finnes et minehull. 4) Gravrøysa ligger lengst i SV i feltet på høyeste del av en bergknaus som faller temmelig bratt av mot S og V. Den er rund, bygd av mellomstore rundkamp (fjærestein). Kanten er strekt utglidd og utrast, henholdsvis i SV og NV. To kratere som går til bunns, det videste i NV. I SV-krateret et kammer, orientert NNV- SSØ, langveggene fint murt av tettbygde helleformede bruddstein i øvre skikt. Bunnskiktet består av ca 0,3 m h. utvalgte blokker som vender flatsiden inn. Kortveggen skjult av nedraste masser eller ødelagt. I Kammerets SSØ-ende to heller på høykant, den ene l. 0,75 m, br. 0,4 m, t. 0,05 m. Den andre er omtrent like stor men noe tykkere. NNV for de to kantstående hellene dekkhelle på tvers av kammerets lengderetning, l. 1,6 m, største br. 0,6 m, t. 0,05-0,15 m. Kammerets synlige l. 1,6 m, opprinnelig nok minst 2 m, br. ca 0,8 m, dybde ca 1 m. Kammerets bunn fylt med stein. Gressbevkost innimellom. Spreid rundt SV-kraterets kant finnes et par heller, nok tilhørende kammeret. Trolig muligheter for flere graver i røysen. Røysens N, Ø og V side litt mosegrodd. Kanten noe gresskledd. S-siden tett tilvokst med lyng og et par einerbuser. D. ca 10 m, h. inntil 1,5 m. Helleristningsfeltet, Ø-del av tuftene og omtrent halvparten av røysen ligger på 50/11, V-del av tuftene og røysa samt steinlegningene ligger på 50/9.</p>						
ASK ID	5160	Vesbakka	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet	Feltet består av minst 6 steinblandede gravhauger eller overtorvede røysar, av disse er 2 langhauger/røysar, 2 rundhauger/røysar og 2 runde steinlegningar eller lave røysar. 3 av fornminnene, samtlige runde, ligger på en knaus. De er noe uklart markert og mer eller mindre godt synlige i terrenget. En har grop i midten, en annen er avgravet på V-siden den tredje som er noe usikker som fornminne, synes urørt. D. 3-5 m, h. 0,1-0,5 m. To hauger ligger i skillet 50/9-50/11. Den ene er rund, den andre avlang. Begge klart markerte og godt synlige. Neppa urørte, da toppene er avflatet. Mål: d. 4 m, h. 0,75 og 1. NV-SØ 6,5 m, br. 4 m, h. 1 m. Den andre langhaugen som ligger i feltets SØ-del, er klart markert og med tydelig rygg. Urørt. L. NV-SØ, 6 m, br. 3 m, h. 0,5 m. Samtlige fornminner er bevkost med gress. Alle fornminnene, unntatt de to som ligger i skiftet, ligger på 50/11. Feltet måler ca 30 m N-S, og ca 20 m Ø-V. Referanser: Sekkepost med referanser og dokumenter Orientering: Ca 600 m Ø for havna i Hodnefjellsvika og ca 220 m N for sjøen. Terrengbeskrivelse: Småkupert høytliggende kulturbeite med knauser som stikker fram over hel området. Vidt utsyn i alle retninger.
ASK ID	60900	Bekkjarvika	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Direkte på fjell: Rund steinlegning. Uklart markert og lite synleg. Lyngkledd, litt gras. Nokre synlege steinar. Verkar urørt. D. 4-5 m, h. ca 0,2 m. Referanser: Sekkepost med referanser og dokumenter Orientering: Ca 350 m NNØ for trig.p. B37-318. Terrengbeskrivelse: Lyngkledd slak NV-helling mot sjøen. Noko fjell i dagen. Vid utsikt mot V.
ASK ID	15010	Bekkjarvika	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Rundrøys. Klart markert og nokså godt synleg. Torv- og graskledd. Nokre synlege steinar. Omrota i midten og mot S. D. ca 6 m, h. ca 0,6 m. Referanser: Sekkepost med referanser og dokumenter Orientering: Ca 300 m NNØ for trig.p. B37-318. Terrengbeskrivelse: Toppen av liten haug i steinete kulturbeite. Noko fjell i dagen. God utsikt til alle kanter.
ASK ID	34662	Dysjaland	Arkeologisk minne	Rydningrøyslokaltitet	Automatisk fredet	Feltet består av minst 15 runde rydningsrøysar, innhegning og gardfar. Innhegninga ligg lengst mot NNV. Orientert NØ-SV. Vekslande markert og lite synleg. Gras- og lyngkledd, litt steinete og fuktig innvendig. Murane er delvis lyng- og graskledd. Ein del stein synar. Stein er fjerna fra murane som er ca 2 m br. og 0,2-0,3 m h men med nokre jordfaste steinar som er opptil 0,6 m h. Inni er 6 runde røysar. Klart markert, lite synlege.

						Lyngkledd.
<p>Nokre få synlege steinar. Stein er fjerna fra eit par av dei og ei har ein jordfast stein i midten. D. ca 2 m, h. 0,2-0,3 m. Innhegninga målar ca 45 x 20 m. Dei andre rydningsrøysene ligg spredt omkring. Alle runde, vekslande markert og lite synleg i lendet. Graskledd og med noko synleg stein. Ei ligg på ein jordfast stein. D. 2 – 4 m, h. 0,2-0,3 m. Gardfaret er orientert ca ØNØ-VSV. Uklårt markert, lite synleg. Graskledd. Ein del stein syner. L. ca 100 m, br. 2 m, h. 0,2-0,4 m.</p> <p>Referansar: Sekkepost med referansar og dokumenter</p> <p>Orientering: Ca 500 m SV for tunet på 48/9.</p> <p>Terrengbeskrivelse: Nokså flatt steinete kulturbeite i slak NV helling. Best utsikt mot NV og SA.</p>						
ASK ID	5186	Homlenes	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Rundrøys. Uklårt markert og lite synleg. Graskledd. Ein del synlege steinar. I S-kant står ein steinvarde, ca 1,5 m h. D. ca 6 m, h. ca 0,5 m.
ASK ID	54450	Dysjaland	Arkeologisk minne	Bergkunst	Automatisk fredet	Flat NV-SØ orientert stein med skålgroper. Steinens overflate heller mot S. L. 3,65 m, største br. 1,4 m. Smalner av i begge ender. Det er minst 32 skålgroper spredt over hele steinen. 6 av dem er store, d. 6-7 cm, dybde 2-3 cm. De minste har d. 3-5 cm, dybde 0,5-1,5 cm.
ASK ID	44693	Dysjaland	Arkeologisk minne	Gjerde/innhegning	Automatisk fredet	Omlag sekskanta innhegning. Orientert Ø-V. Klårt markert men lite synleg. Det indre graskledd. Nokre steinar i overflata. Omgitt av mur med steinar av vekslande storleik, nokre av dei jordfaste. I dag syner berre eit steinlag, br. 1-1,5 m, h. 0,1-0,5 m. L. ca 24 m, br. ca 22 m.
S 1			Innhegning		Ikkje verna	Innhegning, ved steinmur i framkant av bergnabb. Synleg på eldste ortofoto (1959). Registrert på synfaring.
S 2			Båttø/-opptrekk		Ikkje verna	Båttø/-opptrekk. Synleg på eldste ortofoto (1959). Registrert på synfaring.

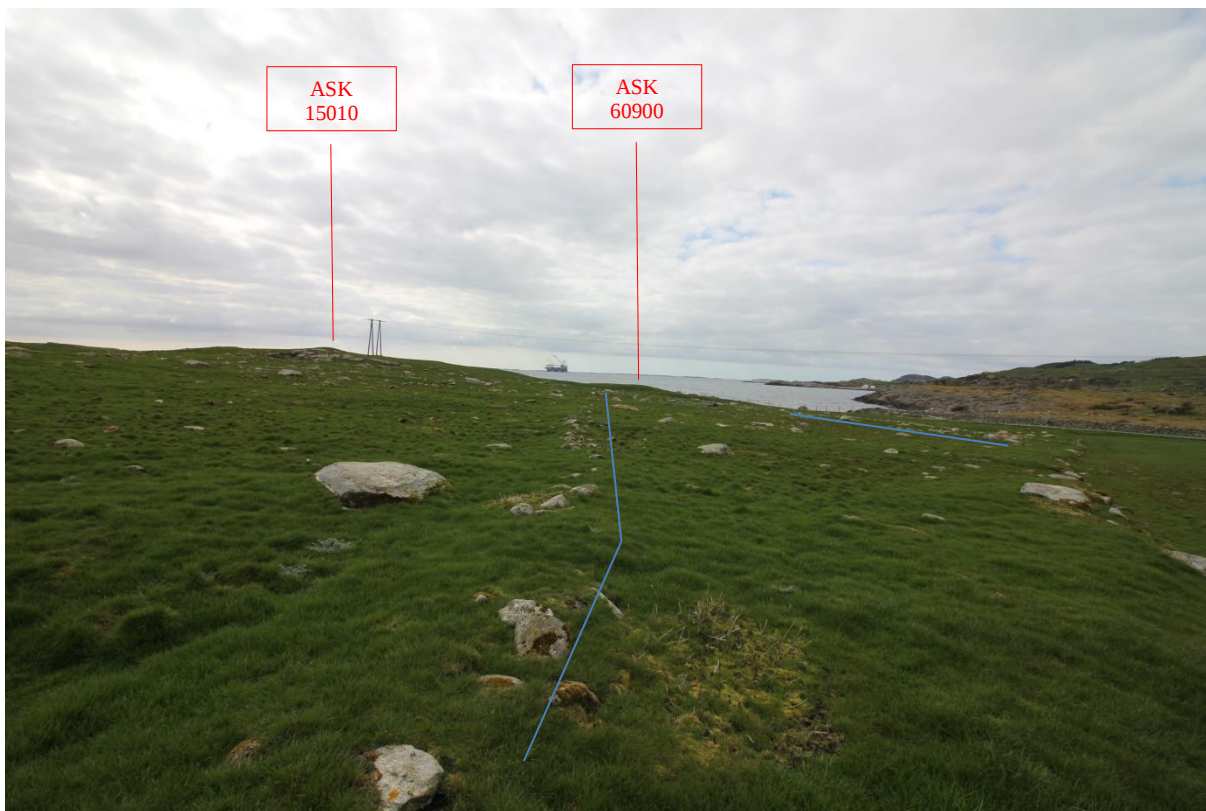
Figur 76. Gravfeltet ASK 5160. Mot sør.

Figur 77. Gravrøys i sørvestre del av lokaliteten ASK 34638. Mot nord.

Figur 78. ASK 34638. Bergkunst til venstre, gravrøys og og nausttuffer til høgre for steingarden. Mot sør.

Figur 79. Oversiktsbilde ASK 34662, 60900 og 15010. Dei blå linene markerer nokre av enkeltminna innanfor ASK 34662. Mot sørvest.

Figur 80. Rydningsrøyser og innhegning innanfor ASK 34662. Mot vest.

Figur 81. ASK 5186, gravminne. Mot sørvest.

Figur 82. Innhegning (S 1). Mot aust.

Figur 83. Båttø/ opptrekk frå nyare tid, S 2 (før1959, jf. eldste ortofoto). Mot sørvest.

Figur 84. Båttø/ opptrekk frå nyare tid (etter 1959), steingarden er eldre. Mot sør.

Figur 85. ASK 54450, skålgropstein. Mot vest.

KM 27

Kulturmiljøet omfattar delar av garden Voll, gnr. 49, bruk 3, 1 og 11.

I tunet til bruk nr. 3, står bautasteinen ASK 15011. Denne er 5-6 m høg og er mellom dei høgaste i prestegjeldet (Lindanger og Waula 1993:1278). Bautasteinen på Voll er ein av fleire i kommunen. Bautasteinane vart plasserte på strategiske stader i landskapet, gjerne på graver, gamle ferdselsårer, ved skipsleia eller på eit gardstun. Bautasteinar er lista i gruppa *særskilte kulturminner* i KMP for Rennesøy kommune (2015). Det gamle våningshuset på tunet er registrert i SEFRAK (SEFRAK 11420004017), dette er også med i KMP for Rennesøy kommune, lista i gruppa *andre kulturminner* (kart nr. 67). Huset er bygd i enkel sveitserstil og er i dag i dårleg teknisk stand.

Bruk nr. 1 vart skrivargard i 1845 (Lindanger og Waula 1993:1278). På gardstunet er det to bygningar i SEFRAK (SEFRAK 11420004002 og -003), med verneklasse B og A, sistnemnde er også lista i gruppa *andre kulturminner* i KMP for Rennesøy kommune (kart nr. 13).

Skrivargarden (SEFRAK 11420004002), vart bygd i perioden 1840-1860 og vart flytta til Voll frå Sørlandet. Ved sidan av er eit mindre våningshus, Dorteahuset (SEFRAK 114200004003), bygd rundt 1870.

I området ved sjøen omfattar kulturmiljøet om tre automatisk freda kulturminne og eitt med uavklart vernestatus. ASK 4694 er ein stor lokalitet med ei tuft, tre gardfar og minst ti røyser, dei fleste er truleg rydningsrøyser. ASK 34663 er ein innhegning med veggjar av stein og torv.

ASK 224124 er ein mogleg bautstein, denne har uavklart vernestatus. ASK 15012 er eit gravminne.

Ved stranda er også Voll kai, (S 1). Rundt 1937 byrja ein med ei vidare utbygging av brygger og kaiar, mellom anna i tilknytning til stoppestader for rutebåtane til Stavanger. Voll kai var ein av dei. Det er elles fleire mindre båtopptrekk/ båttøer langs stranda, men desse er truleg av nyare dato.

Kulturmiljøet ligg i eit vakkert kulturlandskap med kulturbeite, dyrka mark og rullesteinsstrand. Landskapet er delt inn av lange steingardar. Miljøet ligg innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 27	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 27			Verne-status	
ASK ID	15011	Voll	Arkeologisk minne	Bautasteinslokalitet	Automatisk fredet ●	Helleformet bautastein. Lavgrodd. 3 ståltråder er spent rundt stenen. Den har iflg. gårdens eier vært brukt til flaggstang. Orientert NV-SØ. Br. ved foten 1 m, smalner svakt mot toppen som er spissbuet, t. inntil 0,2 m, h. 5-6 m.: Referanser: NF. s. 324., Ab 1866, s. 67. AmS Top.ark. u/Voll: Innb v/ : Sekkepost med referanser og dokumenter Orientering: 15 m SV for S-hjørnet på våningshuset og 7 m NØ for fylkesvegen. Terrengbeskrivelse: Flatt lend. Hage med plen og trær. Begrenset utsikt i alle retninger.
ASK ID	44694	Voll	Arkeologisk minne	Gårdsanlegg	Automatisk fredet ●	Feltet består av 1 tuft, 3 gardfar og minst 10 røyser, troligrydningsrøyser. Lengst i S: 1) Rektangulær tuft. Relativt godt markert og synlig. Hele fundamentet består av stein og jord men nærmest plan overflate. Bevokst med syre og gress. L. NV-SØ 4 m, br. 3,5 m, h. 0,4 m. Spredt på feltet: 2) 3 gardfar. To av dem tydelige, det tredje mindre tydelig. Sistnevnte lengst i N ca 75 m NV for tufta. Dette er orientert N-S. De to andre er ca 5 og 25 m N for tufta og orientert NØ-SV. Alle består av stein og jord. L. 10-20 m, br. 0,5-1,5 m, h. inntil 0,5 m. Spredt på området: 3) Minst 10 mer eller mindre godt markerte og synlige omtrentlig runde røyser. De fleste trolig rydning. Røysene er graskledd. I noen er det synlig stein. Noen ligger på eller inntil jordfaste stein eller berg. D. 1-3 m, h. inntil 0,5 m. Inntil tufta i V går en tilgrodd kjøreveg gjennom hele feltet i retning NV-SØ. Innenfor felte er det noen steder spadd bort en del jord og grøftet. Dessuten tilkjørt noe stein. Referanser: Sekkepost med referanser og dokumenter. Orientering: Ca 400 m NØ for våningshuset på bruket. Terrengbeskrivelse: Kulturbeite, slakt hellende mot sjøen i NØ. I feltets NV-del en lav bergrygg. Godt utsyn hele horisonten rundt.
ASK ID	34663	Voll	Arkeologisk minne	Gjerde/Innhugning	Automatisk fredet ●	Innhugning (kve). Godt markert og synlig. Vegger av stein og torv. Kan følges i en bue fra N til S mot V i en l. av ca 20 m. Dessuten vegg i 2 m l. fra N mot Ø. Ca 10 m av veggen mangler. Inngang i N, br. ca 5 m. Veggbr. 1 m, h. 0,3-0,4 m. Mulig naustuft. Referanser: Sekkepost med referanser og dokumenter. Orientering: Ca 230 m Ø for våningshuset på bruket. Terrengbeskrivelse: Kulturbeite slakt hellende mot sjøen i V. Utsikten begrenset i S, ellers god.
ASK ID	15012	Pinå	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet ●	Rundhaug. Klårt markert, lite synleg i lendet. Graskledd. Nokre synlege steinar. Omrota i midten. Kalles Pinehauen. D. ca 11 m, h. 1,25-2 m. Gravhaugen ble befat av Angunn Skeiseid den 29.10.08 i forbindelse med utarbeidelse av kulturminneplan for Rennesøy kommune. Gravhaugen står midt i en hage, med deler av en terrasse inni seg og beplantning. Referanser: Sekkepost med referanser og dokumenter. Orientering: Ca 10 m S for våningshus på bruket. Terrengbeskrivelse: N kant av hage med stovhus, i kanten av gardstun. Begrensa utsikt p.g.a. tre og bygninger.
ASK ID	224124	Bauta	Arkeologisk minne	Bautasteinslokalitet	Uavklart ●	Mulig bautastein, ser ut til å ha falt over ende for så å ha blitt støttet opp med mindre steiner.
SEFRAK ID	11420004 017	Våningshus, Voll			C ▲	Datering: ca 1890
SEFRAK ID	11420004 002	Våningshus, Voll, Skrivergården			A ▲	Datering: 1700-tallet? Flyttet fra Sørlandet rundt 1840. i 1956 ble det skiftet vindu og bordkledning (BraArkiv).
SEFRAK ID	11420004 003	Våningdhus, Voll, «Dorteahuset»			B ▲	Datering: rundt 1870
	S 1					Voll kai

Figur 86. Bautastein, ASK 15011 og SEFRAK 11420004017. Mot nord.

Figur 87. Skrivargarden, SEFRAK 11420004002. Mot nord.

Figur 88. Dorteahuset, SEFRAK 11420004003 framme i biletet, Skrivargarden i bakgrunnen. Mot nordvest

Figur 89. ASK 34663, innhegning, og ASK 224124, mogleg bautastein. Mot nordvest.

Figur 90. Oversiktsbilde, ASK 44694, med rydningsrøys i framgrunnen. Mot nordvest.

Figur 91. ASK 15012, gravminne, i hage. Mot nord.

KM 28

Kulturmiljøet omfattar gardstuna til gbnr. 47/4 og 49/2, samt område med kulturbeite ned mot sjøen.

På gardstunet til gbnr. 47/4 er ein bygning registrert i SEFRAK, id nr 11420004009. Dette er eit mindre våningshus, eit *midtgangshus*. Huset har ei blanding av nye og gamle vindauger og er noko nedslite. Delar av huset kan vere frå 1700-talet, men huset er bygd i tre fasar, den nordre delen vart bygd i nyare tid. Våningshuset er lista i gruppa *andre kulturminner* i KMP Rennesøy kommune (kart nr. 72).

På gbnr. 49/2 var det både telefonsentral og landhandel frå slutten av 1800-talet. Garden låg sentralt plassert i forhold til veg og stoppestad for båtar på Mastrafjorden og vart eit naturleg samlingspunkt. Både våningshuset og driftsbygningen er bygd på slutten av 1800-talet og har i seinare tid blitt restaurert. Gardstunet er lista under *andre kulturminner* i KMP for Rennesøy kommune (kart nr. 65). Ved sjøen på dette bruket, ligg også eit eldre naust (SEFRAK 11420004007) og grunnmurane etter eit uthus (SEFRAK 11420004006).

Kulturmiljøet ligg i eit vakkert kulturlandskap med flotte steingardar, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 28	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>					▲

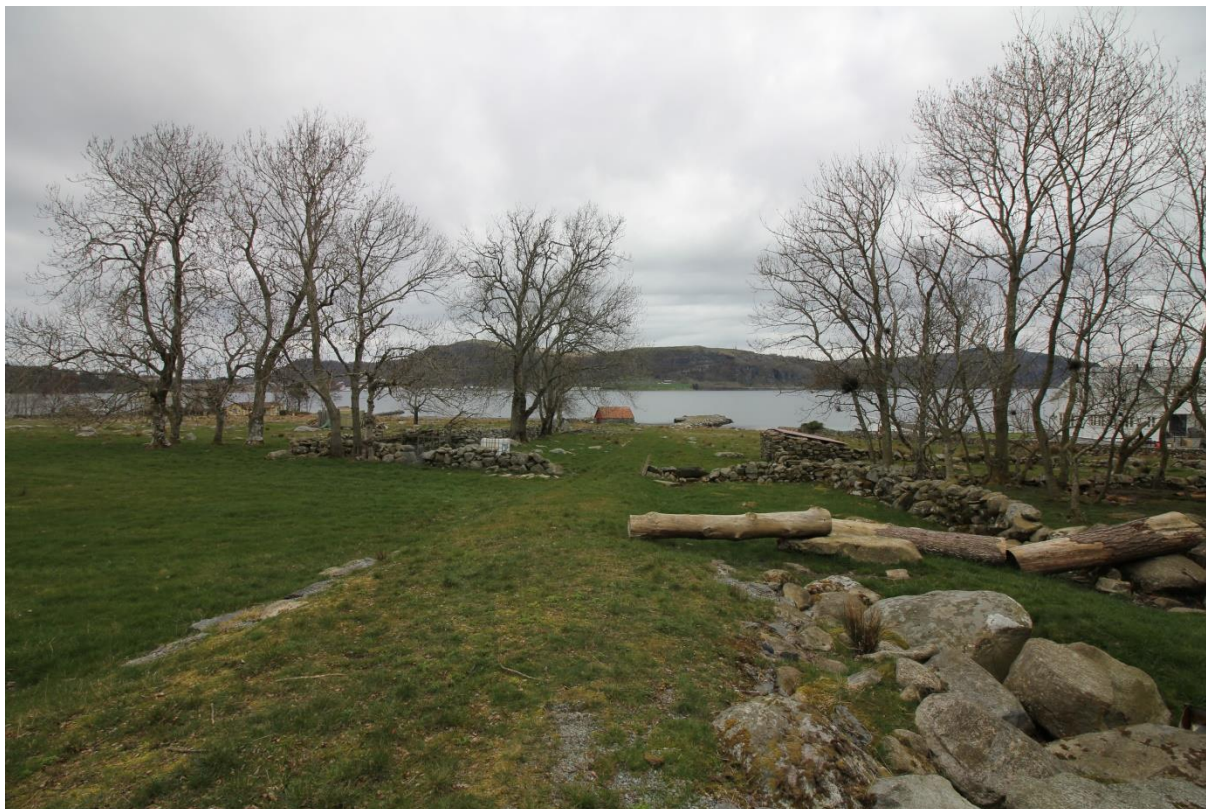
Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 28			Verne-status	
SEFRAK ID	11420004009	Våningshus, Vaula, Selvik			B ▲	Datering: Deler av huset er frå 1700-tallet? Bygget i tre fasar, 2. fase på 1800-tallet, nordre del i nyare tid (BraArkiv).
SEFRAK ID	11420004004	Våningshus, Voll Selvik			B ▲	Datering: Rundt 1876. Krambu fra ca 1880-1948 (BRaArkiv).
SEFRAK ID	11420004005	Driftsbygning, Voll Selvik			B ▲	Datering: Rundt 1876 (BraArkiv).
SEFRAK ID	11420004006	Uthus, Voll Selvik			A ▲	Datering: 1700-tallet? NB, bare grunnmur igjen.
SEFRAK ID	11420004007	Naust, Voll Selvik			B ▲	Datering: rundt 1870 NB, bare grunnmur igjen.

Figur 92. SEFRAK 11420004009, våningshus på gbnr 47/4. Mot vest.

Figur 93. Gardstunet på 49/2, SEFRAK 11420004005 og -004. Mot nordvest.

Figur 94. SEFRAK 11420004007, naust ved sjøen, tuft etter uthus, SEFRAK 11420004006, i midten til venstre. Mot aust.

KM 29

Lengst nord i kulturmiljøet finn ein Vaulaviga. På eidet som skil Askjesundet frå Mastrafjorden og Hodnefjelldelen av Mosterøy frå Askøy, ligg Vaula. Eidet er ganske lågt og vart tørt land kring år 0. Namnet Vaula kjem også av Vodull, ei sideform av Vadill, som tyder grunnstad i vatn (Lindanger og Waula 1993c: 1221).

I Vaulaviga, nord for Askjevegen, er det eit fint naustmiljø ved stranda. Det eine naustet er registrert i SEFRAK med verneklasse B (SEFRAK 11420004020). Her er også to andre, eldre naust.

Vest for nausta i Vaulaviga ligg to gravrøyser, i dag innebygd i bustadfelt (ASK 64556). Vidare austover ligg ei gravrøys (ASK 60899) og ei innhegning (ASK 5185), begge i eit tilrettelagt friluftsområde Langs stranda vart det under synfaring registrert eit større båtopptrekk med grunnmurar etter naust (S 1). Vidare har området truleg vore nytta som kulturbeite og det er fleire steingardar i området. S 2 er ein steinmur oppbygd i samband med ein steingard. Sør for Askjevegen, på gbnr. 47/1 finst ein bautastein (ASK 4469) og ei gravrøys (ASK 5183).

Kulturmiljøet held fram vest for Mosterøyveien med ei tuft (ASK 4689), eit gravfelt (ASK 44691) og ein bu-/aktivitetsplass frå steinalder (ASK 5221). Dette området ligg på austsida av Dysjelandsvågen. Fram til romartid (0 e.Kr.) var det passasje i Dysjelandsvågen, slik at Mastrafjorden og Askjesund var knytte saman. Området rundt Dysjelandsvågen er eit senter for monument frå bronsealderen (Myhre 2004:141). Gravmonument og bergkunstlokaltetar som har utsyn over både passasjen og fjorden i sørvest, er lokalisert på begge sider av sundet.

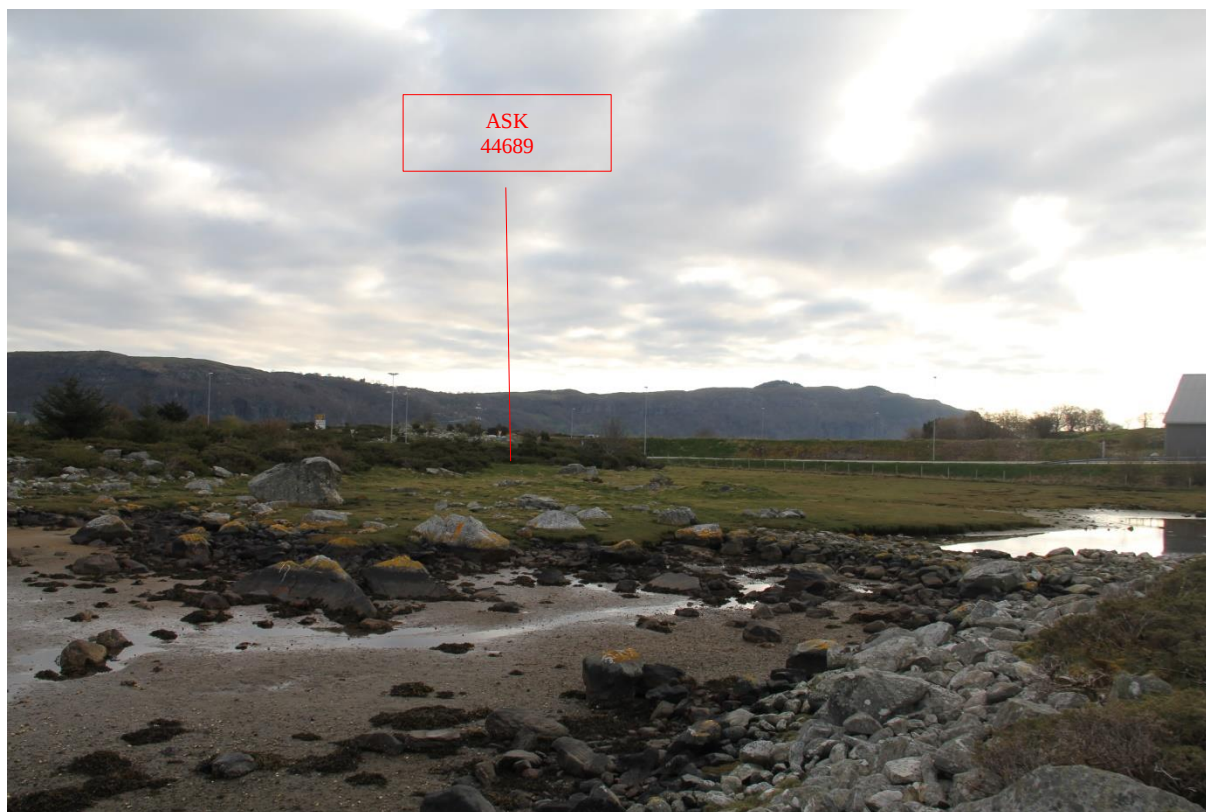
Også i denne delen av kulturmiljøet er det fleire steingardar. Det vart også her registrert eit båtopptrekk med nausttuft, S 3, tilsvarande S 1, nord i kulturmiljøet. Om lag 150 m lenger mot sørvest, ligg S 4, ein grunnmur.

KM 29 er eit kulturmiljø med stor tidsdjupne og stort mangfald av kulturminne. Kulturminna ligg i hovudsak i eit kulturlandskap der fornminne, steingardar, naust og båtopptrekk/nausttuffer er synlege spor etter tidlegare bruk av området. Miljøet ligg innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 29	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 29			Verne-status	
ASK ID	5185	Nodanes	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	Mulig kve. Markert i terrenget som en lav terrasse, som dekket av hele kveet. Formen er nærmest rektangulær med tydelig avrundinger av kantene i Ø. Avgrensningen mot V er noe diffus. Ytterveggene er antagelig bygget av stein helt rundt, i hvert fall er dette helt klart for N-veggen vedkommende. Terrassen er helt dekket med gress og med enkelte einerbusker inn mellom. Noen av steinene er bra synlige. De varierer i form og størrelse. Et par mindreforsenkninger kan tydelig iaktas i terrassens midte og Ø-ende. L. Ø-V 11 m, br. N-S 5-6 m, h. ca 0,5 m.
ASK ID	60899	Nodanes*	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	Tilnærmet rund røys. Meget tydelig i terrenget. Ligger på en lav bergknaus. En mengde stein og blokker av sterkt varierende størrelse synlig. Røysen synes jordfri. Sterkt skadd i det hele midtpartiet er gjennomrotet. Delvis gress- og lyngkledd. Sterkt bevokst med einerbusker. D. 11 m, h. 2-2,5 m.
ASK ID	64556	Vaula	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet	På kronen av berget:1) Rundrøys. Temmelig klart markert i SV, ellers uklart markert. Tydelig i terrenget. Bygget av mindre rundkamp. Sterkt overtorvet. Fra røysas S-del synes en del stein å være fjernet. Den N-lige halvdel intakt. Midten trolig urørt. Bevokst med gress og einerkratt. Dette er særlig tett på N-siden. D. ca 11 m, h. ca 1 m. Ca 25 m Ø for 1 og lavere nede:2) Utydelig rest av røys. En del rundkamp i dagen på S-siden. Ellers bevokst med gress og einerkratt. Utstrekning Ø-V 3,5 m, br. 2 m, h. 0,2 m.
ASK ID	60897	Vaulavigå	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	Tuften er nærmest rektangulær med avrundede hjørner Markert med en lav, ca 1 m br. og 0,1 m h. vold, som synes steinfri. Volden er tydelig nedtagen på SSV siden, hvor den går nesten i ett med terrenget utenfor. Ingen tydelig inngang. Bakken i det indre er noe ujevn med et par oppstikkende mindre sten. Urørt. Gressbevokst. L. NNØ-SSV 6,5 m, br. 5 m. Tuften er neppe noe fortidsminne. Rimeligvis har det stått en liten bu fra nyere tid på stedet. På området står det i dag 3 sjøbuer. Ikke lokalisert 16/8-74 O. Espedal.
ASK ID	44689	Dysjaland svågen	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	Tilnærmet rektangulær tuft. Bra markert i terrenget. Gresskledd med spredte einerbusker. Veggene består av en dobbel rekke kantede blokker. Vegg br. ca 1 m. Tufta orientert VNV-ØSØ. Ytre mål: l. ca 10 m, br. 6 m, h. 0,3 m.
ASK ID	5183	Vaula	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	På kronen av den NØ-ligste bergknaus: Sterkt overtorvet rundrøys. Uklart markert men likevel tydelig i terrenget. Enkelte bruddstein stikker i dagen. På Ø-siden av toppen av lang grop. l. Ø-V 1,5 m, br. 0,5 m, dybde inntil 0,2 m. Røysen er bevokst med lyng, litt gress og et par lave einerbusker. D. 7 m, h. 0,3 m.
ASK ID	44690	Hedlehaug	Arkeologisk minne	Bautasteinslokalitet	Automatisk fredet	Lengst i N:1) Bauta av lys skifrig bergart. Er tykkest ved foten og smalner jevnt av oppover. Tverrsnitt ved foten er tilnærmet rombisk. Heller svakt mot ØSØ. Den synlige del er 4,1 m h., største tykkelse ca 0,4 m.5 m SV for 1:2) Ditto bauta. Lengdesnitt konisk. Tverrsnitt ved foten trekantet. Sterkt tilspisset mot toppen. Falt overende NNØ-SSV. Lite synlig over bakken. Frilagt ved registrering. L. 3.93 m, største tykkelse ca 0,4 m.8 m V for 2:3) Mulig bauta av lys bergart. Ligger på bakken delvis under torven i terreng som heller mot NV. Toppen er muligens avbrutt. Tverrsnittet er her tilnærmet rektangulært. L. 2,1 m, st. br. ved basis 0,76 m, st. br. ved toppen 0,29 m. Ca 40 m ØSØ for 1:2 grindsteiner - av samme bergart som bautaene - som tilsammen kan ha vært en 4. bauta. Steinenes h. 1,25 m.
ASK ID	5221	Vaula	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	Vestvendt beite uten synlige merker på overflaten: Steinalderboplass. Innsamling av overflatefunn i 1988. Tilsammen funnet 16 stk flint. Lokaliteten skal være delvis omrotet pga. en vannledningsgrøft som går gjennom området. Prøvegravningen i 1989 gav ingen flere funn. Reg. Rennfastprosjektet lok. VIII. Lokaliteten er ikke totalgravd. I forbindelse med varsel om reguleringsplan for småbåthavn for Vaula i 2008 gjennomførte Rogaland fylkeskommune en registrering av lokaliteten i april 09. Dette for å avgrense den registrerte lokaliteten. Tilsammen ble det grav 11 prøvestikk. I seks av prøvestikkene ble det tilsammen funnet 12 biter flint. De fleste av disse var sterkt vannrullet og patinert, noe som kan tyde på at lokaliteten er transgredert. Lokaliteten avgrenses av negative prøvestikker i øst og vest, fritidsbebyggelse i nord og skrånede terreng i sør. einer.
ASK ID	44691	Vaula	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet	Lengst i Ø:1) Gravrøys. Tålig bra markert i terrenget. Fortkjede av mindre rundkamp. Stein av varierende størrelse ligger blottet i midten. Gjennomrotet i Ø-halvdel. Sterkt lyngbevokst. D. ca 6 m, h. ca 1 m. Ca 17 m V for 1 og direkte på fjell:2) Rundrøys. Uklart markert og lite synlig. Noen synlige stein. V-kant utrast. Ellers urørt D. ca 4 m, h. ca 0,5 m. Røys 2 er registrert av O. Espedal 29/8-74
SEFRAK ID	11420004 020	Naust, Vaula, Vaulavika				Datering: 1800-tallet?
S1						Båtopptrekk og nausttuft
S2						Steinmur
S3						Båtopptrekk og nausttuft
S4						Nausttuft

S5						Innhegning/kve, steinmurt.
----	--	--	--	--	--	----------------------------

Figur 95. Oversyn, tuft ASK 44689. Mot nordaust.

Figur 96. Naustmiljø, Vaulavika. Naustet i midten er SEFRAK 11420004020. Dei to andre er frå før 1959 (jf. eldste ortofoto). Mot søraust.

Figur 97. Vestre kant av gravfeltet ASK 64556 oppå knausen. Mot aust.

Figur 98. Båtopptrekk og naustuft, S 1. Mot nordvest.

Figur 99. ASK 60899, gravrøys.Mot vest.

Figur 100. Steinmurar (S 2) og steingardar langs stranda.Mot nordaust.

Figur 101. Oversiktsbilde: steingard i strandkanten nordaust i kulturmiljøet. Mot sør.

Figur 102. ASK 44690, bautastein, sett frå området rundt ASK 5185. Mot sørvest.

Figur 103. Bautastein, ASK 44690, og gravminne, ASK 5185. Mot aust.

Figur 104. Overtorva gravrøys, ASK 5185. Mot sørøst.

Figur 105. Gardstun Vaula gbnr. 47/1. Mot aust.

Figur 106. Gravminne i ASK 44691 på ryggen midt i bildet. Mot nord.

Figur 107. Utsyn over Dysjalandsvgen, frå ASK 44691. Mot vest.

Figur 108. S 4 ruin etter naust. Mot vest.

Figur 109. Oversyn, vestre del av KM 29. Mot nordaust.

Figur 110. Bu-/aktivitetsplass frå steinalder, ASK 5221, til venstre for vegen. Mot sørvest.

KM 30

Kulturmiljøet omfattar ASK 60898, ein blokkhellar, og ASK 24353, eit rydningsrøysfelt. I Askeladden er lokaliteten skildra med minst 15 rydningsrøysar, men i dag er delar av lokaliteten oppdyrka, og mange av rydningsrøysene er truleg fjerna. Miljøet ligg utanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 30	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 30			Verne-status	
ASK ID	24353	Vaula	Arkeologisk minne	Rydningsrøyslokalitet	Automatisk fredet ●	Feltet består av minst 15 rydningsrøysar. Gjennomgående mindre tydelig markert i terrenget og med samme vegetasjon som innen området forøvrig. Gjennomgående lite stein synlig. Røysene er runde eller tilnærmet runde. Urørte. D. 2,5 - 4 m, h. 0,2 - 0,3 m.
ASK ID	60898	Svinhedler	Arkeologisk minne	Bosetningsaktivitetsområde	Automatisk fredet ●	Heller. Tydelig markert i terrenget. Ligger under N-side av en kjempestor uregelmessig blokk, som heller sterkt utover. Er mot N avgrenset av en lav, delvis gresskledd knaus og mot Ø av en godt oppmuret vegg av store kantede blokker. Trolig åpning mot V. I helleren ligger synlig en del flate blokker med størrelse 0,3-1,2 m, trolig rast ned fra veggene. Helleren har et tilnærmet trekantet gressbevakst grunnplan med største lengde langs blokken i S. Grunnplanet måler: 4 x 2,6 x 3,75 m. Åpningen mot V er vel 1 m br. St. dybde fra dråpefallet 3,2 m, st. frihøyde ca 2,5 m.

Figur 111. Blokkhellar, ASK 60898. Mot nordaust.

Figur 112. ASK 24353, rydningsrøysfelt. Delar av lokaliteten er oppdyrka. Mot nordvest.

KM 31

Kulturmiljøet omfattar ein automatisk freda lokalitet, ASK 5220, busetnadsspor frå steinalder. Lokaliteten ligg i dyrka mark, og truleg er mykje av den opphavlege lokaliteten dyrka vekk. Lokaliteten har formelt framleis vernestatus som automatisk freda, men er omtala som «tapt» i Askeladden. Miljøet ligg innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 31	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >		▲			

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 31			Verne-status	
ASK ID	5220	Askje	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet ●	I dyrket mark som heller svakt ned mot Dysjalandsvågen: Steinalderboplass, flat mark. Ingen synlige spor på overflaten. Reg. av Rennfastprosjektet som lok. 5. Ikke fullstendig utgravd av museet. Kontrollregistrert i april 09 av Rogaland fylkeskommune som følge av varsel om reguleringsplan for Vaula småbåthavn. Det ble gravd 4 prøvestikk innfor området. I tre av stikkene ble det funnet tre flintgjenstander. Disse er vannrullet og delvis patinert, og kan høystsannsynlig tolkes som naturflint. Den tidligere registrerte steinalderlokaliteten må anses som tapt da dette området bærer preg av moderne aktivitet.

Figur 113. Oversyn, steinalderlokalitet, ASK 5220. Mot vest.

KM 32

Kulturmiljøet omfattar sørvestre del av Askje.

Nordleg halvdel av miljøet omfattar godt synlege kulturminne i eit landskap utan større moderne inngrep; tre enkeltståande gravminne (ASK 64553, ASK 5182 og ASK 44687), eit gravfelt med sju langrøyser og eit gardfar (ASK 34659), ein lokalitet med gravrøys og bergkunst (skålgroper, ASK 54445), og to lokalitetar med rydningsrøyser (ASK 24350 og ASK 44688).

I sørleg halvdel av miljøet ligg også godt synlege kulturminne på framskotne landskapsformasjonar: gravfelt på høgdedraget Vardane (ASK 34658) og gravfelt på neset i sørvest (ASK 60893). Aust for desse lokalitetane omfattar miljøet også ei rekkje lokalitetar som ikkje (lenger) er synlege på overflata: eit større gardsanlegg (ASK 5181), busetjing-aktivitetsspor (ASK 24349), ei tuft (ASK 24351) synest i dag å vere heilt overdyrka. Vidare synest eit felt med rydningsrøyser (uavklart vernestatus, ASK 64554) og ein steinalderbuplass (ASK 64581) å vere fjerna i samband med gangvegen her som del av Rennfastprosjektet. Lengst aust ligg ein lokalitet med gjerde/innhegning (uavklart vernestatus, ASK 60951). Her er ikkje dyrka, og det kan framleis finnast restar av desse strukturane. Denne hang opphavleg saman med ASK 54023, men miljøet vart splitta av Rennfastprosjektet. Lokaliteten aust for vegen er neppe intakt, og er ikkje innlemma i KM 32.

Området er eit vakkert kulturlandskap med teigar med dyrka mark og kulturbeite med lyng, einer og spreidd lauvskog. Lange steingardar delar opp landskapet. Miljøet ligg innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 32	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	----- ----- ----- ----- -----	----- ----- ----- ----- -----	----- ----- ----- ----- -----	----- ----- ----- ----- -----	----- ----- ----- ----- -----
		Bruk >>				▲	

Enkeltminne ID	KULTURMILJØ 32				Verne-status	
ASK ID	64553	Askje	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Langrøys. Orienter VNV-ØSØ. Uklart markert og lite synleg. Gras- og mosekledd, nokre små einerar. Ein del stein syner. Omrota. L. ca 10 m, br. ca 3 m, h. 0,1-0,3 m.
ASK ID	24350	Askje	Arkeologisk minne	Rydningrøy slokalitet	Automatisk fredet	Feltet består av 5-6 runde røyser. Vekslande markert, lite synlege. Graskledd, nokre med små einrar. Ein del stein syner. Ei røys ligg intill ein jordfast stein, 2-3 stk. verkar omrota. D. 2-3 m, h. 0,1-0,2 m.
ASK ID	5182	Askje	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Rundrøys. Klart markert, mindre godt synleg. Graskledd med nokre einerar. Forholdsvis få synlege steinar. I midten har vore eit gravkammer, orientert N-S og bygd av kandreiste heller, 2 heller i Ø-langvegg og ei helle i N-gavl er ennå på plass. Over desse ei dekkhelle ca 3,5 x 2,5 m og opptil 0,25 m tjukk. Utafor dekkhella står også 2 reiste heller i V-veggen. Kammeret må opprinneleg ha vore ca 3 m l., ca 2 m br. og ca 1 m h. D. ca 9 m, h. ca 1 m.
ASK ID	44687	Askje	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Rundrøys. Klart markert, mindre godt synleg. Gras- og mosekledd, eit par små einerar. Noko stein syner. Truleg litt omrota. Intill SV-kant står ein ca 1,6 m høg varde. D. ca 6 m, h. ca 0,6 m.
ASK ID	54445	Askje	Arkeologisk minne	Bergkunst	Automatisk fredet	Langst i NNV på N-vendt fjell: 1) Samling med 4 runde skålgroper på eit 1,45 x 0,3 m stort område, orientert NØ-SV. Alle klart markert, men lite synlege. Litt mosegrodde. Tre groper ligg tett saman lengst i NØ, den fjerde lengst i SV. D. 7-10 cm, dybde 2-4 cm.2) Rundrøys. Klart markert og godt synleg frå SV. Litt torvdekke. Gras, mose og bærlyng i N, nokre einar. Ellers ligg steinane udekkja. Oppgravt i eit ca 2 m br. belte som går SSØ-NNV tvert over røysa. Intill N-kant går eitsteingard Ø-V, stein til dette er truleg teke her. D. ca 9 m, h. ca 1,5 m. Ca 8 m SSØ for 2: 3) Samling med 4 runde skålgroper på S-vendt fjell. 3 groper ligg på ei 4,5 m lang linje orientert Ø-V, den fjerde gropa ligg ca 0,15 m SV for den Ø-ligste. Alle er klart markert, men lite synlege. D. 8-12 cm, dybde 2-3 cm.
ASK ID	24351	Askje	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	Hustuft. Orienter N-S. Uklart markert og lite synleg. Tilgrodd med langt gras. Ingen synlege steinar. Ligg ca 0,2 m over lendet omkring. L. ca 10 m, br. ca 4 m.
ASK ID	34659	Giljeberg et	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet	1974: Lengst i N:1) Rundrøys. Klart markert og godt synleg frå V. Steinane ligg for det meste bære. Litt mose og orme gras. Litt N for sentrum krater med helle, ca 1,6 x 1 m. I S-kant er ei steinhytte, ca 2 x 2 m i grunnflate, opning mot V. Stykkevis spor etter kantmarkering, bygd som turmur av fleire lag heller, i dag opptil 0,6 m h. D. ca 14 m, h. ca 2 m. Omkring nr.1:2).
Innhegning. Orienter N-S. Uklart markert og lite synleg. Delvis graskledd, litt bærlyng. Ein del stein syner. Mur br. ca 2 m, h. 0,1-0,2 m. Mål: ca 20 x 30 m. Ca 15 m SV for 1:3) Langrøys. Orienter N-S. Uklart markert og lite synleg. Delvis graskledd, nokre einar. Mykje stein syner. Omrota langs midtlinja. Noko masse er fjerna, mest i N. L. ca 17 m, br. 3-4 m, h. 0,1-0,5 m. Ca 7 m SV for 3:4) Rundrøys. Klart markert, men lite synleg. Delvis kledd med gras, mose og krekling. Mykje stein syner. Omrota. D. ca 5 m, h. 0,2 m. Ca 25 m S for 4:5) Rundrøys. Klart markert men lite synleg. Lyngkledd, litt gras og eit par små einar. Ein del synlege steinar. Mykje omrota. D. ca 5 m, h. 0,2 m. 2017: Kontrollregistrering i sammenheng med nærliggende steinrydding. Nye røyser ble registrert, de tidligere kjente ble innmålt og fikk ny beskrivelse. Det er nå 5 rundrøysar, to langrøysar og et gardfar.						
ASK ID	44688	Giljeberg et	Arkeologisk minne	Rydningrøy slokalitet	Automatisk fredet	Feltet består av minst 7 runde røyser. Alle uklart markert og lite synlege. Kledde med høgt gras. Ein del stein syner. Nokre verkar omrota. D. 2-5 m, h. ca 0,3 m. ANDRE OPPLYSNINGER1 På ØK er lokalitetsnavnet: Haraldshaugen.
ASK ID	5181	Askje	Arkeologisk minne	Gårdsanlegg	Automatisk fredet	Feltet består av minst 2 gardfar, 1 tuft og minst 8 runde røysar. Gardfara avgrensar feltet i N og S. Dei er parallelle med ein avstand på 20-30 m. Begge buar ut mot N, korden er orientert Ø-V. S gardfar går langs ein myrkant. Begge er vekslande markert, lite synlege. Delvis graskledd. Ein god del stein syner. Mellom desse går minst 3 tverrgardfar orientert N-S og bygd som dei andre. L. ca 120 og ca 170 m, br. 1-2 m, h. 0,1-0,5 m. Tufta er rektangulær og ligg midt i feltet intill gjerdet langs myrkanten. Orienter N-S. Klart markert, lite synlege. Graskledd. Ein del stein syner i veggene som er 0,7-1 m br. og 0,1-0,3 m h. V langvegg består av ein 1,2 m h. jordfast stein. L. ca 6 m, br. ca 5 m. Rundrøysene ligg i midtre og V del av feltet. Vekslande markert, lite synlege. Graskledd, litt einar. Ein del stein syner. Minst 2 er omrota i midten. D. 3-6 m, h. 0,2-0,5 m.
ASK ID	24349	Askje	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	Lengst i V:1. Rektangulær tuft. Orienter NNØ-SSV. Uklart markert, lite synleg. Graskledd, nokre små einrar. Ein del stein syner i veggene som er nok så uryddige, ca 0,7 m br. og opptil 0,4 m h. NNØ-gavl består av ein 0,5 m h. jordfast stein. L. ca br. ca 5 m NØ for 1:2. Rektangulær innhegning. Orienter ca NV-SØ. Uklart markert, lite synleg. Det indre graskledd, litt lyng og små einrar. Omgitt av mur med ein del synlege steinar, br. 1-2 m, h. 0,1-0,3 m. L. ca 12 m, br. ca 10 m. Ca 16 m Ø for 2:3. Rektangulær tuft eller steinlegging. Orienter N-S. Uklart markert, lite synleg. Delvis graskledd, nokre små einrar. Ein del stein syner. Verkar omrota. L. ca 4 m, br. ca 3 m, h. 0,1-0,3 m.
ASK ID	60951	Askje	Arkeologisk minne	Gjerde/innhegning	Uavklart vernestatus	Uregelmessig avlang innhegning. Orienter SA-NV. Det indre graskledd, litt lyng og små einrar, steinete. Omgitt av steingjerde og delt i 4 med tverrgjerder av stein. Gjerdene er klart markert, nok så godt synlege. dei går fleire stader intill jordfaste steinar, nedrasa. Br. 0,7-1 m, h. opptil 0,6 m. Innafor gjerdet er det fleire stader opplagt små steindungar av ymse slag. L. ca. 90 m, br. ca. 30 m. Undersøkt av Rennfastrojektet
ASK ID	60893	Rodlenes et	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Automatisk fredet	Lengst i SV:1) Rundrøys. Klart markert og godt synleg. Ingen vegetasjon. Steinane ligg udekkja. Mykje utgravd i midten der 2 store jordfaste steinar syner. D. ca 18 m, h. ca 2,5 m. Ca 27 m ØNØ for 1:2) Rektangulær steinlegging. Orienter NØ-SV. Svært uklart markert og lite synleg. Gras- og einerkledd. Nokre synlege steinar. Truleg omrota. L. ca 4 m, br. ca 3 m, h. ca 0,2 m. Ca 18 m NØ for 1:3) Rektangulær tuft, orientert VNV-ØSØ. Vekslande markert, lite synleg. Det indre graskledd, nokre einerar. Ein heil del stein syner i veggene, som er ca 1 m br. og 0,1-0,2 m h. ØNØ-hjørnet vantar. L. ca 5 m, br. ca 3 m.

Figur 114. ASK 44687, gravminne med varde, og ASK 24350, rydningsrøyslokalitet. Mot nord.

Figur 115. ASK 54445, gravminne, og steingard. Mot nordaust.

Figur 116. Oversyn, ASK 54445 markert. Mot nord.

Figur 117. Gravminne i vestre del av ASK 34659. Mot vest.

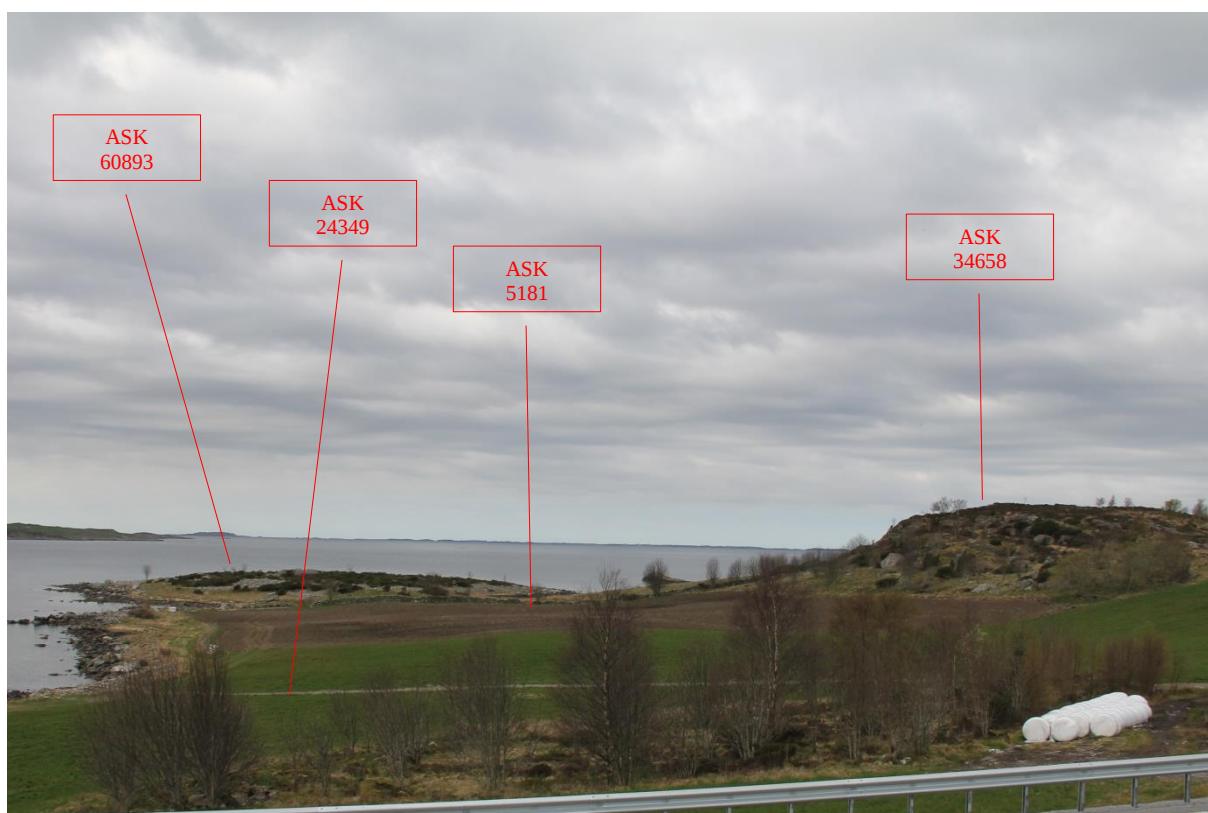
Figur 118. Gravrøysa lengst nord i ASK 34659 (enkeltminne 1). Mot nordvest.

Figur 119. Rydningsrøyser i ASK 44688. Mot sør

Figur 120. Tufta ASK 24351 er i dag overdyrka og ikkje lenger synleg på overflata. Mot vest.

Figur 121. Oversyn, sørlegaste del av kulturmiljøet. Mot vest.

Figur 122. Oversyn, sørlegaste del av kulturmiljøet. Mot nordvest.

Figur 123. Gardsanlegget ASK 5181 er i dag overdyrka. Mot nord.

Kulturmiljøet femner om eit større kulturlandskap på Helland med Hausken kyrkjestad, prestegard, gardstun, dyrka mark, strandsonen med naust og båtstø, samt automatisk freda kulturminne. Landskapet er delt inn med lange og imponerande steingardar. Berre enkeltminna som er innanfor influenssona til tiltaket vert omtala her.

Lengst aust i influenssona ligg ASK 34671 og 64568, to gravfelt. Førstnemnde felt omfattar to runde gravhaugar, ei langrøys, fire-fem rundrøysar og eit gardfar. Feltet ligg i ein skogsteig med gran, furu, bøk og bjørk. ASK 64568 ligg lenger sør, i same skogteigen, og lokaliteten omfattar to gravrøysar og ei nausttuft. Området er del av det tilrettelagde friluftsområdet rundt Prestevågen.

Vidar vestover, langs strandkanten, ligg ASK 60926, også denne lokaliteten er eit gravfelt med to gravminne. Like ved sidan av dette skogholtet opnar landskapet seg opp i eit vakkert kulturlandskap. Dette er eit kulturbeite ved sjøen som er markert med eit kraftig og flott steingard med piggstein, i dag eit skilje opp mot den dyrka marka. Tett inntil dette steingarden ligg ASK 54001, ei stor steinblokk, mogleg brukt som hellar (uavklart vernestatus).

Gardstuna ligg lenger nord i kulturmiljøet, i hovudsak langs Hellandsveien. Berre eit tun har bygningar registrert i SEFRAK, dette er tunet til gbnr 15/9. Her er våningshuset registrert med verneklasse C (SEFRAK 114200002035) og eit stabbur med verneklasse B (SEFRAK 1142000020365).

Mellom gardstuna til 15/9 og 16/37 er det ein funnstad for ein mogleg heilag kvit stein, ASK 54024. Denne vart funne i ei moderne rydningsrøys, omlag 400 m vest for kyrkja og 500 m frå sjøen.

Nord aust i miljøet ligg to gravminna, ASK 15023. Lokaliteten ligg i eit kulturbeite med godt utsyn over gardane og Hauske kyrkje.

Dei største verdiane er knytt til kulturminna ved strandsona, sør i kulturmiljøet. Miljøet ligg innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 33	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 33			Verne-status	
ASK ID	60926	Hauskje	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet	Lengst i NØ: 1) Rundrøys. Klart markert, men lite synleg. Graskledd langs kanten. Mykje omrota i midten der ein god del stein syner. 4 m Ø for røysa står ei stor furu. D. ca 7 m, h. ca 0,4 m. Ca 4 m SV for 1:2) Rundrøys. Klart markert, men lite synleg. Graskledd. Ei gran i V-kant. Ein del synlege steinar. Omrota i midten. D. ca 5 m, h. ca 0,3 m.
ASK ID	34671	Bjørkhau g	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet	Feltet består av 2 runde gravhaugar, 1 langrøys, 4-5 rundrøysar og 1 gardfar. Gravhaugene ligg i N og SSØ kant av feltet. Begge klart markert. Den største som ligg på kulturbeite er godt synleg frå N, den andre lite synleg. Begge graskledd, den største også med to eik, den andre med nokre bjørk, hatl og furu, dessuten einstabe. Begge er mykje utgravt i midten der ein del stein syner. D. 15 og 10 m, h. 1-2 m og ca 1,25 m.
Langrøysa ligg litt NNV for midten av feltet. Orientert NNW-SSØ. Klart markert, lite synleg. Dekka av barnålar, noko mose, gran og bjørk. Mykje stein syner. Krater midt på. H. ca 18 m, br. ca 4 m, h. ca 1 m. Rundrøysene ligg i N og S del. Vekslande markert, lite synlege. Mosekledd, nokre gran og bjørk, dekkja av barnålar og lauvblad. Ein del stein syner. Truleg urørte. Ei målar ca 6 m i d., dei andre har d. 3-4 m, h. 0,25-0,5 m. Gardfare ligg midt i feltet. Orientert Ø-V. Uklart markert, lite synleg. Mosekledd, dekkja av lauvblad. Ein del synlege steinar. Går frå bakkekam mot V ca 45 m og kan ikkje fylgjast lenger. Br. 1-1,5 m, h. ca 0,2 m. Midtpartiet av feltet ber preg av å ha vore rydda før det vart planta skog.						

ASK ID	64568	Hauskje	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet ●	Lengst i ØNØ:1) Naustuft. Orienter ØNØ-VSV. Uklart markert og lite synleg. Graskledd med tre hatlerunnar. Nokre stein syner langs kanten. Nedgravd i bakken. I SSØ grenser langveggen til fjell og består av ein voll, 1-1,5 m br. og opp til 0,7 m h. på innsida. Ellers går vegg og bakke i eit. Skada i Ø-del ved at ein har bygd to nyare naust inn i tufta. L. 13-14 m, br. ca 7 m. Ca 25 m VSV for 1: 2)
Rundrøys. Klart markert og mindre godt synleg. Litt gras og mosekledd langs kanten, ellers ligg steinane udekkja. Litt omrota i Ø-del. Antydning til fotkjede nokre stader. D. ca 12 m, h. ca 1,3 m. Kant i kant med og VSV for 2:3) Rundrøys. Uklart markert og lite synleg. Gras- og mosekledd. Ein heil del synlege steinar. Svært øydelagt og omrota. D. ca 6 m, h. ca 0,3 m.						
ASK ID	15023	Hauskje	Arkeologisk minne	Gravfelt	Automatisk fredet ●	Lengst i SØ: 1) Langhaug. Uklart markert, men godt synlig. Gresskledd. I V- og S-kant noenfå stein i dagen. Den ligger ute på kanten av en liten brink. Orienter Ø-V. En del omrota. L. ca 15 m, br. ca 6 m, h. ca 0,6 m. Ca 3 m NNV for 1: 2) Rundhaug. Uklart markert og godt synlig. Mose- og gress- kledd. I Ø-kant en stor stein. I N-del stikker en helle fram. Omrota. D. ca 5 m, h. ca 0,6 m.
ASK ID	54001	Helland	Arkeologisk minne	Bosetning-aktivitetsområde	Uavklart ●	Heller. Mindre godt synleg. Danna under ei svær steinblokk. Vender mot S. Flatt golv, innerst dekkja med heller og fjøler, ytterstgraskledd. Innafor opninga går ein ny mur tvers over. Taket skråar innover. H.o.h. 10-15 m. Br. i åpningen ca 3 m, dybde ca 4 m, h. i dråpefallet 1,6 m.
ASK ID	54002	Flussahaugen	Arkeologisk minne	Gravminne	Uavklart ●	På denne lokalitet skal det ha ligger en rundhaug som ble fjernet under dyrkningsarbeider for ca 40 år siden. Arbeidet ble utført av tosvensker.
ASK ID	54024	Hauskje	Arkeologisk minne	Funnsted	Uavklart ●	Funnsted for hellig hvit stein. Funnet i en moderne rydningsrøys omlag 3-400 m V for kirken og 500 m fra sjøen.
SEFRAK ID	11420002 036	Stabbur, Helland			B ▲	Datering: ca 1880. 1900-tallet, 4. kvartal, flyttet ca 50 m (BraArkiv)
SEFRAK ID	11420002 035	Våningshus, Helland			C ▲	Datering: 1800- tallet, 4. kvartal, tilbygg i 1957 (BraArkiv).

Figur 124. Den vestlegaste av dei to gravrøysene i ASK 64568. Mot søraust.

Figur 125. Eit av gravminna i ASK 34671. Mot aust.

Figur 126. Gravrøyser i ASK 60926. Mot sørvest.

Figur 127. Siktline frå eksisterande mastepunkt mot gravrøyser i ASK 60926. Mot aust.

Figur 128. Steingard med piggstein. Mot nord.

Figur 129. Eit kraftig steingard markerer overgangen til kulturbeite ved stranda. Den store steinen, bak, midt i bildet er ein mogleg blokkhellar, ASK 54001. Mot vest.

Figur 130. Gardstunet til gbnr. 15/9, våningshus (SEFRAK 11420002035), med stabbur til venstre (SEFRAK 11420002036). Mot nordvest.

Figur 131. Oversyn, tunet til gbnr. 15/9 til venstre i bildet, til høgre, med kvite bygningar er gardstunet til 16/37. Mot nord.

Figur 132. Oversyn KM 33. Mot sørvest.

Figur 133. Gravminne i ASK 15023. Mot sør.

Figur 134. Utsyn frå ASK 15023. Mot sør.

Figur 135. Utsyn frå hødepunktet nord for KM 33, langs dagens linetrase. Mot nordvest.

KM 34

Kulturmiljøet omfattar tunet til gbnr 16/29 og 16/2. Berre tunet til gbnr 16/29 er innanfor influenssona og vert omtala her.

Gbnr. 16/29, Bakketun, vart skilt ut frå bruk nr. 5 i 1973 (Matrikkelen). Bruk nr 5. var tidlegare husmannsplassen Bakken under bruk nr. 1. Plassen vart oppretta rundt 1812 og plassert i skiftet mot Håvarstein. Som dei fleste andre av dei eldste plassane, vart denne og drive i rundt tre generasjonar av husmenn før han vart skilt ut som eige bruk. Bakken vart skilt ut til bruk nr. 5 i 1890 (Lindanger og Waula 1993: 351).

Våningshuset i tunet er bygd på slutten av 1800-talet, med tilbygg i 1972, sett til verneklasse C (SEFRAK 11420002038). Miljøet ligg innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 34	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >			▲		

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 34			Verne-status	
SEFRAK ID	11420002038	Våningshus, Håvarstein			C ▲	Datering: 1800-tallet, 4. kvartal, tilbygg 1972 (BraArkiv)

Figur 136. Biletet er henta frå bygdeboka til Rennesøy, band I. Jon Bakken utanfor huset sitt (SEFRAK 11420002038) saman med ei av døtrene sine (Lindanganger og Waula 1993a):351).

Figur 137. SEFRAK 11420002038. Mot aust.

Figur 138. SEFRAK 11420002038. Mot vest.

KM 35

Kulturmiljøet omfattar eit einskild fornminne, ASK 24370, eit gravminne. Gravhaugen ligg på gbnr. 21/11 og er uklart markert, men ganske godt synleg. Miljøet ligg innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 35	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >				▲	

Enkeltminne ID		KULTURMILJØ 35			Verne-status	
ASK ID	24370	Kyrkjeleitet	Arkeologisk minne	Gravminne	Automatisk fredet	Rundhaug. Uklart markert men nokså godt synlig. Graskledd. Jord og stein i midten. I V-kant stikker berget i dagen. V-del trolig ødelagt ved dyrkning. Noe torv spadd i N- og Ø-del. D. ca 15 m, h. ca 1 m.

Figur 139. ASK 24370. Mot nord.

FJERNA/ AVKREFTA KULTURMINNE I INFLUENSSONA I DELOMRÅDE 2

Enkeltminne ID		Fjerna/avkrefta kulturminne			Verne-status	
ASK ID	64557	Johanna markjå	Arkeologisk minne	Avkreftet kulturminne	Ikke fredet ○	Rund røys. Mindre bra markert i terrenget. Mose- og gresskledd. Få synlige stein. En større stein i haugens NV- kant. Urørt. D. 3 m, h. ca 0,3 m. Ikke sikkert lokalisert. Ligger i våtlendt tuete og steinete lyngmark. Jeg tror ikke her er forminner. O. Espedal 16/8-74.
SEFRAK ID	11420004 008	Våningshus, Vaula, Selvik			C ▲	Datering: Rundt 1840. NB! Revet

8. PÅVERKNAD- OG KONSEKVENSVURDERING

Tiltaket omfattar fleire alternativ mellom transformatorstasjonane, fem alternativ til plassering av ny transformatorstasjon på Harestad i Randaberg kommune, og to alternativ for ny transformatorstasjon på Nordbø på Rennesøy. Nedanfor vert gjennomgangen organisert i tråd med dokumentasjon utarbeidd av oppdragsgjevar («Beskrivelse av tiltaket» mm.).

0-ALTERNATIVET

I utgreiinga vert tiltaket vurdert opp mot 0-alternativet som er dagen tilstand i området. Prosjektet omfattar ikkje riving av eksisterande anlegg.

Reguleringsplan for E 39 Harestadkrysset vart vedteken av kommunestyret i Randaberg september 2015. Reguleringsplanen medfører direkte konflikt med ASK 177645 i KM 18 og ASK 177662 i KM 15. Avbøtande tiltak vert ikkje vurdert som aktuelt, planen vert difor fremja som søknad om dispensasjon frå Lov om kulturminne for desse lokalitetane. I 0-alternativet vert derfor dei to lokalitetane rekna som fjerna.

Påverknad og miljøskade av tiltaket vert vurdert opp mot 0-alternativet, som per definisjon har *ingen påverknad og ubetydeleg miljøskade*.

KM 1

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0

Minste avstand frå SEFRAK 11032507001 til alternativ 1.0 er 131 m. Til Krossberg, der kopi av steinkross er plassert, er minste avstand 172 m. Alternativet går parallelt med eksisterande kraftlinje og vil såleis bli ei forsterking av verknadane frå denne. Alternativet medfører ikkje ei barriere som svekkjar samanhengane mellom enkeltminne innanfor miljøet.

KM 1	VERDI	Oppleving >	Uten betydning									
		Kunnskap >	Noe									
		Bruk >	Middels									
			Stor									
			Svært stor									
KM 1	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret		
KM 1	KONSEKVENNS	Ubetydeleg miljøskade										(0)

ALTERNATIV 1.1.2 STØLEHEIA - HARESTAD

Minste avstand frå SEFRAK 11032507001 til alternativ 1.0 er 166 m. Til Krossberg, der kopi av steinkross er plassert, er minste avstand 208 m. Alternativet går parallelt med eksisterande kraftlinje og vil såleis bli ei forsterking av verknadane frå denne. Alternativet medfører ikkje ei barriere som svekkjar samanhengane mellom enkeltminne innanfor miljøet.

KM 1	VERDI	Oppleving >	Uten betydning				
		Kunnskap >	Noe				
		Bruk >	Middels				
			Stor				
			Svært stor				

KM 1	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		----- ----- ----- ----- -----				
KM 1	KONSEKVENNS	Ubetydeleg miljøskade				(0)

ALTERNATIV 1.1 STØLEHEIA - HARESTAD

Minste avstand frå den austlege grensa av KM 1 til alternativ 1.1 er 190 m. Begge enkeltminna innanfor kulturmiljøet ligg utanfor den visuelle dominanssona. Alternativet medfører ikkje ei barriere som svekkjar samanhengane mellom enkeltminne innanfor miljøet.

KM 1	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	----- ----- ----- ----- -----				
KM 1	PÅVERK	Bruk >	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		----- ----- ----- ----- -----					
KM 1	KONSEKVENNS	Ubetydeleg miljøskade				(0)	

KM 1 ligg utanfor influenssona til alternativ Støleheia-Harestad 2.0 og 2.1. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 2

ALTERNATIV 1.0

Mastetraseen til alternativ 1.0 ligg på det meste 58 m innanfor den austlege grensa av kulturmiljøet. Det vil seie at den visuelle dominanssona dekkjer omlag halve KM 2. Alternativet går parallelt med eksisterande kraftlinje og vil såleis bli ei forsterking av verknadane frå denne. Alternativet medfører ikkje ei barriere som svekkjar samanhengane mellom enkeltminne innanfor miljøet.

KM 2	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	----- ----- ----- ----- -----				
KM 2	PÅVERK	Bruk >	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		----- ----- ----- ----- -----					
KM 2	KONSEKVENNS	Noe miljøskade				(-)	

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.1

Mastetraseen til alternativ 1.1 ligg på det meste 20 m innanfor den austlege grensa av kulturmiljøet. Det vil seie at den visuelle dominanssona dekkjer om lag halve KM 2. Alternativet går parallelt med eksisterande kraftlinje og vil såleis bli ei forsterking av verknadane frå denne. Alternativet medfører ikkje ei barriere som svekkjar samanhengane mellom enkeltminne innanfor miljøet.

KM 2	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	----- ----- ----- ----- -----				
KM 2	PÅVERK	Bruk >	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		----- ----- ----- ----- -----					
KM 2	KONSEKVENNS	Noe miljøskade				(-)	

KM 2	PÅVERK					
KM 2	KONSEKVENNS	Noe miljøskade			(-)	

KM 3

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0

Minste avstand frå vernesona til ASK 72022 til alternativ 1.0 er 138 m. Det vil seie at kulturminnet ligg i utkanten av den visuelle dominanssona. Alternativet går parallelt med eksisterande kraftlinje og vil såleis bli ei forsterking av verknadane frå denne.

KM 3	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >	-----		-----	-----	-----	-----
KM 3	PÅVERK							
KM 3	KONSEKVENNS	Noe miljøskade			(-)			

KM 3 ligg utanfor influenssona til alternativ Støleheia- Harestad 1.1 og 2.0. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 4

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0

Minste avstand frå vernesona til ASK 24414 til alternativ 1.0 er 60 m. Det vil seie at kulturminnet hamnar innanfor det visuelle territoriet til alternativet. Kulturminnet ligg i eit opparbeidd tun og eventuelle restar etter kulturminnet er innebygd mellom to bygningar. Topografiske tilhøve dempar påverknaden. Alternativet går parallelt med eksisterande kraftlinje.

KM 4	VERDI	Oppleving >	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >	-----		-----	-----	-----	-----
KM 4	PÅVERK							
KM 4	KONSEKVENNS	Ubetydeleg miljøskade			(0)			

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.1.3

Minste avstand frå vernesona til ASK 24414 til alternativet er 190 m. Det vil seie at kulturminnet hamnar i utkanten av den visuelle dominanssona. Kulturminnet ligg i eit opparbeidd tun og eventuelle restar etter kulturminnet er innebygd mellom to bygningar.

KM 4	VERDI	Oppleving >	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >						▲			
KM 4	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret	
		-----		-----		-----		-----		-----	
KM 4		KONSEKVENNS	Ubetydeleg miljøskade							(0)	

KM 4 ligg utanfor influenssona til alternativ Støleheia- Harestad 1.1 og 2.0. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 5

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.1

Minste avstand frå vernesona til ASK 72023 til alternativet er 110 m, og kulturminnet hamnar innanfor den visuelle dominanssona til alternativet. Eventuelle restar etter kulturminnet ligg i opparbeidd tun og alternativ 1.1 vil vere lite synleg frå kulturminnet.

KM 5	VERDI	Oppleving >	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >						▲			
KM 5	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret	
		-----		-----		-----		-----		-----	
KM 5		KONSEKVENNS	Ubetydeleg miljøskade							(0)	

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.1/ 1.1.3

Minste avstand frå vernesona til ASK 72023 er 125 m. Det vil seie at kulturminnet ligg innanfor den visuelle dominanssona til alternativet. Evt. restar etter kulturminnet ligg i opparbeida tun og alternativet vil vere lite synleg frå kulturminnet.

KM 5	VERDI	Oppleving >	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >						▲			
KM 5	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret	
		-----		-----		-----		-----		-----	
KM 5		KONSEKVENNS	Ubetydeleg miljøskade							(0)	

KM 5 ligg utanfor influenssona til alternativ Støleheia- Harestad 1.0, og 2.0. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 6

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0

Mastetraseen går rett utanfor grensa til KM 6 i søraust. Frå gardstunet til gbnr. 62/4 og SEFRAK 11270102003 (verneklasse C) er minste avstand 35 m, bygningen hamnar såleis innanfor det visuelle territoriet til alternativet. Dei største verdiane i kulturmiljøet er knytt til

ASK 64602. Minste avstand frå vernesona fram til alternativet er 68 m, det vil seie at ein mindre del av lokaliteten hamnar innanfor det visuelle territoriet til alternativet, den resterande delen hamnar i dominanssona. Mastetraseen går utanfor kulturmiljøet, og medfører ikkje ei barriere som svekkjer samanhengane mellom enkeltminne innanfor miljøet.

KM 6	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >	-----		-----	-----	-----	-----
KM 6	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 6	KONSEKVENNS	Betydelig miljøskade						(--)

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.1.3

Mastetraseen går utanfor grensa til KM 6. Minste avstand frå SEFRAK 11270102003 er 156 m og frå vernesona til ASK 64602 er minste avstand 150 m. Kulturmiljøet hamnar såleis i den visuelle dominanssona til alternativet. Alternativet går tilnærma parallelt med eksisterande kraftlinje, men vil komme på motsett side. Eksisterande kraftlinje vil såleis kome mellom kulturmiljøet og alternativ 1.1.3, men vil likevel forsterke verknadane frå denne. Mastetraseen går utanfor kulturmiljøet, og medfører ikkje ei barriere som svekkjer samanhengane mellom enkeltminne innanfor miljøet.

KM 6	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >	-----		-----	-----	-----	-----
KM 6	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 6	KONSEKVENNS	Noe miljøskade						(-)

KM 6 ligg utanfor influenssona til alternativ Støleheia- Harestad 1.1 og 2.0. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 7

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0

Minste avstand frå kulturmiljøet til alternativet er 81m og om lag 2/3 av kulturmiljøet ligg i den visuelle dominanssona til alternativet, inkludert «Kvekargarden» (minste avstand 125 m) og storparten av ASK 213879 (minste avstand frå vernesone 103m). Alternativet går parallelt med eksisterande kraftlinje, og vil såleis bli ei forsterking av verknadane frå denne. Mastetraseen går utanfor grensa til KM 7 og medfører ikkje ei barriere som svekkjer samanhengane mellom enkeltminne innanfor i miljøet.

KM 7	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >	-----		-----	-----	-----	-----
KM 7	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
		-----		-----	-----	-----	-----	

KM 7 KONSEKVENS *Betydelig miljøskade* (--)

KM 7 ligg utanfor influenssona til alternativ Støleheia- Harestad 1.1.3, 1.1, 1.1.4, 1.1.1 og 2.0. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 8

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0.1

Heile det definerte kulturmiljøet hamnar i utkanten av dominanssona til alternativet. Minste avstand frå vernesona til ASK 54044 (synleg gravminne) til alternativet er 163 m.

KM 8	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >								▲	
KM 8	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret	
		-----		-----		-----		-----		-----	
						▲					
KM 8		KONSEKVENS		<i>Noe miljøskade</i>						(-)	

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 2.0

Om lag halvparten av det definerte kulturmiljøet hamnar i dominanssona til alternativet. Minste avstand frå vernesona til ASK 54044 (synleg gravminne) til alternativet er 172 m.

KM 8	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >								▲	
KM 8	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret	
		-----		-----		-----		-----		-----	
						▲					
KM 8		KONSEKVENS		<i>Noe miljøskade</i>						(-)	

KM 8 ligg utanfor influenssona til alternativ Støleheia-Harestad 1.0. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for dette alternativet.

KM 9

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 2.0 OG 1.1.4

Kulturmiljøet hamnar i dominanssona til alternativet. Minste avstand frå vernesona til ASK 220728 er 123 m. At lokaliteten ikkje er synleg på markoverflata dempar påverknaden av tiltaket.

KM 9	VERDI	Oppleving >	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >								▲	
KM 9	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret	
		-----		-----		-----		-----		-----	
						▲					
KM 9		KONSEKVENS		<i>Noe miljøskade</i>						(-)	

KM 9 ligg utanfor influenssona til alternativ 1.0 Støleheia - Harestad. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for dette alternativet.

KM 10

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0.1

Minste avstand frå vernesona til ASK 220729 til alternativet er 174 m og om lag 1/3 av lokaliteten hamnar i dominanssona til alternativet. Berre ein mindre del av ASK 220730 hamnar i dominanssona til alternativet. Begge lokalitetane er busetnadsspor under markoverflata og såleis ikkje synlege fornminne, dette dempar grad av påverknad. Mastetraseen går utanfor kulturmiljøet, og medfører ikkje ei barriere som svekkjer samanhengane mellom enkeltminne innanfor miljøet.

KM 10	VERDI	Oppleving >	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
KM 10	PÅVERK	Bruk >	-----		-----	-----	-----	-----
			Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
KM 10	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade						(0)

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 2.0

Storparten av det definerte kulturmiljøet hamnar i dominanssona til alternativet. Minste avstand frå vernesona til ASK 220729 til alternativet er 126 m. Minste avstand frå vernesona til ASK 220730 er 180 m, om lag 1/3 av lokaliteten hamnar i dominanssona til alternativet. Begge lokalitetane er busetnadsspor under markoverflata og såleis ikkje synlege fornminne, dette dempar grad av påverknad. Mastetraseen går utanfor kulturmiljøet, og medfører ikkje ei barriere som svekkjer samanhengane mellom enkeltminne innanfor miljøet.

KM 10	VERDI	Oppleving >	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
KM 10	PÅVERK	Bruk >	-----		-----	-----	-----	-----
			Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
KM 10	KONSEKVENNS	Noe miljøskade						(-)

KM 10 ligg utanfor influenssona til alternativ 1.0. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for dette alternativet.

KM 11

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0

Alternativet skjer gjennom austre del av kulturmiljøet og bryt samanhengen mellom to gardstun, kvar med ein bygning registrert i SEFRAK, begge verneklasse C. Minste avstand til

SEFRAK 11270301008 til alternativet er 36 m og frå SEFRAK 11270301010 er 71 m. Det vil seie at begge bygningane hamnar i det visuelle territoriet til alternativet.

KM 11	VERDI	Oppleving > Kunnskap > Bruk >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 1	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 11	KONSEKVENNS		Noe miljøskade				(-)

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 2.0

Austre del av kulturmiljøet hamnar i den visuelle dominanssona til alternativet. Berre SEFRAK 11270301010 (verneklasse C) hamnar i den visuelle dominanssona og minste avstand til alternativet er 195 m. Mastetraseen går utanfor kulturmiljøet, og medfører ikkje ei barriere som svekkjer samanhengane mellom enkeltminne innanfor miljøet.

KM 11	VERDI	Oppleving > Kunnskap > Bruk >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 11	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 11	KONSEKVENNS		Ubetydelig miljøskade				(0)

KM 11 ligg utanfor influenssona til alternativ Støleheia-Harestad 1.0.2 og 2.0.1 Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 12

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 2.0 (MED INNFØRINGSALTERNATIV TIL ST. 5)

Alternativet går utanom det definerte kulturmiljøet. Minste avstand frå vernesona til ASK 220731 er 96 m, heile lokaliteten hamnar i den visuelle dominanssona til alternativet. Lokaliteten er ein kokegropslokalitet, det vil seie at kulturminnet ikkje er synleg på markoverflata, dette dempar graden av påverknad. Innføringsalternativa til stasjon 3 og 4 er rekna å ha *ubetydeleg miljøskade*.

KM 12	VERDI	Oppleving > Kunnskap >>> Bruk >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 12	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 12	KONSEKVENNS		Noe miljøskade				(-)

TRANSFORMATORSTASJON, ALTERNATIV 5

Minste avstand frå vernesona til ASK 220731 i KM 12 til alternativ 5 for plassering av ny Harestad transformatorstasjon, er 124 m. Heile lokaliteten hamnar i dominanssona. Dette er eit kokegropfelt, ikkje-synleg, i dyrka mark.

KM 12	VERDI	Oppleving > Kunnskap >>> Bruk >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 12	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 12	KONSEKVENNS		Ubetydelig miljøskade				(0)

KM 12 ligg utanfor influenssona til stasjon alternativ 2, 3, 4 og 5. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 13

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0/2.0 MED INNFØRINGSALTERNATIV TIL STASJON 1 OG 2

Alternativet går utanom det definerte kulturmiljøet. Minste avstand frå vernesona til ASK 161038 til alternativa er om lag 125m og om lag halvparten av lokaliteten hamnar i den visuelle dominanssona til alternativa. Lokaliteten er busetnadsspor, det vil seie at kulturminnet ikkje er synleg på markoverflata, dette, samt topografiske tilhøve, dempar grad av påverknad.

KM 13	VERDI	Oppleving > Kunnskap >>> Bruk >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 13	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 13	KONSEKVENNS		Ubetydeleg miljøskade				(0)

ALTERNATIV HARESTAD - NORDBØ 1.0

Alternativet går utanom det definerte kulturmiljøet. Minste avstand frå vernesona til ASK 161038 til alternativet er 111 m og storparten av lokaliteten hamnar i den visuelle dominanssona. Lokaliteten er busetnadsspor, det vil seie at kulturminnet ikkje er synleg på markoverflata, dette, samt topografiske tilhøve, dempar grad av påverknad.

KM 13	VERDI	Oppleving > Kunnskap >>> Bruk >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
-------	-------	---------------------------------------	----------------	-----	---------	------	------------

KM 13	PÅVERK	Sterkt forringet	Foringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		----- ----- ----- ----- -----				
KM 13	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade				(0)

ALTERNATIV HARESTAD - NORDBØ 1.1.4

Alternativet går utanom det definerte kulturmiljøet. Minste avstand frå vernesona til ASK 161038 til alternativet er 134 m og om lag halvparten av lokaliteten hamnar i den visuelle dominanssona. Lokaliteten er busetnadsspor, det vil seie at kulturminnet ikkje er synleg på markoverflata, dette, samt topografiske tilhøve, dempar grad av påverknad.

KM 13	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	----- ----- ----- ----- -----				
KM 13	PÅVERK	Bruk >	Sterkt forringet	Foringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		----- ----- ----- ----- -----					
KM 13	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade				(0)	

TRANSFORMATORSTASJON, ALTERNATIV 1

Minste avstand frå vernesona til ASK 161038 fram til alternativ 1 for plassering av ny Harestad transformatorstasjon er 85m. Topografiske tilhøve dempar påverknaden.

KM 13	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	----- ----- ----- ----- -----				
KM 13	PÅVERK	Bruk >	Sterkt forringet	Foringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		----- ----- ----- ----- -----					
KM 13	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade				(0)	

Alle innføringsalternativ til stasjon 1 er også rekna å medføre *ubetydeleg miljøskade*. KM 13 ligg utanfor influenssona til alternativ 2, 3, 4 og 5. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 14

ALTERNATIV STØLEHEIA - HARESTAD 1.0/2.0 MED INNFØRINGSALTERNATIV TIL STASJON 1 OG 2

Alternativet går utanom det definerte kulturmiljøet. Minste avstand frå SEFRAK 11270302014 til næraste kraftleidning vert 19m.

KM 14	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	----- ----- ----- ----- -----				
KM 14	PÅVERK	Bruk >>	Sterkt forringet	Foringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		----- ----- ----- ----- -----					

KM 14	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		▲				
KM 14	KONSEKVENNS	<i>Betydelig miljøskade</i>				(--)

ALTERNATIV HARESTAD - NORDBØ 1.1.3 (JORDKABEL)

Alternativet inneber jordkabel i partiet ved KM 14, minste avstand frå SEFRAK 11270302014 er 25m.

KM 14	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	----- ----- ----- ----- -----				
		Bruk >>	▲				
KM 14	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		▲					
KM 14	KONSEKVENNS	<i>Ubetydelig miljøskade</i>				(0)	

ALTERNATIV HARESTAD - NORDBØ 1.1.4

Alternativet går nordaust for KM 14. Minste avstand frå SEFRAK 11270302014 er 96m.

KM 14	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	----- ----- ----- ----- -----				
		Bruk >>	▲				
KM 14	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		▲					
KM 14	KONSEKVENNS	<i>Noe miljøskade</i>				(-)	

TRANSFORMATORSTASJON, ALTERNATIV 1

Minste avstand frå SEFRAK 11270302014 fram til alternativ 1 for plassering av ny Harestad transformatorstasjon er 26 m.

KM 14	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	----- ----- ----- ----- -----				
		Bruk >>	▲				
KM 14	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		▲					
KM 14	KONSEKVENNS	<i>Betydelig miljøskade</i>				(--)	

TRANSFORMATORSTASJON, ALTERNATIV 4

Minste avstand frå SEFRAK 11270302014 fram til alternativ 4 for plassering av ny Harestad transformatorstasjon er 170 m. I mellom alternativet og kulturminnet er Torvmyrvegen og eit gardstun, dette dempar påverknaden noko.

KM 14	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>			▲		
KM 14	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----	-----	-----	-----	-----	▲
KM 14	KONSEKVENNS	Noe miljøskade					(-)

KM 15

ALTERNATIV STØLEHEIA- HARESTAD 1.1.3 (JORDKABEL)

ASK 177662, som utgjer KM 15, vert rekna som fjerna i 0-alternativet, jmf reguleringsplan for E 39 Harestadkrysset.

KM 15	VERDI	Oppleving >>>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>			▲		
KM 15	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----	-----	-----	-----	-----	▲
KM 15	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade					(0)

KM 16

ALTERNATIV STØLEHEIA- HARESTAD 1.1.3 (JORDKABEL)

Avstanden frå sørleg kant av det definerte kulturmiljøet til alternativ 1.1.3 er 42m.

KM 16	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >			▲		
KM 16	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----	-----	-----	-----	-----	▲
KM 16	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade					(0)

KM 16 ligg utanfor influenssona til alternativ 1.0, 1.1.1 og 1.1.2. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 17

ALTERNATIV STØLEHEIA- HARESTAD 1.1.3 (JORDKABEL)

Alternativet er planlagt nord for Torvmyrvegen, i vegkanten. Det er berre enkeltminne 213367-6, som står i fare for direkte konflikt. Dette er fjerna. Det vert lagt til grunn at det ikkje vert direkte konflikt med andre enkeltminne og at terrenget vert tilbakeført til opphavleg stand.

KM 17	VERDI	Oppleving >> Kunnskap >> Bruk >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 17	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 17	KONSEKVENNS		Ubetydelig miljøskade				(0)

KM 17 ligg utanfor influenssona til alternativ 1.0, 1.1.1 og 1.1.2. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 18

ALTERNATIV STØLEHEIA-NORDBØ 1.0/2.0 MED INNFØRINGSALTERNATIV TIL STASJON 2 OG HARESTAD-NORDBØ 1.0

Alternativet skjer gjennom kulturmiljøet og skapar ei visuell barriere som svekkjer samanhengar mellom fleire enkeltminne. Dei største verdiane i kulturmiljøet er knytt til ASK 34700, 169810 og SEFRAK 11270302016. Dei visuelle samanhengane mellom ASK 34700, ASK 169810, og SEFRAK 11270302016 er vurdert som dei viktigaste. ASK 177645 er rekna som fjerna i 0-alternativet, jmf reguleringsplan for E 39 Harestadkrysset.

Minste avstand frå vernesona til ASK 34700, gravminne, er 50 m, enkeltminnet hamnar såleis i det visuelle territoriet til alternativet. Minste avstand frå SEFRAK 11270302016, tørkehus, verneklasse A, er 160 meter og bygningen hamnar i den visuelle dominanssona til alternativet. Vidare er minste avstand frå ASK 169810 172 m, og ein mindre del av lokaliteten hamnar i den visuelle dominanssona. Minste avstand frå tunet til gbnr. 49/2 med to bygningar registrert i SEFRAK, verneklasse C, er 57 m. Tunet hamnar såleis i det visuelle territoriet til alternativet. Vidare hamnar gardstunet til gbnr. 49/32, med tre bygningar registrert i SEFRAK, verneklasse C, i den visuelle dominanssona til alternativet, minste avstand er 187 m. Innføringsalternativa til stasjon 2 går noko lenger vest, men er rekna å ha lik konsekvens.

KM 18	VERDI	Oppleving >>> Kunnskap >>> Bruk >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 18	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 18	KONSEKVENNS		Alvorlig miljøskade				(---)

ALTERNATIV STØLEHEIA-NORDBØ 1.0 MED LANG JORDKABEL

Alternativet med lang jordkabel skjer gjennom kulturmiljøet. Minste avstand til sikringssona for gravminnet ASK 34700 er 16m. Vurderinga legg til grunn at det ikkje vert direkte

konflikt med andre enkeltminne og at terrenget vert tilbakeført til opphavleg stand mellom jordkabelen og ASK 34700.

KM 18	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	
KM 18	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----	-----	-----	-----	-----	▲
KM 18	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade					(0)

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 1.1.1 (JORDKABEL)

ASK 177645 er rekna som fjerna i 0-alternativet, jmf reguleringsplan for E 39 Harestadkrysset. Vurderinga legg til grunn at det ikkje vert direkte konflikt med andre enkeltminne og at terrenget vert tilbakeført til opphavleg stand.

KM 18	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	
KM 18	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----	-----	-----	-----	-----	▲
KM 18	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade					(0)

TRANSFORMATORSTASJON, ALTERNATIV 1

Alternativet ligg utanfor og sør for KM 18. Kortaste avstand til næraste enkeltminne, SEFRAK 11270302005, er 98m.

KM 18	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	
KM 18	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----	-----	-----	-----	-----	▲
KM 18	KONSEKVENNS	Noe miljøskade					(-)

KM 19

ALTERNATIV HARESTAD – NORDBØ 1.1.2 (JORDKABEL)

Jordkabel er planlagt nord og aust for kulturmiljøet. Vurderinga legg til grunn at det ikkje vert direkte konflikt med andre enkeltminne og at terrenget vert tilbakeført til opphavleg stand.

KM 19	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----	-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲	

KM 19	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		▲				
KM 19	KONSEKVENNS	<i>Ubetydelig miljøskade</i>				(0)

KM 19 ligg utanfor influenssona til alternativ 1.0, 1.1.1 og 1.1.3. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 20

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 1.1

Alternativet skjer gjennom kulturmiljøet og skapar ei visuell barriere mellom dei to gardstuna i kulturmiljøet. Minste avstand frå gardstunet til gbnr. 49/25 med SEFRAK 11270302003 og -002 er 80 m..

KM 20	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	----- ----- ----- ----- -----				
KM 20	PÅVERK	Bruk >	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		▲					
KM 20	KONSEKVENNS	<i>Noe miljøskade</i>				(-)	

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ, INNFØRINGSALTERNATIV TIL STASJON 2

Alternativet skjer gjennom kulturmiljøet og skapar ei visuell barriere mellom dei to gardstuna i kulturmiljøet. Minste avstand frå gardstunet til gbnr. 49/25 med SEFRAK 11270302003 og -002 er 38 m.

KM 20	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	----- ----- ----- ----- -----				
KM 20	PÅVERK	Bruk >	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		▲					
KM 20	KONSEKVENNS	<i>Noe miljøskade</i>				(-)	

ALTERNATIV 1.0 HARESTAD - NORDBØ

Alternativet går utanfor det definerte kulturmiljøet og berre gardstunet til gbnr. 49/25 hamnar i den visuelle dominanssona til alternativet. Minste avstand frå enkeltminne, SEFRAK 11270302003, er 97 m.

KM 20	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	----- ----- ----- ----- -----				
KM 20	PÅVERK	Bruk >	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
		▲					

KM 20	KONSEKVENNS	<i>Ubetydelig miljøskade</i>	(0)
----------	-------------	------------------------------	-----

KM 21

ALTERNATIV STØLEHEIA-HARESTAD 1.0/2.0 MED INNFØRINGSALTERNATIV TIL STASJON 2

Alternativet går aust for kulturmiljøet.

Næraste enkeltminne er ASK 15040 (gravminne), minste avstand frå denne til traseen er 172m. Alternativet medfører ikkje ei barriere mellom enkeltminna innad i miljøet.

KM 21	VERDI	Oppleving >>> Kunnskap >>> Bruk >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 21	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 21	KONSEKVENNS		<i>Noko miljøskade</i>				(-)

ALTERNATIV HARESTAD - NORDBØ 1.0

Alternativet skjer gjennom kulturmiljøet frå sør til nord, med jordkabel i partiet lengst nord langs det synlege gravminnet ASK 44265.

Fleire automatisk freda lokalitetar hamnar i det visuelle territoriet, minste avstand frå vernesona til ASK 158007 (dyrkningsspor) er 22 m, frå ASK 64587 er 45 m og ASK 44265 er 60 m. To av desse lokalitetane er synlege gravminne. Vidare hamnar ASK 44262 (Oddahaugen), 60954 (bergkunst), 24390 (gravminne), 54031 (gardsanlegg), 15040 (gravminne) og 34702 (gravminne) og 157997 (dyrkningsspor) i den visuelle dominanssona.

Den mest vesentlege påverknaden er at det vert skapt ei barriere mellom kulturminna lengst sørvest i miljøet, gravminnet på Oddahaugen (ASK 44262) og bergkunstfeltet (ASK 60954), og resten av kulturmiljøet i nordaust.

KM 21	VERDI	Oppleving >>> Kunnskap >>> Bruk >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 21	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 21	KONSEKVENNS		<i>Alvorlig miljøskade</i>				(---)

ALTERNATIV HARESTAD NORDBØ 1.0.1.

Alternativet skjer gjennom kulturmiljøet i retning søraust-nordvest. Fleire enkeltminne hamnar i det visuelle territoriet, minste avstand frå vernesona til ASK 64587 (gravminne) til alternativet er 35 m, frå ASK 5227 (gravminne) 38 m og frå SEFRAK 11270404018 (jærhus

med nasjonal verdi) er det 56 m. Vidare hamnar fleire automatisk freda lokalitetar i den visuelle dominanssona, ASK 34705, 34702, 157995.

Alternativet skjer gjennom den nordlege delen av kulturmiljøet og skaper ei visuell barriere mellom gardstunet på Todnem med dei kringliggande kulturminna og ASK 34705 (Signalhaugen), samt mellom ASK 34705 og ASK 64586.

KM 21	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >					▲	
KM 21	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 21	KONSEKVENNS	Alvorlig miljøskade						(---)

KM 22

ALLE ALTERNATIV, BÅDE I RANDABERG OG RENNESØY KOMMUNE

KM 22	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >>				▲		
KM 22	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 22	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade						(0)

KM 23

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 1.0.1

Heile kulturmiljøet hamnar i den visuelle dominanssona til tiltaket. Minste avstand frå enkeltminne, ASK 172855, er 116 m.

KM 23	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >				▲		
KM 23	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 23	KONSEKVENNS	Noe miljøskade						(-)

TRANSFORMATORSTASJON, ALTERNATIV 2

Dei austlegaste enkeltminna S1-2 hamnar i det visuelle territoriet, resten av miljøet hamnar i den visuelle dominanssona.

KM 23	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >	-----		-----	-----	-----	-----
KM 23	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 23	KONSEKVENNS	Noe miljøskade						(-)

KM 23 ligg utanfor influenssona til alternativ 1, 3, 4 og 5. Miljøskaden vert rekna som *ubetydeleg* for desse alternativa.

KM 24

ALTERNATIV HARESTAD – NORDBØ 1.0 (JORDKABEL)

Alternativet vil medføre direkte konflikt med ASK 34717. I den austlege delen av lokaliteten, som grensar til tiltaket, er det funne kokegropfelt, steinpakning, stolpehol og ei mogleg urnegrav. Det er også funne dyrkningslag i denne delen av lokaliteten. Det vil likevel bli eit avgrensa område som vert berørt. Vurderinga legg til grunn at det ikkje vert direkte konflikt med andre enkeltminne og at terrenget vert tilbakeført til opphavleg stand. KM 24 ligg innanfor det føreslegne KULA-området Randabergskysten. Sjøhusmiljøa er dregne fram som eit særleg verdifullt trekk i landskapet. Det bør visast særleg omsyn til intakte strandbelte i overgangen jordkabel/sjøkabel.

KM 24	VERDI	Oppleving >>>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >>	-----		-----	-----	-----	-----
KM 24	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 24	KONSEKVENNS	Betydelig miljøskade						(--)

KM 25

ALTERNATIV HARESTAD - NORDBØ 1.0

Alternativet skjer gjennom den vestlege delen av øya og kulturmiljøet og vil medføre ei barriere som svekkjer samanhengar innanfor miljøet. Frå ASK 34654 og 44686 har ein utsyn mot ASK 23347, 54440, 64549, 54439 (alle gravminne) og ASK 191322 (bergkunst). Alternativet vil svekkje siktlinjer og samanhengar mellom enkeltminna i denne delen av kulturmiljøet. ASK 34654, 44686, 191322 og 64549 ligg alle i dominanssona til alternativet. Minste avstand er frå vernesona til ASK 191322 med 120 m. ASK 24347, 54440 og 54439 ligg utanfor influenssona.

ASK 54441, bergkunstlokalitet, hamnar i det visuelle territoriet til alternativet, minste avstand frå vernesona er 66 m. Lokaliteten ligg i eit vakkert kulturlandskap og ei realisering av alternativet vil skjemma opplevelsesverdien til kulturminnet.

Delar av traseen går i utkanten av område registrert som Vakre Landskap i Rogaland, Kyst og øylandskap i Ryfylke, klassifisert som eit regionalt viktig landskap (temakart Rogaland). Delar av same området, Brufjellet, er også registrert som eit område med stor verdi for kulturlandskap (temakart Rogaland). Alternativet vil ha ein negativ innverknad på kulturlandskapet.

Alternativet er planlagt parallelt med eksisterande linje og vil forsterke påverknaden av denne.

KM 25	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor	
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----	
		Bruk >>					▲		
KM 25	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret		
		-----		-----	-----	-----	-----		
KM 25	KONSEKVENNS	Alvorlig miljøskade							(---)

KM 26

ALTERNATIV HARESTAD - NORDBØ 1.0

Alternativet skjer gjennom den nordvestre delen av kulturmiljøet og danner ei barriere, særleg, mellom samanhengane mellom ASK 34638 og 5160 i vest og ASK 60900, 15010 og 34662 i aust. Minste avstand frå vernesona til ASK 34662 er 68 m, delar av lokaliteten hamnar såleis i det visuelle territoriet til alternativet. Frå ASK 60900 er minste avstand 74 m. ASK 5160, 15010 og delar av ASK 34638 hamnar i den visuelle dominanssona. Sistnemnde nærast med minste avstand frå vernesona 111 m.

Lokalitetane ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Alternativet vil skjemma opplevinga av både kulturlandskapet og enkeltminna, samt samanhengane mellom dei. Alternativet er hovudsakleg planlagt parallelt med eksisterande linje og vil forsterke påverknaden frå denne.

KM 26	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor	
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----	
		Bruk >>					▲		
KM 26	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret		
		-----		-----	-----	-----	-----		
KM 26	KONSEKVENNS	Alvorlig miljøskade							(---)

ALTERNATIV HARESTAD- NORDBØ 1.0.2

Alternativet skjer gjennom den nordvestre delen av kulturmiljøet og danner ei barriere, særleg, mellom samanhengane mellom ASK 34638 og 5160 i vest og ASK 60900, 15010, 34662 og 5186 i aust. Mastetraseen kjem nær ASK 5186, gravminne, minste avstand frå vernesona er 23 m, enkeltminnet hamnar såleis i det visuelle territoriet til alternativet. Det gjer også ASK 60900 minste avstand 28 m og frå ASK 1510 52 m, begge gravminne. Minsteavstand frå vernesona til ASK 34662 er 40 m, delar av denne hamnar også i det visuelle territoriet til alternativet.

I vest hamnar ASK 5160 og delar av ASK 34638 i den visuelle dominanssona. Frå sistnemnde lokalitet er minste avstand 151 m.

Lokalitetane ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Alternativet vil skjemma opplevinga av både kulturlandskapet og enkeltminna, samt samanhengane mellom dei. Alternativet er hovudsakleg planlagt parallelt med eksisterande linje og vil forsterke påverknaden frå denne.

KM 26	VERDI	Oppleving >>> Kunnskap >>> Bruk >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 26	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 26	KONSEKVENNS		Alvorlig miljøskade				(---)

ALTERNATIV HARESTAD- NORDBØ 1.2

Alternativet skjer gjennom austre del av kulturmiljøet, og vil medfre ei barriere som svekkjer samanhengar mellom kulturminne innanfor kulturmiljøet. Berre ASK 54450 hamnar i dominanssona til alternativet, minste avstand frå vernesona er 185 m. Steingardar og murte anlegg i influenssona synest i stor grad å vere frå etter 1959 (eldste ortofoto).

Lokalitetane ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020), og alternativet vil ha ein negativ visuell innverknad på dette.

KM 26	VERDI	Oppleving >>> Kunnskap >>> Bruk >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 26	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 26	KONSEKVENNS		Betydelig miljøskade				(--)

KM 27

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 1.0

Alternativet skjer gjennom kulturmiljøet og dannar ei barriere mellom gardstuna sør i kulturmiljøet (49/1 og 3). Minste avstand frå ASK 15011 til alternativet er 101 m. Frå Skrivargarden (gbnr. 49/1) og SEFRAK 11420004002 er minste avstand 114 m.

Ved sjøen, nord i kulturmiljøet, er det fleire synlege automatisk freda kulturminne. ASK 44694 er eit gardsanlegg, minste avstand til alternativet er 45 m, delar av lokaliteten kjem i

det visuelle territoriet. ASK 34663 og 15012, samt S 1, Voll kai, ligg i utkanten av dominanssona.

Lokalitetane ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020), prega av lange steingardar som delar inn landskapet. Alternativet vil svekkje opplevinga av dei kulturhistoriske verdiane i landskapet. Vidare medfører alternativet ei barriere som svekkjer samanhengar mellom kulturminne innanfor kulturmiljøet.

KM 27	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >					▲	
KM 27	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 27	KONSEKVENNS	Alvorlig miljøskade						(---)

KM 28

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 1.2

Alternativet går i kanten av det sørvestlege hjørnet av kulturmiljøet. Næraste enkeltminne er SEFRAK 11420004009 (gbnr. 47/4, verneklasse C), minste avstand er 45 m og bygningen hamnar såleis i det visuelle territoriet. Delar av gardstunet til gbnr. 49/2 hamnar i dominanssona, minste avstand frå SEFRAK 11420004004 (verneklasse B) er 176 m. SEFRAK 11420004005 og SEFRAK 11420004007 kjem også i utkanten av dominanssona, medan SEFRAK 11420004006 kjem utanfor influenssona.

Kulturminna ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020), med lange steingardar som delar inn landskapet. Alternativet vil svekkje opplevinga av dei kulturhistoriske verdiane. Alternativet medfører likevel ikkje ei barriere som svekkjer samanhengane mellom definerte enkeltminne innanfor KM 28.

KM 28	VERDI	Oppleving >>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >>					▲	
KM 28	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 28	KONSEKVENNS	Betydelig miljøskade						(--)

KM 29

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 2.1.1(MED 3.0.1)

Alternativet skjer gjennom austre side av kulturmiljøet. Både ASK 5221 (steinalderbuplass) og ASK 44690 (bautasteinlokalitet) hamnar i mastetraseen. Særleg negativt er dette for ASK 44690, bautasteinlokalitet. Vidare hamnar ASK 5183, ASK 5185 og S2 i det visuelle territoriet. Endeleg hamnar ASK 44691, ASK 44689 og ASK 60899 i dominanssona.

Kulturminna ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Landskapet er prega av lange steingardar, og alternativet vil svekkje opplevinga av desse.

KM 29	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >>								▲	
KM 29	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret	
		-----		-----		-----		-----		-----	
KM 29	KONSEKVENNS	Alvorlig miljøskade								(---)	

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 2.0 (JORDKABEL)

Alternativet går i jordkabel gjennom kulturmiljøet på eidet Vaudl. Ingen kjende kulturminne, heller ikkje steingardar, hamnar i mastetraseen.

Kulturminna ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Landskapet er prega av lange steingardar. Vurderinga legg til grunn at landskapet vert tilbakeført tilnærma tilstanden før tiltaket, og at det vert teke særleg omsyn til steingardar.

KM 29	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >>								▲	
KM 29	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret	
		-----		-----		-----		-----		-----	
KM 29	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade								(0)	

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 3.0.1

Alternativet går i utkanten av austre del av kulturmiljøet. ASK 44690 (bautasteinlokalitet) hamnar i mastetraseen, medan ASK 5185 (innhegning), og ASK 5183 (gravminne) hamnar i det visuelle territoriet. ASK 60899 og ASK 44689 hamnar i dominanssona, dei andre enkeltminna ligg utanfor influenssona.

Kulturminna ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Landskapet er prega av lange steingardar, og alternativet vil svekkje opplevinga av desse.

KM 29	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >>								▲	

KM 29	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 29	KONSEKVENNS	Alvorlig miljøskade				(---)

KM 30

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 3.0.1

Mastetraseen tangerar vernesona til ASK 60898 (heller), og denne vil hamne i det visuelle territoriet. Minste avstand frå ASK 24353 er 53 m og omlag 4/5 av lokaliteten hamnar i dominanssona til alternativet. Topografiske tilhøve dempar påverknaden noko i høve til ASK 24353.

Alternativet går utanfor dei definerte enkeltminna og svekkjer ikkje i særleg grad samanhengar mellom enkeltminne innanfor i kulturmiljøet.

KM 30	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>					
KM 30	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
KM 30	KONSEKVENNS	Betydelig miljøskade				(--)	

KM 31

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 2.1.1

Alternativet går vest for kulturmiljøet. Minste avstand frå vernesona til ASK 5220 (fornminne som ikkje er synleg på overflata) er 82 m, lokaliteten hamnar såleis i dominanssona til alternativet.

KM 31	VERDI	Oppleving >	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >					
KM 31	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
KM 31	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade				(0)	

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 2.1

Minste avstand frå vernesona til ASK 5220 (fornminne som ikkje er synleg på overflata) til alternativet er 191 m, lokaliteten hamnar såleis ytst i dominanssona.

KM 31	VERDI	Oppleving >	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >			▲			
KM 31	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 31	KONSEKVENNS	Ubetydelig miljøskade						(0)

KM 32

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 2.1.1

Alternativet skjer gjennom nordre del kulturmiljøet. ASK 54445 hamnar i mastetraseen. Heile ASK 44687, søraustleg kant av ASK 44688 og 1/3 av ASK 34659, hamnar i det visuelle territoriet. Resten av ASK 44688, ASK 34659, samt ASK 5182, ASK 24350 og ASK 64553, hamnar i dominanssona.

Enkeltminna nemnde ovanfor, er alle synlege og ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Alternativet medfører ei barriere som svekkjer samanhengar mellom kulturminne innad i kulturmiljøet.

KM 32	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >>					▲	
KM 32	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 32	KONSEKVENNS	Alvorleg miljøskade						(---)

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 2.1

Alternativet skjer gjennom nordre del kulturmiljøet. ASK 54445, ASK 44687, ASK 5182 og halve ASK 24350, hamnar i det visuelle territoriet, medan resten av ASK 24350, og heile ASK 64553, ASK 34658 og ASK 24351, hamnar i dominanssona

Enkeltminna nemnde ovanfor, er alle synlege og ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Alternativet medfører ei barriere som svekkjer samanhengar mellom kulturminne innad i kulturmiljøet.

KM 32	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >>					▲	
KM 32	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 32	KONSEKVENNS	Alvorleg miljøskade						(---)

ALTERNATIV HARESTAD-NORDBØ 3.0.1

Alternativet går som jordkabel i austre kant av kulturmiljøet.

Enkeltminna ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Alternativet vil ikkje medføre inngrep i definerte enkeltminne, og vil ikkje påverke kulturlandskapet.

KM 32	VERDI	Oppleving >>> Kunnskap >>> Bruk >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 32	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 32	KONSEKVENNS		Ubetydeleg miljøskade				(0)

KM 33

ALTERNATIV HARESTAD - NORDBØ 1.0

Minste avstand frå vernesona til ASK 60926 er 54 m, delar av lokaliteten hamnar såleis i det visuelle territoriet til alternativet. Lokaliteten er eit gravfelt og eit synleg kulturminne. Noko lenger vest for lokaliteten opnar landskapet seg opp i eit vakkert kulturbeite ved stranda. Området er markert med ein lang og kraftig steingard med piggstein. Alternativet vil gå gjennom kulturbeitet og over steingarden.

På gardstunet til gbnr. 15/9, er to bygningar registrert i SEFRAK (verneklasse B og C), minste avstand frå SEFRAK 11420002035 er 75 m, tunet hamnar såleis i dominanssona. Dei andre enkeltminna i kulturmiljøet ligg utanfor influenssona.

Enkeltminna ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Alternativet skjer midt gjennom kulturmiljøet og vil medføre ei skjemming av opplevinga av kulturlandskap og enkeltminna i landskapet. Alternativet går parallelt med eksisterande linje og vil forsterke verknadane frå denne.

KM 33	VERDI	Oppleving >>> Kunnskap >>> Bruk >>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor
KM 33	PÅVERK		Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret
KM 33	KONSEKVENNS		Betydeleg miljøskade				(---)

ALTERNATIV HARESTAD - NORDBØ 1.3

Minste avstand frå vernesona til ASK 60926 er 18 m, lokaliteten hamnar såleis i det visuelle territoriet til alternativet, rett utanfor mastetraseen. Lokaliteten er eit synleg gravfelt. ASK

15023 og delar av ASK 64568 og 34671, alle synlege gravfelt, hamnar i dominanssona til alternativet.

På gardstunet til gbnr. 15/9, er to bygningar registrert i SEFRAK (verneklasse B og C), minste avstand frå id nr. 11420002035 er 108 m, tunet hamnar såleis i dominanssona.

Enkeltminna ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Alternativet skjer midt gjennom kulturmiljøet og vil medføre ei skjemming av opplevinga av kulturlandskap og enkeltminna i landskapet. Alternativet går parallelt med eksisterande linje og vil forsterke verknadane frå denne.

KM 33	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >								▲	
KM 33	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret	
		-----		-----		-----		-----		-----	
KM 33	KONSEKVENNS	Alvorlig miljøskade								(---)	

KM 34

ALTERNATIV HARESTAD- NORDBØ 1.0

Alternativet går nord for det definerte kulturmiljøet og delar av miljøet hamnar i dominanssona. Minste avstand frå SEFRAK 11420002038 (verneklasse C) er 141 m. Enkeltminna ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 34	VERDI	Oppleving >	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >								▲	
KM 34	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet		Noe forringet		Ubetydelig endring		Forbedret	
		-----		-----		-----		-----		-----	
KM 34	KONSEKVENNS	Betydeleg miljøskade								(--)	

ALTERNATIV HARESTAD- NORDBØ 1.3

Alternativet går nord for det definerte kulturmiljøet og om lag 2/3 delar hamnar i dominanssona. Minste avstand frå SEFRAK 11420002038 (verneklasse C) er 88 m. Enkeltminna ligg i eit vakkert kulturlandskap, innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 34	VERDI	Oppleving >	Uten betydning					Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >	-----					-----	-----	-----	-----
		Bruk >								▲	

KM 34	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		▲					
KM 34	KONSEKVENNS	<i>Betydeleg miljøskade</i>					(--)

KM 35

ALTERNATIV HARESTAD- NORDBØ 1.0

Alternativet går sør for det definerte kulturmiljøet, i jordkabel i partiet inn mot stasjon 1. Minste avstand frå ASK 24370 er 182 m. Alternativet vil såleis ha ubetydeleg konsekvens for ASK 24370 isolert, men det er også teke omsyn til at dette er innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020). Jordkabelen medfører punktvis demontering av fleire steingardar. Det vert lagt til grunn at landskapet med steingardane vert tilbakeført til dagens utsjånad.

KM 35	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor	
		Kunnskap >>>						
		Bruk >				▲		
KM 35	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret		
		▲						
KM 35	KONSEKVENNS	<i>Noe miljøskade</i>					(-)	

ALTERNATIV HARESTAD- NORDBØ 1.3

Alternativet går sør for det definerte kulturmiljøet. Minste avstand frå ASK 24370 er 218 m. Alternativet vil såleis ha ubetydeleg konsekvens for ASK 24370 isolert, men det er også teke omsyn til at dette er innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020).

KM 35	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning	Noe	Middels	Stor	Svært stor	
		Kunnskap >>>						
		Bruk >				▲		
KM 35	PÅVERK	Sterkt forringet	Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret		
		▲						
KM 35	KONSEKVENNS	<i>Noe miljøskade</i>					(-)	

STASJON NORDBØ 1.0

Stasjonen ligg i eit område prega av eksisterande transformatorstasjon, Sørbøvegen og dyrka mark med bygningsmasse av nyare dato. Plasseringa ligg innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020), men avstanden til utprega kulturlandskap er relativ stor. Det er rekna at eventuelle luftliner inn til stasjonen vil ha større negativ konsekvens enn sjølve stasjonen.

KM 35	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >					▲	
KM 35	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 35	KONSEKVENNS	Noe miljøskade						(-)

STASJON NORDBØ 1.0

Stasjonen ligg i eit område prega av eksisterande transformatorstasjon, Sørbøvegen og dyrka mark med bygningsmasse av nyare dato. Plasseringa ligg innanfor det føreslegne KULA-området (Nr 7. Rennesøy og Mastrafjorden, Riksantikvaren 2020), men avstanden til utprega kulturlandskap er relativ stor. Det er rekna at eventuelle luftliner inn til stasjonen vil ha større negativ konsekvens enn sjølve stasjonen. Sidan stasjon 2 i større grad vil ligge på ubygd mark er konsekvensen sett noko høgare enn stasjon 1.

KM 35	VERDI	Oppleving >>>	Uten betydning		Noe	Middels	Stor	Svært stor
		Kunnskap >>>	-----		-----	-----	-----	-----
		Bruk >					▲	
KM 35	PÅVERK	Sterkt forringet		Forringet	Noe forringet	Ubetydelig endring	Forbedret	
		-----		-----	-----	-----	-----	
KM 35	KONSEKVENNS	Noe miljøskade						(-)

9. SAMANSTILLING

DELOMRÅDE	ALT.	KULTUR -MILJØ	KONSEKVENSMILJØSKADE		SUM KONSEKVENNS	
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0	KM 1	UBETYDELEG	0	(1.0 til stasj. 2) ALVORLEG	---
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0	KM 2	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0	KM 3	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0	KM 4	UBETYDELEG	0		
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0	KM 6	BETYDELEG	--		
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0	KM 7	BETYDELEG	--		
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0	KM 11	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD (med innføringsalternativ til stasjon 1/2)	1.0	KM 13	UBETYDELEG	0		
STØLAHEIA-HARESTAD (med innføringsalternativ til stasjon 1/2)	1.0	KM 14	BETYDELEG	--		
STØLAHEIA-HARESTAD (med innføringsalternativ til stasjon 2)	1.0	KM 18	ALVORLEG	---		
STØLAHEIA-HARESTAD (med innføringsalternativ til stasjon 2)	1.0	KM 20	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD (med innføringsalternativ til stasjon 2)	1.0	KM 21	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD (med lang jordkabel 1.0 gjennom KM 18, innføringsalternativ til stasjon 2)	1.0	KM 18	UBETYDELEG	0		
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0				(1.0 til stasjon 1) BETYDELEG	--
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0				1.0 til stasjon 3,4,5) BETYDELEG	--
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0.1	KM 8	NOKO	-	(1.0 + 1.01) BETYDELEG	--
STØLAHEIA-HARESTAD	1.0.1	KM 10	UBETYDELEG	0		
STØLAHEIA-HARESTAD	1.1	KM 1	UBETYDELEG	0	(1.0 + 1.1 til stasj. 1,3,4,5) NOKO	--
STØLAHEIA-HARESTAD	1.1	KM 2	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD	1.1	KM 5	UBETYDELEG	0		
STØLAHEIA-HARESTAD	1.1.2	KM 1	UBETYDELEG	0	(1.1.2 + 1.1 til stasj. 1,3,4,5) NOKO	--
STØLAHEIA-HARESTAD	1.1.3	KM 4	UBETYDELEG	0	(1.1 + 1.1.3) NOKO	
STØLAHEIA-HARESTAD	1.1/1.1.3	KM 5	UBETYDELEG	0		
STØLAHEIA-HARESTAD	1.1.3	KM 6	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD	2.0	KM 8	NOKO	-	(2.0 til stasj. 2) ALVORLEG	--
STØLAHEIA-HARESTAD	2.0	KM 9	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD	2.0	KM 10	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD	2.0	KM 11	UBETYDELEG	0		
STØLAHEIA-HARESTAD	2.0	KM 12	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD (med innføringsalternativ til stasjon 1/2)	2.0	KM 13	UBETYDELEG	0		
STØLAHEIA-HARESTAD (med innføringsalternativ til stasjon 1/2)	2.0	KM 14	BETYDELEG	--		
STØLAHEIA-HARESTAD (med innføringsalternativ til stasjon 1/2)	2.0	KM 18	ALVORLEG	---		

STØLAHEIA-HARESTAD (med innføringsalternativ til stasjon 2)	2.0	KM 20	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD (med innføringsalternativ til stasjon 2)	2.0	KM 21	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD	2.0				(2.0 til stasjon 1) BETYDELEG	
STØLAHEIA-HARESTAD	2.0				(2.0 til stasj. 3,4,5) NOKO	-
STØLAHEIA-HARESTAD	2.0.1	KM 12	NOKO	-		
STØLAHEIA-HARESTAD	2.2	KM 2	UBETYDELEG	0		
HARESTAD-NORDBØ (jordkabel)	1.0	KM 14	UBETYDELEG	0		
HARESTAD-NORDBØ	1.0	KM 18	ALVORLEG	---		
HARESTAD-NORDBØ (lang jordkabel)	1.0	KM 18	UBETYDELEG	0		
HARESTAD-NORDBØ	1.0	KM 20	UBETYDELEG	0		
HARESTAD-NORDBØ	1.0	KM 21	ALVORLEG	---		
HARESTAD-NORDBØ (jordkabel)	1.0	KM 24	BETYDELEG	--		
HARESTAD-NORDBØ	1.0	KM 25	ALVORLEG	---		
HARESTAD-NORDBØ	1.0	KM 26	ALVORLEG	---		
HARESTAD-NORDBØ	1.0	KM 27	ALVORLEG	---		
HARESTAD-NORDBØ	1.0	KM 33	BETYDELEG	--		
HARESTAD-NORDBØ	1.0	KM 34	BETYDELEG	--		
HARESTAD-NORDBØ	1.0	KM 35	NOKO	-		
HARESTAD-NORDBØ	1.0.1	KM 21	ALVORLEG	---	ALVORLEG	---
HARESTAD-NORDBØ	1.0.2	KM 26	ALVORLEG	---	ALVORLEG	---
HARESTAD-NORDBØ	1.1	KM 20	NOKO	-	(lang jordkabel 1.0+1.1) NOKO	-
HARESTAD-NORDBØ (jordkabel)	1.1.1	KM 18	UBETYDELEG	0	(1.1.1+1.1+1.0) ALVORLEG	---
HARESTAD-NORDBØ (jordkabel)	1.1.2	KM 19	UBETYDELEG	0	(1.1.2+1.1+1.0) ALVORLEG	---
HARESTAD-NORDBØ (jordkabel)	1.1.3	KM 14	UBETYDELEG	0		
HARESTAD-NORDBØ (jordkabel)	1.1.3	KM 15	UBETYDELEG	0		
HARESTAD-NORDBØ (jordkabel)	1.1.3	KM 16	UBETYDELEG	0	(1.1.3+1.1+1.0) ALVORLEG	---
HARESTAD-NORDBØ (jordkabel)	1.1.3	KM 17	UBETYDELEG	0		
HARESTAD-NORDBØ	1.1.4	KM 13	UBETYDELEG	0		
HARESTAD-NORDBØ	1.2	KM 26	BETYDELEG	--		
HARESTAD-NORDBØ	1.2	KM 28	BETYDELEG	--	(1.2+1.0/2.0) ALVORLEG	---
HARESTAD-NORDBØ	1.3	KM 33	ALVORLEG	---		
HARESTAD-NORDBØ	1.3	KM 34	BETYDELEG	--	(1.3) ALVORLEG	---
HARESTAD-NORDBØ	1.3	KM 35	NOKO	-		
HARESTAD-NORDBØ (jordkabel)	2.0	KM 29	UBETYDELEG	0	(2.0+1.0) ALVORLEG	---

HARESTAD-NORDBØ	2.0				(2.0+1.0.1) BETYDELEG	--
HARESTAD-NORDBØ	2.1	KM 31	UBETYDELEG	0		
HARESTAD-NORDBØ	2.1	KM 32	ALVORLEG	---		
HARESTAD-NORDBØ (med 3.0.1)	2.1.1	KM 29	ALVORLEG	---	ALVORLEG	---
HARESTAD-NORDBØ	2.1.1	KM 31	UBETYDELEG	0		
HARESTAD-NORDBØ	2.1.1	KM 32	ALVORLEG	---		
HARESTAD-NORDBØ	3.0	-	UBETYDELEG	0	(1.1.3 + 3.0 + 1.0) BETYDELEG	--
HARESTAD-NORDBØ	3.0	-	UBETYDELEG	0	(1.1.3 + 3.0 + 1.3) ALVORLEG	---
HARESTAD-NORDBØ	3.0.1	KM 29	ALVORLEG	---	(1.1.3 + 3.0.1 + 1.0) ALVORLEG	---
HARESTAD-NORDBØ	3.0.1	KM 30	BETYDELEG	--		
HARESTAD-NORDBØ	3.0.1	KM 32	UBETYDELEG	0		
STASJON HARESTAD	1	KM 13	UBETYDELEG	0	BETYDELEG	--
STASJON HARESTAD	1	KM 14	BETYDELEG	--		
STASJON HARESTAD	2	KM 23	NOKO	-	NOKO	-
STASJON HARESTAD	3	KM 14	NOKO	-	NOKO	-
STASJON HARESTAD	4	KM 14	NOKO	-	NOKO	-
STASJON HARESTAD	5	KM 12	UBETYDELEG	0	UBETYDELEG	0
STASJON NORDBØ	1	KM 35/ KULA	NOKO	-	(1.0 til stasjon 1) ALVORLEG	---
STASJON NORDBØ	2	KM 35/ KULA	NOKO	-	(1.0 + 1.3 til stasjon 1) ALVORLEG	---

Figur 140. Tabell med samanstilling av resultatata.

Beste kombinasjon, HEILE STREKNINGA STØLAHEIA - NORDBØ					
1	STØLAHEIA - HARESTAD	2.0 (til stasjon 3/4/5)		NOKO	-
	STØLAHEIA - HARESTAD	1.1/1.1.2 + 1.0 (til stasjon 3/4/5)		NOKO	-
	STASJON HARESTAD	5		UBETYDELEG	0
	STASJON HARESTAD	3/4		NOKO	-
	HARESTAD - NORDBØ	1.1.1/1.1.2/1.1.3 (jordkabel til sjø)		UBETYDELEG	0
	HARESTAD - NORDBØ	3.0 (sjø)		UBETYDELEG	0
	HARESTAD - NORDBØ	1.0 (på Rennesøy)		BETYDELEG	--
	TOTALVURDERING			BETYDELEG	--

Figur 141. Tabellframstilling av beste kombinasjon.

Utgreiinga definerer til saman 35 kulturmiljø som går innanfor influenssona til eit eller fleire av alternativa. Særskilt for øyane, Bru, Askje, Mosterøy og Rennesøy, er det mogleg også å lese dei definerte miljøa som delmiljø innanfor overordna kulturmiljø som tilsvarar kvar øy, eller vidare. Riksantikvaren har definert to vidare kulturlandskap av nasjonal interesse (KULA), av relevans for tiltaket: det eine omfattar kuststripa nord og vest for planområdet (Randabergkysten), det andre omfattar Mosterøy, Rennesøy og delar av Askje. Dei mange steingardane er også element som går ut over våre relativt snevne kulturmiljø. Både KULA-området og steingardane er tekne omsyn til i vurderingane av verdi, påverknad og konsekvens.

0-alternativet, framhald av dagens situasjon, er det alternativet som har minst negative konsekvensar for dei definerte kulturmiljøa i plan- og influensområdet.

Mellom dei andre alternativa har ei lineføring til ein av dei tre sørlegaste stasjonsalternativa på Harestad (3,4,5); via Stølaheia-Harestad 2.0 eller 1.1/1.1.2+1.0, minst negativ konsekvens. Desse kombinasjonane medfører *noko miljøskade (-)* (ingen kombinasjonar har mindre konsekvens). Stølaheia-Harestad 2.0, det austlegaste alternativet, er rangert høgast.

Nordover frå Harestad er jordkabelalternativa klart å føretrekkje. Alternativa for luftspenn gjennom KM 18 vil alle medføre *alvorleg miljøskade (---)*. Dei tre sørlegaste alternativa for jordkabel er alle sett til *ubetydeleg miljøskade (0)*.

Nord for Randaberg, gjennom delområde 2, rangerar det lengste sjøalternativet, Harestad – Nordbø 3.0, høgast med *ubetydeleg miljøskade (0)*. Mellom alternativa for luftspenn i delområde 2, er det austlege alternativet over Mosterøy å føretrekkje (Harestad-Nordbø 1.2 med *betydeleg miljøskade (--)* (for kulturmiljø på Mosterøy). Dei andre luftspenna over Mosterøy, Bru og Askje er alle vurderte til å medføre *alvorleg miljøskade (---)* på dei respektive øyane.

På Rennesøy vil alle alternativ medføre *betydeleg (--)* eller *alvorleg miljøskade (---)* med luftspenn gjennom KM 33 sør på Rennesøy. Ingen kombinasjonar av alternativ vil såleis medføre mindre enn *betydeleg miljøskade (--)* på den samla strekninga Stølaheia-Nordbø, på grunn av konflikta med KM 33. På Rennesøy er alternativet Harestad-Nordbø 1.0 å føretrekkje framfor alternativ 1.3.

10. VURDERING AV POTENSIAL FOR FUNN AV AUTOMATISK FREDA KULTURMINNE

Automatisk freda kulturminne kan i denne samanhengen noko forenkla grupperast i tre kategoriar:

- Strandbundne buplassar/aktivitetsplassar frå fangststeinalder. Typisk vert slike i ei §9 undersøking (registrering) påviste gjennom manuell prøvestikking langs førhistoriskestrandnivå (40x40cm hol med spade).
- Kulturminne knytt til "utmarksnæringar" i bronse-, jern-, og mellomalder, i dagensutmark, synlege på overflata (kolframstillingsanlegg, jernvinne, hellarar mfl.). Hellarar og holer kan også vere brukt i steinalder, sjølv om dei ikkje er strandbundne. Typisk vert slike i ei §9 undersøking (registrering) påviste gjennom overflaterregistrering, eventuelt i kombinasjon med sonderbor/manuell prøvestikking.
- Spor etter førhistorisk jordbruksbusetjing, typisk lokalisert til historisk innmark (stolpehol, kokegroper, åkerlag mm.). Typisk vert slike i ei §9 undersøking (registrering) påviste gjennom maskinell sjakting med gravemaskin. For Rogaland gjeld at slike gjerne også kan finnast synlege på overflata på innmarksnære kulturbeite (ved overflaterregistrering)

10.1 POTENSIAL FOR FUNN FRÅ FANGSTSTEINALDEREN

Ei vurdering av potensiale for funn av automatisk freda kulturminne frå steinalder må vere grunna i ei forståing av endringar i havnivået i steinalderen. Her vil data og analysar frå granskningar ved Hålandsvatnet og Stora Stokkavatnet i sør og på Rennesøy danne utgangspunkt (Prøsch-Danielsen 2006: Fig. 27 og 43). Spor etter den eldste fasen i eldre steinalder (tidlegmesolitikum) vil teoretisk vere å finne like over 13 moh. sør i planområdet, og kring 20 moh. lengst nord i planområdet. Denne regionen har to transgresjonar, det vil seie periodar der havnivået steig, før den endelege regresjonen (senking av havnivået). Desse transgresjonane hadde begge maksimumnivå på om lag 8 moh. i sør og 12 moh. i nord (her med siste transgresjonen på om lag 10 moh. Når fangststeinalderen med trandbundne buplassar tok slutt sto havet om lag 6 moh. langs heile planområdet.

Potensialet vil altså vere høgast i nivået 6 -15 moh. sør i planområdet og 6 – 22 moh.lengst nord i planområdet. Dette tyder vidare eit høgt potensial:

- i låglendet mellom, og ned mot, Hålandsvatnet og Stora Stokkavatnet.
- i låglendet ned mot Byfjorden ved Grødemhammaren, Harastadvika og Randabergbukta (jordkabelalternativa).
- låglendet på vestsida av Bru
- låglendet på vestsida av Askje
- heile det samla influensområdet på Mosterøy
- sørleg del av KM 33, opp til gardstuna, sør på Rennesøy.
- Området kring trafostasjonen på Nordbø på Rennesøy.

10.2 POTENSIAL FOR FUNN FRÅ JORDBRUKANDE TID

Nokre faktorar gjer seg særskilt gjeldande ved vurdering av potensial for funn frå jordbrukande tid:

- Hustufter, gravminne og gardsanlegg vil gjerne ligge på høgdedrag, og nye slike vil gjerne bli oppdaga under markoverflata i dyrka mark.
- Rydningsrøyser og stakktufter kan også gjerne finnast meir i utkantane av kjerneområda for tun og dyrking, gjerne periferare område som er bevart som kulturbeite.
- Det er generelt høgt potensial for å finne nye kulturminne kring allereie kjende kulturminne. For kvart kjende synlege kulturminne (t.d. gravhaug) vil det typisk finnast ei mengd ikkje-synlege kulturminne i kring.
- Kulturminne kan påvisast i undergrunnen under dyrka mark. Dersom det er tale om ei nydyrking med store inngrep og planering, typisk av nyare dato, vil slike spor vere sletta. For å ta omsyn til dette har kartlaget «Jordsmonn-planering» frå Norsk institutt for bioøkonom (NIBIO) vore nytta i vurderinga.

10.3 POTENSIAL FOR FUNN I SJØ

Vår vurdering av funnpotensial i sjø stør seg på uttale frå Stavanger Maritime Museum ved Edgar Wróblewski og Arild Skjæveland Vivås (Stavanger Maritime Museum 26.03.2019). Tre område er vurdert å ha høgt funnpotensial:

- Dysjalandsvågen
- Mastrafjorden
- Området øst frå Askje, sundet mellom Sogn og Vestra Åmøy sør til Raunagrunnen mellom Bru og Line.

Av desse er Dysjalandsvågen vurdert å ha høgast funnpotensial. Vurderingane er funderte i høge førekomstar av fornminne på land som indikerer maritim aktivitet i områda, samt i historiske skrifter og kart som indikerer det same i historisk tid.

Vidare skisserar museet middels funnpotensial vest for Sogn og Bru. Her er kjent ein lokalitet med ei kvernsteinslast ved grunnene ved Kolsboane, vest for alternativ Harestad – Nordbø 2.0 (ikkje kartfesta).

10.4 KONKLUSJON

Ei samla vurdering av funnpotensial legg saman vurderingane av funn frå fangststeinalder, jordbrukande tid og frå sjø. Resultatet vert at det er gjennomgåande høgt potensial for freda eller verna kulturminne i planområdet på land. På landjorda er unntaka område som er utbygde, område som er (eller har vore) utprega myr- eller våtområde, og brattlendt terreng med berg eller ur. I sjø er potensialet vurdert til høgt og middels nord for Bru, og lågt i Byfjorden og vest og aust av Bru.

Vurderinga av potensial i sjø er gjort på eit meir usikkert grunnlag (manglande kunnskap om botntilhøva, jf. Stavanger maritime museum 26.03.2019) enn vurderingane på land. Vurderingane på land stør seg på ei stor mengd eksisterande kulturminne i influenssona, samt ei stor mengd lausfunn av gjenstandsmaterial. Det burde også i dei fleste tilfelle vere lettare å justere trase i sjø (i høve til eventuelle påviste kulturminne) enn på land.

Ei vurdering av funnpotensial kan difor seiast å styrke vurderinga av alternativa i høve til miljøskade i kapittel 8.

11. ANLEGGSSFASEN

I heile influenssona/dominanssona må ein rekne med fare for direkte, fysiske øydeleggingar i anleggsfasen (Lindblom & Jerpåsen 2009). Ved vidare detaljplanlegging, prosjektering og i anleggsfasen bør det leggast vekt på å minimere negative konsekvensar for kulturminneverdiar som er skildra i denne utgreiinga. Rogaland fylkeskommune vil truleg gjennomføre kulturhistoriske registreringar i medhald av §9 Lova om kulturminne, før anleggsfasen kan starte opp. Me understrekar at desse registreringane kan påvise objekt og miljø *som kjem i tillegg til dei som er inkludert i denne rapporten*. Det er avgjerande at eventuelle nye påviste kulturminne frå §9 undersøkingane vert tekne med når det vert utarbeidd retningsliner for anleggsfasen.

Oppdragsgjevar bør vurdere å utarbeide ei skildring med detaljkartfesting av særskilt utsette verdiar langs vald trasé. Om naudsynt bør ein også utarbeide retningsliner for ferdsle og mellombelse inngrep for anleggsfasen, som alle anleggsleiarar pliktar å gjere alle arbeidarar kjende med. Endeleg bør det utarbeidast ein beredskaps- og varslingsplan til bruk ved eventuelle potensielt automatisk freda funn under markoverflata under anleggsarbeidet.

12. AVBØTANDE TILTAK

Det er viktig at det vert teke størst mogleg omsyn til enkeltminna innanfor dei definerte kulturmiljøa ved detaljplanlegging, det vil seie plassering av mastepunkt, anleggsvegar og riggområde. Dette gjeld også *steingardar utanfor dei definerte kulturmiljøa*.

Mellom alternativa som er vurderte er det mogleg å gjennomføre tiltaket frå Stølaheia til Rennesøy med relativt liten konsekvens for kulturminne og kulturmiljø, *noko miljøskade (-)*. Dette er også vår tilråding. Men også dette alternativet medfører minimum *betydeleg miljøskade (--)* sør på Rennesøy (KM 33). Me rår til at det vert utarbeidd andre alternativ i dette området. Eit alternativ med jordkabel gjennom KM 33 ville medføre mindre miljøskade enn luftspenn aust eller vest for alternativa som ligg føre.

13. KJELDER

13.1 SKRIFTLIGE KJELDER

Bang Andersen, S. 2005: Stakketuft. I: Østmo, E. & Hedeager, L. (red), Norsk arkeologisk leksikon. Pax Forlag A/S. Oslo.

Beutlich, F. 1935: Norges Sjøbevæbning 1750 og 1809. H. Aschehoug & Co (W. Nygaard). Oslo.

Birkeli, F. 1973: Norske steinkors i tidlig middelalder. Et bidrag til belysning av overgangen fra norrøn religion til kristendom. Universitetsforlaget.

Brekke, N.G, Nordhagen, P.J. og Lexau, S.S. 2008: Norsk Arkitekturhistorie. Frå steinalder og bronsealder til det 21.hundreåret. Det norske samlaget.

Lindanger, B. 1983: Randaberg. Gard og ætt 1. Randaberg kommune.

Lindanger, B. 1984: Randaberg. Gard og ætt 2. Randaberg kommune.

Lindanger og Waula 1993a: Rennesøy. Gard og ætt. Band 1. Rennesøy kommune.

Lindanger og Waula 1993B: Rennesøy. Gard og ætt. Band 3. Rennesøy kommune.

Lindblom, I. & Jerpåsen, G. 2009: Visuell innvirkning på kulturminner og kulturmiljø. Vindkraftanlegg og kraftledninger. NVE 2008: 3.

Lyse Elnett 2018: Dokument. Avropsdokument.

Nag, M. 2018: Randaberg - Kvekerne. Åndsfrihetens pionerer. Randaberg historielag. Årbok 1998.

Myhre, L. 2004: Trialectic Archaeology. Monuments and space in Southwest Norway 1700-500 BC. Arkeologisk museum Stavanger.

Måseidvåg, T. 2001: Registrering av jærhus i Randaberg, Stavanger, Sola, Sandnes, Klepp Time, Gjesdal, og Hå kommuner.

Måseidvåg, T. 2002: Systematisering av folkekultur: Erfaringer frå Jærhusprosjektet. Stavanger Museums Årbok, Årg. 111(2001): 87-104.

Randaberg kommune 2019: Kulturminneplan 2019-2030.

Refheim, S. 1981: Gard og ætt i Madla frå ikring 1600 til først på 1900-talet med innføring om tun og bruk, jordleige og jordeige, gamle åkrar, vegar og øydegardar. Stavanger kommune.

Rennesøy kommune 2015: Kulturminneplan Rennesøy kommune.

Riksantikvaren 2003: Kulturminne og kulturmiljø i konsekvensutgreiingar. Rettleiar. Oslo, 2003.

Riksantikvaren 2010: Kulturminner, kulturmiljøer og landskap. Plan- og bygningsloven. Versjon juni 2010. Veileder. Oslo, 2010.

Riksantikvaren 2013a: Kulturminner i kommunen. Håndbok for lokal registrering. Oslo.

Riksantikvaren 2013b: Kulturminner i kommunen. Kulturminneplan. Oslo.

Riksantikvaren 2020: Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Rogaland. Høyringsutkast.

Statens vegvesen 2018: Konsekvensanalyser – Håndbok V-712.

Stavanger kommune 2011: Kommunedelplan for kulturminner 2010 – 2025.

Stavanger Turistforeining 2009: Vakre Landskap i Rogaland. Stavanger Turisforeinings årbok 2009.

13.2 KJELDER PÅ INTERNETT

Arkeologisk tilvekst: www.unimus.no

Askeladden: <http://askeladden.ra.no>

Temakart Rogaland: <http://prosjekt.fylkesmannen.no/temakart-rogaland/>

NIBIO: http://www.skogoglandskap.no/temaer/jordsmonn_wms

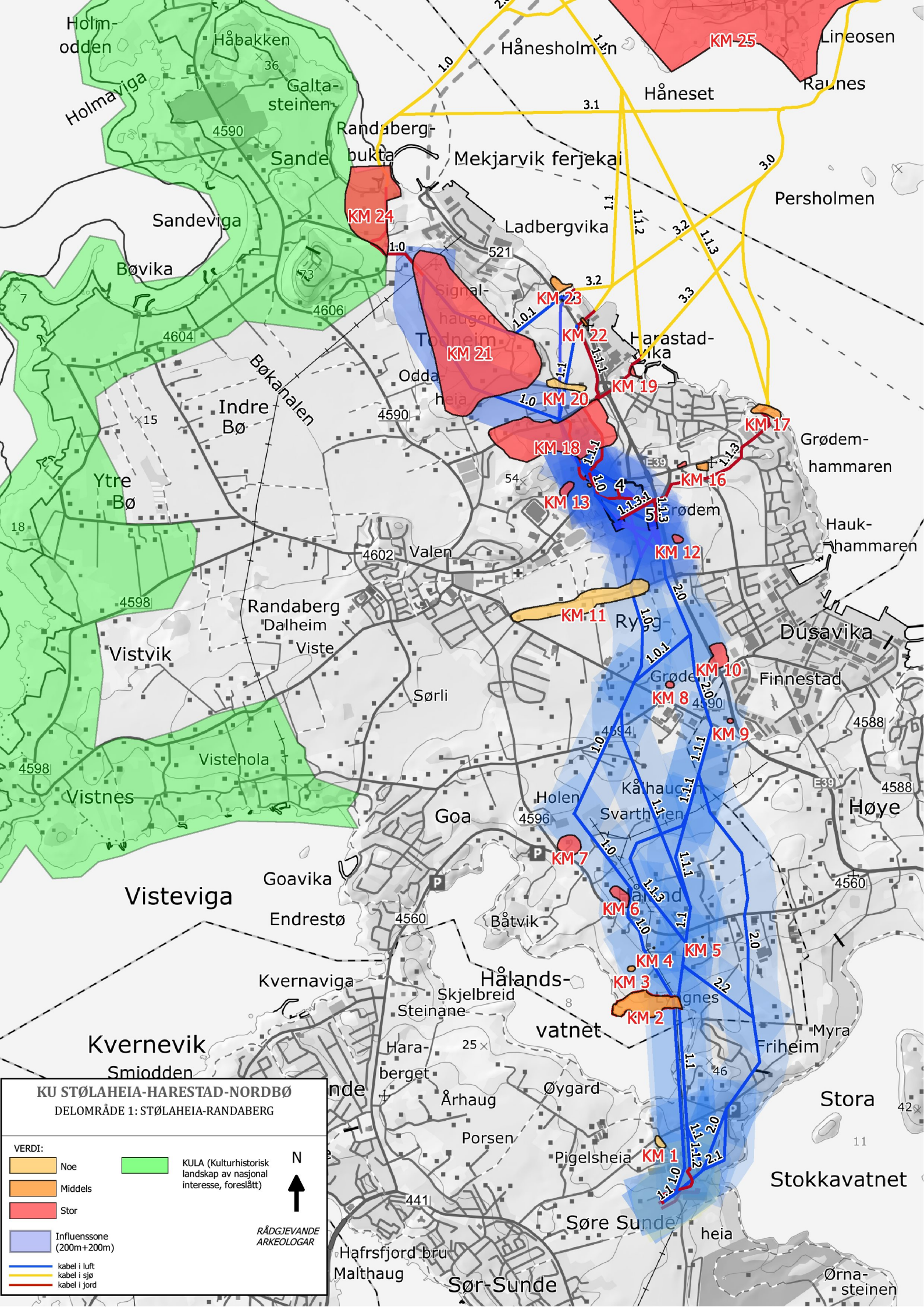
Sandalsand: <https://norge.sandalsand.net/middelalderske-steinkors-i-rogaland>

13.3 ANDRE KJELDER

Randaberg kommune: kart over registrerte steingardar i Randaberg kommune. Shape-fil oversendt e-post frå Olav Asbjørn Thorsberg 13.05.2019.

Stavanger maritime museum 26.03.2019: Ny 50 (132) kV kraftledning Stølaheia – Harestad – Nordbø og ny Harestad transformatorstasjon (vårt saksnr 19.023) - Potensialvurdering fra Stavanger maritime museum (dokument med kart oversendt e-post frå Edgar Wróblewski.

14. VEDLEGG: TEMAKART OG POTENSIALVURDERING

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
 DELOMRÅDE 1: STØLAHEIA-RANDABERG

- VERDI:**
- Noe
 - Middels
 - Stor
 - Influenssone (200m+200m)
- KULA (Kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse, foreslått)
- kabel i luft
— kabel i sjø
— kabel i jord

RÅDGJEVANDE
 ARKEOLOGAR

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORBØ

DELOMRÅDE 1: STØLAHEIA-RANDABERG

VERDI:

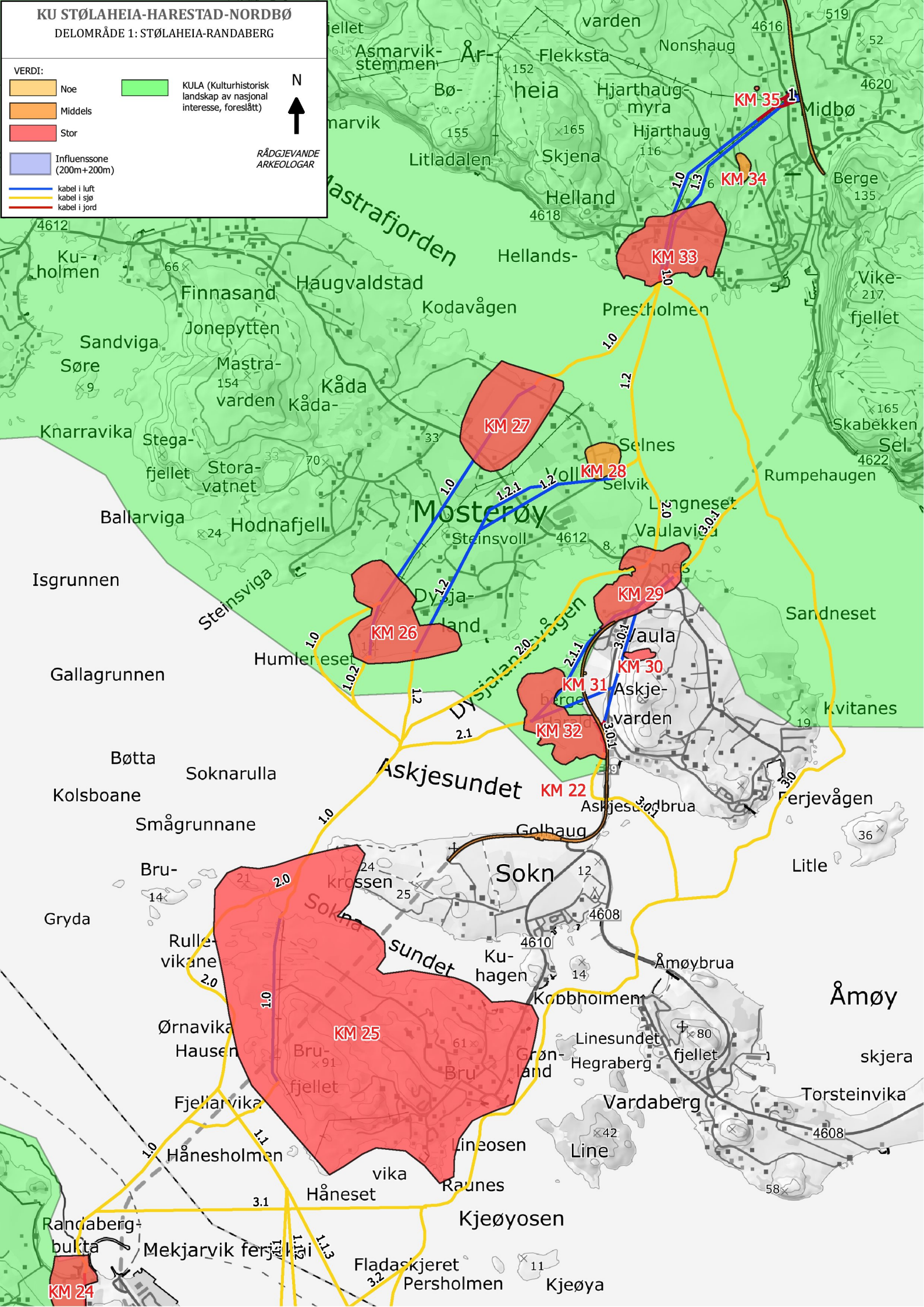
- Noe
- Middels
- Stor
- Influenssone (200m+200m)

KULA (Kulturhistorisk landskap av nasjonal interesse, foreslått)

RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR

- kabel i luft
- kabel i sjø
- kabel i jord

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

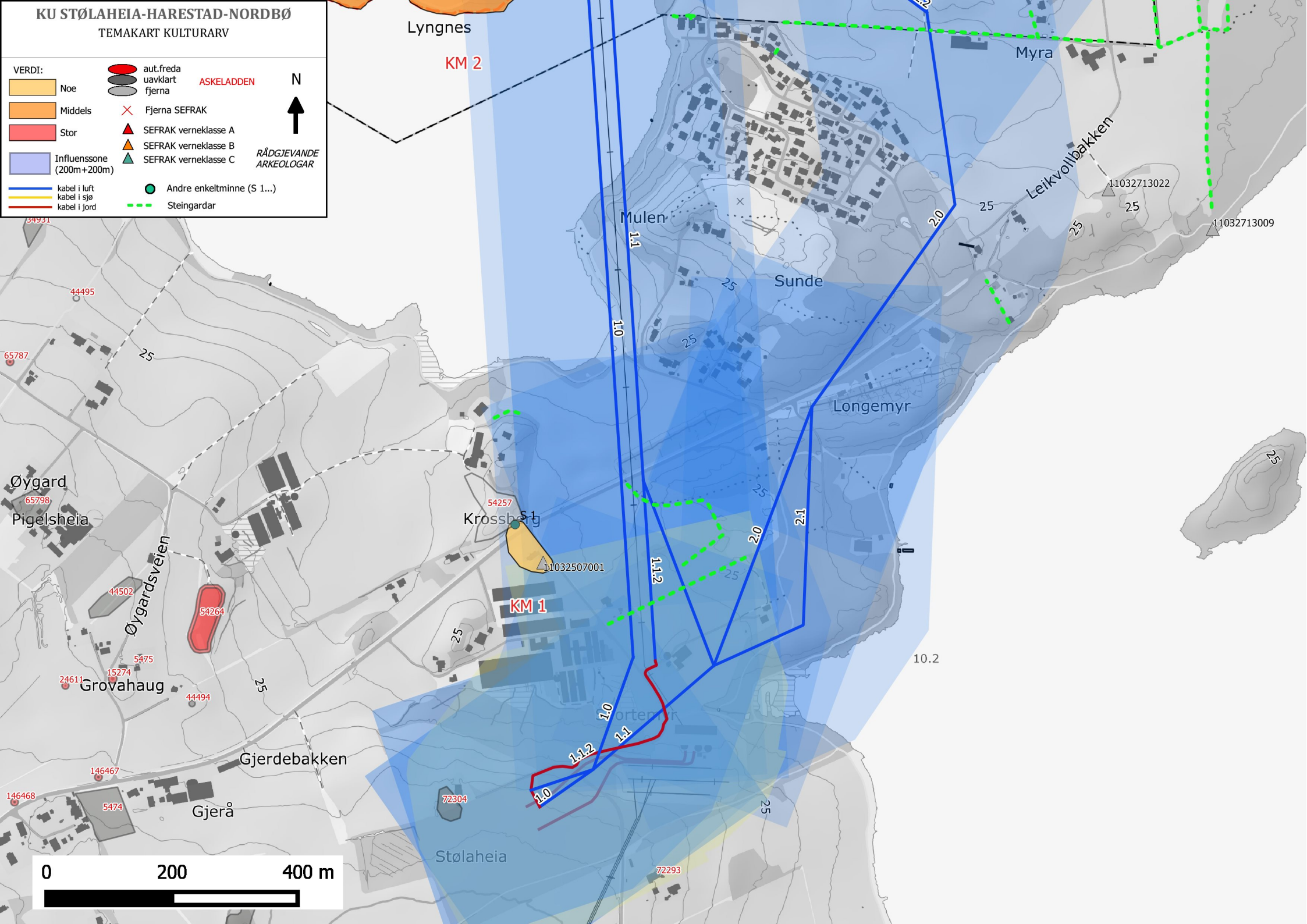
TEMAKART KULTURARV

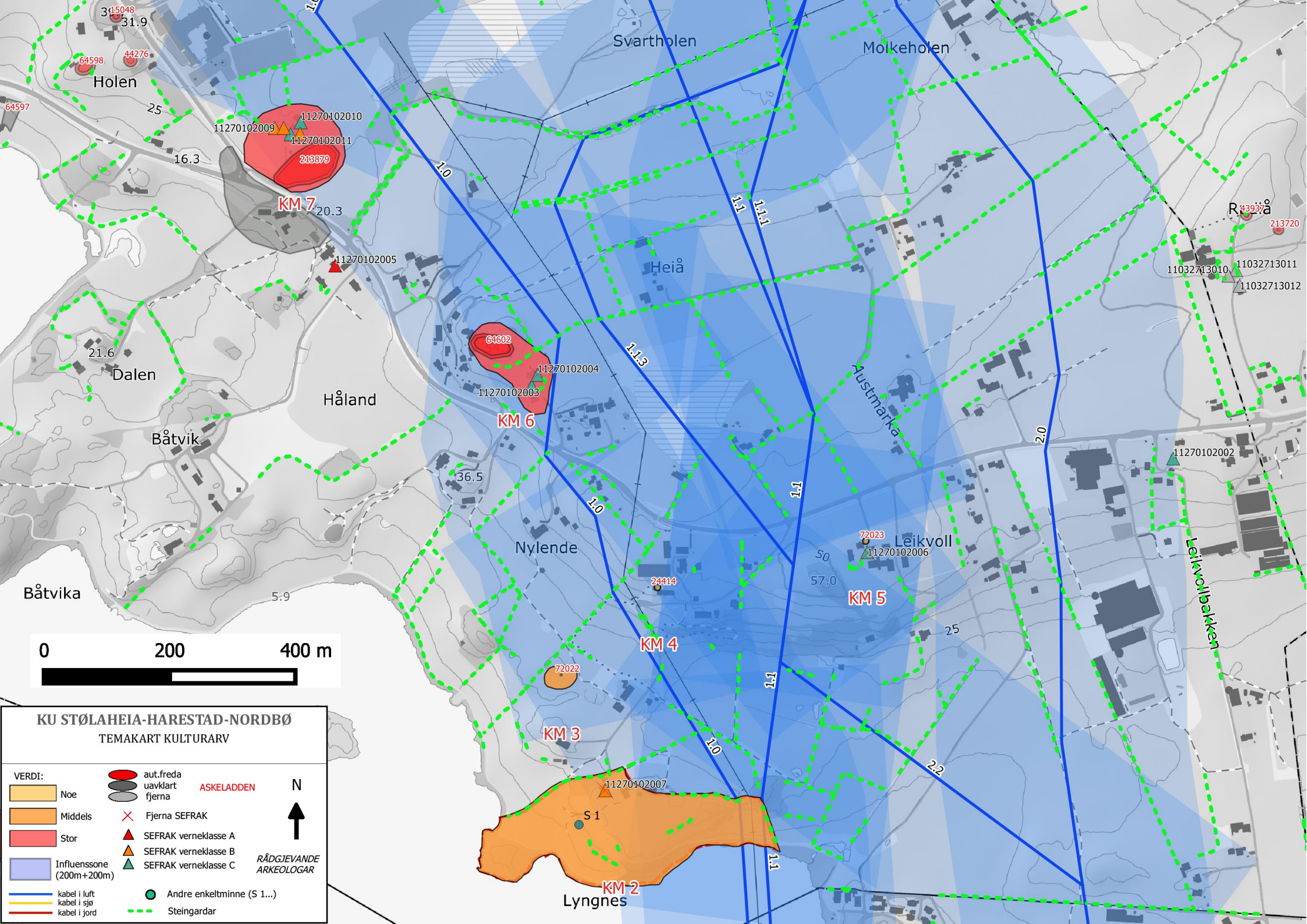
VERDI:

	Noe		aut.freda uavklart fjerna		ASKELADDEN
	Middels		Fjerna SEFRAC		
	Stor		SEFRAC verneklasse A		
	Influenssone (200m+200m)		SEFRAC verneklasse B		
	kabel i luft		SEFRAC verneklasse C		
	kabel i sjø		Andre enkeltminne (S 1...)		
	kabel i jord		Steingardar		

RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR

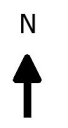
N ↑

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
TEMAKART KULTURARV

- VERDI:**
- Noe
 - Middels
 - Stor
 - Influenssone (200m+200m)
 - kabel i luft
 - kabel i sjø
 - kabel i jord
 - aut.freda
 - uavklart
 - fjerna
 - Fjerna SEFRAK
 - SEFRAK verneklasse A
 - SEFRAK verneklasse B
 - SEFRAK verneklasse C
 - Andre enkeltminne (S 1...)
 - Steingardar

RÅDGJEVANDE
 ARKEOLOGAR

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

TEMAKART KULTURARV

VERDI:

	Noe
	Middels
	Stor
	Influenssone (200m+200m)
	kabel i luft
	kabel i sjø
	kabel i jord

ASKELODDEN

	aut.freda
	uavklart
	fjerna

SEFRAK

	SEFRAK verneklasse A
	SEFRAK verneklasse B
	SEFRAK verneklasse C

Andre enkeltminne (S 1...)

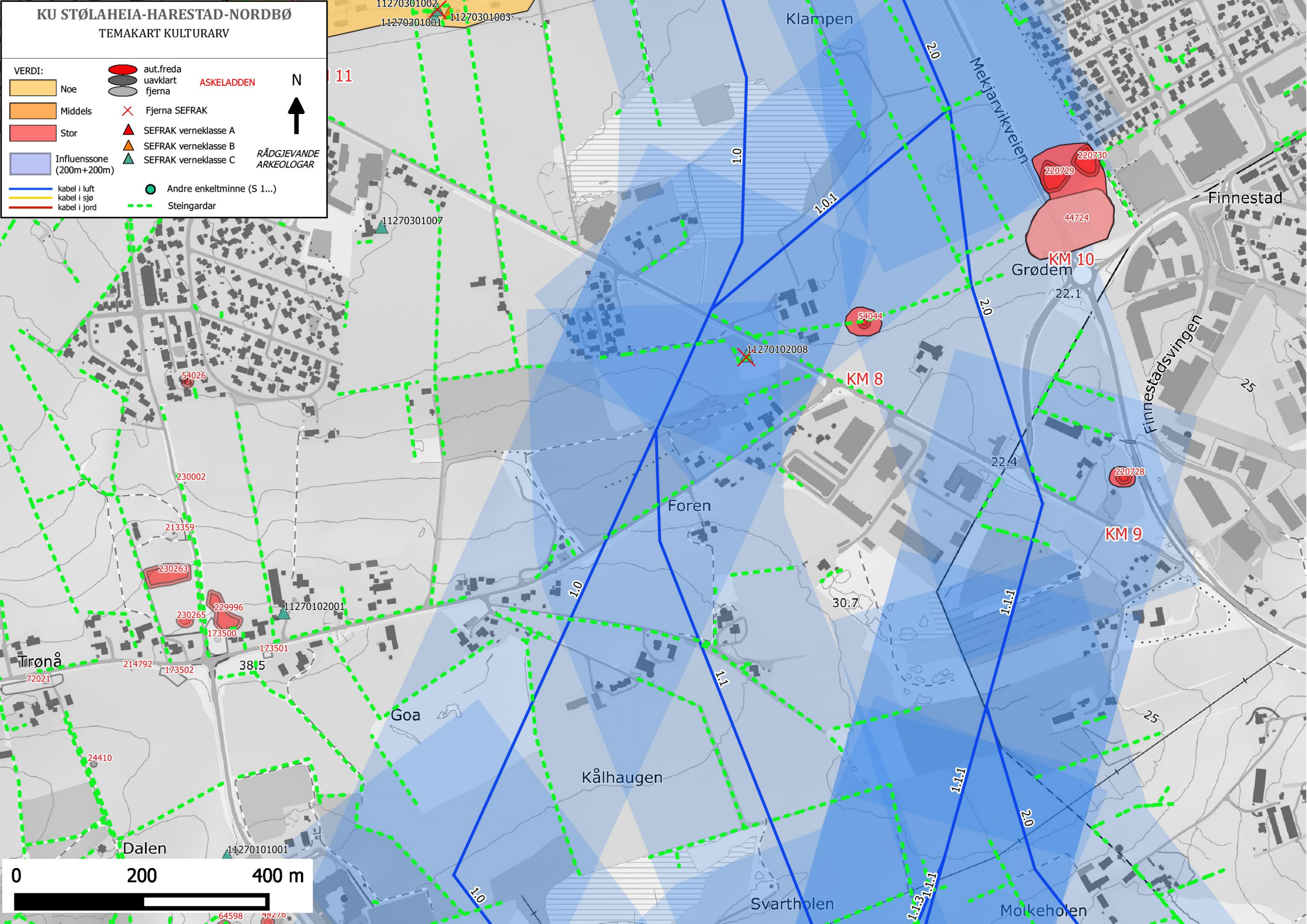
	Andre enkeltminne (S 1...)
--	----------------------------

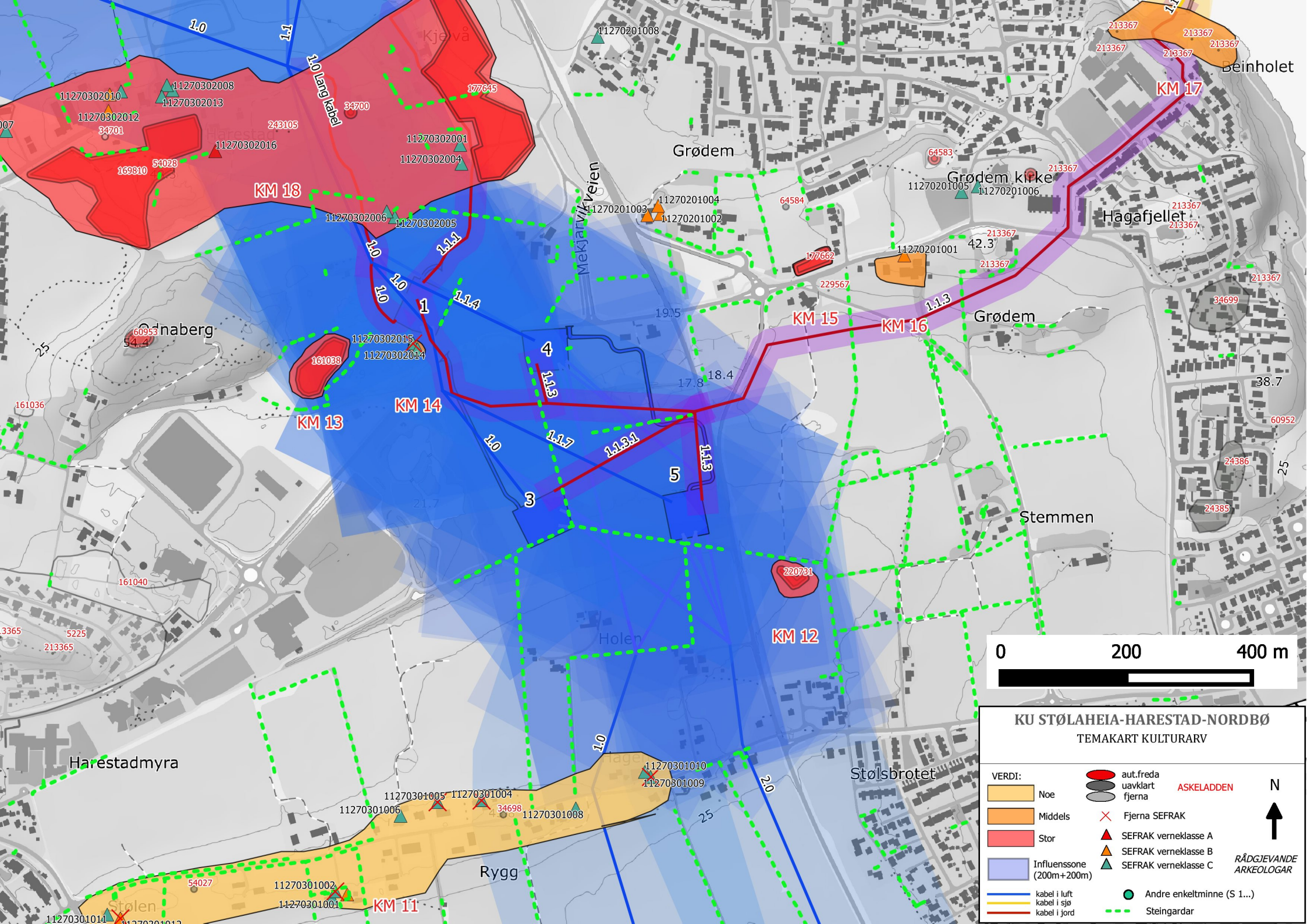
Steingardar

	Steingardar
--	-------------

RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR

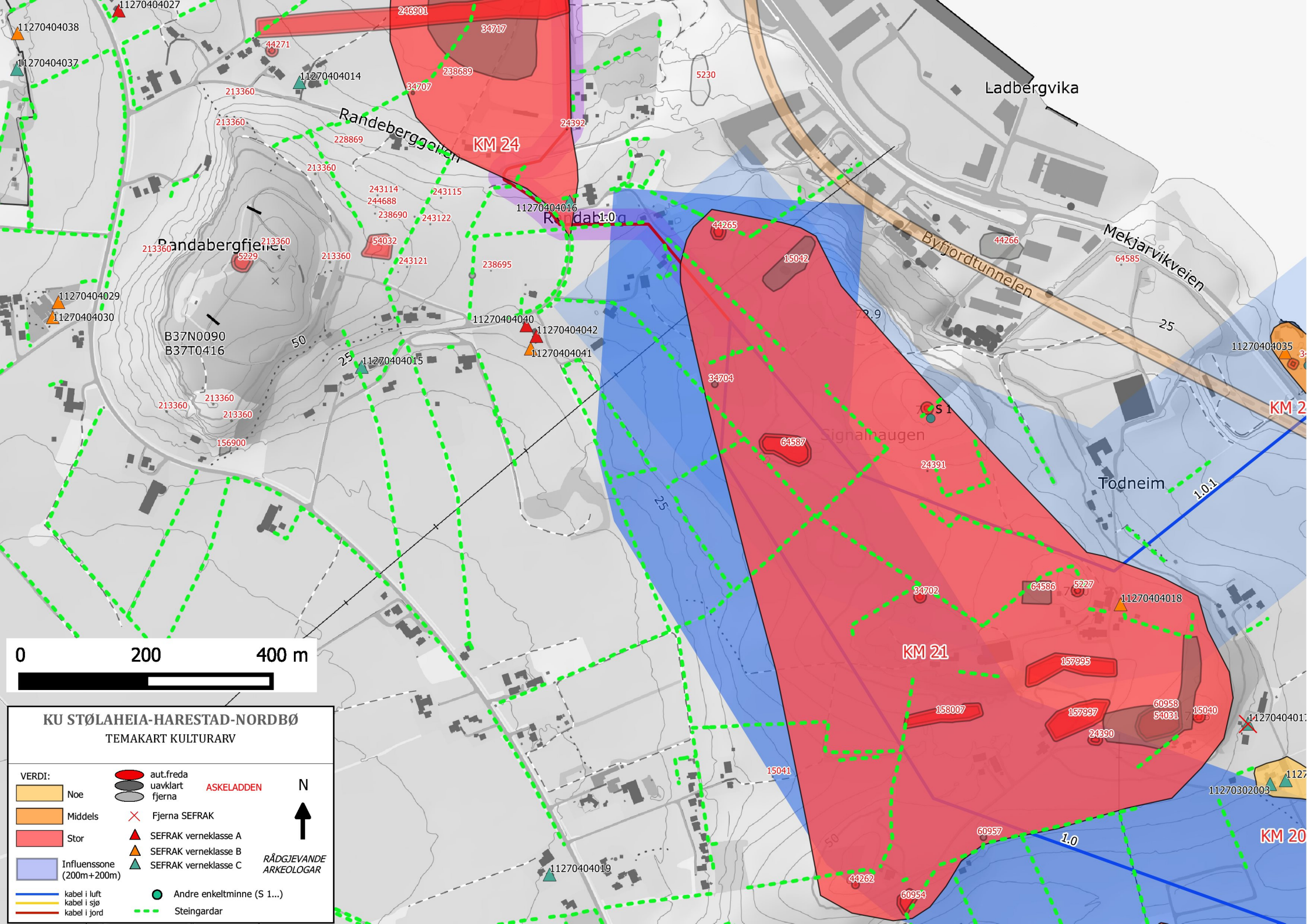
N ↑

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
TEMAKART KULTURARV

VERDI:	aut.freda	ASKELADDEN	N ↑ RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
Noe	uavklart	fjerna	
Middels	Fjerna SEFRAK	SEFRAK verneklasse A	
Stor	SEFRAK verneklasse B	SEFRAK verneklasse C	
Influenssone (200m+200m)	Andre enkeltminne (S 1...)	Steingardar	
kabel i luft			
kabel i sjø			
kabel i jord			

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
TEMAKART KULTURARV

VERDI:	aut.freda	ASKELADDEN	N ↑
Noe	uavklart	Fjerna SEFRAK	
Middels	SEFRAK verneklasse A	SEFRAK verneklasse B	RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
Stor	SEFRAK verneklasse C	Steingardar	
Influenssone (200m+200m)	Andre enkeltminne (S 1...)		
kabel i luft			
kabel i sjø			
kabel i jord			

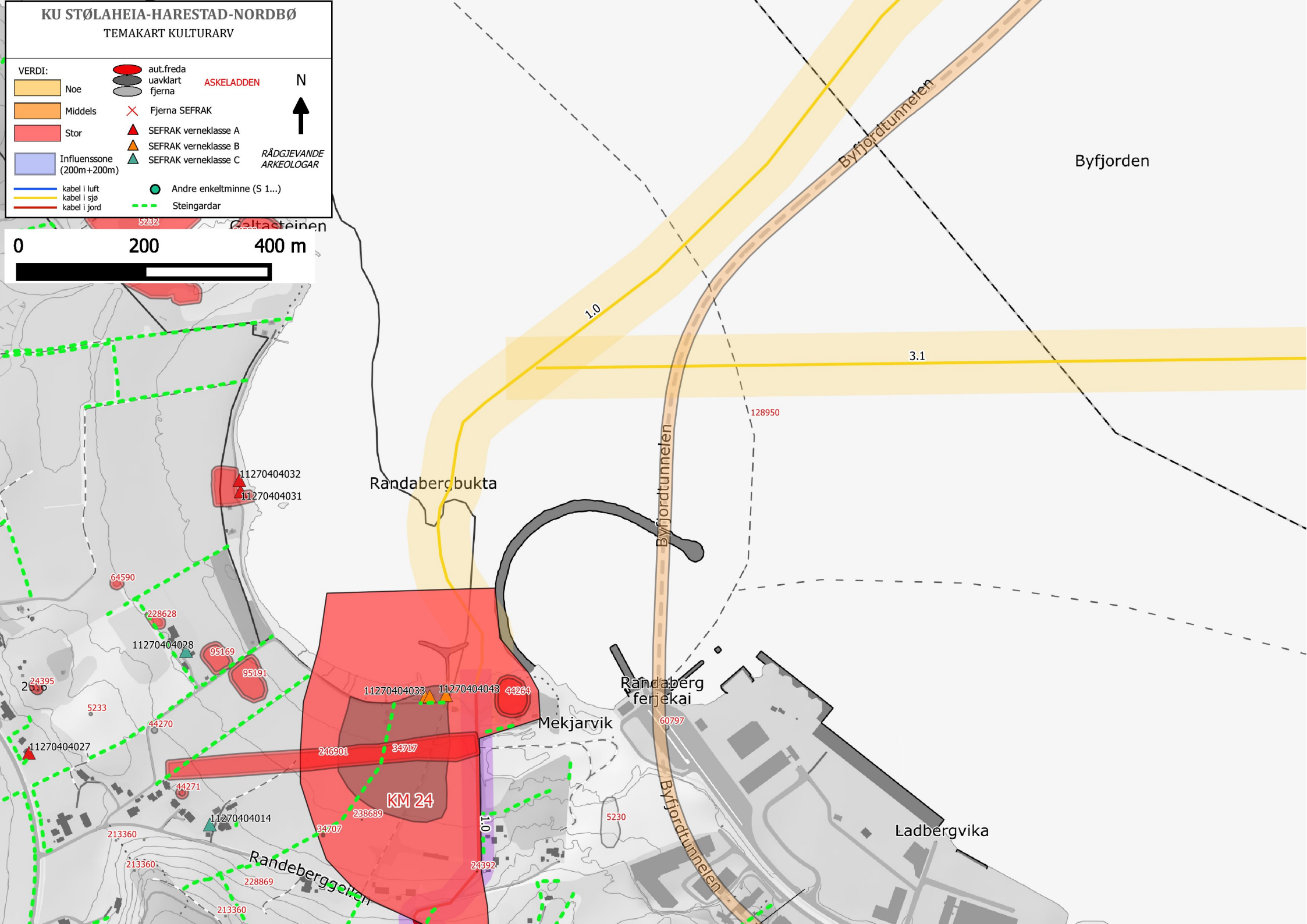
KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

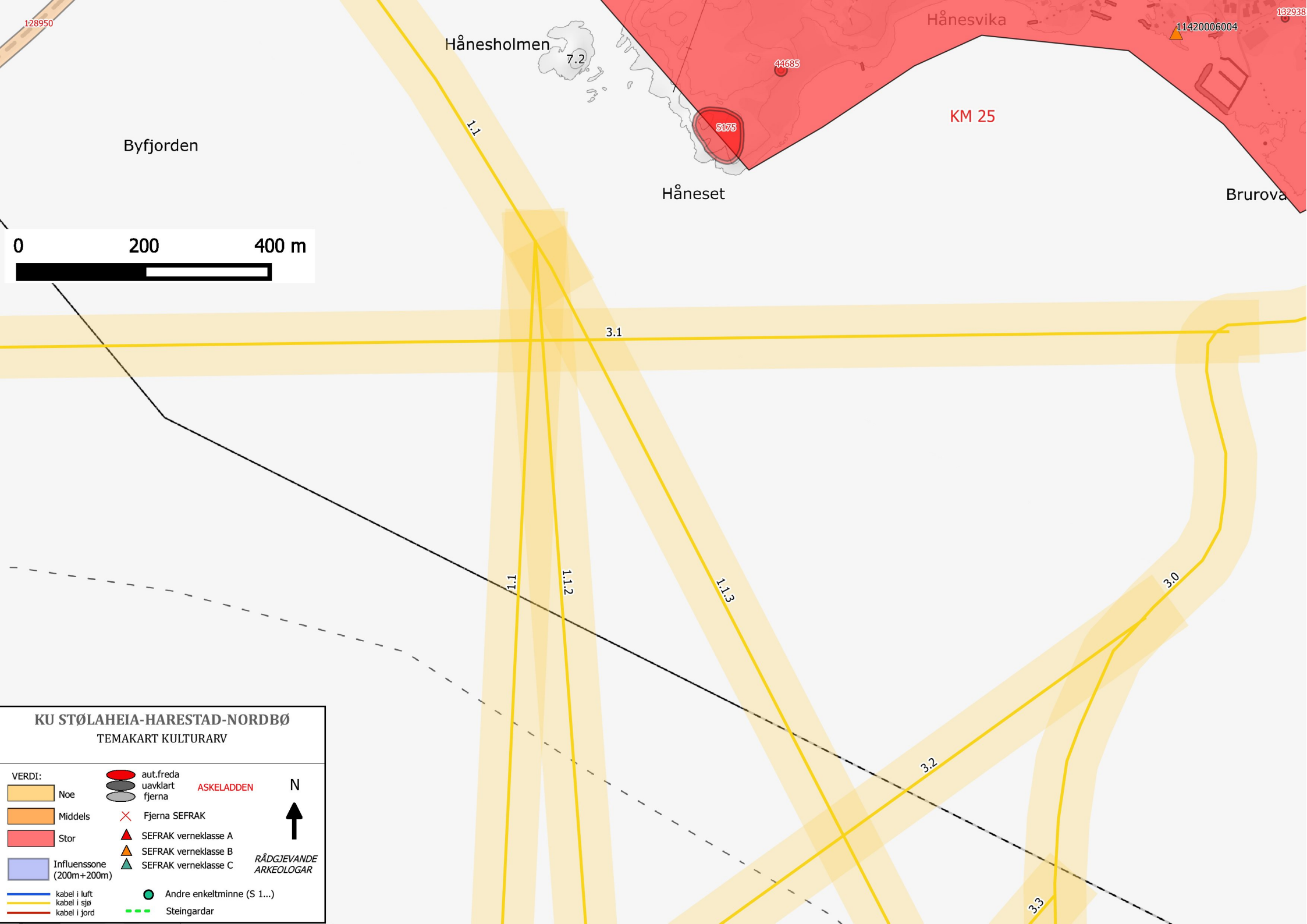
TEMAKART KULTURARV

VERDI:

 Noe	 aut.freda	ASKELODDEN	N
 Middels	 uavklart fjerna		
 Stor	 Fjerna SEFRAK	 SEFRAK verneklasse A	RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
 Influenssone (200m+200m)	 SEFRAK verneklasse B	 SEFRAK verneklasse C	
	 kabel i luft	 Andre enkeltminne (S 1...)	

0 200 400 m

128950

132938

Hånesholmen

7.2

Hånesvika

11420006004

44685

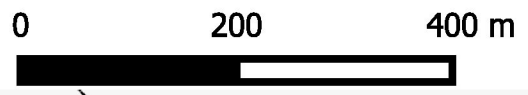
5175

KM 25

Byfjorden

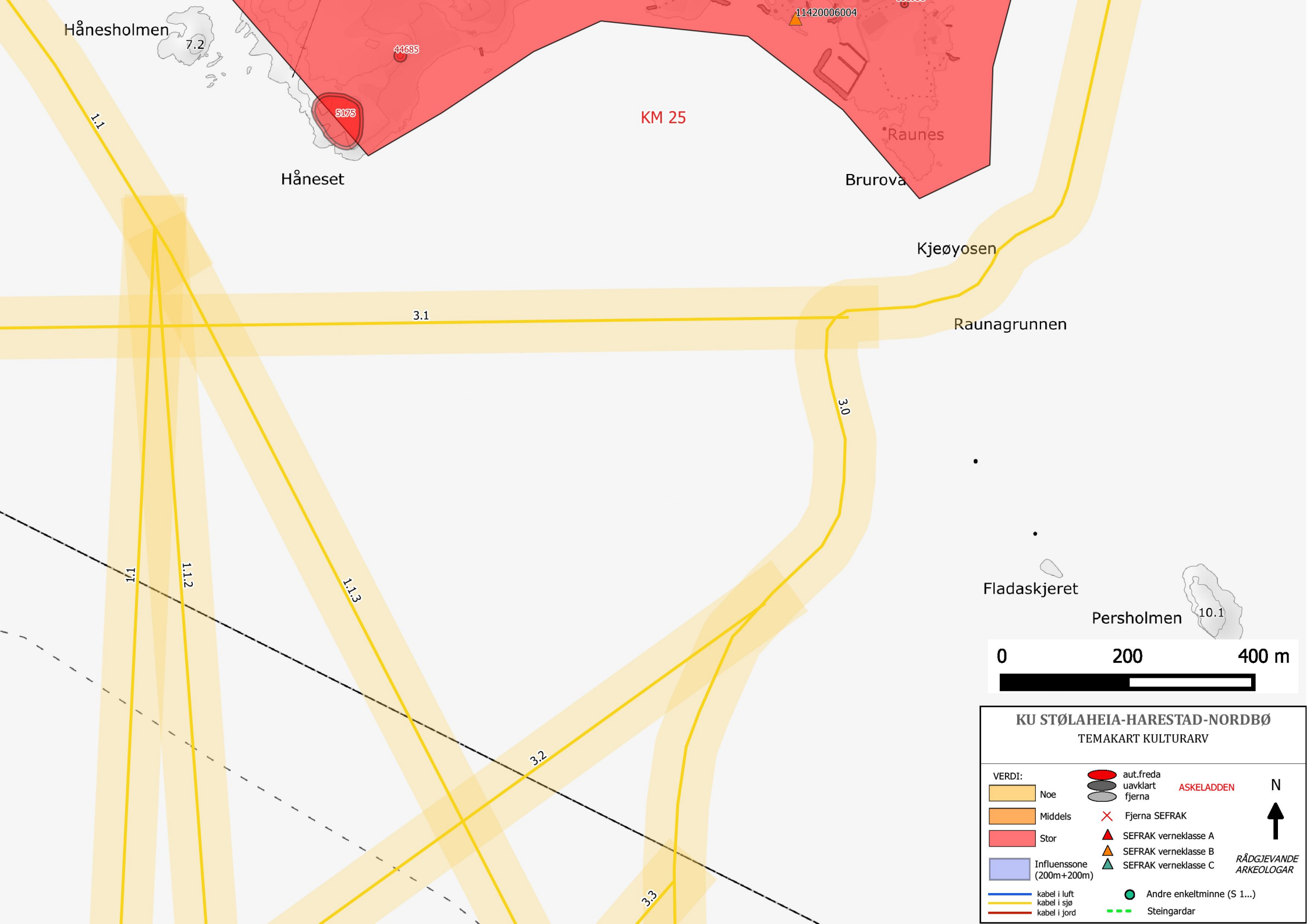
Håneset

Brurova

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
TEMAKART KULTURARV

VERDI:	aut.freda	ASKELADDEN	N
↑
Noe	uavklart fjerna	Fjerna SEFRAK	
Middels	SEFRAK verneklasse A	SEFRAK verneklasse B	<i>RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR</i>
Stor	SEFRAK verneklasse C	Andre enkeltminne (S 1...)	
Influenssone (200m+200m)	Steingardar		
kabel i luft			
kabel i sjø			
kabel i jord			

Hånesholmen 7.2

Håneset

KM 25

Burova

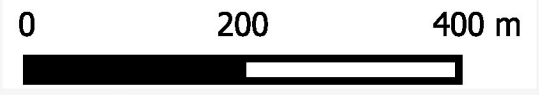
Raunes

Kjeøyosen

Raunagrunnen

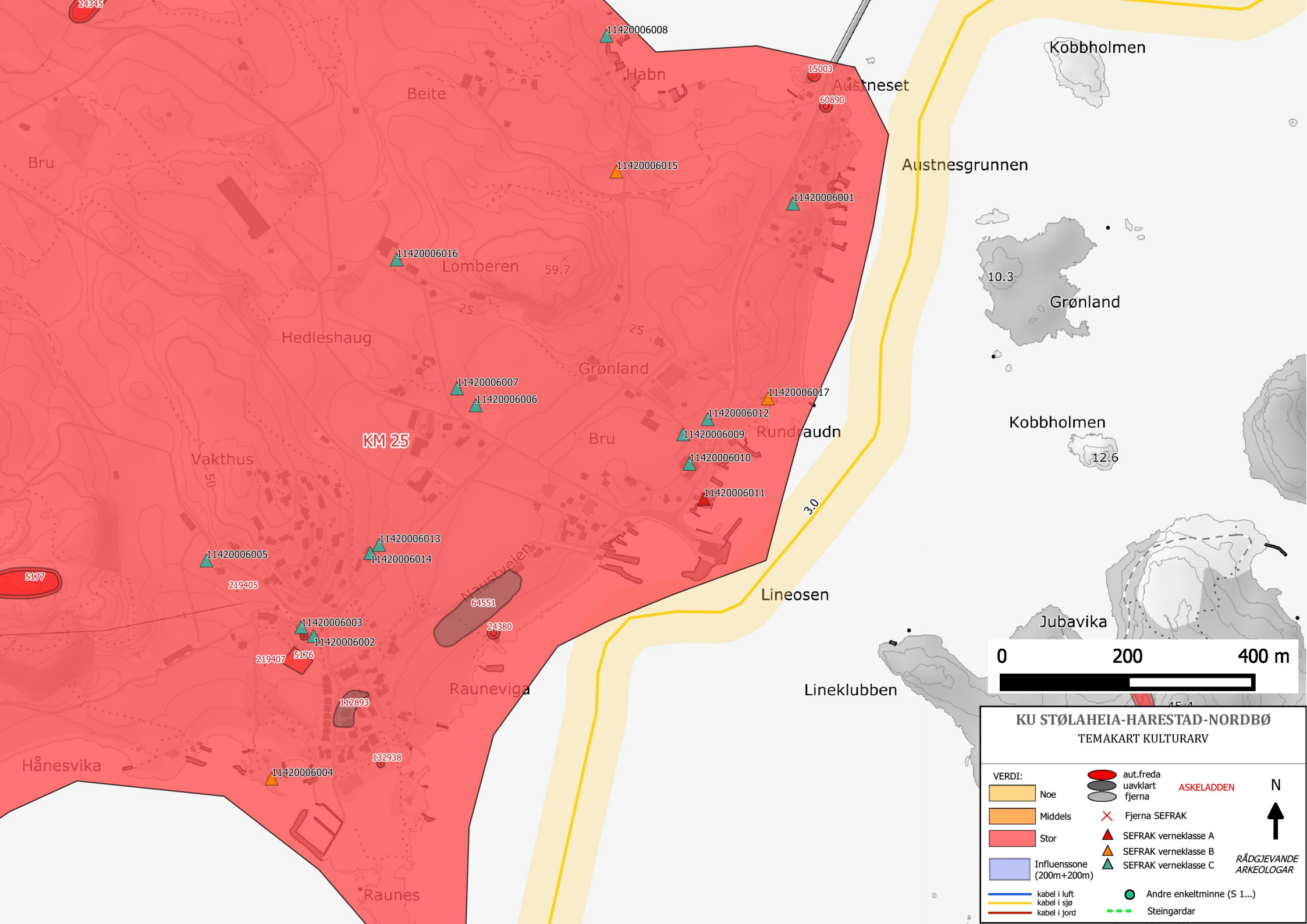
Fladaskjeret

Persholmen 10.1

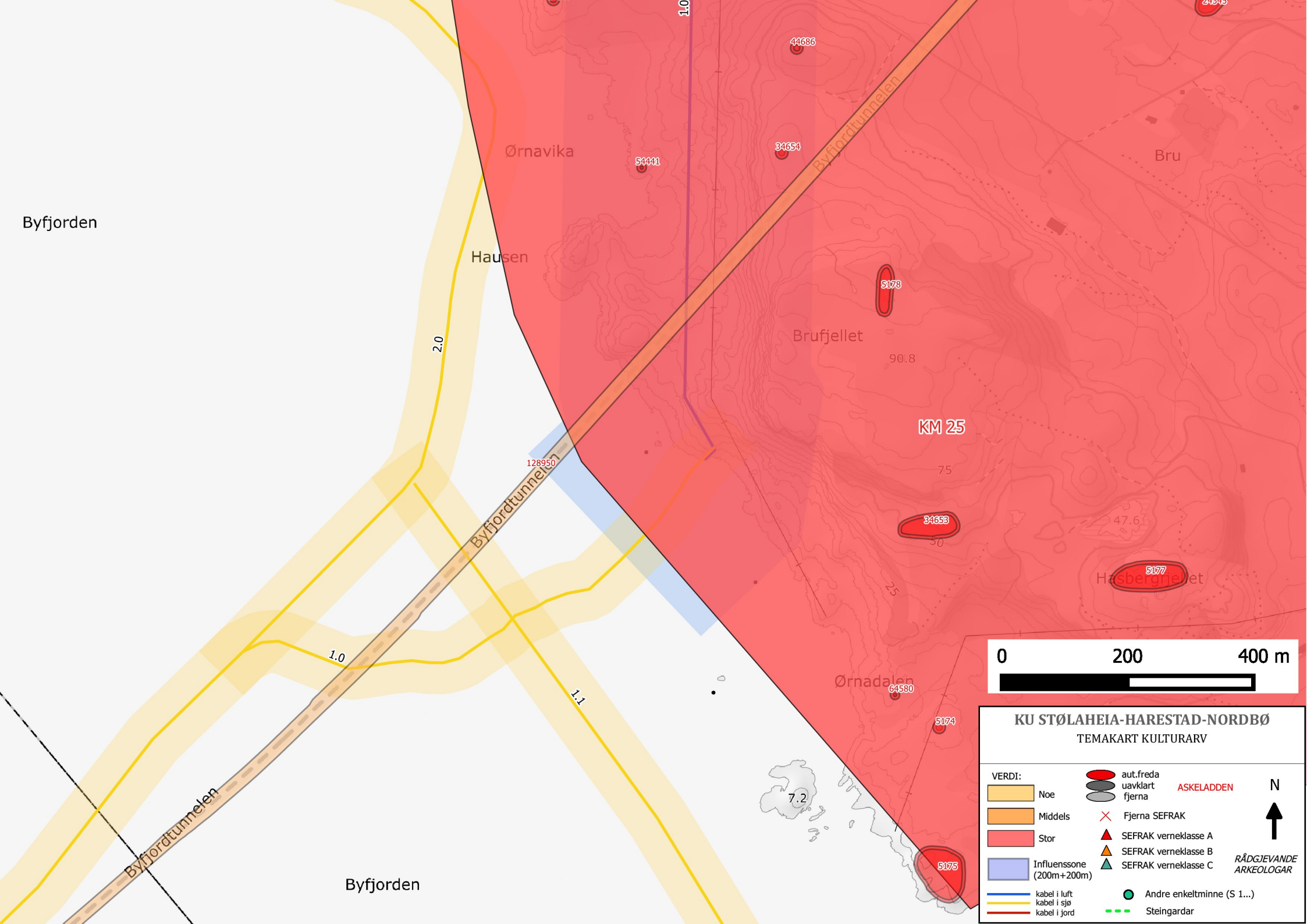
KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
 TEMAKART KULTURARV

VERDI:	aut.freda	Fjerna SEFRAK	SEFRAK verneklasse A	N RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
Noe	uavklart	SEFRAK verneklasse B	SEFRAK verneklasse C	
Middels	fjerna	Andre enkeltminne (S 1...)	Steingardar	
Stor	Influenssone (200m+200m)	kabel i luft	kabel i sjø	
kabel i luft	kabel i sjø	kabel i jord		

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
TEMAKART KULTURARV

VERDI:	aut.freda	ASKELADDEN	N ↑ <i>RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR</i>
Noe	uavklart	fjerna	
Middels	Fjerna SEFRAK	SEFRAK verneklasse A	
Stor	SEFRAK verneklasse B	SEFRAK verneklasse C	
Influenssone (200m+200m)	Andre enkeltminne (S 1...)	Steingardar	
kabel i luft			
kabel i sjø			
kabel i jord			

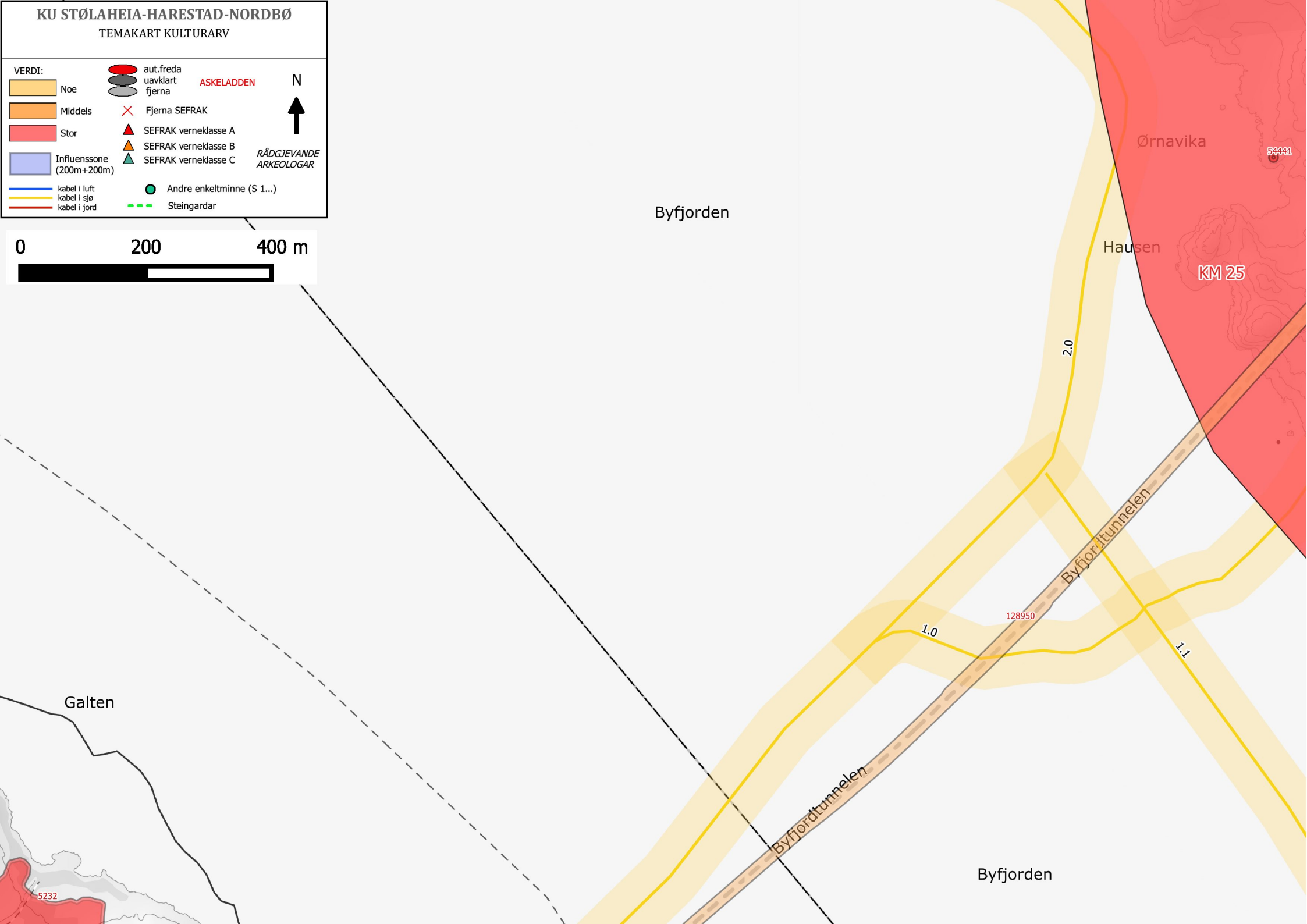
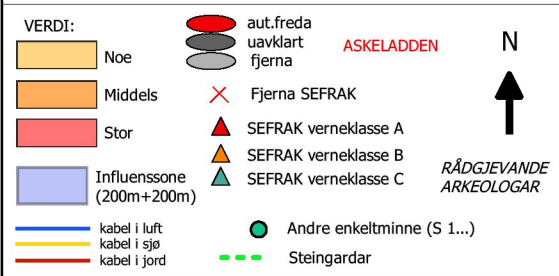

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
TEMAKART KULTURARV

VERDI:	aut.freda	ASKELADDEN	N ↑
Noe	uavklart		
Middels	fjerna		RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
Stor	Fjerna SEFRAK		
Influenssonne (200m+200m)	SEFRAK verneklasse A		
kabel i luft	SEFRAK verneklasse B		
kabel i sjø	SEFRAK verneklasse C		
kabel i jord	Andre enkeltminne (S 1...)		
	Steingardar		

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

TEMAKART KULTURARV

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

TEMAKART KULTURARV

VERDI:

 Noe	 aut.freda	 ASKELADDEN	N
 Middels	 uavklart fjerna		
 Stor	 Fjerna SEFRAK		↑
 Influenssone (200m+200m)	 SEFRAK verneklasse A		
 kabel i luft	 SEFRAK verneklasse B		
 kabel i sjø	 SEFRAK verneklasse C		RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
 kabel i jord	 Andre enkeltminne (S 1...)		
	 Steingardar		

Gryda

Lyraskjeret

Mannholmen

Litle Bruholmen

Bruholmen

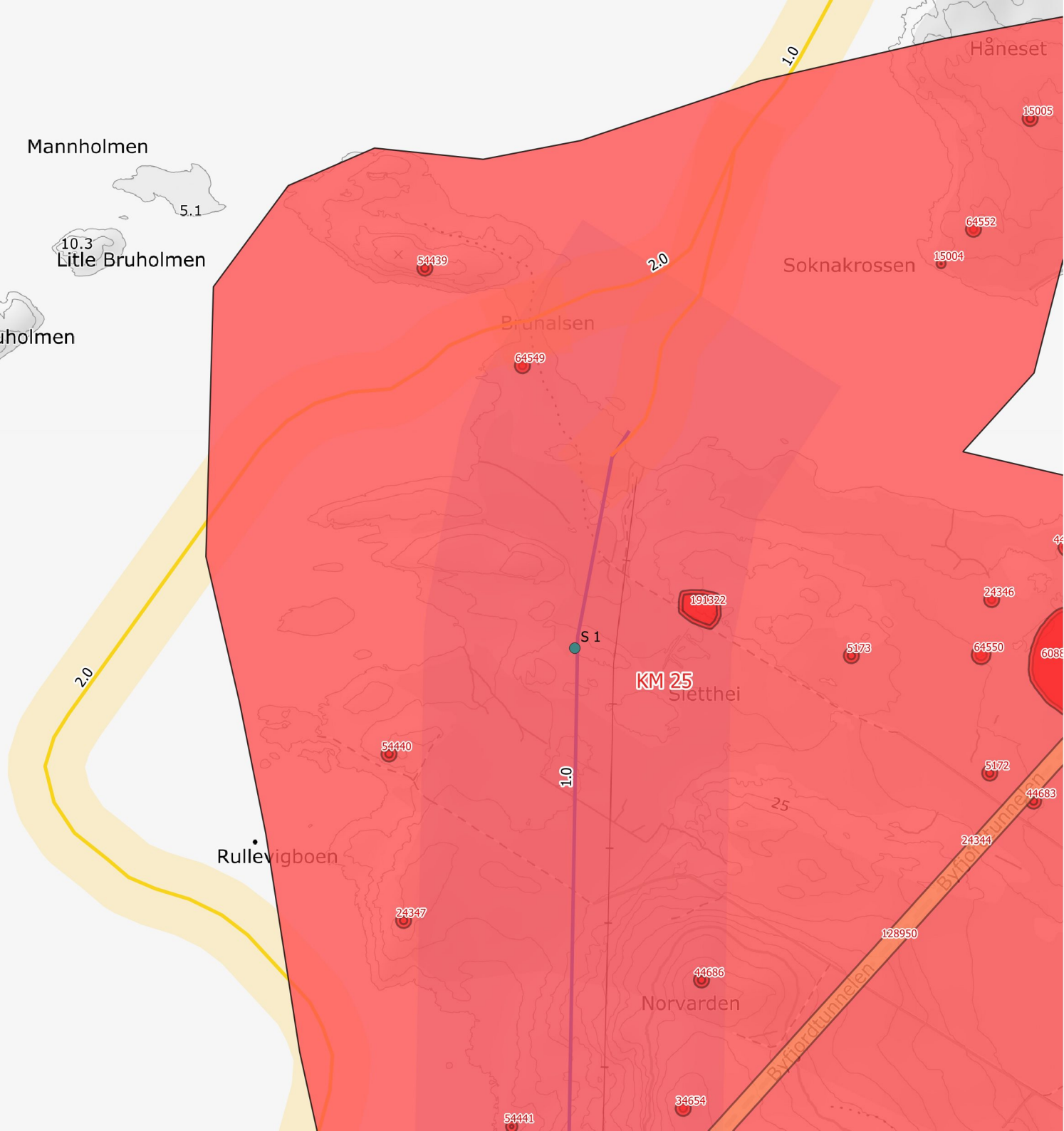
Rullevigboen

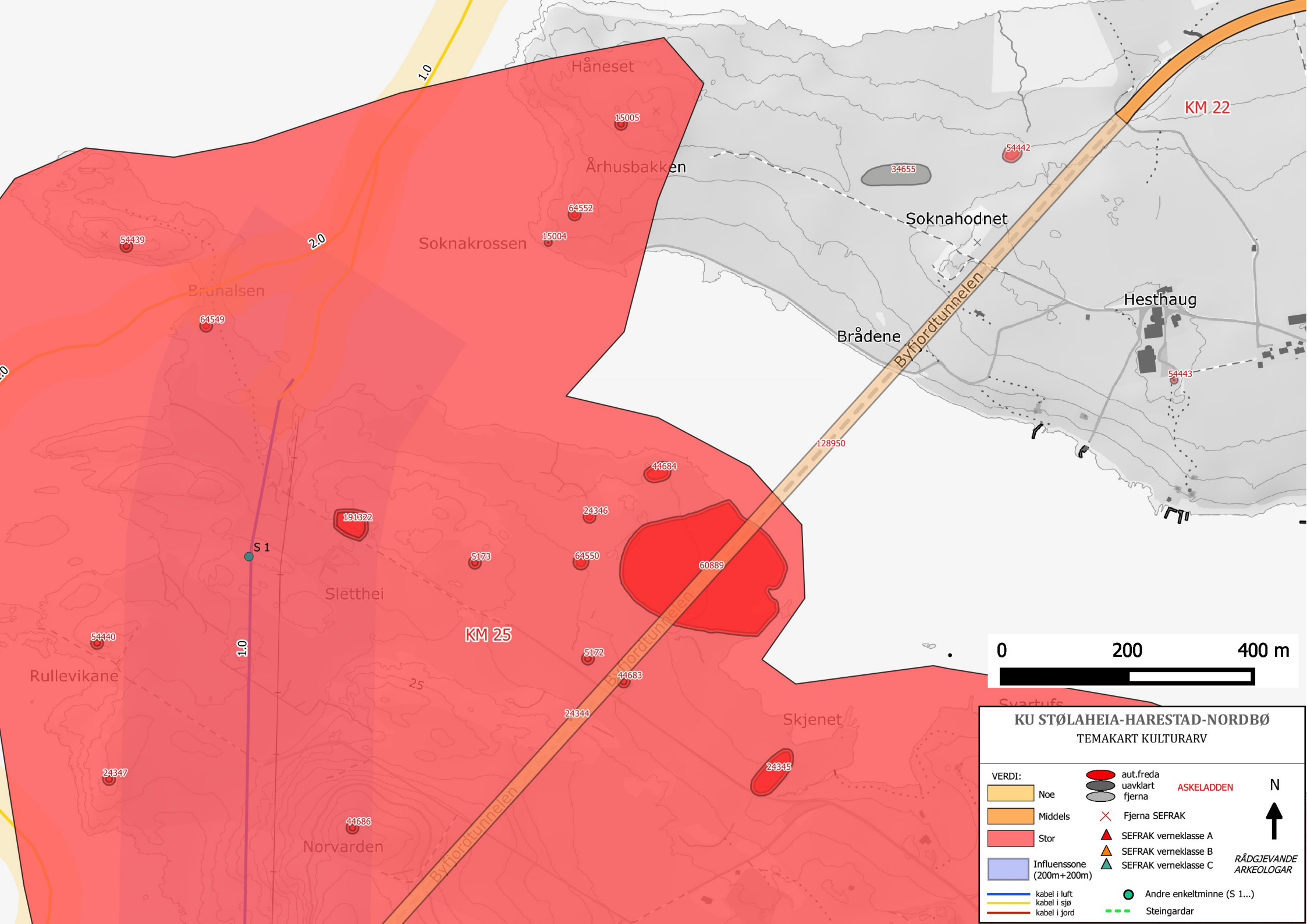
KM 25

Norvarden

Soknakrossen

Håneset

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
TEMAKART KULTURARV

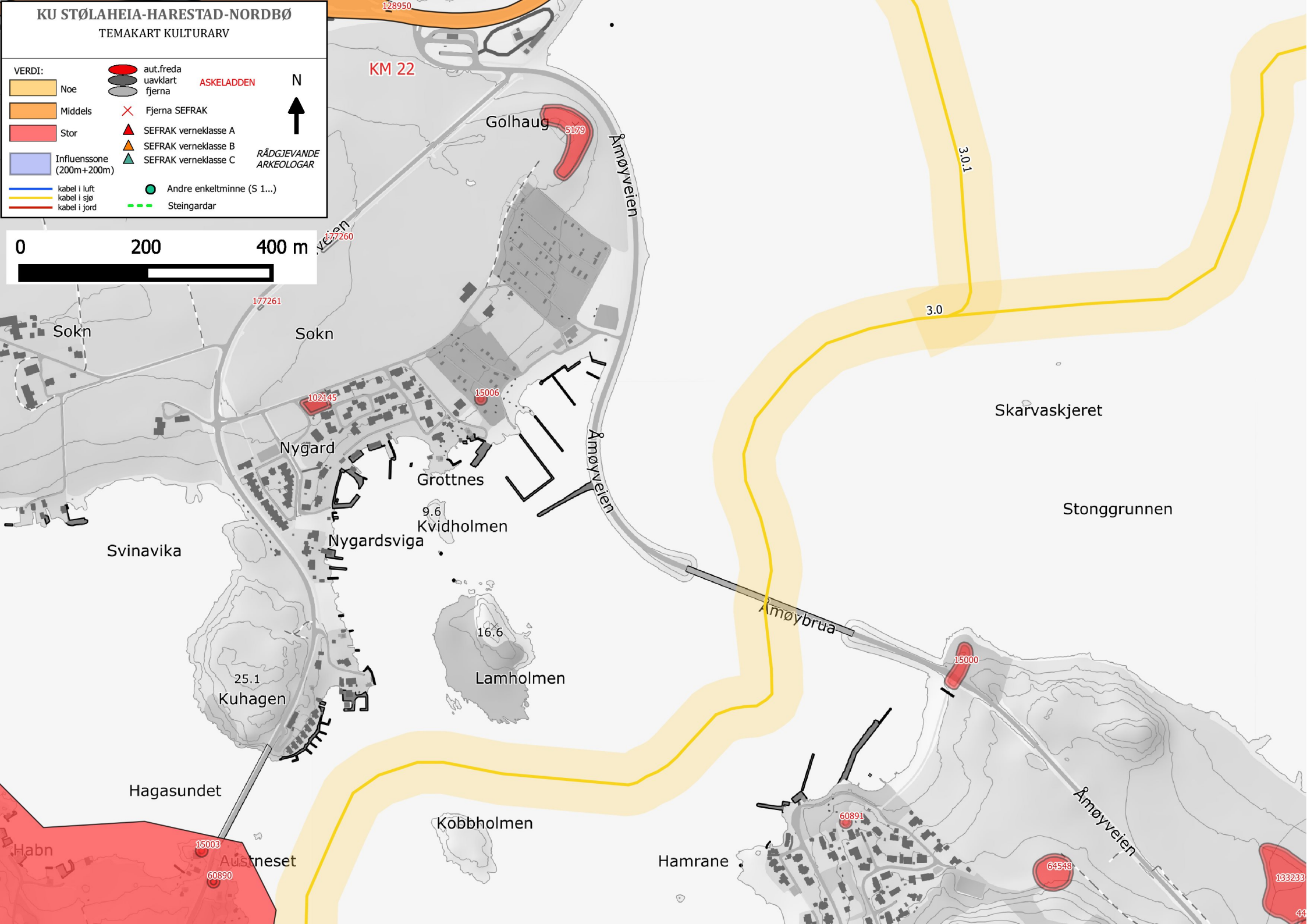
VERDI:	aut.freda	uavklart	ASKELADDEN	N ↑
Noe	Fjerna SEFRAK	fjerna		
Middels	SEFRAK verneklasse A			RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
Stor	SEFRAK verneklasse B			
Influenssone (200m+200m)	SEFRAK verneklasse C			
kabel i luft	Andre enkeltminne (S 1...)			
kabel i sjø	Steingardar			
kabel i jord				

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

TEMAKART KULTURARV

VERDI:

 Noe	 aut.freda	 ASKELADDEN	N ↑
 Middels	 uavklart	 Fjerna SEFRAK	
 Stor	 SEFRAK verneklasse A	 SEFRAK verneklasse B	RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
 Influenssone (200m+200m)	 SEFRAK verneklasse C	 Andre enkeltminne (S 1...)	
 kabel i luft	 Steingardar		
 kabel i sjø			
 kabel i jord			

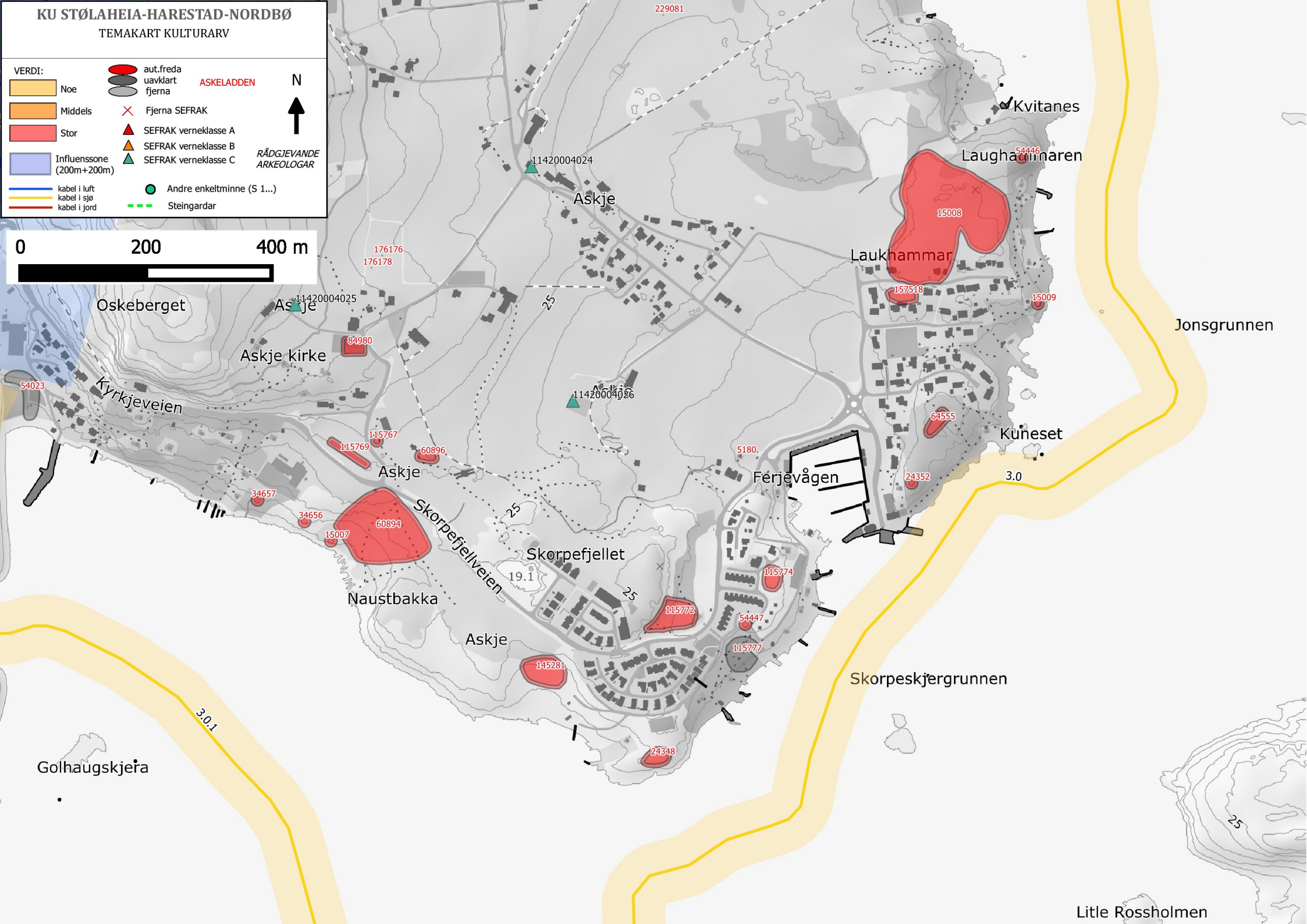

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

TEMAKART KULTURARV

VERDI:

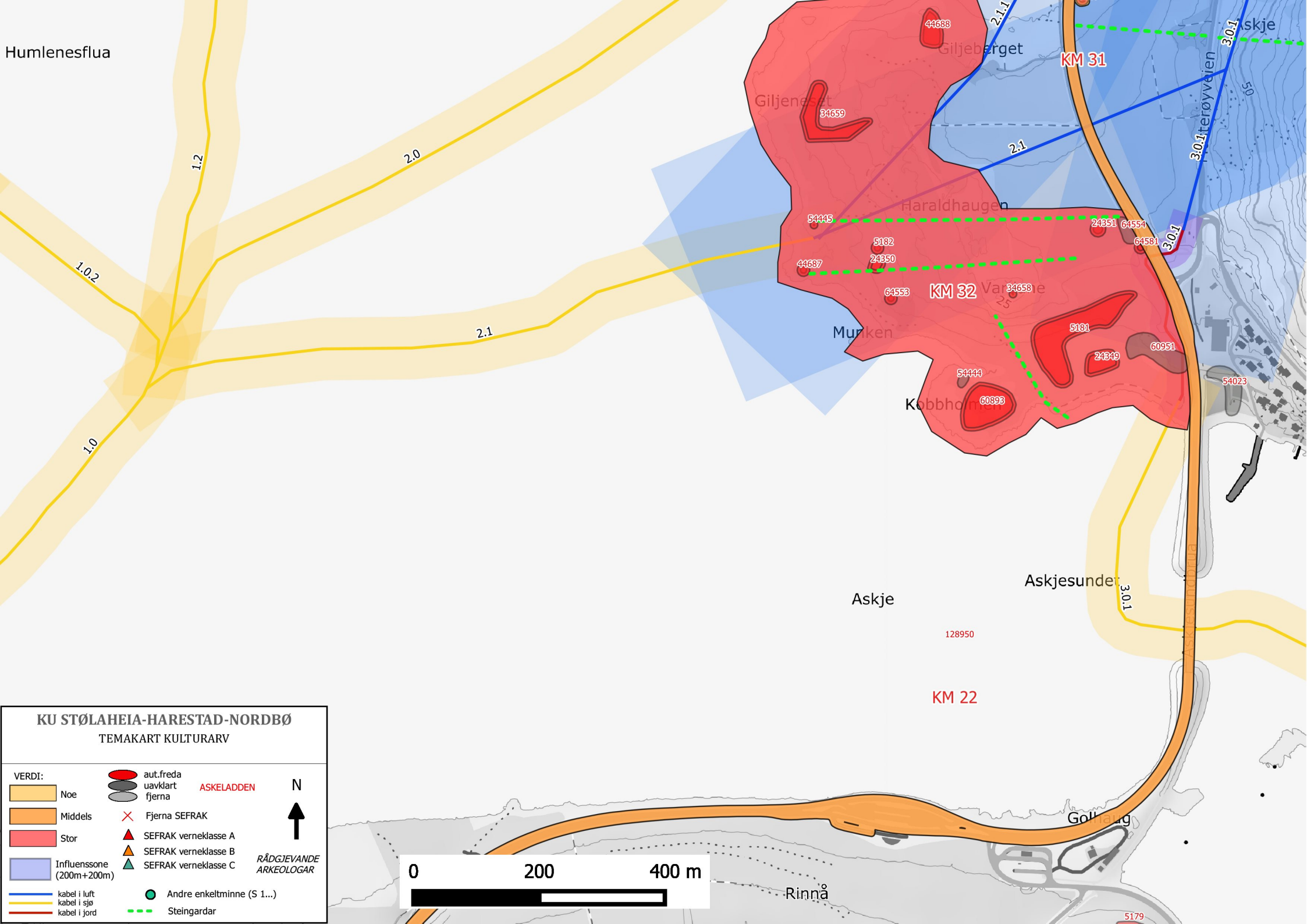
	Noe		aut.freda		ASKELADDEN	N ↑
	Middels		uavklart fjerna		Fjerna SEFRAK	
	Stor		SEFRAK verneklasse A		SEFRAK verneklasse B	
	Influenssone (200m+200m)		SEFRAK verneklasse C		Andre enkeltminne (S 1...)	
	kabel i luft		Steingardar			
	kabel i sjø					
	kabel i jord					

Golhaugskjæra

Litle Rossholmen

Humlenesflua

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
TEMAKART KULTURARV

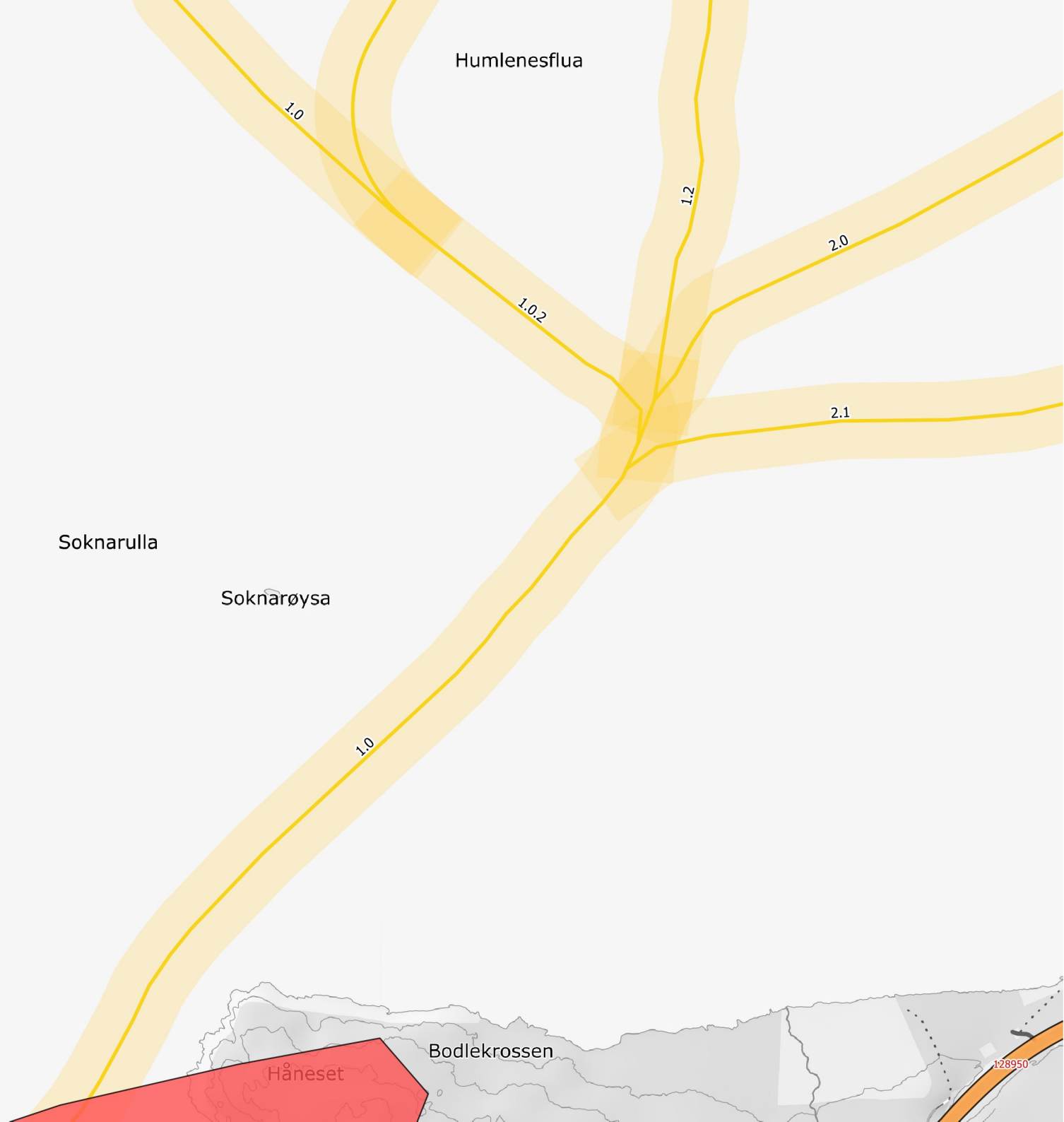
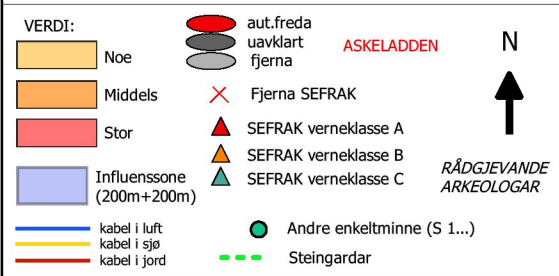
- VERDI:**
- Noe
 - Middels
 - Stor
 - Influenssone (200m+200m)
 - kabel i luft
 - kabel i sjø
 - kabel i jord
 - aut.freda
 - uavklart
 - fjerna
 - Fjerna SEFRAK
 - SEFRAK verneklasse A
 - SEFRAK verneklasse B
 - SEFRAK verneklasse C
 - Andre enkeltminne (S 1...)
 - Steingardar

N
 ↑
 RÅDGJEVANDE
 ARKEOLOGAR

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

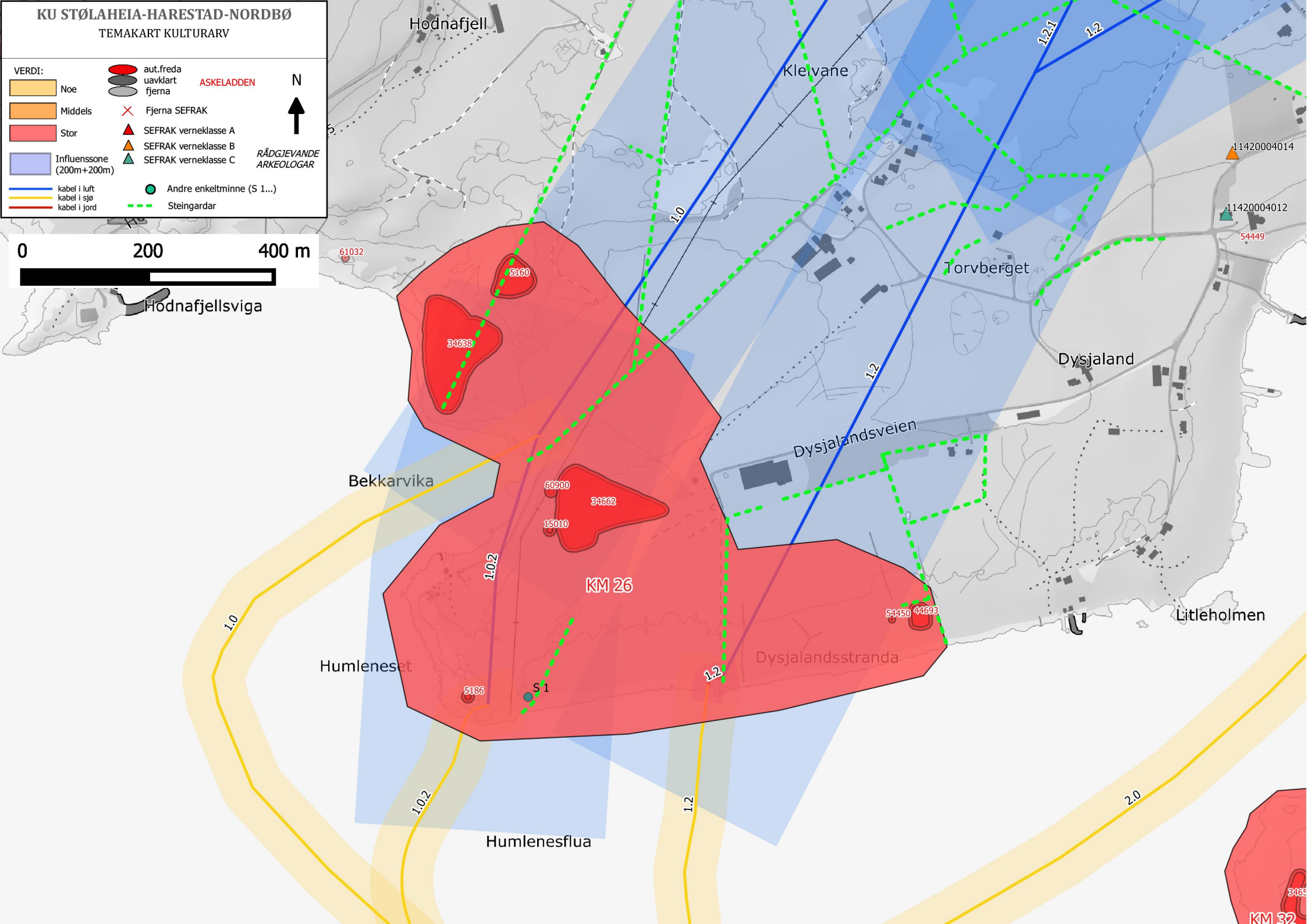
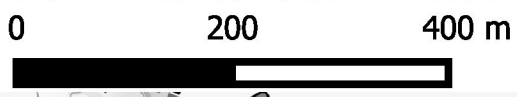
TEMAKART KULTURARV

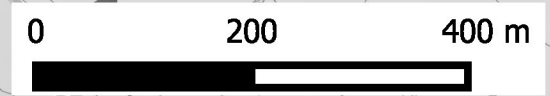
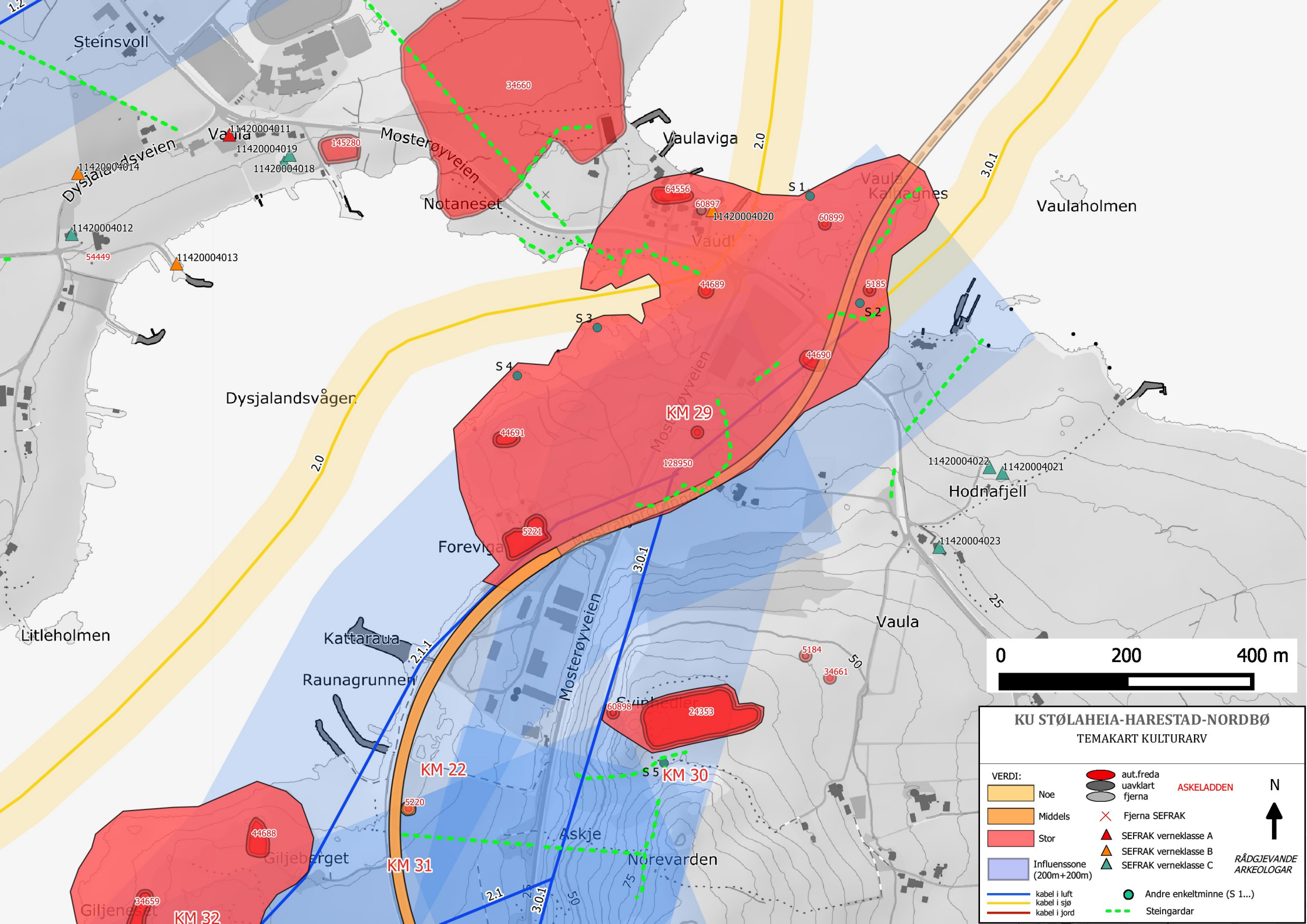
KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

TEMAKART KULTURARV

VERDI:	aut.freda	ASKELADDEN	N ↑
Noe	uavklart	fjerna	
Middels	Fjerna SEFRAK		RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
Stor	SEFRAK verneklasse A		
Influenssone (200m+200m)	SEFRAK verneklasse B	SEFRAK verneklasse C	
kabel i luft	Andre enkeltminne (S 1...)		
kabel i sjø	Steingardar		
kabel i jord			

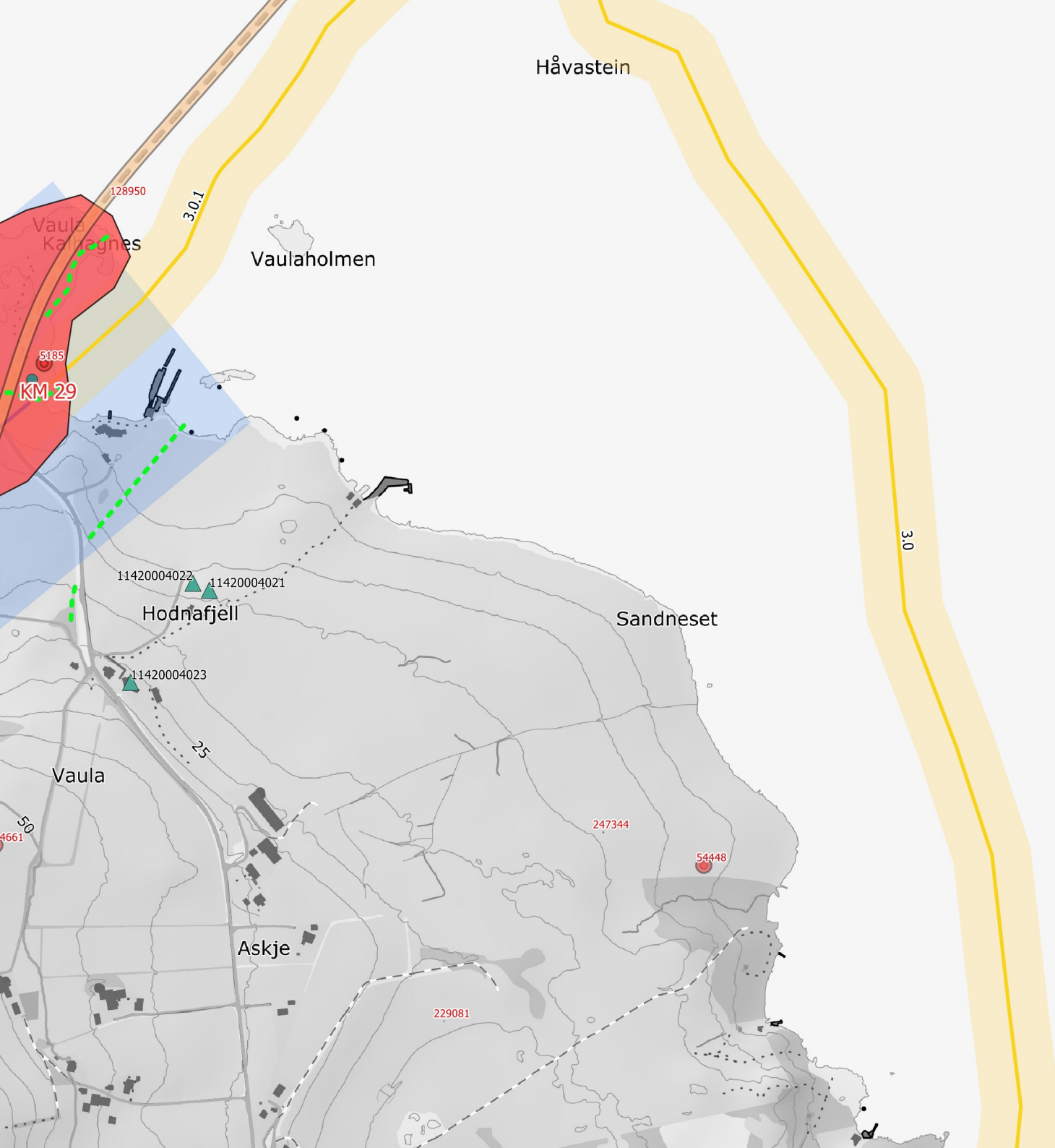

3465
KM 32

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
TEMAKART KULTURARV

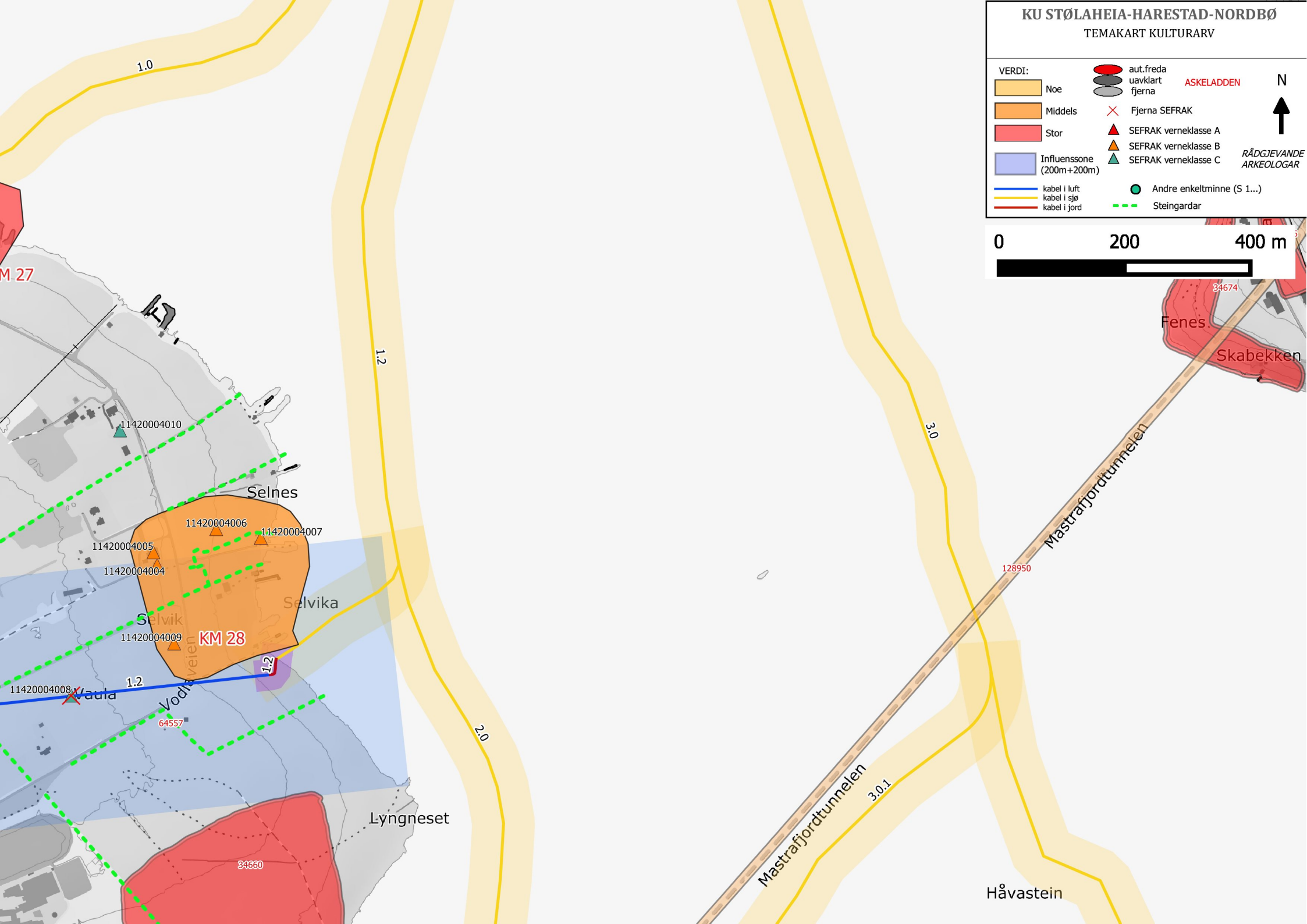
VERDI:	aut.freda	ASKELADDEN	N ↑
Noe	uavklart	SEFRAK verneklasse A	
Middels	fjerna	SEFRAK verneklasse B	RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
Stor	Fjerna SEFRAK	SEFRAK verneklasse C	
Influenssone (200m+200m)	Andre enkeltminne (S 1...)	Steingardar	
kabel i luft			
kabel i sjø			
kabel i jord			

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ
TEMAKART KULTURARV

Noe	aut.freda	ASKELADDEN	N
Middels	uavklart	Fjerna SEFRAC	
Stor	fjerna	SEFRAC verneklasse A	<i>RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR</i>
Influenssone (200m+200m)	SEFRAC verneklasse B	SEFRAC verneklasse C	
kabel i luft	Andre enkeltminne (S 1...)	Steingardar	
kabel i sjø			
kabel i jord			

VERDI:	aut.freda	ASKELADDEN	N
Noe	uavklart		
Middels	fjerna	Fjerna SEFRAC	
Stor	SEFRAC verneklasse A		
Influenssone (200m+200m)	SEFRAC verneklasse B		
kabel i luft	SEFRAC verneklasse C		RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
kabel i sjø	Andre enkeltminne (S 1...)		
kabel i jord	Steingardar		

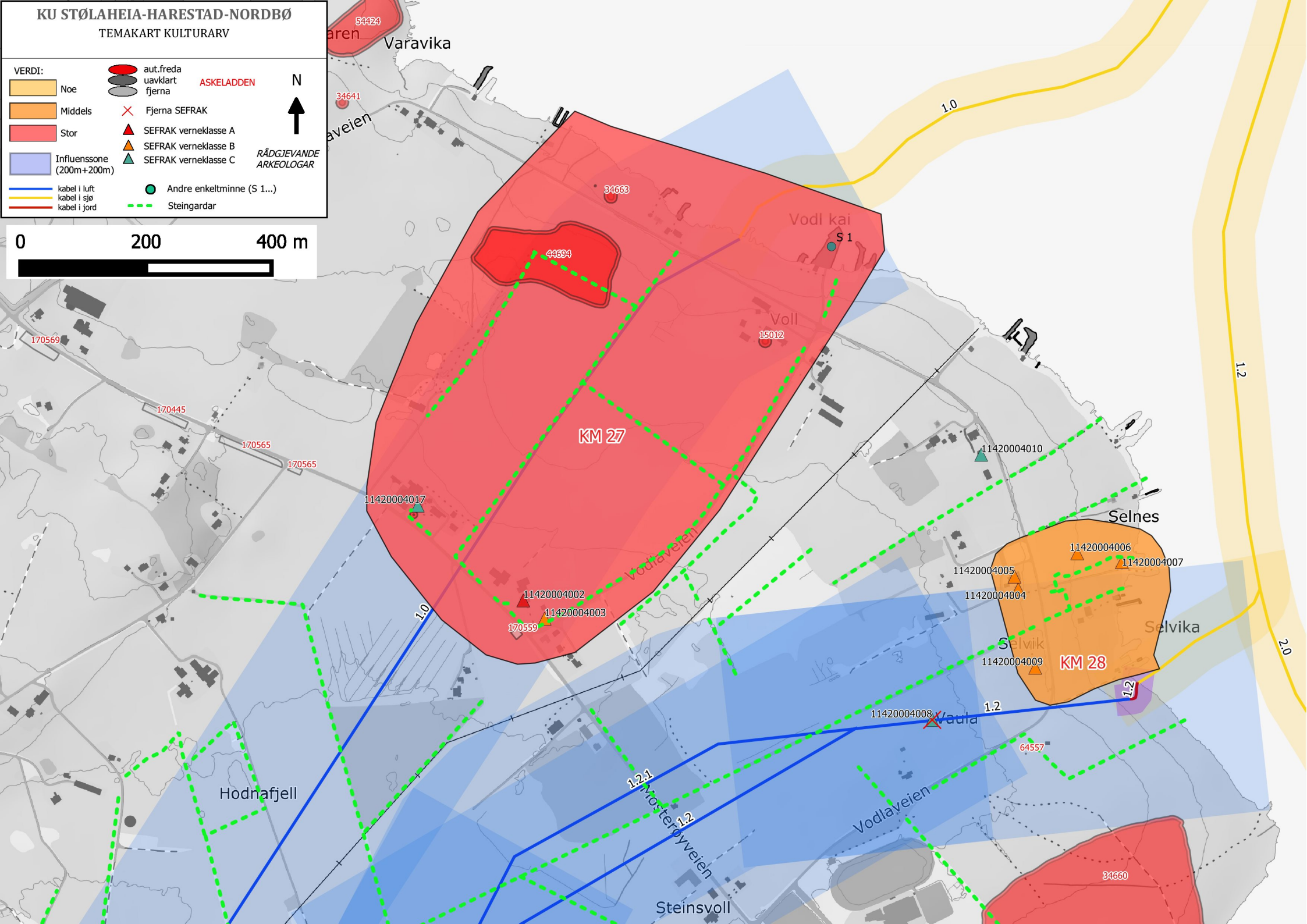

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

TEMAKART KULTURARV

VERDI:

 Noe	 aut.freda	 Fjerna SEFRAK	<p>ASKELOADDEN</p> <p>RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR</p>
 Middels	 uavklart fjerna	 SEFRAK verneklasse A	
 Stor		 SEFRAK verneklasse B	
 Influenssone (200m+200m)		 SEFRAK verneklasse C	
 kabel i luft	 Andre enkeltminne (S 1...)		
 kabel i sjø	 Steingardar		
 kabel i jord			

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

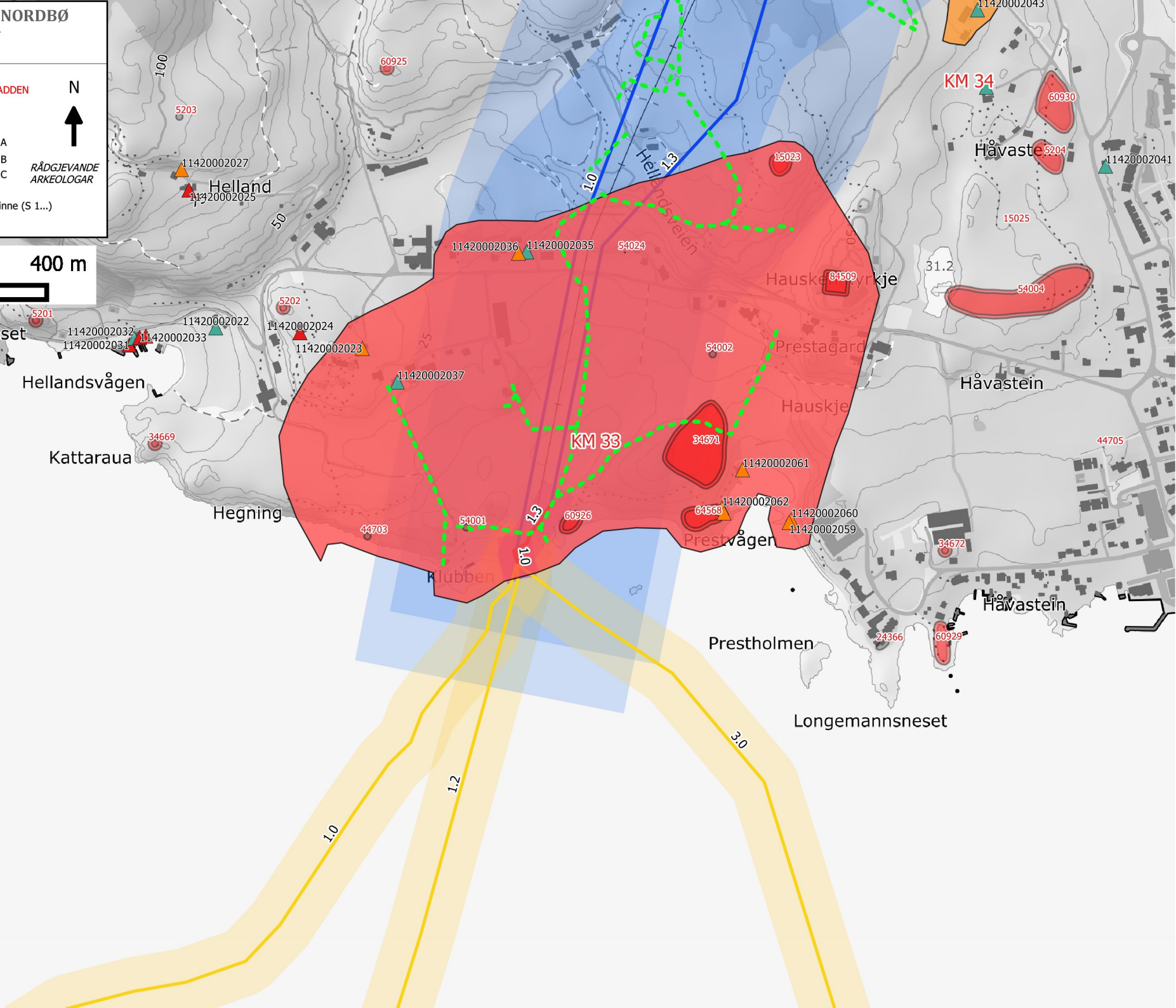
TEMAKART KULTURARV

VERDI:

	aut.freda uavklart fjerna	ASKELADDEN
	Fjerna SEFRAK	
	SEFRAK verneklasse A	
	SEFRAK verneklasse B	
	SEFRAK verneklasse C	
	Andre enkeltminne (S 1...)	
	Steingardar	

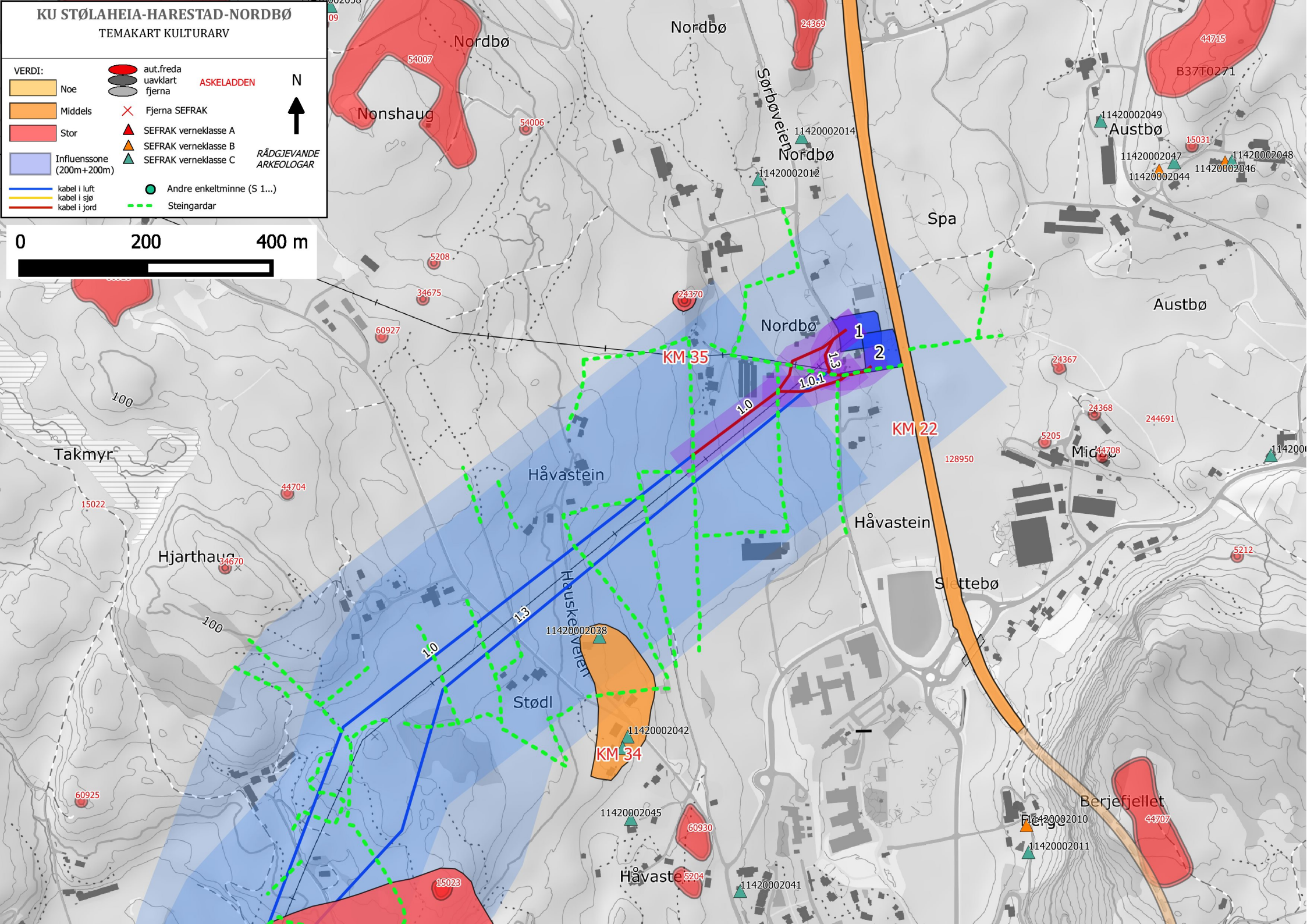
RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR

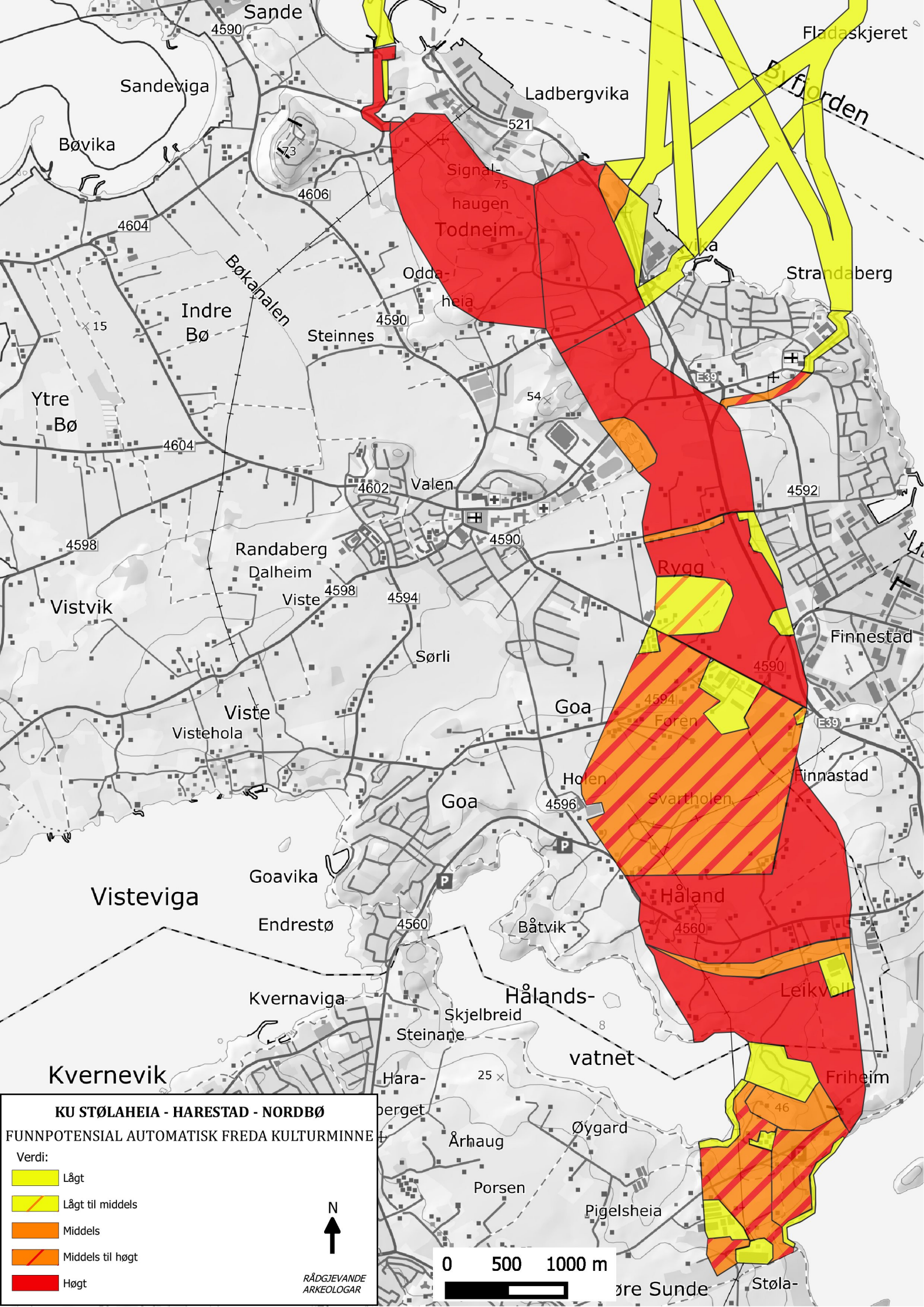

KU STØLAHEIA-HARESTAD-NORDBØ

TEMAKART KULTURARV

VERDI:	aut.freda	ASKELADDEN	N
Noe	uavklart		
Middels	Fjerna SEFRAK		↑
Stor	SEFRAK verneklasse A		
Influenssonne (200m+200m)	SEFRAK verneklasse B		RÅDGJEVANDE ARKEOLOGAR
kabel i luft	SEFRAK verneklasse C		
kabel i sjø	Andre enkeltminne (S 1...)		
kabel i jord	Steingardar		

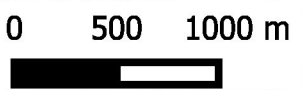
KU STØLAHEIA - HARESTAD - NORDBØ
FUNNPOTENSIAL AUTOMATISK FREDA KULTURMINNE

Verdi:

- Lågt
- Lågt til middels
- Middels
- Middels til høgt
- Høgt

N
↑

RÅDGJEVANDE
ARKEOLOGAR

KU STØLAHEIA - HARESTAD - NORDBØ

FUNN- og KULTURPOTENSIAL

Verdi:

- Lågt
- Lågt til middels
- Middels
- Middels til høgt
- Høgt

RÅDGJEVANDE
ARKEOLOGAR

